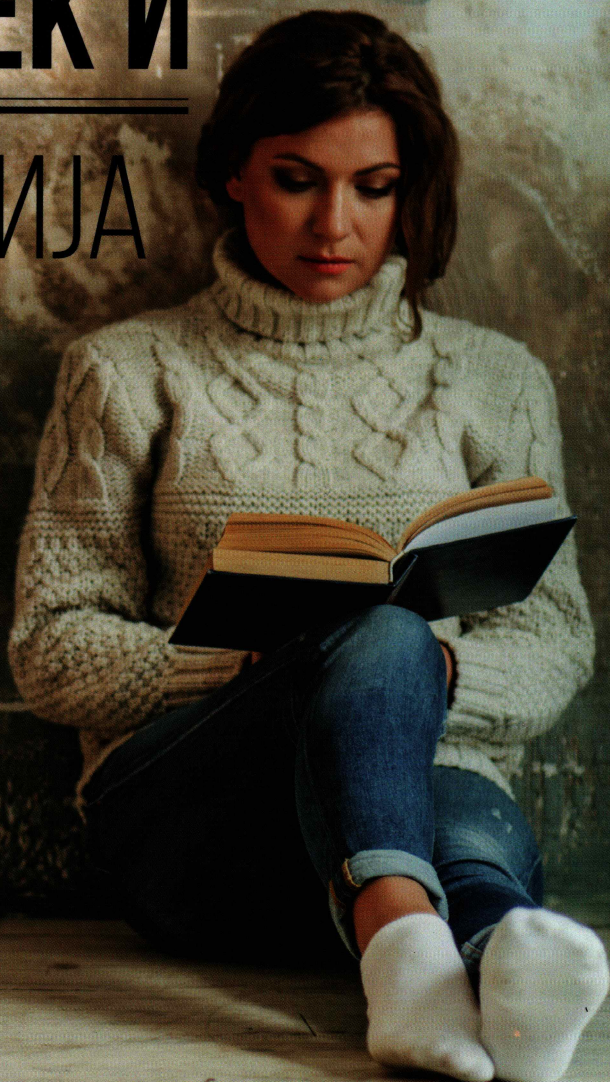

САВРЕМЕНИ ЧОВЕК И

БИБЛИЈА

Х. Хајнц

САВРЕМЕНИ ЧОВЕК И

БИБЛИЈА

Х. Хајнц

Ханс Хајнц
САВРЕМЕНИ ЧОВЕК И БИБЛИЈА

Наслов оригинала:
Zwischen Zeit und Ewigkeit
Hans Heinz

друго допуњено издање

Превод: **Милан Шушљић**

Лектура: **проф. Томислав Стефановић**

За издавача: **Саша Тодоран**

Припрема: **»ПРЕПОРОД« - Београд, 2020**

Штампа: **»EURO DREAM« - Нова Пазова**

Тираж: 250

ISBN: 978-86-423-0582-0

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

279.14-23-27

279.14-4

ХАЈНЦ, Ханс, 1930-2000

Савремени човек и Библија / Ханс Хајнц ; [превод Милан Шушљић]. - Београд : Препород, 2020 (Нова Пазова : Euro Dream). - 263 стр. ; 20 cm

Превод дела: Zwischen Zeit und Ewigkeit / Hans Heinz. - Тираж 250. - Стр. 5: Предговор / Вернер фон Браун. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-423-0582-0

а) Свето писмо -- Тумачења б) Практична теологија --
Адвентистичка црква седмог дана

COBISS.SR-ID 13821961

САДРЖАЈ

Предговор	5
1. Важност данашњице	7
2. Може ли савремени човек да верује у Бога?	14
3. Порекло и циљ човека	22
4. Књига провиђења.....	34
5. Најсигурнија пророчка реч.....	51
6. Личност Исуса из Назарета	68
7. Уточиште у Богу.....	83
8. Просветљење и милост	95
9. Десет Божјих заповести	104
10. Исус ће опет доћи.....	118
11. Време и знаци.....	133
12. Историјски развој хришћанства.....	164
13. Споменик стварања.....	182
14. Смрт – почетак или крај	203
15. Окултизам – превара, наука или религија?	213
16. Свет на прекретници	225
17. Божји последњи позив људима.....	237
18. Судбоносна одлука	248
19. Небо чека на тебе	257

ПРЕДГОВОР

»Наука – у свом настојању да разуме оно што је створено и – религија – у својој ревности да схвати Створитеља – имају много заједничких циљева.

Ипак има спорова између науке и религије. Данас се у најбољем случају може рећи да између науке и религије влада стање мирољубиве коегзистенције.

Такво стање мене лично не задовољава. 'Небеса казују славу Божју и дело руку Његових гласи свод небески' – каже се у 19. Псалму. 'Дан дану доказује и ноћ ноћи јавља.' За мене су наука и религија као два прозора једне куће кроз које видимо истинитост Створитељеву и законе које је објавио у ономе што је створио.

У нашем тражењу Бога жариште свих наших напора, настојања и надахнућа треба да буде Христов живот. Стварност тога живота и Христово васкрсење нада су човечанства.«

ВЕРНЕР ФОН БРАУН
Из књиге *Живой за свемир*

1

ВАЖНОСТ ДАНАШЊИЦЕ

Данас је свеprisутна слутња да наше доба има судбоносни карактер последњег времена; да би струја која нас данас носи, због убрзаних техничких, привредних, политичких па и духовних процеса, могла завршити у катастрофи незамисливих размера јер цивилизовано човечанство више није господар своје судбине, него је постало жртва сила које је само ослободило. Та је слутња присутна у многим критичким анализама нашега доба. Данас слушамо о »усамљеним масама«, о »немом пролећу«, о »пропадању културе« и »губитку средине« као и о трансформацији нашега постојања. Зависно од гледишта појединих писаца, за битну промену људских схватања оптужују се историјски, друштвени или психолошки фактори.

Слика ракетног оружја и атомских бомби дивовске разорне снаге узрок је угрожености човечанства. Захваљујући прекомерном низању доживљеног и претњама још већих страхаота, превише смо се навикли на замисао да је човека могуће уништити само физички. Нису ли обе претње којима је човек увек био изложен — природним силама и самовољи самог човека — данас сажете у једну једину?

Човек је техничким средствима увелико укротио своју околинину и природу. Зато је још већа претња човек сам, односно техника коју је створио.

Међутим, права, можда и много већа опасност у којој се људи налазе показује се у симптомима које данас готово само по себи разумљиво прихватамо као изражајне облике наше цивилизације.

Талас опојних средстава - протест и клетва

Прошло је пола века од правог »егзодуса« дела младих из постојећег друштва, младих који су желели да живе потпуно независно од њега, у сасвим другој, само за њу отвореној заједници, коју у свему сматрају супротном владајућем друштву. Реч је о оснивању »колоније деце цвећа« која се налази на супротној обали савремене грађанске културе.

Да ли је то одвајање било тек пуки бег којим се разочарана младеж, недорасла захтевима друштва усмереног на добитак, фрустрирана или незаинтересована за богаћење, желела спасити из те бесмислене трке на неком пустом острву? Много говори у прилог томе, а највише широко распрострањена повезаност покрета младих с уживањем опојних средстава која су их требала пренети из стварног живота у привидни свет слободе, чуда и страсти — из стварности у нестварно.

Покушајмо да објаснимо важност тог проблема помоћу неких података. До средине шездесетих година прошлога века у нашем друшву код младих људи била је готово непозната психофизичка зависност од наркотика и алкохола. Почетком осамдесетих година избројено је само у тадашњој Савезној Републици Немачкој око 220.000 младих људи код којих је установљена зависност од алкохола и наркотика. Крајем 1975. године 0,3 посто младих између 18 и 24 године сматрало се психички или физички зависним од »јаких дрога«. У Савезној Републици Немачкој је 1979. године 65.000 младих дошло у сукоб са законом због поседовања опојних средстава, а више од 600 умрло је због злоупотребе наркотика.¹ У поређењу са само једном годином раније број смртних случајева готово је удвостручен. У Аустрији је истовремено укупно 10 до 15.000 особа било зависно од опојних средстава,² али се од тада алармантно повећавао број оних који умиру због злоупотребе опојних средстава. Улазак међу оне који узимају дрогу све је ранији, а привлачност тешких дрога све више јача.

---

1 *Kurier*, 3.4.1980.

2 *Kurier*, 6.5.1980.

Повећавање употребе опојних средстава изазвало је узнемиреност и у Сједињеним Америчким Државама. Подаци Министарства здравља показују да је 68 посто особа у узрасту између 18 и 25 година барем једном пушило марихуану. Свака трећа особа признаје да је већ пробала кокаин или друге тешке дроге (док је 1962. године само 4 посто пробало марихуану, односно 3% такозване тешке дроге). Код млађих од 18 година број пушача марихуане усталио се на око 17 посто. Код особа старијих од 25 година број зависника је око 6 посто.³

Упркос широко распрострањеном гледишту да је употреба марихуане потпуно нешкодљива и да је треба законски одобрити, темељна научна истраживања, спроведена у дужим раздобљима, показују другачију слику.

Искусни лекар и психотерапеут др Р. Афеман сажето износи последице дуготрајније употребе марихуане: смањују се интелектуалне способности и тешко се ремети однос према стварности. Омамљеност значи повлачење из неугодне стварности у лепу привидну стварност коју потрошачу дочаравају супстанце у марихуани. Кад се врати из омамљености, стварност је још суморнија. Кидају се односи с другим људима, смањује се ефикасност у школи и професији, човек занемарује самога себе. Из свега тога настају увек нови сукоби с којима човек не може да изађе на крај, па омамљеност поновно сматра излазом.

Битан узрок сталне употребе дрога јесте повећавање способности доживљавања у стању омамљености, које је привлачно управо зато што је код савремених људи оно често потпуно отупљено. Гледају, а не виде; слушају, а не чују. Чулна опажања су обамрла и због тога спољни свет изгледа мртав. Свет не пружа узбудљива искуства. Човек остаје хладан и празан. Зато данашњи човек жели да стекне осећања и искуства кроз све јаче и инспиративне стимулансе. Али повећање прага надражљивости изазива ново навикавање а тиме и отупелост.

Шта проузрокује смањене способности доживљавања код људи данашњице? С једне стране све већа поплава подстицаја и

---

3 *Die Presse*, 23.6.1980.

информација, с друге стране сâм човек више не развија способност да види и чује. Човек овог рационалног доба не ослања се на сензуалне утиске, већ на разум. Он је мозак, а не око, ухо, нос или кожа.

Оживљавање чула само је један од циљева зависника од омамљујућих средстава. Надају се да ће у омамљености сачувати приступ унутрашњем свету, свету подсвести, да би могли снажније доживети душевну стварност. »Проширење свести«, интензивирање доживљеног, снажна искуства уласка у »свет света« просветљених — све то обећава »трип«, то јест »путовање« у омамљеност коју пружа ЛСД. Нерелигиозни људи у омамљености доживљавају призоре сличне религиознима. Дрога ствара вештачки унутрашњи живот, а душевну празнину испуњава субјективним доживљајима. Омамљеност је стварање привидно нормалног света и истовремено борба против стварности којом човек није задовољан и из које се повлачи. Ти покушаји бега неретко се завршавају смрћу.

Суочени с мноштвом изазова и проблема, драматичним променама и стресовима тинејџерског доба, депресијама, кризама, осећањем мање вредности — или чак с неуролошким и психичким поремећајима — млади данас у све већем проценту и све раније почињу да експериментишу с дрогама.

Смрт због употребе дроге и самоубиства

Јавност је 1976. године поново постала свесна проблема с дрогама. Број умрлих од последица употребе дрога нагло је порастао увећани земаља. Прве прогнозе које су на томе утемељене говориле су о масовном умирању зависника с вишегодишњим узимањем наркотика. Али то није зауставило приступ нових потрошача такозваним »јаким дрогама«. Сасвим млади, у добу од дванаест до четрнаест година, нису имали никаквих предрасуда према инјекцији. Врло су рано прешли на хероин. Истраживања упућују на закључак да су од умрлих зависника 50 посто самоубице. Код уживалаца марихуане неколико пута је већи број покушаја самоубиства него код остале популације.

Изгубљено разумевање самога себе

Човек с уживањем и весељем ствара илузије о себи, види се великим тамо где је био мален и сматра се бољим него што јесте, јер се без макар мало позитивног мишљења о себи не може живети.

Недостатак критичности код данашњих људи прелази уобичајено мерило самозаваравања. То гледиште је попут слепе мрље у оку, својеврсно душевно слепило у односу на самога себе. Чини се да је закржљала способност беспоштедног самоиспитивања. Човек се задовољава својом околином, звањем, успехом у послу и личном напредовању, али занемарује да треба да рашчисти сâм са собом, јер до тога може доћи само по цену тешког бола.

Откад је човек одбацио веру, недостаје му огледало које ће му јасно и без улепшавања показати слику његове унутрашњости. Човек може да види своју слику само као одраз у Богу, јер мерила по којима ће се понашати не могу потећи од човека самог или се равнати према дневним потребама и променљивим погледима на свет, а најмање према такозваном напретку.

Губитак властите личности, њено жртвовање помоћу хемијских, психолошких и социолошких манипулација и губитак Бога две су стране исте медаље. Сочива, која су могла показати какав је човек у својој унутрашњости, замутила су се. С њима се замутило и наше »ја«, а у тој малој речи изражена је цела непредвидива стварност, њена величина и бескрајност. Човек који нема самопоштовање остаће велико дете које више нема никакву идеју о дубокој и трагичној стварности човекове егзистенције.

Животна филозофија на глиненим ногама

Права врста и садржај животне филозофије неког друштва може се боље и јасније уочити из одређених животних ситуација него из црквених статистика и теологије коју објављују Цркве. Такве су животне ситуације: старост, патња, смрт и трагедија, али и сусрет с болестима. А из такве се анализе намеће закључак да је владајућа животна филозофија живот на ивици нереалности.

То се најпре види у претераном прецењивању младости и у дубоком страху од старења. Идеал опонашања није лик

»старог мудраца« достојног поштовања, већ млада лица која нас поздрављају са свих реклама. Млади су јунаци потрошачког доба, филмске и телевизијске звезде. Чини се да не старе. Како не жели да остари, човек се свим средствима бори против старости. То је разлог великог процвата козметичке индустрије. Естетски хирурзи, масери и зубари настоје да уклоне и прикрију трагове старења.

Тачно је да иза страха од старења постоји бојазан од смањења радних способности и неуспеха у послу, усамљености у старости и зависности од милости и милосрђа ближњих. Али иза свега тога стоји порицање онога што није лепо, порицање патње и смрти. Упркос свим мрачним и оправданим дијагнозама нашега доба, ту је неочекивана прилика коју савремена медицина продужавањем људског века за петнаестак година није имала на уму, али смо је добили захваљујући њој.

Најгоре што савремено доба са својом застрашујућом активношћу може да учини човеку ипак је све веће удаљавање од Бога. У старости, кад нас је свет коначно пустио из својих руку, наћи ћемо себе тек кад целим својим бићем потражимо изгубљеног Бога. О древним патријарсима речено је у Библији да су умрли »у доброј старости, сити живота«. ⁴

Савременим људима свет је само леп, а не сме бити ружних људи или оних који пате. Њиховим жељама удовољавају световне законитости. Масовна производња техничких производа, усмерена на брзу потрошњу добара, пружа овоземаљском животу дљештав сјај савршено обликованих аутомобила и комуникационих уређаја који не смеју застарети, него их треба заменити новијим моделима.

Савремени човек клања се илузији да је могућ живот без непријатности. Људи не сматрају патњу саставним делом живота, већ страним телом које је због мучних незгода ушло у живот па га треба уклонити. Савремени човек није одгајан да поднесе нелагодности и да са њима живи. Он не жели нити може да поднесе непријатности.

---

4 О Јову 42,16; види и 1. Мојсијева 25,8.

Повратак Извору правог живота

Животна филозофија трајног samozаваравања противи се правој слици човека и света какву нам показује Библија или Свето писмо. Јеванђеље позива на обраћење, на промену мисли,⁵ засновано на претпоставци човекове самосвести, коју заједнички поглед на свет одбија. Питање које Стари завет поставља о пореклу патње и смрти⁶ остаје затворено у срцима јер овај »добри, добри свијет« за њега не мари. Порицањем свега што није лепо, порицањем патње и смрти, крст губи своју суштину.

Без реалног схватања људског стања — а можемо га разумети само ако признамо постојање зла, патње и смрти — наш свет остаје плод снова у којему се Бог, најдубљи Извор човековог постојања, спушта на ниво одређених светаца. Притом је сваки тако истакнут оптимизам толико страشان управо зато што оставља човека самог у патњи. Патња, која је присутна у свету, погађа га неприпремљеног, и он остаје препуштен својој муци. Не види понор који лежи између живота и смрти, између старог и новог, и остаје неприпремљен пред последњом фазом свога живота.

Такво је данашње стање. Ако не одбије Божји позив да се врати јединој сигурности,⁷ човек ће наћи мир о коме је црквени отац Августин пре више од хиљаду година рекао: »Створио си нас за себе! Наша су срца немирна док не почину у Теби!«

---

5 Матеј 3,2; 4,7; 18,3; Марко 1,15; 6,12; Лука 3,8; 13,3.5; Дела 2,38; 3,19.

6 О Јову 7,15; 24,19; 30,27.

7 Псалом 14,6; 25,5; 31,5; 32,7; 62,9; 71,3; Плач Јеремијин 3,25.

2

МОЖЕ ЛИ САВРЕМЕНИ ЧОВЕК ДА ВЕРУЈЕ У БОГА?

Тежња за натприродним и божанским је већ од давнина основна тежња човека и то не само теолога, филозофа и уметника него и човечанства као целине.

Већ у прастаро доба, окружен природом у чије тајне још није могао нити знао завирити, човек свих раса и култура покушава себи да објасни тајну постојања Бога и духовног света. За људе античког доба, наиме, било је постојање Бога, Створитеља свемира, толико само по себи разумљиво да они нису налазили ни најмањег повода да посумњају у његову егзистенцију. У то доба човек је био толико повезан с натприродним да је Цицерон рекао како сумња у здрав разум оних који поричу Бога.

Исто то вреди и за средњи век који својим величанственим катедралама, простодушним платнима безимених уметника и тајновитим стиховима још и данас снажно сведочи о својој вери. Није никако сувише смело ако се тврди да је та епоха, како је то и реформација потврдила, била епоха дубоке религиозности. Једино је тиме могуће објаснити зашто су Лутерове и Калвинове идеје наишле на тако плодно тло. Оснивање језуитског реда на челу с Игнасијом де Лојолом, покрета спорног и за саме католике, не можемо објаснити другачије него из побожних намера. Обе верске групе, и протестанти и католици, загрижено су се бориле једна против друге; али људима шеснаестог и седамнаестог века није било ни на крај памети да сумњају у Бога.

Напротив, с поља теолошких расправа које га потресају, разлежу се звуци дивних песама искрене унутрашње религиозности. С једне стране одјекују силне речи песме реформатора: »Наш тврди град је Господ Бог!«, а с друге, срце је до суза дирнуто узвишеном визијом песника Ангелуса Силезијуса (1624–1677): »И душа наша има ока два: једним гледамо пролазност, а друго смо управили вечности!«

Врло често се тврди да је рационализам 18. века зачетак савременог атеизма. Ово тврђење, ма колико да се често чује, ипак не би издржало ниједно темељитије проверавање. Иако је рационалистички култ »објашњавања« задао велика оштећења темељу хришћанства, о безбожности није било говора. Један од најистакнутијих представника тога доба, филозоф и књижевник Волтер (1694–1778), рационалиста у правом смислу речи, изјављује: »Када не би било Бога, човек би Га морао створити! Али Он постоји! Цела нас природа упућује Њему!«¹

У том веку је Јохан Себастијан Бах компоновао своју »Пасију по Матеју«, а Георг Фридрих Хендл »Месију«. Зато је и могао Матијас Клаудијус да запева из целог срца:

»Боже дај нам да видимо Твоју славу,
да пролазности веру не дарујемо,
и да нас таштина не весели!
Дај да будемо безазлени
и пред Тобом овде на земљи
као деца кротки и радосни!«

Тек у 19. и 20. веку, као знак нашег времена, почиње да се шири сумња. Из мишљења да је због напретка науке вера у Бога сувишна, настала је позната Марксова тврдња: »Религија је опијум за народ.«

Судбина познатог филозофа Фридриха Ничеа (1844-1900) јасно показује у какве све крајности запада модерни дух. Иако је желео да буде без Бога, ипак није могао да опстане без Њега, и коначно, ништа тог проналазача »натчовека« није могло да спасе

---

1 Haug, *Er ist unser Leben*, Stuttgart, 1952, 265.

од пораза. У почетку, као младић пише: »Тебе бих желео да упознам! Тебе, Непознати, који тако дубоко продириш у моју душу, који као олуја потресаш мој живот! О, Несхватљиви! Тебе бих желео да упознам и Теби да служим!«

Ничеов живот недвосмислено и јасно показује да проблем неверовања не лежи у домену разума него срца! За невернике Бог не постоји зато што они не желе да Бог постоји! Оно што би Ничеова таштина хтела да постави на Божје место зове се човек или боље речено »натчовек«:

»Да ја вама потпуно отворим срце своје, пријатељи моји!

Када би било богова, како бих ја издржао да не будем бог?

Према томе нема богова!«²

Томе је још додао: »Бог је мртав, човек је постао животиња, животиња без премца.«

Да ли је Ниче у свом сазнању постао срећан? Не! Ево како он види будућност: »Видим велику жалост међу људима. Најбољи су постали уморни од свог рада. Један поглед, једно веровање се шири: 'Све је пусто, све је празно, све је узалуд' ... Узалудан је сваки труд, наше је вино пуно отрова, зли поглед је уклео наша поља и наша срца. Сви ћемо се осушити... сви су нам извори пресахнули... Заиста, постали смо већ превише уморни да умремо, тако остајемо и живимо даље – у гробовима!«³

Ипак, Ниче је у часу искрености рекао жени свога пријатеља вон Обервека: »Немојте никада оставити Христа, јер је и сама помисао на Њега велика и силна!« С муком је задржао јецај. Његово лице је за часак запламтело узбуђењем, да би се одмах затим претворио у камену маску. Наставио је: »Ја сам Га напустио, јер желим да створим нешто ново и зато не смем назад. Ипак знам да ће ме моје страсти довести до пропасти. Оне ме бацају тамо-амо и осећам да ће ме ускоро растргнути, али не марим!«⁴

Многи су пошли његовим путем и зато у њиховим срцима одјекује безнадежни слом непријатељског гледишта према Богу.

2 Nietzsche, *Also sprach Zarathustra*, Leipzig, 1930, 91.

3 Исто, 146.147.

4 Haug, *Er ist unser Leben*, Stuttgart, 1952, 115.

Све остаје на закључку псалмиста: »Рече безумник у срцу својем: нема Бога.«⁵

Људи који поричу Бога налазе се пред непремостивом препреком. Свест о Богу дубоко је усађена у људска срца. Да то исто кажемо другим речима: нема на Земљи ниједне људске заједнице која не би имала неки, макар сасвим нејасан појам о натприродном, о божанском! Иако се неверници труде да пронађу неко такво племе, не могу га наћи. Још је старогрчки историчар и филозоф Плутарх констатовао: »Човек може наћи насеља без заштитних зидина, без писмености, без владара, без двораца, без блага и новца, без позоришта и школа, али један град без светилишта и без божанства није још нико видео и неће га нико ни видети!«⁶

Ова свест о Богу је исто тако стварна као и свест о самоме себи. Човек није себи створио Бога као неки најпогоднији одговор на своја нерешива питања или као највишу власт! Не! Човек тражи Бога зато што је та тежња дубоко усађена у њему. Тај узвишени подстицај у човеку не може се ни са чим потиснути, он толико прожима душу сваког од нас да онај који каже ЧОВЕК, каже у исто време и БОГ.

Примитивном човеку атеизам је непознат иако би, по материјалистичкој шеми света, морало бити обрнуто. Заступници теорије тврде да примитивац на прелазном степену од животиње ка човеку није могао развити никакву свест о Богу, јер се тек на вишем степену културног развоја човек почиње служити апстрактним појмовима као што су бог и дух. С овом теоријом, која је испочетка носила ореол научне догме, модерна етнологија је потпуно рашчистила. Права стварност изгледа сасвим другачије.

Ми наилазимо међу најпримитивнијим племенима, на пример, међу Пигмејима централне Африке, на много развијенији појам божанства него што је то случај код других црначких племена са вишом културом. Пигмеји из племена Бамбути верују у Бога који је створио људе и цели свет. Он је сматрао људе својом децом и био им добар Отац. У то време није још на свету било бола ни страха.

---

5 Псалом 14,1.

6 Würbel, *Religiose Zeitfragen*, Wien, 1948, 29.

Бог је био невидљив, али се ипак често јављао. Када су људи једног дана преступили његову заповест, на Земљи је завладала смрт, а Бог, тај добри Отац, потпуно се удаљио од људи. Бамбути тај догађај сматрају највећом катастрофом у историји човечанства.

Овако високо развијен појам божанства етнологи су запазили у најразличитијим народима на разним континентима. Уопште нас зато не може изненадити догађај који спомиње мисионар међу Индијанцима Вилхелм Коперс у својој врло занимљивој књизи *Примитивац и његова слика свеи*: »Позвао сам једног дана групу Индијанаца да чују теорије учених белаца о њима. Читао сам им из неког енглеског часописа чланак о непостојању веровања у Бога и у бесмртност код индијанских племена. Прекинуо ме је глас једног од слушаца: 'Каква је то незналица (писац употребљава много оштрији израз) написала?' Када сам му објаснио да аутор чланка није никаква незналица него један врло образован господин, он је збуњено промрмљао: 'Па кад није незналица како је могао написати тако нешто? Зар је могуће да има људи који не знају да постоји Бог?'«⁷

В. Шмит, познати етнолог, закључује из тога: »На првом познатом почетку не стоји атеизам, или неки други -изам, него веровање у једног стварног Бога.«⁸

Било би ипак сасвим погрешно сматрати да се појам Бога може укалупити у неку математичку шему, тако да се Његово постојање лако доказује с неколико формула. Веровање у Бога спада у првом реду у домен срца! Ова спремност срца мора да постоји да би се могла разумети сведочанства природе и историје и у њима открити трагови Створитеља, као што то лепо каже Блез Паскал: »Човечанско треба познавати да би се љубило, божанско се мора љубити да би се упознало.«

Одувек је природа била велика »сликовница« Божје мудрости: »Небеса казују славу Божју и дела руку Његових гласи свод небески« – каже псалмиста.⁹

7 Koppers, *Der Urmensch und sein Weltbild*, Wien, 1949, 159.

8 Исто, 180.

9 Псалам 19,1.

Апостол Павле пише Римљанима: »Јер што се може дознати за Бога, познато је њима, јер им је Бог дао да то познају. После стварања света, невидљива савршенства Божја, вечна моћ Његова, и божанство Његово, виде се заиста у делима Његовим. Они се зато не могу оправдати!«¹⁰

Ништа на овом нашем свету не постаје само од себе, нема часовника без часовничара, књиге без писца, машине без инжењера, па се ни постајање свемира не може објаснити на неки други начин осим да је изашао из руке свога Створитеља.

Природњак Атанасијус Киршер (1601-1680), проналазач лампе »laterna magica«, имао је у свом кабинету један уметнички израђен глобус. Један од његових посетилаца, иначе неверник, упита га радознано:

»Ко ти је израдио тај глобус?«

»Нико!« - озбиљно одговори Киршер. »Постао је сам од себе!«

»Немој бити неозбиљан!« – помало се увредио посетилац.

»Тај је мајстор сигурно имао много уметничког смисла, када је био у стању да створи такво дело!«

»Како?« – скратио је дискусију религиозни научник. »Ти ниси спреман да поверујеш да је једна бедна копија Земљине кугле постала сама од себе, а увераваш ме да се то догодило с целим бескрајним свемиром и не желиш да признаш постојање његовог Створитеља!«

Зар нема и данас људи који су спремни да признају постојање само онемо што се види и може опипати?! Управо њима Бог жели да се открије. Он им говори лепотом летњег звезданог неба, открива им се у свакој травци и сваком листу. Савремени цивилизовани човек врло често на то одговара с надмоћним смешком: »Све је то постало стицајем околности!« Само стицај околности или пука случајност? Зар се може законитост, сврсисходност и међусобна повезаност појава у природи објаснити само слепим стицајем околности или чудном и неразумном игром случаја?!

»Шта све невероватно морају неверници да верују да би остали неверници« – био је Паскалов покушај да одговори на то питање. Да постоје закони без законодавца, покрет без узрочника, да је жи-

---

10 Римљанима 1,19.20. Бакотић.

вот настао без живота, сам од себе, немогуће је веровати кад сваки средњошколац добро зна да природа не познаје такве појаве!

Да ли би било могуће, на пример, само слепим, незналачким писањем хиљада нота одједном створити величанствену Бетовену »Пасторалну симфонију«? Или, ако такав покушај не успе од прве, колико се пута треба ослонити на слепу случајност да би се постигао коначни успех?

Математички гледано изгледи су равни нули. Само један мали оглед је довољан да се у то уверимо! Узмимо десет карата, које су на полеђини означене бројевима од 1 до 10. Стаavimo их у џеп и добро измешајмо. Покушајмо сада да вратимо те карте из џепа по редоследу од 1 до 10, стављајући увек извучену карту у џеп!

Вероватноћа да се од прве извуче карта означена бројем 1 је 1 : 10. Да се одмах после ње извуче карта под бројем 2, однос вероватноће је већ 1:100. Редослед бројева 1, 2 и 3 је могућ само у односу 1 : 1000, а већ редослед 1, 2, 3 и 4 има против себе однос од 1 : 10.000. Извући свих десет карата једну за другом по редоследу од 1 до 10 има против себе већ астрономски однос вероватноће од 1 : 10.000.000.000!

Међутим, да би настала једна таква сложена и у детаље природним законима одређена појава као што је живот, било би потребно да се »пуким случајем и чудним стицајем околности« постави у међусобно тачно одређени однос много више него само десет чинилаца! Као што видимо то практично искључује случај као творца.

Професор Креши Морисон, својевремени председник Академије наука у Њујорку, каже у својој књизи *Случај или стварање*: »За постанак и развој живота на нашој планети потребни су толики битни услови да је немогуће, математички гледано, да се они СВИ у правилном међусобном односу с л у ч а ј н о створе на било којој планети и у било које време. Из тога следи да у природи мора да постоји нека врста духовне руководеће силе. А кад је то тако, онда све што се догађа мора да има своју сврху.«¹¹

Већ су стари народи признавали Бога за створитеља свемира и случају одрицали ту улогу. Исто веровање да је природа

---

11 Cressy Morrison, *Zufall oder Schöpfung*, Stuttgart, 1951, 13.

основана на разумним законитостима искористио је Јохан Кеплер при одређивању путања појединих планета. Овај астроном, који је као и већина природњака био религиозан, узвикује једног дана: »У свему створеном као да Бога рукама додирујем!«¹²

Уопште је врло погрешно сматрати да су сви велики научници неверници. Стварност то оштро демантује. Што је човек образованији, то са више страхопоштовања стоји пред тајнама живота.

Велики француски хемичар и биолог Луј Пастер (1822–1895) изјављује: »Што више проучавам природу, то више остајем запањен и задивљен пред делима Створитеља. Ја се молим у току свог рада у лабораторији!«¹³

Било би ипак сасвим погрешно посматрати Бога само кроз окулар телескопа или микроскопа. Бог звезда и атома, Створитељ микро- и макро-космоса такође је и Бог, Створитељ и Хранитељ човека. Њега не можемо занемарити без опасности да се одрекнемо истинске среће и правог мира! Без Бога нема ничега! То је сазнање и искуство које стичемо из историје и из токова свакодневнoг живота. Неверовање не може задовољити човека.

»Пошто нема никаквог Бога, то више није могуће издржати ову усамљеност!« – очајнички узвикује Ниче при крају живота. Ниједан од лажних богова којима је човек украсио своје празно небо није се показао дорастао своме задатку. Ту спада слава која је дошла главе Цезару, Александру Великом и Наполеону; ту је и сиромаштво богатства, за које каже Џон Д. Рокфелер (1839–1937), један од најбогатијих људи света: »Ко је најсиромашнији? Ја ћу вам рећи! Беднији од свих које ја познајем јесте онај који ништа нема осим новца!«

Да, човекова срећа не зависи од његовог положаја у друштву, од његовог успеха или послова! Срећа је оно што остаје и онда када се човек на самртничкој постељи растаје са свиме на овој Земљи, и кад га — у последњим тренуцима, кад све што је пролазно губи своју вредност — обасјава сазнање да га с љубављу примају нежне руке Створитеља света.

---

12 Haug, *Er ist unser Leben*, Stuttgart, 1952, 269.

13 Исто, 269.

3

ПОРЕКЛО И ЦИЉ ЧОВЕКА

Одувек се човекове мисли баве не само Богом већ и својим властитим »ја«. »Одакле долазим и од кога потичем?« – најчешће је и најзбудљивије питање свих времена.

Савремени човек је тврдо уверен да своје порекло треба да тражи у нижим облицима живота. Такво је бар јавно изражено мишљење већине. У стојој и стопедесетој годишњици дарвинизма то су »јеванђеље« поново хвалили по целом свету. Још 1909. године поручивао је неки француски часопис: »Дванаестог фебруара 1809. рођен је Дарвин. Тада је учио Ламарк. Године 1859. изашла је књига *О пореклу врста*, а 1909. славили смо Хекелов 75. рођендан. То су велике годишњице науке које ће ускоро поткопати црквене празнике.«

И стари грчки филозофи су давали маха својој уобразиљи покушавајући да реше тајну порекла људске врсте. Анаксимандар, у 6. веку пре Христа, сматра да човек није започео своје постојање на овој Земљи као сисар, већ да потиче од рибликих бића. Та бића, тако он тврди, имала су торбе, слично као данас кенгури, у којима су чувала своје младунце. Игром случаја су неки од тих младунаца доспели на копно и тако је настао први човек. Ово мишљење се не разликује много од теорије једног енглеског професора, који је ту пре неког времена тврдио да је човек »морски мајмун« који је испливао на копно.

Емпедокло из Агригента (5. век пре Христа) види порекло човеково на сасвим другој страни. По њему су у стара времена расли на дрвећу, уместо гранчица и лишћа, делови људског тела.

Неким случајем су се ови делови сјединили и тако је настао први човек.

У време Аристотела се веровало да је коначно пронађен »камен мудрости«, јер су људи, видећи како жива бића излазе из ба-руштина и муља, погрешно закључили да живот тамо и настаје.

Овој теорији о »самозачетку«, спонтаном настајању живота из мртве материје, подлежу, како смо видели, и данас неки научници. »Самозачетак живота« је велика догма теорије о еволуцији. Тек када »самозачетак живота« поставимо на прво место, када, другим речима, искључимо Створитеља, теорија еволуције добија право опстанка.

Немачки биолог и филозоф Ернест Хекел (1834-1919) заступник теорије еволуције, признао је да спонтани настанак живота мора бити признат као чињеница, не зато што се може лабораторијски доказати, већ због тога што би се иначе морало поверовати у постојање Створитеља.¹

Али, »самозачетак живота« није доказан! Аристотел није знао да је био жртва погрешног закључка када је помислио да црви и инсекти настају у благу. Хекелу је ова чињеница ипак морала да буде позната, јер је он био Пастеров (1822-1895) савременик, који је доказао да и трулеж не настаје сама од себе, већ деловањем микроскопски ситних организама. Па и ти микроорганизми за своје постојање захваљују својим »родитељима«! Тврђење »*Omne vivum ex vivo*« – »Све живо само од живота« основни је закон природе и уједно доказ који разбија најважнију карикатуру у ланцу теорије о развоју.

Први модерни заступник теорије о развоју био је француски биолог Жан Батист Ламарк (1744-1829). Он прихвата тезу, као и скоро сви еволуционисти, да је живот настао сам од себе »једним спонтаним актом природе«. Оригинално у његовој теорији није дакле било »самозачеће живота«, већ оно што се данас обично назива теорија наслеђивања стечених особина. То значи, другим речима, да једна животиња може своје навике, склоности и органске промене, које је стекла за време живота, да оста-

---

1 Robert E. D. Clark, *Darwin und die Folgen*, Wien, 1954, 19.

ви у наслеђе својим потомцима. Тако би се у дугим временским раздобилима све животињске врсте могле осетно изменити. Факторе који у томе учествују Ламарк је сјединио у два закона, које је назвао *закон потребе* и *закон навике*.

Оба ова закона формулишу тврђење да развитак јединке зависи од средине у којој она живи. На пример, животиња која живи у мочвари може да преживи само онда ако има широке шапе или копита тако да не пропада у блато. Пошто се тако појављује потреба за ширим шапама или копитама (закон потребе), почиње одмах процес преображавања. Промењени уд јача и преображава се (закон навике) и тако прилагођена животиња сада је способна да на свет доноси младунце који су јој слични. Наравно, све се ово догађа у врло дугим временским раздобљима, која нису доступна човековом директном посматрању. Један од најпознатијих примера којим се служи ламаркизам јесте дугачки врат жирафе, који је настао »само зато што та животиња није налазила на тлу довољно хране, па ју је морала потражити у крошњама високог дрвећа«.

Савременици нису имали много симпатија према Ламарку и његовој теорији. Објективни научник јој и данас приступа с много сумње. Најбоље ће ипак бити да дамо реч биолозима:

Природа се не сме посматрати полазећи само од начела корисности.

Француски биолог Кино каже: »Ламаркистичко објашњење је само једна збирка хипотеза које претпостављају да организам суочен с потребом, навиком и околином реагује корисним стварањем и преображавањем... Пример воденог пацова и црне лиске, који немају кожица за пливање, јасно показује да корисност и нужност једног органа није још никакав доказ да он стварно и постоји. Овоме се мора додати да ламаркисти врсте посматрају као да се оне састоје од јединки које никада не умиру и које тако имају времена да у току многих векова подлегну деловању околине и претрпе преображавања.«²

Наслеђе стечених особина је све до данас остало недоказана хипотеза.

---

2 L. Cuenot, *L'adaptation chez les animaux*, 1937, 276.

Француски биолог Жан Ростан каже: »Није довољно да се организам промени. Неопходно је да та промена у њега продре, у њега зарони, и то прилично дубоко, да би могла да утиче на наслеђивање. И управо је то оно с чиме се не можемо сложити, јер нам чињенице које су пред нама не дозвољавају да верујемо у наслеђивање стечених особина.«³

Немачки палеонтолог Оскар Кун изјављује: »Човек је могао себи да уштеди експеримент да у току многих генерација сече пацовима репове у намери да се једног дана окоти безрепи пацов, када узме у обзир чињеницу да још ниједан обрезањем Јеврејин није дошао на свет. На ову чињеницу се морамо посебно позвати, јер је она такозвани логички »experimentum crucis« ове теорије и задаје јој смртоносни ударац. Затим, има међу пчелама и осталим друштвеним инсектима, осим обичних мушких и женских јединки, и таквих облика који имају посебну структуру и изглед, а да се саме даље не размножавају. Како су ове јединке могле настати узимајући у обзир принципе Ламаркове теорије?«⁴

Конечно Ростан, који је и сам еволуциониста, доноси пресуду ламаркизму: »У светлу савремене биологије ламаркизам је неприхватљив!«⁵

Зато нас не чуди да и следећи заступник теорије о еволуцији, британски биолог, природњак и геолог Чарлс Дарвин (1809-1889), узвикује: »Нека ме Бог сачува од бесмислица Ламаркове теорије!« Он је себи у заслугу могао приписати откриће нечега новог, наиме, »начела селекције« или »природног одабирања«. У борби за опстанак, по његовом учењу, преживљавају само најјачи облици. За време дугог временског раздобља, преживеле јединке стварају нову врсту предајући у наслеђе потомцима збир својих случајно стечених особина. Лако може да се установи да се Дарвин није много удаљио од »Ламаркових бесмислица«. У првом издању своје књиге *Порекло врста* (1859), Дарвин још учи да су прва жива бића настала деловањем једног Створитеља. Касније,

3 J. Rostand, *La nouvelle biologie*, 1937, 64.65.

4 Oskar Kuhn, *Die Deszendenztheorie*, München, 1951, 112.

5 J. Rostand, *La nouvelle biologie*, 1937, 64.65.

под утицајем Хакслија (1825–1895), одбацује постојање Створи-теља и теорију еволуције проширује и на људску врсту.

Укратко, у борби за опстанак развила се једна врста мајмуна, неприлагођена за живот на дрвећу, која силази на тле и почиње да хода усправно. Натерана хладноћом леденог доба, она је научила да се служи ватром, што опет доводи до развоја људске културе. Међутим, добро је познато колико се све дивље животињске врсте, а посебно мајмуни, боје ватре и с каквим се страхом уклањају од ње!

Тако је човек, по Ничеу, крајњи производ дугог низа случајности на чијем почетку »стоји мајмун и показује своје зубе«. За разлику од Ламаркове теорије, Дарвинова је одмах наишла на одушевљење. Роберт Мајер је свакако био у праву кад је рекао: »Ова поставка без сумње има толико присталица у Немачкој јер је атеистима од велике користи.«⁶

Дарвинизам је до данас остао недоказана теорија. Доле наведени цитати то јасно показују:

Начело природног одабирања ни на који начин не објашњава постанак нових врста.

У већ цитираном делу Оскар Кун каже: »Одабирањем се само одстрањује оно што није прикладно. Принцип природног одабирања, коме је Дарвин аутор, објашњава само зашто неке замишљене форме не постоје. Али, зашто неки облици, који стварно постоје, егзистирају, то се његовом теоријом не може објаснити.«⁷

Не преживљава најјачи облик једне врсте, него њен просечни облик.

Кино каже: »Данас нам дарвинизам не изгледа тако прихватљив као раније. Његов логички ланац је био непоправљиво прекинут када се утврдило да смрт није неки аутоматски одабирач, што је представљало најважнију поставку целе теорије. Иако постоји мноштво промашених и ненормалних облика који су од почетка осуђени на нестајање, њихов нестанак погодује заправо очувању једног средњег типа или облика дотичне врсте.«⁸

6 O. Kuhn, *Die Deszendenztheorie*, München, 1951, 12.

7 Isto, 105.

8 L. Cuenot, *L'adaptation chez les animaux*, 1937, 278.

Игром случаја никада не могу настати сложени органи.

Г. Волф пише: »Како би могао један тако савршен орган као што је око у кичмењака произаћи из случајних варијација? Како би такве варијације могле да буду основ складу различитих врста ћелија у том сложеном органу, како међусобно тако и у вези с деловима мозга? Како се може само случају приписати да постоје по два ока једнако савршена, а такође и по две ноге и по два уха? Острва и брежуљци немају обичај да показују једну такву симетрију у својим облицима!«⁹

И сам Дарвин је својевремено признао да га проблем стварања једног сложеног органа, на пример ока, испуњава језом.

Немачки биолог Ернет Хекел, промотер дарвинистичког материјалистичког погледа на свет, покушао је да подупре теорију о еволуцији с другог гледишта. Он је сковао појам »биогенетског основног закона«, то јест да је ембрионални развој јединке у ствари само убрзано и скраћено понављање еволуције целе врсте. Другим речима: човек у ембрионалном развоју пролази прво стадијум рибе, затим стадијум жабе итд., све док коначно не добије облик човека.

Хекел је био теоретичар. Већ је у његово време било јасно да је мајка те теорије нека одређена жеља. Коначно би се наука о извору живота могла успешно извести из тамног подручја недоказивости у светлу чињеница. У том смислу Хекел је на забаван начин тумачио све што је пало на ум његовом плодном духу.

Шта о овој Хекеловој теорији кажу данашњи биолози?

1. Слабост биогенетског основног закона је у томе што он у ствари представља један »*circulus vitiosus*«, оно што жели да се докаже, већ се унапред сматра доказаним.

Оскар Кун пише: »Хекел као полазну тачку свог разматрања узима ембрионални развој. Он тај развој сматра понављањем историје врсте, дакле реконструише друго из првог. Тада поставља тако утврђену историју врсте на прво место, и њоме

---

9 О. Kuhn, *Die Deszendenztheorie*, München, 1951, 108.109.

објашњава ембрионални развој. То је заиста један прави логички хокус-покус!«¹⁰

2. Ембриони немају развијене полне органе, те према томе не могу да буду никакво понављање развојних стадијума одраслих јединки.

3. Човеков ембрион никад не наликује животињи, него су ембрион човека и неких животиња само слични.

4. Ембрионални развој различитих врста разликује се већ од јајне ћелије, па се и саме јајне ћелије разликују.

5. Сличност ембриона различитих врста није зависна од историјског развоја врсте.

Бергуни пише: »Мора се закључити да ембрионални живот, који се до краја одвија у једној посебној средини, захтева таква неопходна прилагођавања, која се не могу довести ни у какву везу са претходним стадијумом еволуционог развоја.«¹¹

Коаери пише: »Развијање ембриона није никаква својеврсна рекапитулација, као што то претпоставља такозвани биогенетски основни закон.«¹²

Све до тог доба наука се кретала подручјем чисте теорије. Али 1886. године ботаничар Де Ври (1848–1935) открио је једну природну појаву која се данас често назива мутација (промена) или сактација (скок). Ова појава све до данашњег дана спада у основне поставке егзактне природне науке и не може се оповргнути.

Промене у ћелијском једру, које се могу изазвати и вештачки уз помоћ хемикалија или зрачења, узрок су изненадних, врло приметних мутација. Другим речима, врани и бели коњи нису постали таквима зато што им је доја длаке из генерације у генерацију постепено белела или постајала тамнија, већ је ново својство настало одједном и почело се предавати у наслеђе. Тако су постали бездлаки пси, муве без крила, краве и овце без рогова итд.

Док је Дарвин веровао да су потребне небројене мале промене да би се добила нова модификација, данас се тврди да се

10 O. Kuhn, *Die Deszendenztheorie*, München, 1951, 78.

11 R. Bertrand-Serret, *La superstition transformiste*, Bordeaux, 1952, 29.

12 M. Caullery, *Le probleme de l'Evolution*, Paris, 1931, 125.

нове особине могу стећи и малим бројем мутација и у кратком временском раздобљу. Тако Адолф Портман каже: »Док се некада веровало да су потребне небројене генерације за стварање једног новог облика, сада се настоји да се неки нови облици објасне малим бројем мутација.«¹³

Поставља нам се сада једно врло значајно питање: Да ли су мутације прихватљиво објашњење еволуције човечје врсте од животиње ка вишим облицима? Да ли је можда човек настао од мајмуна једном скоковитом мутацијом? Одговор гласи: не! Зашто не? Зато што се мутацијама проузрокују промене само у оквиру једне врсте и никада се не могу прескочити те границе! Мутације наине не стварају никада нове органе нити доводе до стварања нових врста. Врсте и након мутација остају исте, јер се посматране промене увек односе само на другоразредне особине, као што су, на пример, боја очију, дужина крила и слично.

Оскар Кун каже: »Мутацијама се стварају нове расе, али се уз њихову помоћ никада нису створиле нове врсте!«¹⁴

Р. Е. А. Кларк пише: »Иако су биле испитане хиљаде мутација, никада није био пронађен ниједан доказани случај да је нека животиња мутацијом постала сложенија, да је настала нека нова творевина или проузрокована било каква битна, основна промена.«¹⁵

Упркос томе, данас се деци у школама предаје теорија о развоју као доказана и научно потврђена чињеница. Јесмо ли свесни колико је отрова с том теоријом убризгано у људско срце? Ако човек није друго него животиња, зашто би према ближњима морао бити пун обзира? Закон опстанка гласи: »Јачи побеђује.« А то нам јасно показује куда води такво »откриће«.

Зар није у светлу ових чињеница, најблаже речено, чудно да многи људи тврде да је теорија о развоју научно доказана и несумњива чињеница?

Посматрајући оно што се данас назива »генеалогским стаблом« људске врсте, можемо видети да се тврди да је »homo

---

13 A. Portmann, *Vom Ursprung des Menschen*, Basel, 1944, 22.

14 O. Kuhn, *Die Deszendenztheorie*, München, 1951, 117.

15 R. E. D. Clark, *Darwin und die Folgen*, Wien, 1954, 154.

sapiens«, »разумни човек«, у ствари последња карика једног дугог ланца који се полако и мучно извлачи из животињског царства. Иако се данас предак човечје врсте не тражи више у редовима виших човеколиких мајмуна – орангутана, гориле или шимпанзе – ипак нам мајмун још увек »седи на грбачи«.

Данас је постала модерна теорија Американца Осборна по којој и човек и човеколики мајмун имају једног заједничког претка – такозваног »прамајмуна«. Ова теорија има ипак само једну слабост – наиме све до данашњег дана овај »прамајмун« није пронађен.

Оскар Кун примећује: »Не постоји никакав ланац прелазних облика од мајмуна ка човеку и није пронађен још ни један мајмун који би у сваком погледу испуњавао оне анатомске захтеве које би таква прелазна форма теоретски морала да испуњава. Сви постојећи и фосилни мајмуни су макар само у једном обележју тако посебно развијени да се од њих никако није могао развити човек као врста.«¹⁶

Свако тражење рођачких сличности између човека и мајмуна је безизгледно већ и због тога што духовни капацитет човека већ од првог часа искључује сваку могућност таквог поређења. Уосталом, највећа слабост таквог тражења крије се баш у томе што се увек посматра само тело, а занемарује вредност духа.

Међутим, и поређење које се задржава само на спољашњем изгледу указује на велику разлику између човека и мајмуна. Супротно методама праве науке, мајмунима је у теорији о развоју врста дато истакнуто место много пре него што су били добро проучени – тек у време Првог светског рата рођен је у заробљеништву први шимпанза. »Човек-мајмун« је и тада био исто тако мало научно доказан као и данас, али је за многе представнике различитих праваца представљао врло погодну лозинку. Тек данас се јасно запажа та огромна разлика између човека и мајмуна. Швајцарски зоолог Адолф Портман види ту разлику у понашању младунчади животиња и новорођенчади човека. Он животиње дели у оне које »чуче у гнезду« и оне које »беже у гнездо«. Изно-

---

16 О. Kuhn, *Die Deszendenztheorie*, München, 1951, 91.

симо његову шему коју је објавио у књизи *Биолошки фрајментии за науку о човеку*.¹⁷

Нижи степен организације:

Време ношења: врло кратко (20-30 дана)
Број младунчади: велики (код неких и до 22)
Понашање младунчади: »чуче у гнезду«
Пример: глодари и куни сличне звери

Виши степен организације:

Време ношења: Дуго (дуже од 50 дана)
Број младунчади: углавном 1-2 (врло ретко до 4)
Понашање младунчади: »беже у гнездо«
Пример: копитари, китови, мајмуни.

»Чучавац у гнезду« је беспомоћан, слеп и његова телесна температура зависи од спољашње. Колике ли разлике од младунчади слона или мајмуна!? Већ после кратког времена може новорођено слонче да следи крдо, а мајмунчић, држећи се чврсто за мајчино крзно, лети с гране на грану! Новорођенче човека је много беспомоћније од младунчета мајмуна, али је опет сасвим другачије од младунчади глодара и куни сличних звери. Оно заузима једно сасвим посебно место изван царства животиња! Портман га назива »секундарни чучавац«, али се из тога не може извући закључак да човек потиче од животиња. Тако теорија о развиту врста ипак остаје све до данас само једна у принципу недоказана претпоставка.

Француски научник Лемоен је рекао 1938. године: »Теорија о еволуцији је једна врста догме у коју ни њени свештеници више не верују, али коју још увек бране пред народом. Потребно је много храбрости да се овако нешто изјави, али је неопходно да би људи будућих нараштаја управили своја истраживања другим стазама.«¹⁸

17 A. Portmann, *Biologische Fragmente zu einer Lehre vom Menschen*, Basel, 1951, 26—33.

18 P. Lemoine, *Encyclopedie Française*, Paris, 1937, V., 5-82-3 i 5-82-8.

Какав ће бити резултат тих најављених истраживања? Не сме-мо бити нескромни и захтевати од науке да реши све проблеме човековог постојања. Она за то није ни способна, јер је њен за-датак да истражује деловање природних закона. Међутим, да проналази ко се крије иза тих закона, није више њен задатак! Ту већ прелазимо у домен религије! Да је свако вршио истраживање само у свом домену, не би никада дошло до конкурентске борбе између науке и религије!

Па шта је онда човек у ствари? На ово питање одговор нам може дати само религија, јер она своје знање црпи из дубљег извора него што је људски разум. Тај извор је божанско откривење, откривење самог Створитеља. То откривење се налази у Библији, у Светом писму. Зар нам ико може боље објаснити процес стварања од Онога који је све створио, од самог Створитеља?

Никада у људској историји нису прави истраживачи били задовољни само површним упознавањем »сакривеног«¹⁹ Бога. Следећи трагове божанског деловања у природи и историји човек тражи више, он очекује директни божански одговор на своје питање: ко сам ја?

Већ на првој страници Библија даје једноставан и јасан одговор: »И створи Бог човека по обличју својему...«¹⁹

Апостол Павле употпуњује ову изјаву када каже: »Да траже Господа, не би ли Га барем опипали и нашли, премда није далеко ни од једнога од нас, јер кроз Њега живимо, и мичемо се, и јесмо, као што и неки од вашијех пјевача рекоше: Јер смо и род Његов.«²⁰

Некоме ове речи могу да изгледају нескромне када себе упореди са пространством свемира и страшним силама природе. Већ је псалмиста Давид осетио ову несразмеру, јер каже у 8. Псалму: »Кад погледам небеса Твоја, дјело прста Твојих, Мјесец и звијезде, које си Ти поставио, шта је човек, те га се опомињеш или син човјечи, те га полазиш?«

Међутим, погледамо ли ипак тог човека мало ближе, када се, по речима једног римског песника, »после стварања усправио«,

---

19 1. Мојсијева 1,27.

20 Дела 17,27.28.

погледа уздигнутог према звездама као знак свог одређења и своје мисије, мораћемо установити да сва уобичајена природна мерила губе своју вредност! Биће човека не исцрпљује се само у материјалном и инстинктивном, већ се он духом уздиже и постаје сличан Богу. Много брже од светлости, која у једној секунди прелази 300.000 километара, човек успева за један тренутак да превали у духу огромна пространства свемира и стане пред свога Створитеља! Које се друго створење може с Њиме упоредити у томе? Сетимо се речи грчког филозофа Хераклита: »Ти можеш прећи све путеве и лутати свим стазама, али границе душе никада нећеш упознати, јер је тако неизмерна њена дубина!«

Ми се духом можемо приближити Богу више од сваке звезде у свемиру, јер оне морају остати на месту које им је Он једном одредио! Једино човек може по својој слободној вољи да буде послушан Богу или да Му одрекне послушност! Сада можемо боље да разумемо и друге речи псалмисте: »Учинио си га мало мањег од анђела, славом и чашћу вјенчао си га. Поставио си га господаром над дјелима руку својих, све си метнуо под ноге његове!«²¹

Докле год човек буде изводио Бетовенове симфоније и дивио се Микеланђеловом »Страшном суду« у Сикстинској капели, докле год му буду претиле ломаче и концентрациони логори, све докле год човек мора да призна да се потпуно разликује од животиња. Јер, у првом случају, он далеко надвишује животиње, а у другом се спушта дубоко испод њих! »Када бих био славуј« – каже римски филозоф Епиктет – »бавио бих се послом једног славуја; да сам лабуд, чинио бих то исто; али, пошто сам разумно биће, треба да славим Бога! То је моја служба и ја ћу је вршити!«

Морамо се у потпуности сложити са овим речима, јер само и једино уз Бога можемо да постигнемо свој највиши циљ: да постанемо племенити и истинољубиви људи!

---

21 Псалам 8,5.6.

4

КЊИГА ПРОВИЂЕЊА

»Књига природе« нам ипак не даје потпуно и савршено објашњење о Богу и Његовим намерама. Иако све у њој доказује постојање једног вишег Бића, понешто у природи збуњује, даје утисак неусклађености и недоследности. То је, на пример, трава која тек онда може напредовати, кад друга пре ње пропадне и обогати тло хранљивим састојцима; затим борба у животињском свету, борба која немилосрдно бесни и само јачему даје право и могућност да преживи. Ко из ових чињеница ствара закључке о Божјем карактеру, пада право у наручје заблуди.

Ни разне паганске филозофије или религије нису много сигурније у својим размишљањима о божанству. Колико пута су већ изневерили мудраци овог света? Ту стоји реч против речи, филозофија против филозофије, човек против човека, тако да нам на крају не остаје ништа друго већ да болно узвикнемо заједно са старим Римљанима: »Волим Платона, али још више од Платона волим истину!«

Паганске религије, иако пуне сјаја и тајанствености, ипак су само људски покушаји да се пронађе и осети Божанство. То су људски путеви ка Богу, путеви које проналази наш ограничени и грешкама подложни разум, и зато они никада неће одвести човека до циља, већ ће се неповратно изгубити у пустињском песку. Грчки богови с људским особинама, многобројна египатска божанства, Мухамедове песме пуне фанатичне распаљености и ратничког заноса и Будина егоистичка незаинтересованост за околни свет, све је то само одраз нашег властитог ЈА и носи у себи сву нашу високо развијену уобразиљу и наше неопростиве заблуде.

Говорити о Божјем бићу и његовим намерама може само један, Бог сам! Све друго је ташто мудровање, које Богом назива оно што није Бог, а одриче то име Ономе који то заиста јесте! Реформатор Мартин Лутер (1483–1546) сасвим тачно примећује: »Велика је разлика између тога да се зна да постоји Бог и тога да се зна шта је Он и ко је Он. Прво зна и цела природа и записано је у свим срцима. Друго ме нас може научити само Свети Дух.«¹

Слично говори и наш савременик Кард Барт: »Ко је Бог и шта је божанско, то морамо овде научити, овде где Бог открива себе, а тиме и своју природу и своје божанско Биће!«²

Сада се поставља важно питање: Да ли је Бог икада говорио човеку и да ли му се икада заиста открио? Као хришћани ми на ово питање можемо одговорити само једним одлучним ДА! Бог је говорио људима свих времена и Он говори још и данас нама преко Светог писма, Библије. »Све је Писмо од Бога дано и корисно за учење, за укоравање, за поправљање, за поучавање у правди, да буде савршен човјек Божји, за свако добро дјело приправљен.«³

Ако је заиста непристрасно посматрамо, Библија је једна сасвим посебна књига. Она је старија од већине писаних споменика људске историје, а ипак још увек делује на наша срца несмањеном силом. Она је данас преведена на више од 2000 живих и несталих језика и дијалеката и сваке године из штампарија излазе нови милиони примерака ове књиге.⁴ На почетку деветнаестог века Свето писмо је било доступно на само 68 језика. Данас је Свето писмо доступно на 2527 језика. Библија оставља све друге књиге далеко иза себе. Која би се друга књига могла упоредити с њом? Издања највећих писаца, на пример Шекспира или Гетеа, занемарљиво су мала ако се упореде с њом, а да се и не говори о делима која су настала у исто време кад и она. Многа од њих су данас интересантна само још археолозима или историчарима, док се за Библију у све већој мери занима цео свет.

---

1 Haug, *Er ist unser Leben*, Stuttgart, 1952, 409.

2 K. Barth, *Kirchliche Dogmatik*, 1957, 31.

3 2. Тимотију 3,16.17.

4 Више: www.biblesociety.org и www.bibleinfo.com

Историјске чињенице наведене у Библији толико су тачне и поуздане, да њихова тачност често запрепашћује и археологе и научнике, а критичаре присиљава на ћутање пуно поштовања.

Ниневија, моћна асирска престоница, која је била потпуно разорена 612. године пре Христа, спомињала се све до 19. века само у извештајима Старог завета. Римски и грчки историчари, којима дугујемо највећи део извештаја о историји старих народа, нису ништа знали о овом граду. Када је 401. године пре Христа Ксенофон пролазио овим крајевима са 10.000 грчких ратника, нико није знао да му каже како се зове порушени град. Волтер и његови истомишљеници су искористили ове чињенице да се наругају Библији и да је назову збирком бајки. Али, четрдесетих година прошлог века, Ниневија је васкрснула из вековног заборав да једном скептичном свету потврди истинитост библијских навода.

Француском археологу Боти и Енглезу Лејерду припала је част да стару Ниневију ископавањима учине поново приступачном савременом човеку. Бота је на тлу данашњег Корсабада открио палату асирског владара Саргона (722-705. године пре Христа). У постојање овог владара историчари су до тада много сумњали, јер је и његово име било познато само из једног извештаја Старог завета.⁵ Лејерд је вршећи ископавања у Месопотамији (1845-1854) открио и сам град Ниневију, чије су рушевине лежале испод два пешчана узвишења. Једно од њих, Неби Јунус, скривало је у себи палату цара Асархадона (681-669. пре Христа), а друго, Кујундик, палате Сенахериба (705-681. пре Христа) и Асурбанипала (669-626. пре Христа). Ово последње откриће представљало је праву сензацију, јер је нађена и краљевска библиотека која се састојала од преко 20.000 глинених плочица означених бројевима. На једној од тих плочица записан је вавилонски извештај о потопу, који се у толико појединости слаже са библијским да се данас више нико не усуђује да потоп сматра само обичном легендом.

Све те плочице биле су писане вавилонским клинастим писмом. Док је Бота вршио ископавања у Корсабаду, енглески ис-

---

5   Исаија 20,1.

траживач Ролинсон пронашао је један натпис персијског цара Дарија, који је послужио као полазна тачка за одгонетање клинастог писма. И тајне египатских натписа нису нам данас више непознате захваљујући напорима француског египтолога Шамполиона, који је 1822. године пронашао кључ за читање хијероглифа. Од 1899. до 1917. године археолози су вршили ископавања у Вавилону и потврдили истинитост многих навода из Библије. Величанствени сјај града Вавилона, којим се дичило срце цара Навуходоносора (605-562. пре Христа), владавина и смрт последњег вавилонског цара Бел-шар-ушура (Валтасар), који је владао заједно са својим оцем Набонидом од 553-539. године пре Христа, сви су ти извештаји пророка Данила до данас добили своју историјску потврду.

Критичари Библије из 19. века су с посебним задовољством излагали подсмеху прве странице Светог писма, тј. извештаје о патријарсима Авраму, Исаку и Јакову. Ови извештаји су проглашени легендама – Аврам је поистовећиван с вавилонским богом Сунца Тамузом, а Сара с богињом Иштар – или каснијим преиначењима још старијих оригиналних списа. Тврдило се да су у Аврамово време (око 2 хиљаде година пре Христа) постојале само много примитивније културе него што то тврди библијски извештај. Међутим, откако је археолог Вули од 1922. до 1934. године вршио ископавања у Аврамовој постојбини, у халдејском граду Уру, морали су се критичари корак по корак повлачити са својих положаја. Пронађене су двоспратне стамбене грађевине, у којима су станови имали и до петнаест одељења, били омалтерисани и обојени белим кречом, а грађени много солидније од многих данашњих стамбених зграда у тим областима. Откривен је и високо развијен васпитни систем. У школама тог доба ученици су учили писање, говорништво, математику, географију и природне науке. Ипак, као највећа сензација одјекнуо је налаз уметнички искованих предмета од злата и сребра, непроцењиве вредности, који су пронађени у царским гробницама.

Вули пише о томе: »Сада кад знамо у каквој је префињеној средини провео своје прве године живота, ми морамо из основе мењати своје представе о јеврејском патријарху. Он је био

грађанин једног великог града и наследник традиција старе и високоразвијене културе.«⁶ Истраживања у Нузи (1925-1931. године), у близини данашњег града Киркука, као и раније откривање Хамурабијевог законика (1901. године), јасно показују да је човек већ и пре Мојсијевог доба био врло културан и имао развијено законодавство.

Откриће тајни старог Египта, и тиме разјашњење многих спорних места у Старом завету, пада у годину 1798: када је Наполеон заузео земљу фараона. Чувен је његов узвик упућен уморним војницима француске армије: »Напред јунаци! Четири хиљаде година вас гледају с пирамида!« Проналажење »камена из Розете«, једног натписа из времена фараона Птолемеја V (204-181. пре Христа), омогућило је младом египтологу Шамполиону да открије тајну читања врло сложеног хијероглифског писма. Камен из Розете, чији је текст писан на три врсте писма (грчким, народним египатским и високоученим египатским), чува се данас у Британском музеју у Лондону.

У прошлости су критичари Библије с надмоћним гестом одбацивали Петокњижје. Самоуверено су тврдили да у Мојсијево време још није било пронађено писмо. Међутим, 1905. године енглески археолог Флиндерс Питри открио је на Синајском полуострву најстарије натписе писане алфабетским писмом. Још у другом миленијуму пре Христа тамо је дакле створен један од највећих изума у историји човечанства. Док је египатски писар морао познавати хиљаде знакова свога хијероглифског писма, дотле је један непознати Хананац успео саставити алфабет од 25 знакова. Тиме је процес писања који се у својој сложености граничио с непојмљивошћу непознате науке преобраћен у свакодневни, једноставни посао. Ово Питријево откриће је коначно доказало да је Мојсије, заједно са својим савременицима, могао познавати алфабетски начин писања и служити се њиме.

Године 1887. једна сељанка је у околним Телел-Амарне случајно пронашла много глинених плочица исписаних клинастим писмом. После доста времена ова збирка је доспела до руку нау-

---

6 Leonard Woolley, *Ur of Chaldees*, New York, 1930, 168.169.

чника који су установили да има непроцењivu научnu вредност. Била је то кореспонденција египатских фараона Аменофиса III (вероватно 1412-1375. пре Христа) и Аменофиса IV (вероватно 1375-1366. пре Христа). Текстови су били писани вавилонским језиком који је у то време био језик дипломатије.

Аменофис IV, називан још и Ехнатон, посебно је занимљив за историчаре. Он је познат као »јеретички фараон«, јер је забранио тебанско многобожачко богослужење и увео култ Сунца – Ахет-Атона као јединога бога. Тел-ел-Амарна је била средиште Атоновог култа и ту је далеко од бучних и свадљивих тебанских свештеника живео и Ехнатон са својом љупком супругом Нефретете.

Од какве је важности налаз те преписке у односу на Библију? Ова писма говоре о Хетитима, једном народу који се до тада спомињао само у Библији и чије постојање наука до тада није признавала; она причају и о продору извесних »Хабиру« на тле данашње Палестине. Научници данас верују да се ти »Хабиру« морају поистоветити са старим Јеврејима и да се у писмима заправо спомиње успешно продирање израиљског народа у Ханан.

Године 1896. већ споменути археолог Флиндерс Питри пронашао је у Теби такозвани »израиљски камен«, једну плочу из времена фараона Мернептаха (око године 1230. пре Христа). То је први текст изван Библије у којем се спомиње Израиљ. На основу њега може се закључити да је у време Мернептаха Израиљ већ био насељен у Ханану. Име Израиљ је написано знацима који означавају »страни народ«, али не и »страну земљу«, што представља доказ да Израиљци у то време још нису били стално настањени нити су у свом поседу држали целу земљу. Ово тачно одговара околностима у доба судија.

Открића у Сирији (Библос и Угарит) потврдила су библијске извештаје о изопачености хананитских религија и тиме омогућила да се боље разуме однос израиљског народа према староседеоцима у време Исуса Навина и његових наследника.

И на тлу Палестине су откривени многи споменици старих култура који дају нови доказ историјској вредности и истинитости Библије. Године 1868. пронађен је чувени Мешин камен. (Меша, моавски цар из 9. века пре Христа, спомиње се

на неколико места у Старом завету). То је најстарији познати натпис писан јеврејским писмом из времена пре вавилонског ропства. Један други стари јеврејски натпис пронађен је 1880. године у тунелу водовода који је у 8. веку пре Христа изградио израиљски цар Језекија.⁷

Ископавања у Мегиду довела су до откривања великих коњушница које је саградио цар Соломун.⁸ У Самарији су пронађени прекрасни фрагменти од слоноваче који су представљали остатке Ахавове »куће од слоноваче«.⁹ Нелсон Глик је непосредно пре Другог светског рата (1937-1940) пронашао рушевине Соломуновог индустријског средишта и трговачке луке Езион-Гебер у Акапском заливу. Тек је ово откриће дало праву слику богатства и силе овог владара, те се с правом може рећи да је Езион-Гебер био прави антички индустријски град. Године 1932. почео је археолог Ј. А. Стерки ископавања у јужнопалестинском граду Лахису. Рад се продужио све до 1938. године и уродио необично драгоценим резултатима који су много проширили границе нашег знања о догађајима из времена пропасти јудејске царевине, тј. из 6. века пре Христа. Посебно је занимљив налаз збирке од 21 писма, која је неки официр упућивао свом заповеднику у Лахис. Та писма потпуно потврђују извештаје Књиге пророка Јеремије.

Један од најдрагоценијих археолошких налаза нашег времена сигурно је откриће старих јеврејских рукописа Библије које су 1947. године пронашли бедуини у пећинама недалеко од Мртвог мора. Ови рукописи су за читаву хиљаду година старији од масоретских рукописа из 9. и 10. века после Христа које су научници до тада сматрали најстаријима. На највеће изненађење сумњичавих научника ови рукописи су доказали да је оригинални текст Старог завета до нас дошао неизмењен и да зато заслужује наше потпуно поверење. Тако је вера у веродостојност Библије, која је била одлика правих хришћана у свим вековима, данас добила и своју заслужену научну потврду.

---

7 2. Дневника 32,30.

8 1. О царевима 9,15.19.

9 1. О царевима 22,39.

В. Келер, писац познате књиге *Библија је ипак имала право* узвикује у том свом делу: »Суочен с огромним мноштвом аутентичних и сигурних резултата истраживања, мени се при сусрету са сумњичавим критичарима, који још од 'просвећеног столећа' покушавају да сруше Библију, отима увек изнова само један узвик: 'Библија је ипак имала право!'«¹⁰

Да ли је потребно доказивати да су ову Књигу над књигама поштовали и најуваженији људи у историји? Узмимо као пример само изјаву познатог филозофа Имануела Канта: »Библија је моје најдрагоценије благо и без ње био бих бедник!«¹¹

Један други филозоф, Јохан Готлиб Фихте, каже: »Та стара и поштовања достојна Повеља садржи најузвишенију мудрост од најдубљег значења и открива тајне којима се на крају морају вратити све филозофије.«¹²

Највећи песник немачког језика, Јохан Волфганг Гете, узвикује гласом једног од својих јунака: »Ми учимо да ценимо надземаљско; ми жудимо за откривењем које нигде достојније ни лепше не пламти него у Новом завету!«¹³

Ипак, Библија није само најбоље човеково дело, она је пре свега Божја књига! Она то изричито каже за себе: »И ово знајте најприје да ниједно пророштво књижевно не бива по своме казивању; Јер никад пророштво не би од човјечије воље, него научени од Светога Духа говорише свети Божији људи.«¹⁴

То је разлог што Свето писмо даје себи и следеће називе: »Реч Божја«,¹⁵ »Реч Христова«,¹⁶ »Реч истине«. ¹⁷ Реформатори су Светом писму приписивали наслове као на пример: *dux* (вођа-војвода), *magistra* (учитељица) и *regina* (краљица). То нису били само комплименти, већ и изрази најдубљег поштовања

---

10 W. Keller, *Und die Bibel hat doch recht*, Düsseldorf, 1955, 10.

11 Th. Bleiweis, *Bekennntnis zur Bibel*, Wien, 1945, 24.

12 Исто, 28.

13 Goethe, *Faust*.

14 2. Петрова 1,20.21.

15 Јеврејима 4,12.

16 Колошанима 3,16.

17 Јаков 1,18.

и оданости. У доба контрареформације католички мислилац Паскал узвикује: »Без Светог писма, које само о Христу Исусу говори, ми не бисмо ништа знали!«¹⁸

Савремени човек би сада сигурно поставио питање: »Ако је Библија заиста Божја реч, како она то може доказати?«

Одговарајући на ово оправдано питање, морамо се сетити чињенице да су сви писци Библије изјављивали да оно што пишу није њихово дело, већ дело Светог Духа који их при писању на један чудесан начин води, чува, просветљава и надахњује. Јеремија, на пример, сведочи да је Бог »ставио своје речи у уста његова«,¹⁹ а апостол Павле говори да је Бог »поверио своје речи« старозаветном Израилу.²⁰

Ипак, на основу горе наведеног не бисмо смели донети закључак да Бог деспотски управља писцима своје Речи! Не! Сваки од њих има свој властити стил и зато се овде може с правом говорити о надахнућу. Обичне, људске речи библијских писаца надахњује и прожима непогрешива Божја реч и на тај начин, служећи се несавршеним људским оруђима, допире и до нас.

У сваком случају, апостоли и пророци су МОГЛИ писати истину, јер је већина од њих била сведок догађаја о којима пише. Да, они су МОРАЛИ писати само истину, јер се претежни део њихових извештаја и пророчанстава односи на њихово време, па су њихови савременици могли испитивати истинитост онога што је написано. Коначно, може се казати да су ХТЕЛИ да пишу само истину, јер они никад не прикривају своје људске слабости нити осећања која су их обузимала када су доживели слом свих својих нада – Христово страдање и смрт. Они пишу само истину иако их људи одбацују, јер проповедају »Јеврејима саблазан, а незнабошцима лудост!«²¹

---

18 В. Pascal, *Pensées*

19 Јеремија 1,9.

20 Римљанима 3,1.2.

21 1. Коринћанима 1,23.

Не може, такође, нико оптужити за ширење лажи људе који су служећи највишим моралним начелима положили своје животе на олтар свога уверења.

Друго, изван сваке сумње је чињеница да Исус Христос, Човек коме никада нико није могао приписати никакав грех,²² »Син Бога живога«,²³ »Пут, Истина и Живот«,²⁴ без оградe потврђује истинитост и ауторитет Писма.²⁵ За Њега је сваки који не познаје Писма у опасној заблуди. Он сам се ослања на Писмо и у њему налази доказ своје мисије.²⁶ Он све одлуке препушта Писму јер »Писмо се не може покварити«. ²⁷

Јасно се примећује да Библија у себи и на себи носи видљиве знаке свог божанског порекла. Преко тридесет писаца је писало њене странице, писаца који су припадали најразличитијим друштвеним слојевима (Давид је био цар, Амос пастир, Јован рибар, а Лука лекар), који су живели врло далеко један од другог (од Вавилона преко Палестине до Рима) и у раздобљу од преко 1600 година, а она упркос томе представља јединствену целину, чија је мисао водиља увек кристално јасна: Бог љуби човека и жели да га спасе!

Са друге стране, садржина Библије осведочава нас у своје божанско надахнуће највишим моралним начелима која износи. Јединствено је у историји људске мисли Исусово златно правило из беседе на Гори блаженства: »Све дакле што хоћете да чине вама људи, чините и ви њима!«²⁸ Иако је рабин Хилел, јеврејски верски учитељ који је живео непосредно пре Христа, захтевао нешто слично, ипак је између Исусове изјаве и речи овог јеврејског књижевника огромна разлика. Хилел је говорио: »Што не желиш да теби други чине, не чини ни ти другоме!« Он се дакле служи негацијом: Не чини! Исусова наредба је афирмативна: Чини! По-

---

22 Јован 8,46.

23 Матеј 16,16.

24 Јован 14,6.

25 Лука 10,26.

26 Матеј 22,29.

27 Јован 10,35.

28 Матеј 7,12.

казивати љубав према ближњему је много племенитије него само избегавати да му се нанесе зло! Ипак, оно што нас посебно уверава јесте чињеница да Јеванђеља не говоре само теоретски о добру, већ показују како се оно стварно чини! Библија не описује само жалосно стање човека у греху, већ показује како се под утицајем Исуса Христа догађају огромне промене које потпуно мењају живот грешника и надахњују га новом снагом да чини добро.

Свето писмо је једина књига у историји религије која садржи истинска и жива пророчанства. Поред ње друге верске књиге изгледају као пешчана пустиња насупрот Едемском врту. Испуњена пророчанства, о којима ће бити речи у наредном поглављу, представљају Божји печат којим Он потврђује истинитост Библије. Ми људи нисмо у стању поуздано унапред предвидети догађаје сутрашњег дана, потпуно смо немоћни када се говори о далекој будућности ове планете, а Библија предсказује догађаје хиљадама година унапред! Зар то није доказ да је она Реч животога Бога? Како су седивно испуниле речи Исуса Христа кад је, говорећи о будућности и о крају света, узвикнуо на Гори блаженства: »Небо и Земља проћи ће, али ријечи Моје неће проћи!«²⁹

Моћне државе су настајале и пропадале, а Божја реч је остала једнако жива и делотворна. Колико пута је овој књизи претило потпуно уништење, колико критика и поруга је морала претрпети, колико је пута била проглашена мртвом! А упркос томе Библија постоји још увек!

Списи великог императора Августа, под чијом је владавином Исус рођен, у целости су изгубљени, а по целом свету се у милионима примерака шире Јеванђеља и списи апостола Павла чијим су читаоцима он и његови наследници претили најсуровијим казнама. Крвожедни Нерон, сурови Деције и лукави Диоклецијан нису успели спречити ширење Божје речи кад је читање Светог писма било забрањено. То није успело ни концилима посрнуле хришћанске цркве у мрачном средњем веку. »Lux Lucet in tenebris« или »Светлост сија у тами!« – то је била лозинка

---

29 Матеј 24,35.

под којом су Валденжани настављали борбу за начела божанске истине и правде.

Што није постигла груба сила, требало је да постигне ругање! Такозвано »просвећено столеће« означава почетак »високе критике« Библије и отвореног ругања ономе што у њој пише. Волтер је сматрао да је пропаст хришћанства догађај блиске будућности и јавно је најављивао да би био способан да сам уништи хришћанство. Али, Волтер је умро, његова дела чита само уски круг поклоника, а Библија се годишње продаје и штампа у више милиона примерака. Иронијом судбине једна књижара Библијског друштва налази се у кући самог »уништатеља Библије« Волтера.

Последњи и најбољи доказ божанског порекла Библије јесте снага која се у њој крије и која је у стању да препороди човека, од непријатеља да створи апостола, од преступника праведника, јер је »жива ријеч Божија, и јака, и оштрија од свакога мача, оштра с обје стране, и пролази тја до растављања и душе и духа, и зглавака и мозга, и суди мислима и помислима срца«. ³⁰

О томе сведоче Пандита Рамабаи и Саду Сундар Синг који су се од хиндуизма обратили Христу, Имад ед Дин и Махмуд Резави који су Куран заменили Библијом, атеистички писац Фриц Бенде и мојсијевац Карл Јаков Хирш који су еванђељу признали победу, шпански језуита Луис Падроса који се уз помоћ Библије ослободио заблуда људске празне филозофије, Ларс Олсен Скрефсруд који је од алкохоличара и преступника постао мисионар у Индији и многи други! Преображени живот ових људи и жена је доказ пред којим мора занемети сваки критичар, јер живот увек надвладава теорију.

Библија није само најраспрострањенија књига већ је то и једна од ретких књига у људској историји која у својој хиљадугодишњој историји није претрпела никакве битне промене. Да је то књига коју је човечанство сачувало до наших дана без промена које би мењале смисао текста, сведоче нам и врло бројни преписи оригиналних библијских рукописа. Преписи Старог завета

---

30 Јеврејима 4,12.

потичу још из претхришћанских времена, а Новог завета из апостолског доба, дакле првог века после Христа. Тако су најстарији преписи Библије настали скоро у исто време када и оригинални текстови.

Ова чињеница представља један јединствени случај у историји старе књижевности, и по томе се Библија издваја од свих осталих књига. Сетимо се само да најстарији сачувани преписи Хомерових дела потичу из 10. века после Христа, а Хомер је по свему судећи живео још у 8. веку пре Христа! Списи Јулија Цезара из првог века допрли су до нас само у преписима из 10. века. Између оригинала и најстаријег преписа зјапи, дакле, провалија од десет и више векова! С Библијом је сасвим други случај! О томе каже Б. Лицман: »Новозаветна традиција је тако поуздана како само једна слободно настала и широко распрострањена традиција може бити. Она се старошћу својих преписа враћа у једну, за античке услове, нечувену близину свога оригиналног текста и тиме нам даје савршени доказ своје свеопште историјске поузданости.«³¹

Стари завет је збирка од 39 књига на јеврејском језику у оригиналу, али су неки делови те збирке до нас допрли само у арамејском преводу. У време Исуса Христа текст је био подељен на само 24 књиге, јер је према Јеванђељу по Луки 24,44. свеопште била прихваћена ова подела:

1. Закон или Тора – Пет Мојсијевих књига, тј. Пентатеух.

2. Пророци или Небиим – Књига Исуса Навина, Књига о судијама, Прва и Друга књига Самуилова, (као јединствена целина), Прва и Друга књига о царевима, такође као једна књига, Књига пророка Исаије, Јеремије, Језекиља и на крају књиге 12 такованих малих пророка које су се сматрале једном целином.

3. Историјски списи или Кетубим – садржавали су осталих 11 старозаветних књига. Треба напоменути да су се и овде Прва и Друга књига Дневника, а такође и списи Јездре и Немије, сматрале једном књигом.

---

31 О. Paret, *Die Bibel ihre Ueberlieferung in Druck und Schrift*, Stuttgart, 1950, 79.

Најстарији делови Старог завета потичу из 15. века пре Христа. Већ су тада, у Мојсијево доба, по Божјем наређењу начињени први записи.³²

После Мојсија Божји људи наставили су то дело.³³ Мојсијева Књига закона се чувала у Светињи над светињама,³⁴ и у посебним приликама свештеници су читали народу њене одредбе.³⁵ Постојали су ипак и преписи изван Светиње над светињама,³⁶ тако да губитак оригинала за време разорења Храма 586. године пре Христа није био ненадокнадив, јер су преписи преживели ту катастрофу. С Књигом пророка Малахије је коначно у другој половини 5. века пре Христа закључен канон Старога завета.

Књижевник Немија у 5. и Јуда Макабејац у 2. веку пре Христа стекли су велико признање због својих заслуга на сређивању канона Старог завета.³⁷ Списи који су настали после Књиге пророка Малахије, и који су придодати Старом завету у неким преводима Светога писма (апокрифи или деутероканонске књиге), имају само историјски значај, јер почевши од 400. године пре Христа у Израилу више није било пророка.³⁸ Јевреји, којима је Бог поверио на чување списе Старог завета, нису овим књигама признавали божанско надахнуће.

Крајем 3. и почетком 2. века пре Христа био је Стари завет у Египту преведен на грчки језик да би се удовољило потребама тамошњих синагога. Тај превод је назван Септуагинтом, јер је по предању био завршен за 72 дана уз учешће седамдесет двојице језикословаца. Пажња с којом су се према библијском тексту односили преписивачи и познаваоци језика из редова јеврејског народа посебно појачава наше уверење да је Библија коју ми данас имамо заиста права Божја реч. Заслуга за то припада пре свега масоретима, јеврејским научницима из 5. века после Христа

---

32 2. Мојсијева 17,14.

33 Исус Навин 24,26; Јеремија 30,2.

34 5. Мојсијева 31,24-26.

35 5. Мојсијева 31,9-13.

36 5. Мојсијева 17,18.

37 Апокриф 2. О Макабејцима 2,13.14.

38 Апокриф 1. О Макабејцима 9,27.

и касније, који су уложили заиста много труда да текст остане потпуно веран оригиналу.

Првобитно јеврејско писмо којим је писан Стари завет имало је само знакове за сугласнике, па су масорети, да би текст учинили разумљивијим и за касније нараштаје, додали знакове и за самогласнике. Преписивачи текстова су били дужни да се држе строго одређеног система линија, дужине одсека, па чак и тачно одређене боје мастила. Речи у свакој књизи су биле избројане и била је пронађена средина текста. Тако је већ унапред била осујећена свака намерна или случајна промена текста.

Све до године 1947. били су масоретски преписи из 9. и 10. века после Христа најстарији сачувани текстови Старог завета. Али од тада је откривено обиље новог материјала који нам још тачније и јасније доказује изванредну верност данашњих текстова њиховом оригиналу. Пронађена су два рукописа Књиге пророка Исаије (један од њих садржи потпуни текст књиге) и десетине хиљада фрагмената свих старозаветних списа осим Књиге о Јестири. Неки фрагменти Треће Мојсијеве књиге били су писани старим јеврејским писмом (данашње јеврејско квадратно писмо почело се употребљавати после вавилонског ропства), што је неке научнике нагнало да те фрагменте прогласе најстаријим библијским текстовима из 450. године пре Христа. Било да се овај податак покаже тачним или не, свакако је сигурно да ови текстови потичу из претхришћанског периода.

Сви ови библијски списи који су нађени на обали Мртвог мора старији су од масоретских преписа за целу хиљаду година. Хиљаду година! Колико је промена могао за то време претрпети библијски текст, колико му се могло додати или одузети! Могла се шта више за то време написати чак и цела нова Библија, али не! Све претпоставке о изменама у библијским текстовима показале су се потпуно неоснованим, па чак и неозбиљним. Библија је и данас верна свом оригиналу!

Што се тиче списа Новог завета на грчком језику, њихова веродостојност је потпуно ван сваке сумње! Исус Христос, њихови апостоли и хришћанство првих векова темеље своју

веру на списима Старог завета.³⁹ Како је Стари завет нашао своје испуњење у Христу, то је сасвим природно да су списи Новог завета који су садржавали Радосну вест - Јеванђеље, ускоро стали равноправно уз бок списима Старог завета.⁴⁰ Апостоли с дубоким уверењем објављују да је оно што говоре Божја реч!⁴¹ Они речи Исуса Христа повезују са наводима из старозаветних списа⁴² да би се целина Радосне вести што јасније пренела слушаоцима.⁴³ Већ у апостолско време су списи Новог завета били слати из цркве у цркву,⁴⁴ преписивани и сакупљани у збирке.⁴⁵ Како се види из дела црквених отаца, списи Новог завета су већ почетком 2. века били распрострањени по свим црквама.

Данас наука има на располагању преко 4000 рукописа Новог завета. Али није увек било тако! Када је 1516. године Еразмо Ротердамски издао свој Нови завет на грчком језику, могао је у предговору навести само неколико њему познатих рукописа (Еразмов текст Новог завета је касније Лутер употребио у Вартбургу припремајући свој превод Библије на немачком језику). Данас новозаветна библиологија има на располагању читаву једну збирку кодекса од којих неки потичу још из 4. и 5. века. Вероватно најпознатији од њих је Синајски кодекс (Codex Sinaiticus), који је 1844. године пронашао на Синајском полуострву научник Тишндорф.

Наука располаже и с преко 60 папируса који су настали између првог и четвртог века. Врло су познати папируси »Честер Бјути« пронађени 1930. године, који садрже скоро потпун текст Новог завета. Они потичу из 3. века, па су према томе за читав век старији од Синајског кодекса. Сада се чувају у Даблину. У Бечу се налазе папируси (нумерисани бројевима 3, 55, 56, 57 и 58) са деловима Лукиног и Јовановог Јеванђеља и Дела апостолских.

---

39 Римљанима 3,2.

40 Јован 5,39; Дела 17,11.

41 1. Солуњанима 2,13.

42 1. Тимотију 5,18.

43 Јован 20,31.

44 Колошанима 4,16.

45 2. Петрова 3.15.16.

Године 1935. откривен је у Египту један папирус, заведен под бројем 52, који садржи најстарије познате текстове Новог завета. Ради се о остатку једног рукописа из времена цара Трајана (98–117. године после Христа) који садржи делове Јеванђеља по Јовану. Тиме је пронађен рукопис Новог завета из времена апостола, а уједно на најбољи начин потврђена веродостојност Јовановог Јеванђеља, коју су критичари дотада оспоравали. Фредерик Кењон је писао 1940. године: »Временски интервал између писања новозаветних оригинала и најранијих преписа које поседујемо тако је кратак да се практично може занемарити. Тиме се одстрањује и последња основа за било какву сумњу да текстови Новог завета нису до нас допрли у свом изворном облику. Тако се веродостојност и истинитост списа Новог завета може сматрати потпуно доказаном.«⁴⁶

---

46 F. F. Bruce, *Sind die neutestamentlichen Dokumente zuverlässig?*, Wuppertal, 1953, 19.

5

НАЈСИГУРНИЈА ПРОРОЧКА РЕЧ

Неизбрисив утисак остављају на сваког посетиоца Сикстинске капеле у Ватикану фреске чувеног уметника Микеланђела. Приказујући на своду капеле стварање света и на једном од крајних зидова Страшни суд, сликар нас вештим и надахнутим потезима своје кичице води од првих ка последњим данима историје овог света. Подиже затим неприметно наш поглед ка ликовима седам великих пророка из Старог завета које приказује као Божје веснике и тумаче Божје воље једном отпалом свету. Пророци су уједно доказ да се човек на свом путу »долином сена смртнога« не креће непознатим стазама, већ осветљеним путем на којем постоје јасни путокази, пророчанства, чије нам испуњавање тачно показује на којем се делу пута налазимо.

Испуњена пророчанства су осим тога печат који доказује божанско порекло Библије. Бог није могао дати никакав бољи доказ веродостојности своје Речи. Незнабожачки свет у прошлости и садашњости, астролози, врачари и лажни пророци живе од двосмислености својих предвиђања, док се једино Библија не устручава да смело ступи на позорницу светске историје и да јасну и одређену изјаву: »Овако ће бити и никако другачије!« Исус Христос је изричито потврдио улогу пророчанстава и њихову веродостојност када је казао: »И сад вам казах, прије док се није збило, да вјерујете кад се збуде.«¹ Истовремено је упозорио своје

---

1 Јован 14,29.

ученике да обратe пажњу на речи пророка Данила, које садрже изванредно велики број важних података о догађајима који ће се збити у будућности. »Кад дакле, угледате мрзост опушћења, о којој говори пророк Данило, гдје стоји на мјесту светоме, који чита да разумије.«² Како је пророк Данило, који је живео у 6. веку пре Христа, оставио и нека пророчанства која се односе и на последње дане историје наше планете, то ову Христову препоруку не би смео изгубити из вида ниједан човек који искрено тежи Богу.

Уопште узевши, Књига пророка Данила заузима у Библији једно посебно место и може се упоредити само са Откривењем Јовановим. Ове две књиге се чудесно допуњују и оне су за сваког читаоца Библије неисцрпни извор нових сазнања. Није зато никакво изненађење да су се истраживачи Библије у свим временима увек изнова враћали тим књигама. Како је у овом поглављу предмет нашег разматрања само Књига пророка Данила, споменућемо неколико чувених коментатора који су јој посветили много времена. Један од њих је црквени отац Хиполит Римски, који је у 3. веку после Христа издао свој чувени коментар Књиге пророка Данила. И други црквени оци из првих векова су се бавили овим проблемом, а особито Јероним у 5. веку.

У средњем веку се посебно издваја Јоаким од Флоре (12. век), чија је слава постала тако велика да је и енглески владар Ричард Лављег Срца на свом путу у Свету земљу провео доста времена у његовом друштву разговарајући о пророчанствима. Мање је познато да се и Кристофер Колумбо, познати морепловац који је открио Америку, врло темељно бавио проучавањем библијских пророчанстава. Резултате свога проучавања изнео је 1501. године у књизи *Libro de las Profecias*, а може се слободно казати да корен његове одлуке да крене на путовање преко океана треба тражити у његовим религиозним идејама. Када је почетком 16. века Мартин Лутер почео да преводи Свето писмо на немачки језик, прва пророчка књига коју је издао била је Књига пророка Данила, јер је био уверен да вест овог Божјег човека има особиту вредност. Велики физичар и астроном Исак Њутн, један од највећих умова

---

2 Матеј 24,15.

у историји човечанства, посветио је Књизи пророка Данила 42 године проучавања. Шест година после његове смрти, 1733. године, објављено је његово капитално дело под насловом *Размајрања Данилових пророчанстава и Откривења светијој Јована*.³ У 18. веку је језуита Мануел де ла Кунца узбудио јавност објављивањем својих теза које су биле резултат проучавања библијских пророчанстава, а посебно Књиге пророка Данила.

Шта је у ствари нагнало све те људе да толико времена посвећују проучавању Књиге пророка Данила? Била је то сасвим једноставна чињеница да је тај вавилонски заробљеник, у почетку само један од непознатих припадника потлаченог народа, а касније највиђенија личност на двору, као пророк оставио иза себе збирку пророчанстава која обухватају најважније епохе светске историје од владавине цара Навуходоносора па све до краја света. Тиме је потпуно изгубила вредност много пута понављана, али ипак неодржива примедба критичара да су библијска пророчанства само »*vaticinia ex eventu*«, тј. предвиђања после догађаја.

Друго поглавље Данилове књиге то добро илуструје. Оно нас води далеко у прошлост у историју Вавилонског царства, у време Навуходоносора, највећег и најмоћнијег халдејског владара. Године 612. пре Христа је Набополасар, Навуходоносоров отац, разоривши Ниневију, учинио крај асирској превласти и поставио темеље светској моћи Вавилона. Успешним војничким походима син је завршио дело свог оца. Разбио је Јуду, опљачкао Јерусалим и у сукобу код Каркемиша бацио на колена египатског фараона Нека. Тиме је задао неизлечиви ударац египатском сну о новој превласти на Блиском истоку, а Вавилон уздигао на трон прворазредне светске силе.

Тада се Навуходоносор могао потпуно посветити мирној изградњи своје империје. Али немирни дух тог војсковође није имао мира. Иако је Вавилон потпуно повратио моћ коју је имао у Хамурабијево доба (отприлике између 1728-1680. године пре Христа), када је цео свет послушно ставио врат у јарам престо-

---

3 I. Newton, *Observations upon the Prophecies of Daniel and the Apocalypse of St. John*

нице на Еуфрату, њега су прогониле суморне мисли о будућности. Да ли ће Вавилон задржати своју моћ или ће га стићи судбина Асирије и Египта? Немир је прагнo владара чак и у сну.

Једне ноћи се пред његовим широко отвореним и уплашеним очима појавила слика: »А то лик велик; велик бијаше лик и свјетлост му силна, и стајаше према теби, и страшан бијаше на очима. Глава томе лику бијаше од чистогa злата, прса и мишице од сребра, трбух и бедра од мједи, голијени му од гвожђа, а стопала које од гвожђа које од земље. Ти гледаше докле се одвали камен без руку, и удари лик у стопала гвоздена и земљана, и сатре их. Тада се сатре и гвожђе и земља и мјед и сребро и злато, и поста као пљева на гумну у љето, те однесе вјетар, и не нађе му се мјесто; а камен, који удари лик, поста гора велика и испуни сву Земљу.«⁴

Тако стоји у Даниловој књизи. Овај сан владар није сањао случајно, већ му је био послат да »би дознао мисли срца својега«!

Није било случајно да је Навуходоносор заборавио свој сан и да га се није могао сетити и поред свих напора. Данило, који је заједно са својим пријатељима боравио на двору и коме је Бог, након што су мудраци и звездозанци признали своју неспособност, у визији открио значење сна, ступа пред владара и следећим речима открива цару Божје намере: »Тајне које цар иште не могу казати цару мудраци ни звјездари ни врачани гатари. Него има Бог на небу који открива тајне и јавља цару Навуходоносору шта ће бити до пошљетка«.⁵ Бог као господар времена једини може прорицати будућност, и она се разликује од онога што људи у својој охолости или празноверју умишљају, јер »Он мијења времена и доба; смеће царева, и поставља царева; даје мудрост мудрима и разум разумнима«.⁶

Какво је значење имао овај сан? Ако се удубимо у текст, неће нам бити тешко да установимо да је колосална статуа из сна заправо приказ светске историје. Узимајући као полазну тачку

---

4 Данило 2,31-35.

5 Данило 2,27.28.

6 Данило 2,21.

»златну главу«, тј. Вавилон,⁷ историја се преко остале три светске империје⁸ од којих се последња распала на неколико засебних држава,⁹ незадрживо приближава својој кулминацији. Тај врхунац светске историје представља, према божанском откривењу, успостављање Божјег вечног царства.¹⁰

Светске велесиле настају и пропадају, али овај процес није само вечно понављање истога, већ незадрживи развој према апсолутном врхунцу у коме све налази своје испуњење и логички завршетак. Изгледа да ово имају у виду и новозаветни писци употребљавајући у тексту грчку реч »telos« да означи »крај«, иако је њено право значење у ствари »циљ«.

Метали у статуи из Навуходоносоровог сна постају све тврђи, али им вредност стално опада што се више удаљујемо од златне главе. Тиме је представљен све суровији и »тврђи« ток догађаја у историји. Рушење статуе на крају сна не значи да ће се све завршити у општем хаосу и расулу. Камен који нараста и испуњава целу Земљу означава настанак Божјег царства, а уједно и постојану сигурност мира и правде који су основ Божје владавине.

Покушајмо сада следећи токове историје да пронађемо како и када су се ова пророчанства стварно испунила!

1. Златна глава: Вавилон (626-539. пре Христа)

Навуходоносор (605–562. пре Христа), најславнији вавилонски владар, појављује се овде као представник своје империје, јер му се каже: »Ти си златна глава!« Ипак, историја Месопотамије, у којој је Вавилон играо најистакнутију улогу, не почиње појављивањем ове личности, већ нас одводи много даље у прошлост.

Прве културе у историји човечанства процветале су на том тлу. У трећем миленијуму пре Христа владали су тим делом света сумерански владари, који су управљали својим малим државицама-градовима све док са севера нису продрле семитске хорде.

---

7 Данило 2,38.

8 Данило 2,39.40.

9 Данило 2, 42.43.

10 Данило 2,44.

Ти семитски освајачи оснивају у другом миленијуму старовавилонску државу, чији је најпознатији владар велики законодавац и државник Хамураби (1729–1686. пре Христа). После губитка самосталности и дугогодишњег таворења под тиранијом дивљих планинских племена, а касније Асираца, Вавилон још једном добија стару славу. Долази, наиме, до већ споменутог оснивања нововавилонског царства за време Набополасара (626–605. пре Христа), оца цара Навуходоносора. Иако су за време Набополасара постављени темељи светске силе месопотамске монархије, ипак је тек у време Навуходоносора Вавилон доживео свој прави процват.

Грчки историчар Херодот (отприлике 484–424. пре Христа) даје нам детаљан опис Вавилона. Можда је његов хвалоспев метрополи на Еуфрату у нечему претеран, али се ипак мора признати да је Вавилон, узимајући у обзир античка мерила, био велелеганди првог реда. Обим градских зидина износио је око 15 километара. Унутрашња утврђења су била опасана двоструким зидом дебелим од 4 до 7 метара, а спољашња су се састојала од двоструког зида дебљине од 7 до 8 метара. По наводима Диодора (4. век пре Христа), на сваких 50 метара зида уздизала се моћна одбрамбена кула. Археолози су до сада открили темеље око 15 таквих кула. Када се сетимо да је обим зидова царског Рима био 9 километара, а Атине у доба највеће моћи само 6 километара, тада можемо разумети зашто је моћни градитељ Навуходоносор био толико поносан на свој град и зашто је узвикнуо: »Није ли то Вавилон велики што га ја сазидах јаком силом својом да је столица царска и слава величанству мојему?«¹¹

Вавилон, седиште култа бога Мардука, поглавара неба и земље, био је у то доба религиозни центар без премца. У њему су се тад уздизала 53 храма, 955 светилишта и 384 улична жртвеника. Понос који су становници Вавилона осећали посматрајући свој град огледа се и у речима једне песме из тог времена, која у приближном преводу гласи:

---

11 Данило 4,27.

»О, Вавилоне, сваки који тебе посматра
испуњен бива радошћу,
сваки који међу твојим зидинама пребива
животу своје дане додаје.
Ко тебе оговара наличи ономе
који мајку своју убија.
Вавилон је попут палме слатке,
чији је плод мио оку пролазника!«

У средишту града уздизала се чувена кула Етеменанки, висока око 90 метара. Само пирамиде код Гизеха надмашују својом висином ову величанствену грађевину. На највишем од њених седам спратова налазио се храм посвећен Мардуку. Вавилонске палате се убрајају међу најраскошнија здања старог века, а такозвани »висећи вртови« чак и међу седам светских чуда. По свему судећи »висећи вртови« су били насади на галеријама и крововима посебних грађевина које је Навуходоносор подигао да би својој младој супрузи Семирамиди ублажио тугу коју је у равницама Месопотамије осећала за шумовитим горама своје родне Мидије. У близини висећих вртова, на северној страни унутрашњег града, налазила су се и монументална врата богиње Иштар кроз која су пролазиле поворке према подножју Етеменанкија. Достизала су висину од 12 метара. Спољне цигле на грађевинама су у највише случајева биле поцакљене, тако да су зидине биле жуте, врата плава, палате ружичасте, а храмови бели. Споменута врата богиње Иштар била су дуга 51 метар, јер су водила кроз унутрашње двоструке градске зидине, а била су украшена хиљадама животињских ликова. Било је ту жутих бикова с плавим пругама, зеленим роговима и папцима, затим змијоликих животиња с орловским канџама и мачјим шапама. На једној плочи нађен је следећи натпис писан клинастим писмом:

»Ја (Навуходоносор) сам Вавилон, свети град, на славу великих богова дивније изградио него што је икада пре био изграђен и за његову се обнову побринуо... Ниједан цар међу свим царевима није никада изградио нешто слично ономе што ја на величанствен начин Мардуку посветих... Нека пут мог живота

буде дуг и нека ме богато потомство обрадује! Нека моје натражје над црноглавим народима кроз сву вечност влада и нека се моје име у доброј успомени за сва будућа поколења сачува!«

»За сву вечност« – то је била Навуходоносорова жеља. »У току све вечности« да траје рат, насиље, многобоштво и култ човека – то није могла бити Божја воља! Зато је још много пре Данила, који је Навуходоносору отворено рекао: »А после тебе настаће друго царство«,¹² пророк Исаија прорекао у 8. веку пре Христа: »И Вавилон урес царствима, дика слави халдејској, биће као Содом и Гомор кад их Бог затре«. ¹³

Све су се ове речи дословно испуниле. Године 539. пре Христа учинио је персијски цар Кир (Куруши) крај вавилонској превласти заузевши и опљачкавши град. Оно чему је Навуходоносор предвиђао вечно трајање пропало је за неколико десетина година, па је чак и пророк Данило доживео да види испуњење својих пророчанстава. У 5. веку пре Христа, Ксеркс је после једне побуне поново разорио велики део града, који се од овог ударца више никада није могао опоравити. Ипак се још једном за часак тргнуо из мртвила када је 323. године пре Христа Александар Велики створио од њега полазну базу за остварење својих снова о светској империји, али је Александрова прерана смрт убрзо томе учинила крај. После његове смрти од грађевинског материјала старог града сазидан је нови град на Тигрису, 60 километара северно од Вавилона. У доба римског императора Трајана (98-117. после Христа) пустош је већ потпуно завладала на месту на којем се некада уздизао најлепши град старе Месопотамије.

Шведски истраживач и путописац Свен Хедин, који је 1916. године посетио то место пише: »Како су се само дословно испунила прорицања пророка о разорењу овог великог града! Околна пустиња изгледа мање самотна од тих гомила рушевина и очајних, оголелих зидина. Од пустиње се и тако ништа не очекује, док рушевине говоре о величини која је прошла и сјају који се угасио. Величанствени зидови високих врата богиње Иштар сто-

---

12 Данило 2,39.

13 Исаија 13,19.

је оголели, после пожара који је уништио кров и оплату начињену од кедрових дасака. Чак ни бедуини не разапињу овде своје шаторе – видео сам само шакале који се и по белом дану шуњају око својих јазбина«. ¹⁴

2. Сребрна прса: Медо-Персија (539-331. пре Христа)

Ко још није чуо за познату баладу »Белшазар«, немачког песника Хајнриха Хајнеа, у којој песник поетски описује суморни крај последњег вавилонског цара! Као и Навуходоносор, и овај владар показује дух дрске уображености којим је и навукао на себе Божју осуду:

»Јахве! Теби на вечну срамоту објављујем –
Ја сам цар Вавилона!«

Али, Бога нико не може некажњено изазивати, јер што човек посеје оно ће и пожњети:

»Али Белшазара те исте ноћи
Властите слуге погубише.« ¹⁵

Тако је песник описао крај једног тиранина. Историја каже да је 539. године пре Христа персијски владар Кир (Куруши или Корес) заузео »неосвојиви« Вавилон. Према извештајима грчког историчара Херодота, Кир је скренуо ток реке Еуфрата. Његови војници су тако провалили у Вавилон користећи празно корито реке, која је протицала кроз град провлачећи се испод градских зидина.

Тај догађај је уједно значао и испуњење пророчанства пророка Данила које гласи: »Након тебе настаће друго царство, мање од твојега...« ¹⁶ Иако је Медо-Персијска империја заузимала већу територију од Вавилона, ипак је култура Мидије и Персије у великој мери зависила од вавилонске културе, као што је то касније био случај и с културом Римљана која је проистекла из грчког извора.

14 Spityer, *Unsere Zeit und das Schicksal der Welt*, Hamburg, 23.

15 Данило 5,30.

16 Данило 2,39.

Још пре ових догађаја, почетком 6. века пре Христа, Кир је успео да прошири своју власт и на старо Мидско царство, али, иако су Персијанци представљали владајући друштвени слој у новој државној творевини, ипак су Миђани успели да сачувају извесни део своје самосталности. Само се тако може објаснити чињеница да се у Библији говори о »закону мидском и персијском«.¹⁷

Велчанственим ратним походима Персијско царство је ширило своју територију. Године 547. пре Христа Кир је већ заузео царство лидијског владара Креза у Малој Азији, 539. године Вавилон, а 525. године домогао се његов син Камбиз Египта. У време Дарија I (522-486. пре Христа) Персија је на врхунцу своје моћи. Томе су се моћном владару сви морали покоравати, па је чак и сваком прекршитељу дворске етикеције претила сигурна смрт. Пред његовим страшним лицем је сваки посетилац покорно падао ничице.

Опет је тако један тиранин сањао сан о вечном трајању свога царства, али кад је Дарије 486. године пре Христа умро, распршиле су се те илузије као мехури од сапунице. Његове армије су још 490. године претрпеле страховит пораз код Маратона који им је нанела малобројна грчка војска, а ни Египћани нису више хтели да трпе персијски јарам. Мрзовољном, развратном Ксерксу, његовом наследнику, није ишло ништа боље. Истина, њему је успело да поново покори Египат, али је зато избила побуна у самом Вавилону. Иако је Ксеркс сурово казнио побуњенике, пропаст је била само одгођена. Судбина Медо-Персијске империје се решила на бојном пољу у Грчкој. Ксерксу је успело, упркос херојском отпору Спартанаца под заповедништвом Леониде, да продре кроз Термопилски кланац и опљачка Атину, али је лукави грчки војсковођа Темистокле намамио код Саламине персијску флоту у замку и потпуно је уништио. Тако је тај казнени поход у који је Ксеркс полагао велике наде ипак завршио страховитим поразом. За грчког трагичара Есхида била је то казна богова изречена дрском Ксерксу који их је обесно изазивао.

---

17 Данило 6,9.

Од тада моћ Персијског царства рапидно опада. Опет се испунило Данилово пророчанство: »А потом ће настати треће царство, мједено, које ће владати по свој Земљи!«¹⁸

3. Бронзана бедра: Хелинистичко (Грчко-Македонско) царство (331-168. пре Христа)

Старији преводи Библије употребљавају овде израз »мјед« и тако називају једну легуру од бакра и калаја, данас познату под именом бронза, или пак чист бакар. Македонски и грчки војници су заиста били познати по својој опреми и оружју од бронзе. Када је Александар Велики кренуо у својој 20. години да освоји тадашњи свет (»царство ... које ће владати по свој Земљи«), грчка култура је већ била прешла свој зенит. Не би ипак било сасвим правилно када бисмо овде говорили о једном Грчком царству, јер је Александар у ствари био македонски владар. Ипак, како је његов отац Филип успео 338. године пре Христа да прошири своју власт и на највећи део грчких државица, може се ово царство назвати Грчко-Македонским, или ако се жели узети у обзир грчки културни утицај све до римског доба, Хелинистичком империјом.

Генијални војсковођа Александар је прво желео да се освети за персијске освајачке походе. С маленом војском од 35.000 војника упутио се 334. године пре Христа кроз Дарданелски пролаз, да би у невиђеном победничком походу за неколико година постао господар света.

Своју прву победу Александар је постигао на Гранику. Код Иса, на улазу у срце Азије, супротставио му се тада персијски владар Дарије III са око пола милиона војника. Александар је без оклевања напао и својим македонским фалангама разбио редове противника намеравајући да зароби и самог Дарија, али је овај заједно с целом својом армијом, побегао главом без обзира. Земља је остала без одбране пред освајачем. Александар је прохујао преко Сирије, после седмомесечне опсаде заузео Тир и кренуо на Јерусалим.

---

18 Данило 2,39.

Тамо му је, по причању Јосифа Флавија, изашао у сусрет поглавар свештенички Јадуа и показао му Књигу пророка Данила. Ево како Флавије описује тај догађај: »И кад је отишао у Храм, принео је по упутствима поглавара свештеничког жртву Богу. Према поглавару свештеничком и осталим свештеницима опходио се с поштовањем. Када су му показали Књигу пророка Данила у којој пророк изјављује да ће један Грк срушити Персијско царство, поверовао је да се ово пророчанство односи на њега.«¹⁹

Охрабрен овим пророчанством кренуо је на Египат, који га је одушевљено дочекао као свог ослободиоца. У Египту је 331. године основао град Александрију, коме је дао своје име и који је касније постао велики културни центар. Од тог доба је дозволио да га славе као потомка богова.

Провалио је затим у само срце Персијског царства, које је после битке код Арбеле потпуно покорио, јер је последњег персијског владара убио један од његових поданика. У двадесет и петог години живота Александар је постао најмоћнији човек на свету. Али, жеља за славом, влашћу и богатством још му увек није дала мира! Напред у тајанствену Индију! Стигао је до реке Инда, али су се војници тамо побунили и морао се тешка срца окренути назад. Живот овог владара је инспирисао многе писце, али је био кратак и нагло се завршио. Александар је блеснуо и уздигао се као Сунце, али се угасио као метеор! Вратио се 323. године пре Христа у Вавилон сањајући да крене Навуходоносоровим стопама, али је његово време већ било прошло. После једне неумерене пијанке савладао га је напад јаке грознице и за неколико дана његов се живот заувек угасио. У дугим међусобним борбама његови наследници су поделили царство на четири дела:

1. Птоломеј је добио Египат, Палестину и јужни део Сирије;
2. Селеук територију која се протезала од Мале Азије, преко Сирије све до Индије;
3. Лизимах Тракију и део Мале Азије,
4. Касандар Македонију и Грчку.

---

19 A. Barnes, *Notes on the book of Daniel*, Edinburgh, 1853, 53.

Тако раздељено и ослабљено Грчко царство постало је плен четвртог царства из Даниловог пророчанства. Сви ови делови пространог Александровог царства су ускоро један за другим потпали под римску власт и тиме још једном потврдили истинитост библијских пророчанстава. Шта је прорекао Данило? »А четврто ће царство бити тврдо као гвожђе, јер гвожђе троши и сатире све. И као што гвожђе све ломи, тако ће оно све сатрти и поломити!«²⁰

4. Гвоздене ноге: Римска империја (168. године пре Христа до 476. године после Христа)

Ни са чиме се римска војничка моћ не може боље упоредити него са гвожђем. Енглески историчар Едвард Гибон пише: »Оружје Републике је можда изгубило ту и тамо по коју битку, али је увек остало победоносно у рату, продирући брзим кораком ка Еуфрату, Дунаву, Рајни и Океану. Златни, сребрни и бронзани ликови, којима су била представљена царства и цареви, беспомоћно су падали један за другим пред гвозденом римском монархијом.«²¹

Римљани су били потпуно свесни своје мисије – да завладају светом. Карактеристичан израз те свести о римској мисији налазимо у познатим Вергилијевим стиховима:

»Ти си Римљанин и то је твој позив!
Владај светом, јер си му ти господар,
Дај миру углађеност и закон,
Помилиј свакога ко покорно сагиба главу,
У рату ломи бунтовнички пркос.«

Већ се много писало о бруталности »гвозденог Рима«. Ту је, на пример, хладна мржња једног Катона, који је сваки свој говор у Сенату завршавао речима: »*Ceterum censeo Carthaginem esse delendam!*« што значи »Уосталом сматрам да Картагину треба разорити!« Овој жељи је удовољено 146. године пре Христа и тај

20 Данило 2,40.

21 Gibbon, *Decline and fall of the Roman Empire*, London, 1830, 642.

град, који је дуго времена био смртни непријатељ Рима, био је заједно са становништвом уништен и савњен са земљом. Хердер говори о »крвљу натоњеном тлу римске славе« и описује целу римску историју у само две речи: »пустошење и разарање«. Културно потпуно зависан од Грчке, Римљанин је био појам војника. Све је било подређено државним разлозима. У срцу правог Римљанина није било места за саучешће. У слављењу тријумфа, који је укључивао убиства, у гладијаторским играма по амфитеатрима, па све до крста, ломача и поробљавања, била је видљива моћ његове гвоздене песнице. И када је монархија заменила републику, доносиће собом оријентални култ императора-бога, бруталност и осећање величине су још више порасли: душевно оболели »бог« Калигула, округли Нерон, први прогонитељ хришћана Домицијан, насилник и каснији император Диоклецијан потоком су проливали хришћанску крв.

По легенди Рим је основан 753. године пре Христа, али поуздани историјски подаци постоје тек од почетка 5. века пре Христа када је Рим постао република. Око средине 3. века пре Христа већ је цела Италија под римском влашћу. Из пунских ратова у трећем и другом веку пре Христа Рим излази као најснажнија сила у Средоземљу. Освајањем Македоније 168. године пре Христа, која је 146. године постала римска провинција, Рим се уздиже на положај светске силе. Ништа није могло зауставити његов замах. Мала Азија, Палестина, Египат, а ускоро и сви остали делови Хелинистичке империје морали су покорно да признају римску хегемонију. У време императора Трајана (98-117. године после Христа), досегао је Рим своје највеће територијално пространство. Од Гибралтара до Еуфрата, од Северне Африке до Енглеске простирала се ова моћна држава. Постојала је вековима све док и њено време није дошло крају. Морално пропадање, духовни пораз који му је задао хришћанство и све јачи притисак страних народа на границама, довели су до слома и нестанка Римске империје. Данило је већ преко хиљаду година лежао у гробу када се његово пророчанство испунило, и то заиста с математичком тачношћу.

Године 476. после Христа срушио је германски поглавица Одоакар последњег римског владара Ромула Августула и крунисао се за цара Италије. Римска империја распала се на делове, као што је то симболом десет рогова унапред речено у пророчанству.

5. Стопала од гвожђа и глине: Западно римско царство и европске државе које су га наследиле

На тлу Римске империје створено је у време сеобе народа мноштво германских краљевина, које су се међусобно оштро сукобљавале. И то је било предвиђено пророчанством: »А што си видио стопала и прсте које од кала лончарскога које од гвожђа, биће царство раздијељено.«²² Од те подељености, нејединства и неслоге болује Европа, која је настала из пепела Римске империје, све до данашњег дана. Зато Данило додаје: »И што прсти у ногу бијаху које од гвожђа које од кала, царство ће бити нешто јако а нешто трошно.«²³ Стварно је постојала велика разлика међу краљевинама које су настале после сеобе народа. Франци и Западни Готи, на пример, створили су моћне државе, док остали, на пример Свеви и Бургунди, никада нису играли неку значајнију улогу. И данас Европа са својим великим и малим државама пружа исту слику. Тада, у 5. веку после Христа, било је разбијено јединство нашег континента и оснивањем држава које су настале после сеобе народа постављен основ модерној Европи, која све до данас није нашла пут из своје подељености.

У међувремену било је неколико покушаја да се у Европи поново успостави онакво јединство какво је постојало у време Римске империје. Пророк изјављује: »А што си видио гвожђе помијешано са калом лончарским, то ће се они помијешати савезима човјечијим, али неће прионути један за другога као што се гвожђе не може смијешати с калом.«²⁴ У 9. веку је франачком владару Карлу Великом успело да уједини скоро целу Европу под својим жезлом, али се после његове смрти држава поново распа-

---

22 Данило 2,41.

23 Данило 2,42.

24 Данило 2,43.

ла. Владари из куће Хабсбурга су под лозинком »АЕИОУ« (»Alles Erdreich ist Oesterreich untertan«), што значи »Цео је свет Аустрији подложен«, скоро постигли свој циљ.

Као што је познато, служили су се првенствено мирним средствима, следећи своју чувену мисао-водиљу: »Bella gerant alii, tu, felix Austria, nube!« (»Нека други воде ратове, а ти, срећна Аустријо, склапај бракове!«). Под Карлом V, у чијој држави »Сунце није залазило«, досегла је моћ Хабсбурговаца свој зенит. Али, после смрти тог, колико моћног, толико несрећног човека, империја се неповратно распала. Француска и Енглеска, које од тог времена преузимају водећу улогу у Европи, нису никада ни биле под Хабсбурговцима.

Увек је тиме изнова добијала потврду пророчка реч да ће Европа боловати од неизлечиве исцепканости. У седамнаестом веку је изгледало да ће Француска наћи излаз из вртлога у који је запала Европа. Луј XIV – краљ Сунце – хтео је тада на своју главу да стави немачку круну. У тој намери хтели су да му помогну подмитљиви изборни кнежеви, који су показали спремност да продају круну – само, околности то нису дозволиле. »Величанствени« је умро пун огорчености и разочарења.

И опет је историја избацила на површину једног силника, који је укус пораза и победе осетио у већој мери од било кога другог – појавио се Наполеон Бонапарта, Корзиканац, који је као генерал у служби Француске Републике освојио половину Европе да би се 1804. крунисао императорском круном. Он је тежио за влашћу над целим светом. Изгледало је као да ће се испунити Волтерове речи из »Мухамеда«:

»Ја видех како се Римско распаде царство
и уди кидају с изможденог тела,
из хаоса диже се далеки Исток
и нови један бог обасја слепи свет!«

У међувремену је тај демонски геније направио једну победоносну каријеру без преседана: Аустерлиц, Јена, Ваграм, Бородино биле су њене етапе. Пред Москвом је његова звезда

засјала као никада пре. Његови планови су опсежни и пуни самопоуздања: »Нама је потребно европско законодавство, европски касациони суд, заједнички новац, исти тегови и мере, нама су потребни исти закони за целу Европу. Из свих народа ја желим створити један народ.«²⁵

У његовом животу је брак одиграо судбоносну улогу, јер и сам признаје: »И тако сам ту начинио један заиста неразуман потез, наиме оженио сам се надвојвоткињом... Желео сам ново са старим, старе предрасуде с мојим веком у једно претопити и тек сад увиђам сву величину своје погрешке! То ме може стајати престола, али ћу ја свет покопати под његовим рушевинама«. ²⁶ Он није остао једини који је то пожелео! Док су сједињене армије Руса, Пруса и Аустријанаца нападале град Лајпциг и док је Наполеон употребљавао сву своју вештину да се извуче из ужареног »вештичиног котла«; неколико километара даље писао је кнез песника Гете своје стихове дубоког смисла:

»И човек познаје, ако хоће само,
да постоји и последњи среће трачак: и један
последњи дан!«

Није се дуго чекало на тај последњи дан! После Ватерлоа је следила Света Јелена и снови су се расплинули. Бог је управљао светом по својој вољи и Он то и данас чини. Збивања у ближој и даљој прошлости то потврђују!

Неће више настати ниједна империја која би сама управљала целим светом! Долази Божје царство мира и среће које ће основати Исус после свог поновног доласка. Он нас је научио да се молимо: »Нека дође царство Твоје.«²⁷ Можемо бити сигурни да ће и последње пророчанство о Божјем царству сигурно бити испуњено, као што су се испунила и сва пророчанства пре њега, јер »сан је истинит и тумачење му је вјерно«. ²⁸

---

25 Е. Ludwig, *Napoleon*, Baden-Baden, 1952, 294.

26 Исто, 294.

27 Матеј 6,10.

28 Данило 2,45.

6

ЛИЧНОСТ ИСУСА ИЗ НАЗАРЕТА

Библијска пророчанства, као што смо видели, проричу најбитније догађаје из светске историје, али то није њихов најважнији задатак. Основни циљ пророчанстава, па чак и целог Светог писма, јесте да човечанству покажу пут спасења. Библија поклања пажњу збивањима у свету само тада када су она у блиској вези са светом историјом, са спасењем човека и доласком Спаситеља. Библија свим својим ауторитетом и свом својом силом осветљава стазу која води ка Богу, пут који води ка спасењу. Библија говори о Христу.

Није зато чудо што су апостоли изјавили: »За ово свједоче сви пророци!«¹ За њих је Исус био почетак, центар и крај Светог писма. И заиста, Исус је најважнији чинилац у животу не само друштва, већ и сваког појединца, јер Он стоји на његовом почетку као Створитељ,² у средишту као Спаситељ,³ и на крају као Судија.⁴

Велики енглески песник Тенисон разговарао је једног дана у свом врту са неким пријатељем који није веровао у Бога. Када га је пријатељ упитао шта му је у ствари Исус, песник је с дубоким осведочењем одговорио: »Оно исто што је овим ружама Сунце!«

---

1 Дела 10,43.

2 Јеврејима 1,1.2.

3 Галатима 4,4.5.

4 Јован 5,22.

Да, Исус Христос је Сунце света! Он је извор вечне и најчистије светлости.

Ипак, и данас се још многи боре против Исуса из Назарета. Многи Га одбијају и мрзе, ругају Му се и свакодневно Га поново разапињу, али Он и даље остаје онакав какав је увек био: моћнији од свих, јер Њега нико на овом свету не може заобићи нити може избећи сили Његовог утицаја. Песник Кароса то овако изражава: »Исус, велико Сунце, никада не губи из вида оног кога је једном својим зрацима обасјао. Можете Га заборавити, можете Га се одрећи, то не мења ништа; Он је закопан и у најмрачнијим срцима, и сваког часа може поново васкрснути!«

Против ове блиставе личности људи су се борили свим силама, али су коначно морали признати своју немоћ као што је то некада учинио и римски владар Јудијан, назван Отпадником, јер је хтео поново да уведе паганство. Тај Римљанин је на самртничкој постељи немоћно прошапутао: »Tamen vicisti, Galilae!« – »Ипак си победио, Галилејче!«

Шта све људи нису измишљали да уклоне Христа! Противно свим сведочанствима историје они су једноставно тврдили да Он никада није ни постојао. Прича се тако о Наполеону да је на путу у Ерфурт, 6. октобра 1808. године, изненада пришапнуо свом сапутнику, чувеном немачком песнику Виланду: »Усталом, велико је питање да ли је тај Исус уопште постојао!« Ако узмемо у обзир мноштво поузданих историјских доказа о Христовом постојању, тада можемо закључити да овакве примедбе могу потицати само од људи којима је њихова жеља врховни закон. »Ја не желим да постоји неки Исус, па Га према томе ни нема!«

Али историја јасно каже: »Праизвор хришћанства није нека идеја о Христу, већ стварни историјски догађај – наиме Исусова појава, појава човека из Назарета, кога је касније Понтије Пилат дао да се разапне.«⁵

Иако нам није остао никакав спис писан Исусовом руком – Његов поклон човечанству није само оно што је рекао, већ оно што Он јесте – ипак имамо читаво мноштво историјских дока-

---

5 J. Jeremias, *Das problem des historischen Christus*, Stuttgart, 1960, 13.

за, који не остављају ни најмањег места сумњи да је Исус, човек из Назарета, стварно постојао. Иако звучи необично, и јеврејска верска књига Талмуд, написана у изразито противхришћанском духу, даје индиректан доказ Христовог постојања. Наводи те књиге, иако нимало ласкави према хришћанству, ипак не садрже никакву сумњу у историјску егзистенцију Исуса Христа. Да су писци Талмуда имали икаквог повода за сумњу у Христово постојање, они би сигурно јавно изразили свој скептицизам, јер би доказана чињеница да Христос није историјска личност била сигурно смртоносно оружје синагога против младог хришћанства.

Исто то вреди и за противнике из паганства. С колико би само задовољства филозоф Целзо – чије главне мисли познајемо из списа црквеног оца Оригена – оспорио историјске доказе о Христовом постојању када би само имао икакве основе за то! Али, од времена Исуса Христа, па све до времена после реформације, ми не налазимо ни најмањег трага једног таквог покушаја. Јозеф Клауснер, један савремени јеврејски научник, признаје: »Иако су извештаји непотпуни, ипак се на основу њих може донети сигуран закључак да је Исус постојао, да је морао бити изванредна личност, и да је живео и умро у Јудеји за време Римљана.«⁶

Још се јасније изражава јеврејски историчар Јосиф Флавије (око 37–100. после Христа), савременик апостола. У свом делу *Јудејске ствари* каже о Исусу следеће: »У то време је живео Исус, мудар човек, ако се уопште сме назвати човеком. Наиме, Он је чинио чудесна дела и био учитељ свих људи, који су радосно били спремни да слушају истину. Привукао је себи многе Јудејце, а и Грке. Он је био Месија. И иако га је Пилат, на захтев главару нашег народа, осудио на смрт на крсту, ипак су му остали верни они који су га од почетка љубили. Он им се опет јавио жив трећег дана, као што су божански пророци то и хиљаде других чудесних ствари о њему прорекли. Све до данашњег дана постоји народ који се по њему назива хришћанима.«⁷

6 Часопис „The Ministry“, Washington, March 1956, 28.

7 F. Bruce, *Sind die neutestamentlichen Dokumente zuverlässig*, Brockhaus, Wuppertal, 1953.

Неки историчари верују да је првобитна Флавијева верзија овог извештаја изгледала другачије и да је њен садашњи облик дело неких хришћана у каснијим вековима, али се томе може супротставити чињеница да и најстарији преписи Флавијевог дела садрже исте податке. Међутим, најважнија је ипак чињеница да Флавије, који је живео тек нешто после Исуса; није ни најмање посумњао у Његово историјско постојање.

Поред сведочанства Христових сународника, имамо и извештај римских историчара који говоре о Христу. Историчар Тацит, који каже за себе да своје извештаје пише »без љубави или мржње«, у њима проговара о Нероновом прогонству хришћана, а назив хришћанин сасвим правилно изводи из имена Христа којег је »намесник Понтије Пилат за владе Тиберија осудио на смрт«.

Такође и у списима Светонија и Плинија Млађег налазимо име Исуса Христа. Дакле, никако се не може говорити о неком миту или легенди о Христу.

Енглески историчар Брус каже: »Неки се писци могу играти својом фантастичном творевином 'мита о Христу', али они то не чине на основу историјских доказа. Историјска веродостојност извештаја о постојању Исуса Христа за једног непристрасног историчара је исто тако несумњива као и доказаност постојања Јулија Цезара. Нису то историчари који шире теорије да је Христос личност из бајке.«⁸ У ствари, није никаква тајна да су и тако значајни истраживачи историје као Ранке и Тојнџи били чврсто уверени у историјску веродостојност личности Исуса Христа.

Ипак, најважнији извори података о животу Исуса Христа остају текстови апостола Павла и извештаји Јеванђеља. Иако не описују све појединости, ови текстови имају непроцењиву вредност јер садрже исказе очевидаца⁹ и бацају јасну светлост на онај део Исусовог живота који је Он провео као путујући проповедник и учитељ.¹⁰ Апостоли нису имали намеру да фалсификују по-

---

8 Исто.

9 Дела 2,32.

10 Лука 1,1-3.

датке,¹¹ нити су нешто тако могли себи дозволити.¹² Овде вреди навести Русоове речи: »Можемо ли казати да су извештаји Јеванђеља једноставно измишљени? Пријатељу мој, тако се не измишља! Када би тако било, био би измишљач већи и заслуживао би више дивљења од онога што је измислио!«¹³

Ко је онда тај тајанствени Исус из Назарета, за кога је утврђено да је живео у Палестини у првој половини првог века по нашем рачунању времена? Већ су се многи бавили тим проблемом и давали најразличитије одговоре. Немачки песник Лесинг сматра Исуса надахнутим учитељем, а филозоф и критичар Рајмарус јудејским проповедником који је хтео да свој народ ослободи римског јарма и оснује своје царство. Волтер је опет поверовао да је у Њему открио једног искреног занесењака, неког палестинског сеоског Сократа, који никада није ни помишљао да оснује хришћанство.

И у нашем веку људи изражавају најпротивречнија мишљења о Исусу. Нобеловац др Алберт Швајцер мисли да је Он Незнанац без имена коме су тек касније векови даровали називе »Месија и Син Божји«. По њему је тај незнанац био фанатични присталица јудејског покрета који се заносио надом да је месијанско царство пред вратима. Када му се очекивања нису испунила, Он се добровољно препустио смрти да би убрзао ток догађаја. Неки виде у Исусу једног од првих бораца за социјалну правду и ослобођење робова.

Иако већина ових мишљења садржи зрнца историјске истине, ипак озбиљни историчар их не може прихватити, јер основа сваког објективног одговора на питање о Исусу може бити једино пажљиво проучавати прве изворе, а то су Јеванђеља и посланице Новог завета.

Шта сам Исус каже о себи и својој мисији? Када га је Јован Крститељ запитао да ли је Он онај који треба да дође или ће после Њега доћи неко други, Исус је одговорио једним цитатом из

---

11 1. Коринћанима 15,15.

12 Дела 26,26.

13 J. J. Rousseau, *Emile*

Књиге пророка Исаије који се односи на Месију: »Слијепи прогледају и хроми ходе, губави чисте се и глухи чују, мртви устају и сиромашнима проповиједа се Јеванђеље. И благо ономе који се не саблазни о Мене.«¹⁴ Када га је поглавар свештенички упитао на суду: »Јеси ли Ти Христос, Син Благословенога?« – Он је одговорио јасно и одређено: »Јесам!«¹⁵

Исус није никакав безимени Незнацац, јер су се у Њему испунила сва месијанска пророчанства Старог завета. Очекивање Месије (јеврејски »Маšiah«, грчки »Kristos«, што значи »Помазаник«) је карактеристични саставни елеменат старозаветне вести. То је средиште божанског откривења, које се без престанка бави појавом ове личности. Немачки књижевник и филозоф Хердер овој црвеној нити која се провлачи кроз сва библијска откривења посвећује следеће редове:

»Све је јаснија постајала Божја намера у пророчанствима и визијама. Испрва су неке појединости недостајале па су их ти потоњи пророци допуњавали, на то су долазиле нове објаве – све док из свих пророчанстава није засијало једно јасно усмерено светло. Благослов обећан Авраму био је још уопштен, поновљен Исаку и Јакову постао је одређенији, а Јуди је обећана победа, моћ, слава, част и царство и на крају Победник, Велики градитељ мира. Ипак ни ова слика није била сасвим јасна и нових објава није било све док се од Јуде није појавио најмоћнији и најславнији владар Давид, родоначелник новог владарског дома. Тада је обећање поновљено, али опет прилагођено схватању и жељама тог великог човека. На видiku се појављује Кнез мира и тако се том племенском поглавици обећава родоначелништво дуговечне царске династије и вечна држава. Али, Давид умире, царство пропада, а династија губи сјај! Поново долази ново откривење! Пророк Исаија у величанственим сликама приказује развитак једног вечног царства Јудиног племена под управом владара из Давидовог рода, али све јасније долази до изражаја мисао да ће то царство бити духовне природе и да ће имати врло скроман

---

14 Матеј 11,5.6.

15 Марко 14,61.62.

почетак. Његов владар ће израсти из Давидовог корена као малена, незнатна шибљика. Исаијин савременик, пророк Михеј, наставља ову визију пророчанством да ће мали Давидов град Витлејем бити родно место тога цара. Сви пророци уједињују у тој личности скромност и величину и сматрају својим посебним задатком да јасно изнесу на видело чињеницу да ће то, божанским обећањем наговештено Величанство и Владар вечног духовног царства, узрасти из презира и сиромаштва и да је то саставни део Његове мисије.

Толико се о Месији знало у време вавилонског ропства. При крају тог времена добио је Данило, као одговор на своју молитву, најјасније откривење којим су одређени доба и прилике у свету, стање у коме ће се налазити Град и Храм, укратко, пророк је јасно сагледао све карактеристике времена у коме ће се појавити Помазаник... Можемо закључити да читав Стари завет стално тежи ка све исцрпнијем објашњењу својих испрва нејасних обећања, визија и слика и истицању њиховог општег, заједничког, све ширег и духовнијег циља. Нови завет је постепено испуњавање Старог и ми видимо како Корен и Шибљика Давидова расте и како падају и нестају сви велови и све завесе које га скривају и како пред нама постепено израста Христос.¹⁶

У време Исуса Христа људи су с пламеном чежњом очекивали појаву Месије. Иако су струјања била различита – Нови завет извештава о људима који су чекали »утеху Израилеву«,¹⁷ а књиге есена, пронађене поред Мртвог мора, говоре о једној заједници »деце светла« која чекају скору победу над безбожницима, ипак су у једном сви били јединствени: дан Његовог доласка није више далеко! Много литерарних дела, осим надахнутих библијских списа, расправља о очекиваном Месији. Сва она још увек чврсто стоје на гледиштима Старога завета. Једино начин и сврха Месијине појаве уносе поделу и узбуђују духове. Притиснути суровим римским јармом, људи су највише пажње обраћали судском делу најављене мисије Помазаника. Очекивало се

---

16 Eberle-König, *Das alte Testament*, Wien, 1949, 231.232.

17 Лука 2,25.

поуздано да ће се Месија као величанствени војсковођа и судија обрачунати с омрзнутим паганима и поставити Израил на прво место политичке ранг-листе држава. Нешто слично су очекивали и есени, о којима смо нешто више сазнали тек на основу рукописа из пећина покрај Мртвога мора. Они су истребљење и осуду проширивали и на део израљског народа који је, по њиховом мишљењу, отишао у отпад.

Све ове жеље и маштања нису обраћале пажњу на најважнији део улоге божанског Посланика: на Његове патње и мученичку смрт која људима отвара пут спасењу. Месијанска мисао у свом изворном облику не предвиђа политичке промене него спасење човечанства од осуде греха. Како су се горко преварили савременици Исуса Христа, да, чак и Његова мајка, Његови ученици и сродници, оцењујући улогу Исуса Христа, и како је било тешко њихово разочарење!

Ото Боркерт каже: »Замишљати Исуса је као кад бисмо причали о Сунцу људима који су се родили у руднику и живе у њему. Тај подземни род би представљао Сунце као светиљку или више светиљки заједно. На крају би стао задовољан пред прикупљеним рударским светиљкама и радосно узвикнуо: 'Сунце је тако лепо!' Али Сунце на небу је више од оног каквог га замишљају дубоко под земљом. У Исусово доба слично се догађало са мислима људи о Месији и Његовом првом доласку.«¹⁸

Не дозвољавајући да Га заведу жеље и мишљења људи, Исус је ишао својим путем. Још је као дечак био свестан своје мисије.¹⁹ Знао је да није дошао као судија²⁰ већ као Спаситељ.²¹ Зато Његова вест одзвања као позив на спасење: »А ако ли Ја прстом Божијим изгоним ђаволе, дакле је дошло к вама царство Божије.«²² У том царству неће бити места за оне који су собом задовољни, већ само

---

18 О. Borchert, *Der Goldgrund des Lebensbildes Jesu*, Konstanz, 1924, 294.

19 Лука 2,49.

20 Јован 3,17.

21 Лука 19,10.

22 Лука 11,20.

за оне који траже спасење.²³ Спасење долази само од Бога и човек га сам не може заслужити. Спасење по Богу је опроштење греха, Јеванђеље, Радосна вест. Позив на спасење је позив на покајање, позив на обраћење,²⁴ позив да се крене Христовим стопама.²⁵ Обраћење мора бити потпуно²⁶ и оно се доказује савршеном послушношћу Божјим заповестима.²⁷

Узалуд је вера онима који тврде да су Божја деца, а не могу то доказати, јер су без рода!²⁸ Опроштење греха је осигурано Христовом жртвом помирења. Безгрешни Христос из љубави према грешнику прима на себе казну да би оптуженог грешника ослободио и спасао вечних последица осуде.²⁹

Тај јединствени животни пут, пун достојанства и самоодрицања, Исус је завршио једног пасхалног дана 31. године по нашем рачунању времена, кад је, осуђен од Пилата и Јудејаца, на своја уморна плећа узео срамотни крст и тако помирио свет и човечанство са Богом. Све је то већ 700 година раније прорекао пророк Исаија: »Презрен бјеше и одбачен између људи, болник и вичан болестима, и као један од кога свака заклања лице, презрен да Га ни за што не узимасмо. А Он болести наше носи и немоћи наше узео на се, а ми мишљасмо да је рањен, да Га Бог бије и мучи. Али Он би рањен за наше пријеступе, избијен за наша безакоња; кар бјеше на Њему нашега мира ради, и раном Његовом ми се исцјелисмо.«³⁰

Само тај Христос је онај прави, Божји посланик. Сви остали, који се издају за Христа, испуњавају речи пророчанства: »Јер ће изићи лажни христоси...«³¹ Исус из Назарета није незнанац, није било који пророк, није само један између многих; Он је Спаситељ

---

23 Лука 5,31-32

24 Матеј 18,3.

25 Матеј 9,9.

26 Лука 9,62.

27 Матеј 19,16-21.

28 Лука 13,6-9.

29 Марко 10,45.

30 Исаија 53,3-6.

31 Матеј 24,24.

кога је сам Бог обећао у Старом завету и послао на ову Земљу да нас избави од смрти и пропасти.

Међутим, овде се још не смемо зауставити! Тиме што смо поверовали у Његово месијанство, ми још нисмо открили све тајне Свемогућег. Велики део Израиља је одбацио овог Божјег посланика. Одбацио га не зато што се није могао уклопити у њихове унапред створене представе о Месији, већ много више зато што је постављао нечувене захтеве! Оно што су рабини говорили о невидљивом и свемоћном Богу, Он је себи приписивао. »Када се двојица или тројица скупе и донесу пресуду, божанска је слава с њима« – говорили су законници, а Исус себе уздиже кад каже: »Јер где су два или три сабрани у име Моје, ондје сам Ја међу њима!«³²

Он говори болеснику, кога су кроз отвор на таваници спустили у препуну дворану: »Сине мој, опраштају ти се греси!« Управо се осећа гневно запрепашћење и тешко потиснута жеља за гласним протестом код законика и књижевника који су седели око Исуса! О њима извештава јеванђелиста Марко: »А ондје сјеђаху неки од књижевника и помишљаху у срцима својима: Шта Овај тако хули на Бога? Ко може опраштати гријехе осим једнога Бога?«³³ Док је побожни Израиљац мислио о анђелима као о Божјим весницима, чији је господар и једини наредбодавац Јахве Саваот, Свемогући Бог, Исус говори о својим анђелима које ће послати по свом наређењу.

Он себе држи већим од Соломуна,³⁴ па чак и од Аврама, јер каже: »Ја сам прије него се Аврам родио.«³⁵ Он је већи од Храма³⁶ и позива се на свој властити ауторитет, јер у својој беседи на Гори блаженства стално наглашава: »Али Ја вам кажем!«³⁷ Да, Он се не устручава да захтева равноправност са самим Богом Оцем,

---

32 Матеј 18,24.

33 Марко 2,6.7.

34 Матеј 12,42.

35 Јован 8,58.

36 Матеј 12,6.

37 Матеј 5,28.32.34.39.44.

јер тврди: »Ја и Отац једно смо!«³⁸ Да Он овде не мисли само на јединство мишљења већ на јединство бића, види се из својстава божанске природе. Само Бог има власт поклањати вечни живот, а Исус каже за себе: »И ја ћу им дати живот вјечни.«³⁹

Кад се све наведено узме у обзир, може се разумети зашто је Велики савет позвао Исуса на одговорност. Титулу »Син Божји« они су употребљавали уопштено, у преносном смислу; сам Израил је називан »сином Божјим«.⁴⁰ У време Исуса Христа ова се титула радо давала најдостојнијем представнику народа – Месији. Међутим, Исус у овој титули види много више, за Њега је она израз истинског, битног сродства са Богом. Његови савременици су сасвим исправно разумели Његове изјаве, јер су Га оптужили да се »гради једнак Богу«.

То што је Исус тврдио да је Месија не би још само по себи навело Синедрион да му изрекне смртну пресуду. Велики савет би се у таквом случају задовољио тиме што би од Исуса затражио да докаже своју тврдњу. Али, како Христос није себи присвајао назив »Син Божји« само као титулу већ му је давао и један дубљи, стварнији смисао, поглавар свештенички је могао говорити о наводној хули на Бога. Ми намерно спомињемо »наводну хулу на Бога«, јер Христос није назив »Син Божји« себи приписивао гоњен амбицијама величине, већ је то учинио ауторитетом своје истинске божанске природе.

Нама, људима са ове Земље, заувек ће остати тајна како је Исус своју божанску природу сјединио с људском и какав је однос владао између те две природе, али, хвала Богу, ми можемо веровати оно што својим ограниченим људским умом не можемо схватити! Сигурно је да онај који не признаје божанство Исуса Христа не признаје ни Свето писмо, јер је оно најјаснији доказ Исусове божанске природе. На основу непристрасног и темељног проучавања Библије сваки разуман човек може доћи до следећих сазнања:

---

38 Јован 10,30.

39 Јован 10,28.

40 2. Мојсијева 4,22.

1. Исус је постојао и пре свог доласка на планету Земљу.

»Јован свједочи за Њега и виче говорећи: Овај бјеше за кога рекох: Који за мном иде преда мном постаде, јер прије мене бјеше.«⁴¹

2. Исус је постојао и пре постанка планете Земље.

»И сад прослави Ти Мене, Оче, у Тебе самога славом коју имадох у Тебе прије него свијет постаде.«⁴²

3. Исус је Створитељ.

»Јер кроз Њега би саздано све што је на небу и што је на земљи, што се види и што се не види, били пријестоли или господства или поглаварства, или власти: све се кроза Њ и за Њ сазда.«⁴³

»Бог који је негда много пута и различнијем начином говорио оцевима преко пророка, говори и нама у пошљедак дана овијех преко Сина, којег постави Нашљедника свему, кроз којега и свијет створи.«⁴⁴

4. Исус је Бог.

»Јер нам се роди Дијете, Син нам се даде, којему је власт на рамену, и име ће Му бити: Дивни, Савјетник, Бог силни, Отац вјечни, Кнез мирни.«⁴⁵

Многи текстови који се у Старом завету односе на Јахве (јеврејски назив за Бога-Оца), понављају се у Новом завету и доводе се у везу са Христом. Ево неколико примера: У Књизи пророка Јоила 3,5. стоји: »Свако који призове име Господње (Јахвино) спашће се«. ⁴⁶ Апостол Павле у Римљанима 10,13. примењује ово на Христа замењујући назив Јахве речју »Kyrios« – »Господ« и каже: »Јер који год призове име Господње спашће се!« Да се ово односи на Христа, види се из следећег текста: »Јер ако признајеш

---

41 Јован 1,15.

42 Јован 17,5.

43 Колошанима 1,16.

44 Јеврејима 1,1.2.

45 Исаија 9,6.

46 Јоило 2,32.

устима својима да је Исус Господ, и вјерујеш у срцу својему да га Бог подиже из мртвијех, бићеш спасен!»⁴⁷

Сличних текстова има и у Старом и у Новом завету.⁴⁸ Осим тога Нови завет сасвим изричито говори о божанској природи Исуса Христа: »У почетку бјеше Ријеч и Ријеч бјеше у Бога, и Бог бјеше Реч.«⁴⁹ Та »Ријеч« је у ствари Исус Христос, јер тако тврди исти апостол: »И Ријеч постаде тијело и усели се у нас пуно благодати и истине; и видјесмо славу Његову, славу као Јединороднога од Оца.«⁵⁰

Надвладан Исусовом чудесном силом, апостол Тома узвикује: »Господ мој и Бог мој!»⁵¹

Апостол Павле признаје: »Јер у њему живи свака пунина божанства тјелесно«,⁵² а у посланици Филибљанима пише опет: »Који, ако је и био у обличју Божијему, није се отимао да се испореди с Богом; него је понизио сам себе узевши обличје слуге, поставши као и други људи и на очи нађе се као човјек.«⁵³ У посланици Титу налазимо речи: »Чекајући блажену наду и јављање славе великога Бога и Спаса нашега Исуса Христа.«⁵⁴ Исти апостол пише Јеврејима: »А Сину: Пријестол је твој, Боже, ва вијек вијека; палица је правде палица царства Твојега.«⁵⁵

И последња књига Библије, Јованово Откривење, признаје божанску природу Исуса Христа, што се може закључити упоређивањем текстова из Откривења 1,4.5.8. и Откривења 22,12.13.

---

47 Римљанима 10,9.

48 Псалом 102,25-28. и Јеврејима 1,8-10; Исаија 40,3. и Матеј 3,3; Исаија 6,1-3. и Јован 12,41.

49 Јован 1,1.

50 Јован 1,14.

51 Јован 20,28.

52 Колошанима 2,9.

53 Филибљанима 2,6.7.

54 Титу 2,13.

55 Јеврејима 1,8.

и схватити Христа, морамо признати истинитост речи: »Што тражите живога међу мртвима? Није овдје; него устаде.«⁶³

Многи су велики људи у Исусу Христу препознали Бога и сматрали су својом особитом предношћу што Му и јавно могу изразити поштовање. И Наполеон, који је раније сумњао чак и у постојање Исуса Христа, дошао је до овог сазнања у суморним часовима свог заточеништва на Светој Јелени. Он пише: »Као што је сигурно да постоји Бог, тако је сигурно да је Христос Бог... Као што сам ја за себе сигуран да нисам ништа више од човека, тако сам за Христа уверен да је много више од тога. Верујем да се разумем у људе и зато кажем да Исус није био човек... Александар, Цезар, Карло Велики и ја основали смо велике империје. Али, на чему су се темељила та дела нашег генија? На сили! Исус је своје царство основао на љубави и зато су чак и данас милиони људи спремни умрети за Њега... Каква ли је огромна разлика између моје дубоке беде и Христовог царства, које се и данас проповеда, љуби, слави и шири по целом свету!«⁶⁴

Благо човеку који може узвикнути заједно са данским теологом и филозофом Киргардом: »Блажен је онај који верује да је Исус Христос живео на овој Земљи и да је заиста био Онај за кога се издавао, најједноставнији човек, а ипак Бог, јединородни Син небеског Оца! Блажен је онај који само Њега познаје, само Њему иде и само се Њему поверава!«⁶⁵

---

63 Лука 24,5.6.

64 М. Hennig, *Christuszeugnisse*, Hamburg, 1911.

65 Е. Frauenknecht, *Evangelische Glaubenslehre*, München—Düsseldorf, 1954, II, 14.

УТОЧИШТЕ У БОГУ

»Јер Богу тако омиље свијет да је и Сина својега Јединороднога дао да ниједан који Га вјерује не погине, него да има живот вјечни«¹ – тако гласи најпознатији стих из Јовановог Јеванђеља. Људи га радо називају и Јевађеље у Јеванђељу, јер садржи кратак приказ свих Божјих намера и циљева.

»Да не погине« – ову жељу изражавају многе религије и филозофски правци разних народа и она представља увек присутну тежњу посрнулог човека да се спасе од зла и да се помири са Богом.

У давним религијама човек је проблем спасења и бесмртности покушавао да објасни посматрајући појаве у природи. У промени јесени и пролећа, у борби између живота и смрти човек је налазио сличност са својим властитим постојањем. Људи су такође законитости у одвијању природних појава радо преносили у свет својих богова. Често су славили смрт и васкрсење неког бога који је својим следбеницима обећавао ослобођење од смрти, последице греха, а тиме и учешће у уживању плодова бесмртности. Скоро је свака стара религија имала такво божанство. Код Вавилонаца је то био Мардук, код Феничана Адонис, а код Египћана Озирис. Германи су и својим боговима удахнули осећање кривице и учили да ће у »сутону богова« заједно са светом и сами богови бити повучени у пропаст. Стари Грци су имали врло чудна схватања о спасењу. Поштоваоци Диониса су приликом својих светковина живом бичу тргали месо с тела да би тако смрћу свог бога симболички

---

1 Јован 3,16.

добили живот. Код других мистичких култова људска душа је у семену које пропада и даје живот новој биљци видела слику своје тежње за бесмртношћу. Римљани су своје императоре славили као »спаситеље и избавитеље« и од њих очекивали оснивање вечног светског царства мира.

Људи никада нису били задовољни само констатовањем свог несавршенства, ограничености свог постојања и живота у болести и жалости. Свака религија нудила је неки свој излаз и неко своје решење за све животне проблеме.

У исламу је за добијање вечног живота било довољно испунити само пет доста једноставних заповести. Хиндуизам познаје три пута за стицање спасења: дела, сазнање и предање. Посебно чудно схватање проблема спасења нашло је свој одраз у будизму. Оснивач те религије, Буда, учио је да је за сво зло на овом свету крива само тежња за животом. Ко успе да у себи угуши ту најснажнију тежњу ослобађа се небројене, жалосне серије поновних рођења – реинкарнације. Ортодоксни будисти се чак уздржавају од сваког отвореног показивања наклоности према ближњима, па и према сродницима, јер Буда и у томе види још једно испољавање духа живота и тежње за животом. Његов коначни циљ је гашење живота и прелазак у нирвану.² Остало је сумњиво да ли под нирваном треба разумети стање потпуног мира или потпуног уништења и нестанка.

Сви ови покушаји да се стекне спасење, ма колико да су сами по себи узвишени или узбудљиви, унапред су осуђени на неуспех. Како не признају јединог правог Бога, Оног који се открио у Библији, варају се и у свом избору пута који води спасењу. Иако понекад имају неку магловиту визију грешног стања у коме се човек налази, они су прожети једном врстом лажног оптимизма, јер прецењују вредност добрих дела и њима желе присилити Бога да им буде милостив. Стављајући спасење у домашај људске

---

2 „Нирвана“ – у будистичкој теорији и филозофији стање вечитог и блаженог мира које се налази с оне стране света свести и индивидуалног живљења. До овог се стања долази потпуним гашењем свога „ЈА“ и воље за животом, тј. ослобађањем духа од материје.

несавршености, они омаловажавају грех и тиме изопачују вечна морална начела.

Сматрајући да се спасење може постићи личним напорима, они не осећају ни потребу за Спаситељем и Посредником. У ову категорију спадају и модерне »религије« – разне савремене теорије које проблем спасења решавају на исти начин као и паганске религије из прошлости. Оне нуде спасење које се стиче новцем или поседом или желе да ослободе човека уз помоћ науке или технике. Овде можемо убројати и разне нове теолошке правце који проповедају хришћанство без Христа и религију без Бога; поклонице разноврсних назови-уметности и хипике који себе стављају у средиште свемира и спасење виде у ослобођењу од свих стега морала, закона и правила, у кршењу свих прописа који владају у цивилизованој људској заједници.

Али не! Онај који заиста жели да спасе човека мора зло уништити у корену и скинути терет греха који оптерећује људску расу. Како би то могао учинити било који човек кад смо ми сви робови греха? Апостол Павле пише Римљанима: »Јер нема разлике, јер сви сагријешили су и изгубили су славу Божју.«³ Стварни положај човека је тако безнадан да се он сам, својом властитом снагом, никада не би могао отргнути из окова греха. Пророк Јеремија каже: »Може ли Етиопљанин промијенити кожу своју или рис шаре своје? Можете ли ви чинити добро, научивши се чинити зло?«⁴

Тешко се варају ови који покушавају да заслуже Божју наклоност својим добрим делима. Ево зашто! Прво, вредност наших позитивних достигнућа никад не достиже величину наших греха, а друго, сва наша дела, па и она најбоља, болују од егоизма. Ми можемо изгледати потпуно савршени у очима својих ближњих који не знају побуде наших дела, али никада нећемо успети да преваримо Бога који познаје срца свих људи. Чак се и у нашим најморалнијим поступцима опажа утицај греха, који нас људе спречава да Бога и своје ближње љубимо предано и само-

---

3 Римљанима 3,22.23.

4 Јеремија 13,23.

прегорно. Павле, који је добро познавао људе и њихове слабости, каже јасно и отворено да се »дјелима закона ниједно тијело неће оправдати пред њим«. ⁵

Ако, према томе, постоји икаква могућност спасења од последица престапа и греха, тада је само Бог може понудити човеку! Нама људима је Божја помоћ неопходно потребна, али, Он може без нас! Он би и без људи остао Бог и не би изгубио ништа од свог суверенитета и праведности, али Он љуби људе. Он се пун истинског саучешћа обраћа свету. Преко Исуса Христа, Он је поново успоставио с нама везу коју смо ми сами били прекинули. Зато је Исус и постао човек. »Па ће родити Сина и наденуће Му име Исус; јер ће Он издавити свој народ од гријеха њиховијех.« ⁶

Шта је заправо грех? Божја реч каже: »Сваки који чини гријех и безакоње чини: и гријех је безакоње.« ⁷ Кад човек више не поштује Божји ауторитет, кад жели да постане самостални господар свог живота; кад десет Божјих заповести, израз Божјег карактера и воље морају уступити место нашој својеглавој, егостичној праведности, тад смо у власти греха! Грех није вечан, јер би то било непомирљиво с величанственошћу и добротом Божјом. Грех није само тренутни, невољни недостатак снаге, дакле, нека урођена и тиме разумљива слабост, већ вољна човекова делатност, тј. намерни прекршај. Свето писмо нам већ на првим страницама открива тајну настанка те побуне против Бога и каже да први човек, иако се подигао против божанског ауторитета, ипак није био и први грешник уопште. Грех је у човеков живот продро из света анђела. Вођа тих побуњених анђела, демона, заправо је праузрочник греха. То се може видети и из Исусових речи непослушним Јудејцима тог времена: »Ваш је отац ђаво; и сласти оца својега хоћете да чините: он је крвник људски од почетка, и не стоји на истини; јер нема истине у њему; кад говори лаж, своје говори: јер је лажа и отац лажи.« ⁸

---

5 Римљанима 3,20.

6 Матеј 1,21.

7 1. Јованова 3,4.

8 Јован 8,44.

Сотона, тај вођа побуњеника, у почетку је заузимао положај једног од највиших анђела.⁹ Разлог његове побуне је била охолост.¹⁰ Бог га је зато, заједно с великом групом његових истомишљеника, истерао из небеског света. Апостол Петар каже о томе: »Јер кад Бог не поштједе анђеле који сагријешеше, него их метну у окове мрака пакленог...«¹¹ Овај бездан није пакао којим баке плаше своје непослушне унучиће, нити је сотона истоветан с оном трагикомичном паганском личношћу с вилама и копитама. Тај бездан је подручје наше Земље.¹² Овде игра своју паклену игру то духовно биће изванредне интелигенције и моћи. »Противник ваш иде ричући као лав«¹³ – каже апостол Петар, и увек се налази у нашој близини, иако га не можемо видети. У свакој лажи, у свакој невери, у мржњи и сукобу, у убиству и рату, увек се назире његово злобно лице. Он је још и данас »кнез овога света«,¹⁴ јер је савладао првог човека и хара у срцима његових потомака.

Још у Едему је први човек својом слободном вољом одлучио да прекрши Божју заповест да би се изједначио са Богом. Као и код анђела, и код човека је иста жеља била извор греха. Непоштовање Божјих заповести, изневеравање указаног поверења и себичност! Зар се баш на тај начин човек морао одужити Богу који му је све даровао?! Бог је дозволио ово искушење и ову пробу, јер није желео слепу послушност. Он је хтео да му човек остане веран својом слободном и у кушању ојачаном вољом.

Пристипивши човеку кушач је прво покушао да у срце тог невиног бића усади сумњу у Божју реч: »Је ли истина да је Бог казао да не једете са свакога дрвета у врту?«¹⁵ Да ли би једна оваква заповест била прави израз Божје доброте? Шта вам вреди врт кад се не смете служити оним што се у њему налази? Овим речима је сотона вешто пробудио људску лакомост. Морамо се сетити

9 Језекиљ 28,13-15.

10 Исаија 14,12-14.

11 2. Петрова 2,4.

12 Ефесцима 2,2; Откривење 12,9.

13 1. Петрова 5,8.

14 Јован 12,31.

15 1. Мојсијева 3,1.

Гетеових речи: »Ђавола људи не виде ни онда кад им за вратом седи!«

Ева је почела одговарати и запиткивати. Тиме је учинила први корак ка греху, јер је, уместо да кушача одлучно одбије, отпочела разговор. Она је испричала и оно што Бог уопште није казао! Бог је заповедио: »Једи слободно са свакога дрвета у врту; али с дрвета од знања добра и зла, с њега не једи; јер у који дан окусиш с њега, умријећеш.«¹⁶ Ева се пожалила сотони да је Бог забранио не само једење плодова, већ и само додиривање стабла. То није била истина, али је показало да се она у неку руку слаже са сотоном и да Божју заповест сматра престојом.

Овако нешто је непријатељ само и чекао, јер сада одмах напада својим подмуклим оружјем: »Нећете ви умријети; него зна Бог да ће вам се у онај дан кад окусите с њега отворити очи, па ћете постати као богови и знати што је добро што ли зло.«¹⁷ Сотона тако представља Бога као неко завидљиво биће, које из зависти не дозвољава људима да узму учешћа у Његовој моћи.

Он чак прибегава и отвореној лажи, јер нуди вечни живот као плату за грех! Тренутак кад се родило неверовање уједно је и час рођења сујеверја. Ева се дала уверити да их залогaj једног обичног плода може изједначити са Богом. Њени обзир су нагло нестајали, тежња за величином је расла и сада је тај плод, од којег је Бог начинио пробни камен њене верности, почео изгледати невероватно примамљив. Изненада ју је почео привлачити својим пријатним укусом и дивном свежином, жеља да задобије »мудрост« је превагнула и срце је пошло за очима.¹⁸ Посегла је за плодом, загризла, и одмах понудила и Адаму. Занесен љубављу према својој другарици и он је загризао. Адамов пад је можда још трагичнији од Евиног, јер он није посумњао у Бога. Међутим, ставио је човека изнад Бога! Колико те лажне љубави која људско цени више од божанског има и дан данас на овом свету!? Тако је почела људска трагедија!

16 1. Мојсијева 2,16.17.

17 1. Мојсијева 3,4.5.

18 О Јову 31,7.

Бог, праведан и свет, није могао правити компромис са грехом. Он је морао изрећи човеку праведну пресуду. Човек се сам удаљио од Бога и изгубио је право да живи у Његовој близини. Телесни умор, бол, очајање, болест, борба и смрт појавили су се као последица преступа. Грозна привлачност тог првог Адамовог поступка била је тако велика да јој се све до данас ниједан човек није успео одупрети. Апостол Павле описује ту страшну унутрашњу борбу, коју сваки од нас познаје из властитог искуства, овим једноставним речима: »Јер знам да добро не живи у мени, то јест у тијелу мојему. Јер хтјети имам у себи, али учинити добро не налазим. Јер добро што хоћу не чиним, него зло што нећу оно чиним.«¹⁹

Тако се човеково »ЈА« стално налази разапето између »хтети« и »учинити« и он мора на крају да установи да није властити господар. Не постоје неки »наследни греси« у директном смислу, тј. нека кривица наследна од Адама коју би Бог свима урачунавао. То би се противило библијском начелу да Бог кажњава само због личних греха.²⁰ Међутим, може се говорити о »наслеђеним слабостима«, јер смо се сви родили с урођеном склоношћу према греху. На основу те склоности сви, већ од првог дана, крећемо Адамовим путем непријатељства према Богу,²¹ јер смо духовно слепи²² и верујемо да се можемо спасити својим делима. Тиме само дубље упадамо у грех.²³ Ниједан од нас не успева да чини ова добра дела која Бог од нас захтева,²⁴ јер стално падамо у искушењима.²⁵ Тако не налазимо Бога и умиремо без наде,²⁶ јер је »плата за грех смрт«.²⁷ Та плата за грех није само она привремена смрт на

---

19 Римљанима 7,18.19.

20 Језекиљ 18,20.

21 1. Мојсијева 8,21.

22 Ефесцима 4,17.18.

23 Римљанима 9,31.32.

24 Римљанима 3,10-12.

25 Римљанима 7,14.

26 Римљанима 3,11. и Ефесцима 2,12.

27 Римљанима 6,23.

крају земаљског живота, већ »друга смрт«, божанска осуда на последњем Суду, која нас заувек искључује из вечнот живота.²⁸

Бог нерадо кажњава људе. »Тако био Ја жив, говори Господ Господ, није ми мило да умре безбожник, него да се врати безбожник са свога пута и буде жив.«²⁹ Шта Бог обећа, то и испуњава. Бог је још пре стварања света предвидео развитак догађаја и израдио план за спасење човека.³⁰ Јасно је да тај пут спасења не води преко Закона, јер апостол Павле изричито каже да преко Закона долази само свест о греху, а никако спасење. Ово не значи да је Закон крив за грех! Не! Закон је сличан огледалу у коме човек може видети своје право стање. Ако слика у огледалу није лепа није огледало криво, већ онај који се у њему огледа! С друге стране, огледало само по себи не може допринети да се слика у њему пролепша! Оно је само показује. Зато апостол Павле несавршенство види само у човеку и каже: »Тако је дакле Закон свет и заповијест света и праведна и добра. Добро ли, дакле, би мени смрт? Боже сачувај! него гријех, да се покаже гријех добром чинећи ми смрт, да буде гријех одвише гријешан заповијешћу.«³¹

Како је трагично што многи хришћани не разумеју овај однос! Они би хтели да уклоне закон да човеку осигурају спасење, другим речима желе да разбју непристрасно огледало да би прикрили слику слабог и грешног човека који се у њему огледа! Али, свете и непроменљиве заповести се не смеју уклањати. Ослобођење од греха и промена на боље морају се догодити у човеку! Божја жеља да се човек спасе провлачи се попут црвене нити кроз цело Свето писмо. Ми смо сами по себи неспособни да живимо новим, победоносним животом и зато нам је Бог морао показати пут. Иако ми то нисмо заслужили, Бог се по својој свеобухватној милости обраћа нама и нуди нам опроштење греха. Бог не тражи

---

28 Откривење 21,8.

29 Језекиљ 33,11.

30 2. Тимотију 1,9.

31 Римљанима 7,12.13.

да то опроштење заслужимо! »И оправдаће се забадава благодаћу Његовом, откупом Исуса Христа.«³²

Не треба нарочито наглашавати да Бог не може једноставно заборавити захтеве Закона а тиме и људске грехе. Он није само Бог неизмерне милости и љубави која прашта, већ је и Бог чистоте и правде, који не може дозволити да пропадне ниједна титла Његовог закона, оног Закона који тражи да преступник прими заслужену казну – вечну смрт. Ипак, Божја љубав је пронашла излаз и помирила милост и правду, љубав и Закон. Исус Христос, Створитељ света, Бог по својој природи и Господар величанствених небеских простора, спустио се к нама и постао човек, тело нашег тела, крв наше крви, постао подложен свим искушењима, болима и борбама човека, претрпео мученичку смрт на крсту и то само зато да нама створи могућност спасења. Он сам каже: »Јер Син Човечиј није дошао да Му служе, него да служи, и да да душу своју у откуп за многе.«³³ Његова херојска смрт на крсту није била само смрт за неку узвишену идеју него истинска жртва за помирење и откупљење. Да би грешника могао ослободити осуде која му је изречена на основу праведног закона, сам Судија је кривицу примио на себе и тиме испунио пророчанске речи пророка Исаије:

»А Он болести наше,
и немоћи наше узе на се,
а ми мишљасмо да је рањен,
да Га Бог бије и мучи.
Али Он би рањен за наше пријеступе,
избијен за наша безакоња;
кар бјеше на Њему
нашега мира ради,
и раном Његовом ми се исцијелисмо.«³⁴

Исус је био невина жртва – симболизована хиљадама жртава у Старом завету – коју је Бог у својој неизмерној милости при-

32 Римљанима 3,24.

33 Марко 10,45.

34 Исаија 53,4.5.

нео за наше спасење. Тако је смрт Божјег Сина постала једино средство помоћу кога је грешник могао постићи опроштење својих греха, ослобођење од осуде и помирење са Богом. Оно што је први Адам изгубио, то је други Адам, Христос, поново задобио жртвујући свој живот. Жртвом на крсту Бог нас ни на шта не присиљава, не, Он нас позива. Он нас позива да се приближимо Његовом крсту, да станемо на место где су некад стајали Марија, мати његова, Јован и жене, које су у Христу гледале Месију, позива нас да и ми уздигнемо свој поглед према Ономе који је својом смрћу опрао наше грехе. То што се догодило на крсту, било је извршење Божје праведне и свете осуде над грехом. Пресуда се није односила на Онога који је на крсту умро, јер је Он био невин, већ на тебе и мене. И зато, гледајући у духу Христа који крвари на крсту, признај своје грехе и схвати величину своје кривице! Христов крст је и вечити знак узалудности људских напора да сами постигну своје издављење. Да не би без никакве заштите стајао пред лицем праведног небеског судије, нађи своје уточиште код Онога који на крсту крвари уместо тебе и који је на себе преузео смртну пресуду коју је Закон теби изрекао! Њега узми за свог Спаситеља, Помоћника и Избавитеља! Пружи своје руке према Њему и узвикни попут разбојника на крсту: »Опомени ме се, Господе!«³⁵ Буди уверен да је за тебе умро, и попут слепог Вартимеја завапи: »Исусе, сине Давидов, смилуј ми се!«,³⁶ јер Он ради тебе страда и ти се можеш оправдати пред Богом само ако се позовеш на Његову жртву!

То је права вера, вера у Христа разапетога! Та вера је једини пут спасења, пут који је сам Спаситељ припремио, јер стоји написано: »Вјерова Авраам Богу, и прими му се у правду.«³⁷ Ономе који се покајнички потпуно преда Христу Бог обећава помиловање, јер Он не жели да било ко пропадне: »Који Њега вјерује не суди му се, а који не вјерује већ је осуђен, јер не вјерова у име

---

35 Лука 23,42.

36 Марко 10,47.

37 Римљанима 4,3.

Јединороднога Сина Божијега.«³⁸ Зато се нико не може појавити пред Богом без Христа. Ми можемо ступити пред Бога без Мухамеда, без Буде или Конфучија, али без Исуса из Назарета, Сина Божјега, који нас покрива плаштом своје праведности, не можемо! Он је једини пут из плачне долине овог света, пут који води ка светлим висинама небеске домовине.

Оно што је Исус за нас учинио може се тек делимично схватити тек онда кад и нас живот поведе стазом одрицања и жртве. Ево једног догађаја из прошлости који то добро илуструје:

Године 1797. кнезу малог планинског племена родио се син по имену Шамил. Кад је одрастао и наследио оца на престолу, младић је убрзо стекао велико поштовање и углед у народу. Особито је био цењен због своје неподмитљиве праведности и нежне, одане љубави према мајци која га је пратила у свим ратним походима. Једног дана кнез је дознао да неко из његове околине непријатељу одаје важне војне тајне. Упркос детаљној истрази није се могао пронаћи издајник. Кад се после кратког времена издаја поновила, кнез је прогласио да ће издајник, кад буде пронађен, бити јавно, пред свим војницима, кажњен са стотину удараца оловним бичем по голим леђима.

Издаја се опет поновила. Забринутом кнезу дође гласник и узбуђено му саопшти да је овог пута истрага имала успеха.

- Кнеже, пронашли смо преступника!
- Ко је тај несрећник?
- Ваша мајка!

И заиста је било тако. Дубоко погођен, Шамил се затворио у свој шатор и три дана и три ноћи остао у њему. Није јео ни пио, а сан се није спуштао на његове уморне очи. Тешка унутрашња борба раздирала је његово срце. »Шамиле« – говорио му је један глас – »мисли на своју дужност да будеш праведан. Ако се будеш зауставио код свог тела и крви, ко ће још веровати твојој речи и ко ће још озбиљно узимати твоја обећања?«

---

38 Јован 3,18.

»Али, она је твоја мајка!« – јављао се други, тиши глас. »Зар би могао и према оној која ти је живот дала применити ове одредбе окупне правде?«

После три дана кнез је наредио да се саберу сви војници. Блед, пун мрачне одлучности, стао је пред њих. На подножју престола је дрхћући клечала мајка, а поред ње је чекао крвник. Завладала је гробна тишина када је кнез коначно проговорио:

– Моја је кнежевска дужност да браним правду. Кривица мора бити кажњена и закон задовољен. Напред, крвниче, врши своју дужност и тешко теби ако не будеш строг као да је у питању мој последњи роб!

Народ је задржана даха немо посматрао како крвник подиже страховити седмоструки бич с оловним куглицама и како се приближава клонулој старици. Када је бич зазвиждао, кнез је скочио с престола, збацио плашт са рамена и узвикнуо:

– Она је моје тело и моја крв! Преузимам казну на себе! Мене ударај!

Ударац за ударцем падао је по Шамиловим плећима све док није без свести лежао у локви властите крви. Тако је кнежевска дужност бранитеља правде била уједињена са топлом синовском љубављу.³⁹

Било је то велико дело и многа ће поколења проћи пре него што буде заборављено. Ретки су људи такве чврстине карактера!

Међутим, Исус је учинио још више за мене и за тебе. Он нас је спасао од вечне смрти и поново помирио с Богом!

»Оправдавши се, дакле, вјером, имамо мир с Богом кроз Господа својега Исуса Христа, кроз којег а приступ нађосмо вјером у ову благодат у којој стојимо, и хвалимо се надањем славе Божије.«⁴⁰

---

39 Haug, *Er ist unser Leben*, Stuttgart, 1952, 343.344.

40 Римљанима 5,1.2.

8

ПРОСВЕТЉЕЊЕ И МИЛОСТ

Реформатор Мартин Лутер испричао је једном својим пријатељима чудан сан. У сну му се јавио сотона и показао му велику листу његових греха. Лутер је пажљиво проучио листу и запитао:

– Да ли су то сви моји греси?

– О не! – одговорио је нечастиви и брзо показао један још већи лист. Лутер је опет препознао своје слабости.

– Да ли су сада сви на броју? – питао је реформатор по други пут.

– Да! – одговорио је сотона ликујући. – Сви су ту!

Тада га је реформатор упозорио:

– Заборавио си на нешто врло важно! Ево ти перо и црвено мастило. Допиши оно што ћу ти казати!

Непријатељ је зградио перо, нестрпљив да листи греха дода бар још један.

– Пиши црвеним словима преко целе листе! – наредио је Божји човек. – Крв Исуса Христа, Сина Његова, очишћава нас од свакога гријеха!¹

Сотона је гневно скочио са свог места, преврнуо црвено мастило које се разлило преко целе листе и нестао.

Тако изгледа оправдање вером. Оно је већ осигурано, јер је Христос, наговарен гресима целог света, већ умро на крсту. Зато и каже апостол Павле: »Јер гријех неће вама обладати, јер нијесте под Законом него под благодаћу.«² Да апостол тиме није мислио

---

1 1. Јованова 1,7.

2 Римљанима 6,14.

да uklони Закон као мерило правде види се одмах из следећег текста у коме пише: »Шта дакле? Хоћемо ли гријешити кад нијесмо под Законом него под благодаћу? Боже сачувај!«³ Не грешити значи живети у садашњости са Законом, јер је грех у ствари прекршај Закона. У милостивом дару вере Закон налази своје праведно испуњење. Вера, по којој Христос живи у нама,⁴ води нас ка послушности Божјим заповестима: »Јер што Закону бјеше немогуће, јер бјеше ослабљен тијелом, посла Бог Сина својега у обличју тијела гријеховнога, и за гријех осуди гријех у тијелу. Да се правда Закона испуни у нама који не живимо по тијелу него по Духу.«⁵

Свети Дух нам, дакле, помаже да будемо савршено послушни. Оно што смо раније чинили из страха или из себичности, сада чинимо из љубави према Богу и ближњима. Али, та послушност која се појављује из вере није настала нашом заслугом, већ је плод Божје милости која нам је дарована. Ми се у овом новом животу не можемо поносити успесима које постижемо, јер ова част припада Богу. Ми »без Њега не можемо чинити ништа«.⁶ Зато и каже пророк Исаија: »Господе! нама ћеш дати мир, јер сва дјела наша Ти си нам учинио.«⁷ Тако »слобода од Закона« није никаква »слобода од послушности«, већ само »слобода од казне коју изриче Закон«. Смрћу Исуса Христа постали смо заштићени од праведног захтева Закона који тражи нашу осуду и нисмо више под проклетством греха. Наш Спаситељ је платио наше дугове и тиме сваком који у Њега верује, осигурао опроштење греха и укидање казне.

Апостол Павле врло јасно објашњава значење израза »не стати више под Законом« и »умрети Закону«. Он каже: »Христос је нас искупио од клетве законске поставши за нас клетва.«⁸ Та законска клетва или осуда која се изриче због прекршаја Закона

3 Римљанима 6,15.

4 Галатима 2,20.

5 Римљанима 8,3.4.

6 Јован 15,5.

7 Исаија 26,12.

8 Галатима 3,13.

јесте, како смо већ раније установили, смрт; и то не привремена него вечна смрт. Од такве смрти нас је Исус откупио. Мартин Лутер, велики заступник оправдања вером, пише на једном месту: »Закон, дакле, није укинут милошћу... али ћемо добити и Светога Духа који ће у нама запалити нови пламен, наиме, љубав и жељу да будемо послушни Божјим заповестима.«⁹ Ова љубав, којом нас је Бог надахнуо,¹⁰ даје нам снагу да истински испуњавамо Божје заповести, што раније, као непокајани грешници, нисмо могли.«¹¹

Апостол Павле одлучно одбацује лажне теорије антиномиста¹² онога времена и каже: »Кваримо ли, дакле, Закон вјером? Боже сачувај! него га још утврђујемо.«¹³ У основи вере је тежња ка законитости, а никако ка безакоњу. Да би уклонио овакво неразумевање, апостол Павле наглашава и Коринћанима: »Премда нијесам Богу без закона него сам у закону Христову.«¹⁴ Овде он мисли на прописе Божјег моралног Закона, Десет заповести, који у вери у Исуса Христа налази своје право испуњење. Хришћанин је дакле под милошћу, али у Закону. Било би, наиме, потпуно погрешно промашити праву, спасоносну веру једном потпуно унутрашњом појавом, осећањем које може постојати без спољашњих манифестација послушности, тј. без добрих дела. Наравно, добрим хришћанским делима не може се заслужити спасење, али то не значи да она уопште нису потребна. Дела су израз захвалности према Богу и плод заједнице с Христом. Права вера је према томе увек делотворна и открива се у послушности из љубави. »Дела су печат и пробни камен вере, јер као што неки документ мора имати печат, тако и вера мора имати дела!« – казао је једном Лутер. Он се овде ослања на одлучне речи апостола Павла из посланице Галатима: »Јер у Христу Исусу нити што помаже обрезање ни необрезање, него вјера, која кроз љубав ради.«¹⁵

9 Dächsel, *Das Neue Testament mit Inhaltsgaben*, Leipzig, 1880, VII, 28.29.

10 Римљанима 5,5.

11 Римљанима 13,8-10.

12 Антиномисти – противници закона.

13 Римљанима 3,31.

14 1. Коринћанима 9,21.

15 Галатима 5,6.

Шта је то љубав? Исус је назива суштином Закона или извршењем Закона.¹⁶ Онај који верује да Божја љубав укида Закон или да га занемарује, тај још увек не разуме основна начела Јеванђеља. Велики проповедник Спурџон овако описује однос који влада између љубави и Закона: »Једном ми је неко рекао: 'Гле, уместо Десет заповести сада имамо само две Христове и зато нам је много лакше!' Ја сам одговорио да то ново издање Закона није ни у којем случају лакше и да пре једне такве изјаве човек треба добро да размисли. Две нове заповести садрже у себи сва битна начела Декалога и зато се не може казати да оне укидају икоје слово или титу првобитних заповести. Све тешкоће које људи имају при држању Десет заповести појављују се и код држања нових двеју, јер су садржина и суштина свих заповести потпуно исте. Ако љубиш Бога из целог срца, онда мораш држати све заповести с прве плоче, а ако љубиш ближњега као самога себе, тада се томе мора придружити и држање свих заповести с друге плоче.«¹⁷

Овакво тумачење је основано на првобитном смислу речи »вера« (грчки »pistis«), јер она не значи само »поверење« већ и »верност«. Ко верује у Бога, послушан је Њему и Његовој вољи. Само празна вера по разуму не вреди ништа. Такву веру имају и демони, који морају признати божанску надмоћ,¹⁸ иако не желе да буду послушни и да чине што је добро. Таква је вера мртва и узалудна. »Тако и вјера ако нема дјела, мртва је по себи.«¹⁹

Католички теолог Алгемисен примећује сасвим правилно: »Било би лудо... Закон и Божју вољу посматрати као супротности и казати да вернику који је испуњен Божјом љубављу не треба више Божји закон. Као да би могла постојати Божја љубав без послушности Закону или послушност Закону Божјем без познања љубави! Али, за праведника је Закон који је урезан у

---

16 Матеј 22,34-40.

17 *Bibellesungen für den Familienkreis*, Mountain View, 1916, 385.

18 Јаков 2,19.

19 Јаков 2,17.

савести израз Божје љубави. Тако Закон као Закон губи тврдоћу свога карактера.«²⁰

Ми бисмо овако могли изразити однос између Закона и Јеванђеља: Закон сам по себи је свет, праведан и добар.²¹ Међутим, како су сви људи преступници Закона,²² осуђени су по Закону на смрт.²³ Пошто тако Закон не води животу већ смрти, Бог нам је по својој милости отворио пут вере у Христа; пут који није резултат наших заслуга.²⁴ Закон на том путу игра улогу вође, путоказа и саветника који нас упућује на Спаситеља²⁵ на тај начин што нас осуђује и тако баца право у наручје Посредника, Исуса Христа. Ко има поверења у »Испуњење Закона«, тј. у Исуса Христа, неће више узалудно покушавати да се оправда делима, јер је вером већ постао сигуран у спасење. У том смислу је Христос свршетак Закона.²⁶ Другим речима, Закон је потпуно изгубио своју улогу као средство оправдања – у то су погрешно веровали Јевреји у Павлово доба²⁷ – али је потпуно задржао своју вредност као мерило праведности. Веровати у Христа значи бити послушан Христу.²⁸ Закон мора бити уписан у људска срца²⁹ да би родови милости могли потпуно сазрети.³⁰ Јеванђеље на тај начин уздиже Закон и чини га печатом припадности Божјој породици.³¹ Бог у Закону обећава љубав коју је показао у Јеванђељу³², или како каже Августин: »Закон је био дат да би се показала потреба за милошћу, а милост, да би се Закон испунио.«

---

20 *Gewissen und Gewissenverantwortung im privaten und öffentlicher Leben*, Recklinghausen, 1946, 15.

21 Римљанима 7,12.

22 Римљанима 3,23.

23 Римљанима 7,20.

24 Филибљанима 3,8.9.

25 Галатима 3,24.

26 Римљанима 10,4.

27 Римљанима 9,31.32.

28 Римљанима 3,31.

29 Јеврејима 8,10.

30 Ефесцима 2,8-10.

31 Јован 14,15.

32 1. Јованова 5,3.

Карл Барт, један од највећих теолога двадесетог века, каже: »Тако је, дакле, Закон у Јеванђељу као што су плоче Синајског законика у ковчегу завета... Зато и каже Павле с најдубљим поштовањем да је Закон свет... Зато и изјављује да Закон није противан Божјим обећањима. Зато и каже да нам је Закон дат на живот и узвикује у сагласности с познатим речима из Беседе на Гори да објављивање вере није укидање него испуњење Закона. Зато и означава себе – а не смемо заборавити да је он апостол незнабожаца – као онога који је у закону Христову. Зато је и казао мислећи стварно, а не у преносном смислу, да ће се оправдати само »они који Закон извршују«. Слава Божјег закона, онако како је описана у 119. Псалму, неће потамнети ни кроз целу вечност. Иако Закон није Јеванђеље, ми заиста не бисмо имали ни Јеванђеља да није Закона!«³³

Може се сада поставити питање на каква се то дела и на који закон мисли кад се у Новом завету говори о извршавању Закона. Назив »закон« у Библији се обично односи на Закон Десет заповести, па на њега мисли и апостол Павле у Римљанима 7,7. Тај израз понекад укључује и цео Стари завет,³⁴ а понекад се односи само на Петокњижје, посебно кад се жели направити разлика између »Закона« и »Пророка«. ³⁵ Израз »закон« се каткад употребљава као назив збирке култних, церемонијалних прописа, као што су били, на пример, закони о приношењу жртава или о обрезању. Такви закони су вредели само за Јевреје.³⁶

Кад Нови завет говори о оправдању делима, он не прави никакву разлику између моралног Закона и церемонијалних прописа. Јер, ми не можемо заслужити спасење ни држањем Декалога нити извршавањем церемонијалних прописа. Међутим, кад говори о новој послушности у којој верници имају удела уз помоћ силе Светога Духа, тада Нови завет има у виду само вечне и непроменљиве заповести Декалога, а не старозаветне законе о

---

33 Karl Barth, *Evangelium und Gesetz*, München, 1956, 13.14.

34 Јован 12,34.

35 Дела 24,14.

36 5. Мојсијева 31,24-26.

жртвама који су имали само привремено значење. Ти привремени закони су указивали на Спаситељеву смрт и зато су после ње били укинута, јер су испунили своју сврху.

Сасвим одређену изјаву даје у свом делу *Беседа о добрим делима* реформатор др Мартин Лутер: »Човек прво мора схватити да не постоје никаква друга добра дела осим оних које Бог тражи. Ко зато жели да зна шта је добро и да чини оно што је добро мора да упозна Божје заповести. Тако говори и Христос у Јеванђељу по Матеју 19,17: 'А ако желиш ући у живот, држи заповијести!' А кад је младић затим запитао шта треба да чини да добије благослов, Исус му је поново указао на Декалог.«³⁷

Церемонијални прописи су настали тек после појаве греха и зато указују на Спаситеља. Међутим, морални Закон од Десет заповести је постојао и пре пада у грех, и био је већ приликом стварања усађен у савест људи. У томе је велика разлика између те две врсте прописа. Апостол Павле пише: »Јер кад незнабошци не имајући Закона сами од себе чине што је по Закону, они Закона не имајући сами су себи закон: Они доказују да је оно написано у срцима њиховијем што се чини по Закону, будући да им савјест свједочи, и мисли међу собом туже се или правдају.«³⁸

И сам Стари завет прави разлику између Декалога и церемонијалног закона. Плоче Декалога налазиле су се у ковчегу завета,³⁹ а остали закони поред њега.⁴⁰ Десет заповести нису укинута Христовом смрћу, већ важе и даље. О томе пише апостол Павле: »Који сте се показали да сте посланица Христова, коју смо ми служећи написали не мастилом, него Духом Бога живог, не на каменијем даскама, него на меснијим даскама срца.«⁴¹ У Откривењу Јовановом које је написано при крају апостолског доба – дакле дубоко у времену Новог завета – апостол Јован

---

37 Luther, *Sermon von den guten Werken*.

38 Римљанима 2,14.15.

39 Јеврејима 9,4.

40 5. Мојсијева 31,24-26.

41 2. Коринћанима 3,3.

види заветни ковчег небеског Светилишта.⁴² У њему се налази »сведочанство«⁴³ које није ништа друго него Закон од Десет заповести.⁴⁴

У Старом завету су оба закона, и Декалог и церемонијални закон, били обавезни за све вернике. У Новом завету су закони о жртвама, који су указивали на Христову смрт, престали важити, док је Декалог и даље задржао своју обавезност. Апостол Павле јасно разликује те две врсте закона, јер каже: »Обрезање не вреди ништа, а ни необрезање не вреди ништа, већ вршење Божјих заповести!«⁴⁵ Он тиме жели да каже да церемонијални закони о обрезању и жртвама у Новом завету немају више никаквог значења. Ипак, бранећи се од примедби да проповеда безакоње, Павле наглашава да Десет заповести важе и даље.

Закон, чије испуњење Павле захтева, јесте Закон Десет заповести. И од апостола Јакова чујемо ову важну изјаву: »Ако дакле Закон царски извршујете по писму: љуби ближњег као самога себе, добро чините; Ако ли гледате ко је ко, гријех чините, и бићете покарани од Закона као преступници.«⁴⁶ Кад дакле и хришћанин може постати преступник Закона, онда је немогуће говорити да је Закон од Десет заповести укинут. Кад не би било Закона, не би могло бити ни престапа! Кад не би било Декалога, ми не бисмо ни знали шта је грех!

Зато и хришћани морају поштовати и држати те свете заповести које потпуно откривају Божји карактер, и то не само неке од њих него све.⁴⁷ Једну од њих прекршити или занемарити значи грешити против свих: »Јер који сав Закон одржи, а сагријеши у једноме, крив је за све. Јер Онај који је рекао: не чини прељубе, рекао је и: не убиј. Ако дакле не учиниш прељубе а убијеш, постао си преступник Закона.«⁴⁸

---

42 Откривење 11,19.

43 Откривење 15,5.

44 2. Мојсијева 25,16.

45 1. Коринћанима 7,19.

46 Јаков 2,8.9.

47 Јаков 4,11.

48 Јаков 2,10.11.

Ова јасна подела прописа на правила моралног и церемонијалног закона била је позната верницима свих времена. Можемо као пример навести евангелистичко »Друго хелветско веровање« из године 1566. у коме стоји: »Учимо да је Божја воља изражена у Божјем закону. Стога признајемо да је Закон свет и добар⁴⁹ и да је тај Закон написан прстом Божјим у срцима људи⁵⁰ па се зове природни Закон, или још опширније на каменим плочама и у Мојсијевим књигама.⁵¹ Ради прегледности ми прописе делимо на:

1. Морални Закон, који се налази на двома каменим плочама које је Мојсије добио од Бога и који се назива Декалог,

2. Церемонијални закон којим су регулисане церемоније и служба Божја у Светињи и

3. Земаљске законе, који се баве политичким или друштвеним уређењем.⁵²

Са овим се потпуно слаже и Римокатоличка црква. Немачки теолог Херман Шмит пише: »Тако у Мојсијевом закону ми разликујемо морални Закон, који је важио и важи за све људе, церемонијални закон, који је регулисао јеврејско богослужење с његовим крвним жртвама, и земаљске законе у којима је Бог свом изабраном народу дао своје прописе и наредбе. Овај последњи је заједно с церемонијалним законом изгубио своју вредност и обавезност укидањем Старог завета.«⁵³

Лутеров сарадник Меланхтон је имао исто мишљење, јер каже у свом делу *Основи хришћанске науке*: »Коме није јасна ова разлика између пролазних закона и вечних уредаба, тај мора упасти у свакојаке заблуде!«⁵⁴

Остаје нам само да на крају овог поглавља поновимо жељу песника и цара Давида: »Отвори очи моје, да бих видио чудеса закона Твојега.«⁵⁵ Нека се ове речи испуне у животу ових искрених људи!

49 Римљанима 7,12.

50 Римљанима 2,15.

51 2. Мојсијева 20,1-17; 5. Мојсијева 5,19.

52 F. D. Nichols, *Reasons for our Faith*, Washington, 1947, 235.

53 H. Schmidt, *Brückenschlag zwischen Konfessionen*, Paderborn, 1951, 139.

54 Melancton, *Hauptartikeln christlicher Lehre*.

55 Псалом 119,18.

9

ДЕСЕТ БОЖЈИХ ЗАПОВЕСТИ

Свето писмо уздиже Декалог као »царски Закон«¹ и »Закон слободе«.² Исус је тај Закон учинио »великим и славним«,³ а за сваког верника он је најлепши предмет размишљања.⁴ Према њему свако мора да се односи са страхопоштовањем, јер ће он једног дана бити мерило по којем ће Бог свима судити: »Главна је свему што си чуо: Бога се бој и заповијести Његове држи, јер је то све човјеку. Јер ће свако дело Бог изнијети на суд и сваку тајну, била добра или зла.«⁵

Реформатор Пон Весли описује Декалог овим речима: »Божји закон је слика божанског вечног Духа, израз Његове природе. Да, он је најлепши изданак вечног Оца, најбистрији извор Његове неизмерне мудрости, видљиви доказ савршенства Највишега. Он је предмет дивљења и радости херувима, серафима и све небеске војске, а част и понос сваког правог верника, сваког просветљеног Божјег детета на овој Земљи.«

Кад је једног дана чувени истраживач Африке Стенли објашњавао поглавици неког племена начела Десет заповести, овај му је предложио: »Слушај! Остани мало код нас и објасни правила тог великог Закона целом моме народу! Кад би сви моји саплеменници знали и поштовали та правила, ја бих постао највећи

---

1 Јаков 2,8.

2 Јаков 1,25.

3 Исаија 42,21.

4 Псалам 1,2.

5 Проповедник 12,13.14.

владар на овој Земљи!« Ове би речи сигурно могле посрамити доста »просвећених« хришћана из цивилизованог света, који су већ одавно заборавили поуке веронауке из детињства и који у својој охолости уопште више не осећају потребу да упознају Бога и да му буду послушни.

Десет заповести се деле на два дела. Први део садржи прописе који одређују однос човека према Богу, а други се бави односом човека према човеку.

ОДНОС ПРЕМА БОГУ

Прва заповест:

»Ја сам Госјод Бој твој, који сам ње извео из земље мисирске, из дома ројскоја. Немој имајти друјих бојова уза ме.«⁶

Одмах у почетку Декалога Бог се представља као Избавитељ, онај који је свој народ ослободио робовања. Важност ове историјске чињенице далеко премашује границе прошлости, јер »Египат« овде симболише »област греха и непријатељства према Богу«⁷ одакле Бог жели да ослободи човека. Од службе паганским боговима, из лажних религија, од обожања предмета, животиња и људи ка поштовању и служењу једином правом Богу, то је правац у ком човека упућује порука изражена у овој првој Божјој заповести. Зато што постоји само један вечни, невидљиви и силни Бог, само Њему јединоме припада част и поштовање. Он једини има апсолутну предност пред свим што је створено, што постоји. Кад се ова чињеница узме у обзир, лако се могу разумети Исусове речи: »Који љуби оца или матер већма него Мене, није Мене достојан.«⁸

Немојмо мислити да ова заповест забрањује само службу стародревним паганским боговима! Не, она има много дубље значење! Оно што човек више љуби од Бога постаје му бог! Зато у прекршитеље ове заповести спадају сви они који људске идеологије узимају као мерило вредности ономе што их окружује, сви који национализам уздижу на пиједестал божанства, они који

6 2. Мојсијева 20,2.3.

7 Откривење 11,8.

8 Матеј 10,37.

прво место дају себи, богатству и уживањима, сви који у свом срцу немају места за Бога. Сваки који на тај начин прекида своју животну везу са Небом постаје гробар своје егзистенције, и то не само небеске већ и ове земаљске. Кад човек не успе да успостави праву везу са Богом, тада тешко може да успостави и среди односе у браку, породици и друштву уопште. Ко се не осврће на божанске законе понашања и реда, тај не поштује ни она правила која су људи поставили. Као што је познато, идеолози Француске револуције покушали су да уклоне хришћанство. На место Бога поставилим су богињу Разума, коју је представљала једна девојка проблематичног морала. Шта је био резултат тог покушаја? Злочин је растао као поплава, а породичне везе су се кидале. У тада поламилионском Паризу било је 5900 развода брака, само у једној години! Национални Конвент увидео је да овај пут води право у пропаст: »Француска нација признаје највише Биће... без Бога је немогуће владати једним народом.«⁹

Тако ова заповест одмах снажно захвата одлучујући, основни проблем човековог постојања. Или Бог или ништа! Компромиса не може бити! Апостол Павле каже: »Не можете пити чаше Господње и чаше ђаволске; не можете имати заједнице у трпези Господњој и у трпези ђаволској.«¹⁰ Наше срце може припадати или добру или злу. Бог у наше руке ставља право избора, а себи одлучно задржава право суда.

Друга заповест:

»Не іради себи лика резана ниїии какве слике од оноїа шїїо је їоре на небу, или доље на земљи, или у води, исїод земље. Немој им се клањайїи ниїии им служїиїи; јер сам Ја Госїод Бої ївој, Бої Ревниїељ, који їоходим їријехе оїшачке на синовима до їређеїа и до четїврїїоїа кољена, оиїїех који мрзе на Мене; а чиним милосїїи на їїисуђама оиїїїех који Ме људе и чувају зайовијесїи Моје.«¹¹

Док нам прва заповест открива јединог и правог Бога, друга нам показује на који начин му треба служити. Зато што је Бот

9 Wurbel, *Religioze Zeitfragen*, Wien, 1848, 288.

10 1. Коринћанима 10,21.

11 2. Мојсијева 20,4-6.

»сасвим другачији«, изван времена и изнад света – апостол Павле то лепо каже: »Бог је дух и који му се моле, духом и истином нека се моле« – само је по себи разумљиво да се забрањује и свако представљање Бога материјом. Овде улазимо у саму суштину праве религије. У овим измишљеним, лажним религијама Бог се не може другачије замислити него као створење, биће слично човеку. Код Грка су то прељубочинац Зевс, завидљива Артемида, заштитник лопова Хермес, и многи други. Египћани су поштовали бика, мајмуна, крокодила и друге богове птичјег лика. Ова би се листа могла настављати до у бескрај.

Све ове заблуде потпадају под осуду изречену у Светом писму: »Кад се грађаху мудри, полудјеше, и претворише славу вјечнога Бога у обличје смртнога човјека и птица и четвороножних животиња и гадова.«¹²

Поштоваоци тих лажних богова коначно ће доживети разочарење, јер кипови никоме не могу помоћи. Они су непокретни и неми: »С ким ћете Ме изједначити и испоредити? Кога ћете Ми узети за прилику да би био као Ја? Просипају злато из тобоца и мјере сребро на мјерила, плаћају златару да начини од њега бога, пред којим падају и клањају се. Међу га на раме и носе га, и постављају га на мјесто његово, те стоји и не миче се с мјеста својега; ако га ко зове, не одзива се нити га избавља из невоље његове.«¹³ Али, невидљиви Бог, који се открива у Писму; видљив је јасно у својим делима и поступцима.

Чувени филозоф Имануел Кант каже у свом коментару друге заповести: »У јеврејским списима нема узвишенијег текста од заповести: Не гради себи каквог лика!« Обожаваоци кипова су тражили сигурност. Они су хтели да своје богове имају поред себе, хтели су да их гледају и додирују, а заборавили су да верник живи од вере а не од гледања. Друга заповест је позив за стицање искуства у вери, она је протест против материјализма и службе лажним боговима. Вернику који је наново рођен Светим Духом – а сви прави хришћани су такви – нису потребна никаква материјална помагала да оснажи своју веру. Исус каже: »Али иде

12 Римљанима 1,22.23.

13 Исаија 46,5-7.

вријеме, и већ је настало, кад ће се прави богомољци молити Оцу духом и истином, јер Отац хоће таковијех богомољаца.«¹⁴

Заповест јасно говори о клањању и обожавању. Ипак, она не забрањује све слике с религиозним мотивима. И сами Израилјци су имали статуе херувима у Светњи над светињама и 12 бронзаних бикова који су служили као ослонац бронзаном умиваонику у предворју Соломуновог храма. Заповест забрањује обожавање и давање почести киповима и сликама. Можда би неко помислио да је ова заповест данас непотребна јер ми живимо у једном хришћанском свету, док су заблуде паганства остале далеко иза нас! Можда је тако у Европи, али како живе људи у Африци и Азији? Међутим, да ли је и само хришћанство слободно од служења идолима и сликама?

Многи кажу да ми не служимо сликама већ Ономе кога те слике представљају! Да, али и пагани су се у античко доба служили истим изговором. Чињенице нам дају другу слику! Све док се врши крунисање кипова, док се у неким земљама заклетва полагаје пред ликовима, све док постоје чудотворне слике и кипови светаца, све дотле ће се тешко моћи поверовати у оправданост и искреност тих омиљених изговора! Осим тога, како се клањање пред створеним бићима – сасвим свеједно да ли је то неки анђео, Исусова мајка или апостол Петар – може довести у склад с начелима Јеванђеља? Кад се Јован у Откривењу бацио ничице пред анђелом, овај га је упозорио: »Гле, немој, ја сам слуга као и ти и твоја браћа твоја која имају свједочанство Исусово. Богу се поклони; јер је свједочанство Исусово Дух пророштва.«¹⁵ Кад је римски центурион Корнилије пао пред ноге апостола Петра, овај га је подигао говорећи: »Устани, и ја сам човјек!«¹⁶

Трећа заповест:

»Не узимај узалуд имена Госјода Боја својеја, јер неће њред Госјод бији њрав ко узме име Њејова узалуд.«¹⁷

---

14 Јован 4,23.

15 Откривење 19,10.

16 Дела 10,26.

17 2. Мојсијева 20,7.

Ова заповест тражи од човека да гаји страхопоштовање према Богу, али то није све! Божје име је израз Његовог бића и Његовог карактера. Тешко ономе који то име злоупотребљава из себичних побуда или с недоличним циљевима! Божје име се може обешчастити и лажном побожношћу и недоличним животом оних који кажу да су Његове слуге! Бог зато не може дозволити да се Његово име некажњено злоупотребљава.

Четврта заповест:

»Сјећај се дана од одмора да ја светикујеш. Шест дана ради, и свршиј све њослове своје. А седми је дан одмор Госјоду Боју твојему; њада немој радити ниједнога њосла, ни њи, ни син њвој, ни кћи њвоја, ни слуга њвој, ни слушкиња њвоја, ни живинче њвоје, ни стјранац који је међу врајима њвојим. Јер је за шест дана створио Госјод небо и Земљу, море и што је јод у њима; а у седми дан њочину; затјо је блајословио Госјод дан од одмора и њосветио ја.«¹⁸

Субота нас подсећа на стварање, јер стоји написано: »Јер је за шест дана створио Господ небо и Земљу, море и што је год у њима; а у седми дан почину; зато је благословио Господ дан од одмора и посветио га.« Бог је тако приликом стварања одредио човеку животни ритам: после шест радних дана следи један дан одмора. По овом божанском пропису човек треба да живи, али не зато што га Бог на то приморава, већ зато што такав животни ритам најбоље одговара човековом организму. Сви покушаји да се овај божански пропис укине или промени, остали су без успеха – сетимо се само покушаја увођења десетодневне радне седмице у доба Француске револуције.

Субота је знак Створитеља, а тиме и знак сваког правога верника. »То је знак између Мене и синова Израјлевих довијека; јер је за шест дана створио Господ небо и Земљу, а у седми дан почину и одмори се.«¹⁹ Докле год ми као хришћани, као »духовни Израјљ«, будемо поштовали Суботу по одредбама четврте заповести, бићемо сигурни да служимо правом Богу и да нисмо скренули са узане стазе која води у живот. Свето писмо објашњава:

18 2. Мојсијева 20,8-11.

19 2. Мојсијева 31,17.

»Бог је починуо«

Он се није одмарао зато што је можда био уморан,²⁰ већ зато да људима остави пример. Човеку двадесет и првог века је један такав потпуни одмор заиста потребнији него што је икада раније био.

»Бог је благословио«

Бог је седми дан седмице, последњи дан седмице, Суботу, (на јеврејском »шабат« значи одмор) благословио својим посебним благословом. Тај благослов прима сваки човек који светкујући овај празник признаје Бога за свога Створитеља. Због тога је Субота изнад свих дана у седмици и заузима посебно место. Овај суботни благослов није обећан само Јеврејима, него свим људима, јер га је први примио Адам, праотац свих људи. Исус каже: »Субота је начињена човјека ради, а није човјек Суботе ради.«²¹

»Бог је посветио«

Посветити у Светом писму значи нешто потпуно ослободити веза с овим светом и одвојити за Бога. Тако су, на пример, свештеници били посвећени и одвојени за службу Богу.²² Субота је створена за добробит човека, али припада Богу. Створитељ тога дана очекује од својих створења посебно признање и захвалност. Тако је седми дан не само дан одмора него и дан молитве и објављивања Божје речи.

ОДНОС ПРЕМА БЛИЖЊЕМУ

Пета заповест:

»Пошћуј оца својега и мајер своју, да ти се њродуље дани на земљи, коју ти да Госћод Бој твој.«²³

Дужност човека према ближњем почиње у породици, у том најужем кругу људског друштва. Родитељи стоје пред нама као Божји представници, јер су они нама оно што је Бог целом људском роду: они су нам дали живот и задовољавају наше

20 Исаија 40,28.

21 Марко 2,27.

22 2. Мојсијева 29,44.

23 2. Мојсијева 20,12.

телесне, душевне и духовне потребе. Колико Бог цени породицу видимо из чињенице да је Он изабрао родитељску љубав као слику своје љубави према нама. У Писму стоји: »Како отац жали синове, тако Господ жали оне који Га се боје«²⁴ и: »Као кад кога мати његова тјеша тако ћу Ја вас тјешити.«²⁵

Кад се кидају породичне везе, цело друштво пропада. Ми плаћамо превисоку цену за нашу трку за аутомобилима и разним машинама, јер су везе које повезују наше домове натегнуте до крајњих граница. Велики швајцарски педагог Песталоци је то овако објаснио: »Узми птици гнездо и уништи га, тиме си уништио сав њен живот. Упропасти људима домове, и живот ће изгубити сваку вредност.«

Пета заповест се обраћа најпре родитељима. То је добро запазио апостол Павле, јер пише: »И ви очеви! не раздражујте дјеце своје, него их гајите у науци и у страху Господњему.«²⁶ Затим се заповест обраћа деци. Деца су обавезна да прихвате и послушају савет својих богобојазних родитеља. Ко се овом божанском реду не може покорити нити жели поштовати Божје одредбе, тај на себе навлачи божанску осуду: »Око које се руга оцу и неће да слуша матере, кљуваће га гаврани с потока и јести орлићи.«²⁷ »Ништа на овом свету не може постојати без реда, а за све што је створено ред значи подвргавање«, казао је једном немачки теоретичар Лангбен.

Шеста заповест:

»Не убиј.«²⁸

Живот човеков је светиња, јер га је дао сам Бог. Али, није само одузимање физичког живота осуђено овом заповешћу, већ и угрожавање душевног мира и спокојства. Исус и у гневу и ружној речи види убиство,²⁹ а апостол Јован изричито каже:

---

24 Псалам 103,13.

25 Исаија 66,13.

26 Ефесцима 6,4.

27 Приче 30,17.

28 2. Мојсијева 20,13.

29 Матеј 5,21.22.

»Сваки који мрзи на брата својега крвник је људски.«³⁰ Не смемо, ипак, заборавити да се ова заповест односи на лични однос човека према човеку.

Иако је и однос према животињама споменут у Светом писму: »Праведник се брине за живот својега живинчета«³¹ – ипак ова заповест штити само живот човека од неовлашћеног угрожавања од стране других људи, јер на другом месту пише: »Ко пролије крв човјечију, његову ће крв пролити човјек; јер је Бог по својему обличју створио човјека.«³² Овим речима које је упутио целом људском роду, Бог је потврдио судско право земаљских власти. Да су овим прописом искључене све самовољне смртне осуде из политичких, религиозних и других разлога, не треба нарочито наглашавати, јер је то јасно већ из самог текста. Бог је човеку – појединцу наредио да љуби чак и своје непријатеље, али је земаљским властима оставио право да сваког кривца позову на одговорност и да му одмере казну која одговара његовој кривици.

У овом смислу се и сам Христос покорио властима, јер су оне својим мачем штитиле јавни ред и сигурност, а то је могло само користити ширењу Јеванђеља.³³ Ако земаљска власт прекорачи своја овлашћења и почне се мешати у област веровања, тада вреде речи из Писма: »Већма се треба Богу покоравати неголи људима.«³⁴

По овој заповести мора се одлучно одбити учествовање у оваком самовољном акту који је уперен против људског живота. Бог је даровао живот и Он једини има право да га узме: »Господ даде, Господ узе.«³⁵

Седма заповест:

»Не чини њрељубе.«³⁶

30 1. Јованова 3,15.

31 Приче 12,10.

32 1. Мојсијева 9,6.

33 Римљанима 13,4.

34 Дела 5,29.

35 О Јову 1,21.

36 2. Мојсијева 20,14.

У наше време брак је постао световна установа. Људи брак сматрају неком врстом уговора који се може закључити и поништити онолико пута колико пута то странкама уговорницима одговара. Међутим, брак је пре свега божанска установа! Он је као и дан одмора настао у Едему. Да Бог и ову установу високо цени, види се опет из чињенице да Он у брачном односу види слику свога односа према својој Цркви. Бог је женик, супружник, а Црква је невеста. Апостол Павле је то написао у посланици Ефесцима: »Јер је муж глава жени као што је и Христос глава Цркви.«³⁷ Тиме је уједно регулисан и однос брачних другова.

Човек, који је први створен, природни је вођа и глава породице. Супруга му није ропски подређена, већ стављена уз бок. Она не стоји изнад свог супруга, а ни испод њега; она је узета од њега и стоји поред њега, допуњујући га као његов равноправни друг. Жена треба да поштује руководећу улогу мужа,³⁸ а он треба да љуби своју супругу као што је Христос љубио своју Цркву и дао свој живот за њу.³⁹ Бог је брак основао на осећању самоодрицања, љубави и спремности на пожртвовање. Каково ли узвишеног храма чистоте и лепоте! Библија овде нема у виду само духовни смисао. Не, Свето писмо се никад не устеже да назове све појмове правим именом! Савршени брак је духовна, душевна и телесна веза: јединство вере, срца и тела. Човек и жена постају једно тело⁴⁰ и једно се другоме не смеју ускраћивати.⁴¹

Оно што је створио, Бог жели и да заштити. Он чува ову свету установу седмом заповешћу. Као што се не сме показивати милосрђе да би се касније одузео живот, као што се не сме давати да би се касније лакше одузимало, тако се не сме склапати брак, а затим напуштати брачна заједница! По Божјем плану човек склапа само један брак. Један човек сме имати само једну жену, и једна жена само једног човека. Библија не признаје раз-

---

37 Ефесцима 5,23.

38 Ефесцима 5,22.

39 Ефесцима 5,25.

40 Ефесцима 5,28.29.

41 1. Коринћанима 7,5.

вод брака, осим једног изузетка. О томе Христос каже: »Мојсије је вама допустио само по тврђи вашег срца пуштати своје жене; а испочетка није било тако. Него Ја вам кажем: ако ко пусти своју жену, осим за курварство, и ожени се другом, чини прељубу; и који узме пуштеницу чини прељубу.«⁴²

Ова заповест продире у саму срж брачних односа, јер Бог зна шта се скрива у дубини људског срца. Бити у браку значи бити веран свом брачном другу. Пчелињи лет од цвета до цвета у врту божанске установе брака не постоји! Христове речи у Беседи на Гори блаженства имају само један смисао: »Чули сте како је казано старима: не чини прељубе. А Ја вам кажем да сваки који погледа на жену са жељом, већ је учинио прељубу у срцу својему.«⁴³ Исус овде седму заповест повезује с десетом која гласи: »Не пожели!« Прељуба, дакле, не почиње тек код чина невере, него већ тада кад човек отвори врата грешним жељама свог срца, »јер он је онакав како у себи мисли!«⁴⁴ Брак траје целог живота и тек смрт може раставити брачне другове.

У Божјем царству неће бити брака у стварном смислу те речи, јер стоји написано: »Јер о васкрсенију нити ће се жени-ти, ни удавати; него ће бити као анђели Божји на небу.«⁴⁵ Један побожни човек је дао ову дефиницију брака: »Брак је заједница обостране, доживотне љубави и верности једног човека и једне жене.« Тиме смо уједно дошли и до рац-ране модерног брака. Ми смо искључили Бога из својих породица и сада скупо плаћамо ту своју грешку.

На прелазу из деветнаестог у двадесети век број развода брака је био незнатан у односу на број склопљених бракова. Пред Први светски рат број развода се удвостручио, а затим утростручио. После Другог светског рата та ужасна плица развода захватила је скоро једну четвртину склопљених бракова. Тенденција успона се и даље наставља! Ужасну цену осим родитеља плаћају

---

42 Матеј 19,8.9.

43 Матеј 5,27.28.

44 Приче 23,7.

45 Матеј 22,30.

хиљаде деце која губе своје домаће огњиште и топлину и нежност родитељског загрљаја.

Како је грех испрва привлачан, а како се сурово освећује на крају! Прељубом и разводом још нико није постао срећан. Свето писмо упозорава: »Ако ли ко учини прељубу са женом, безуман је, душу своју губи ко тако чини; муке и руга допада, и срамота се његова не може избрисати.«⁴⁶

Како брак може опет оздравити? Оздравиће само ако се опет врати на стара правила по којима га је Бог уредио! Биће чврст ако се већ приликом избора брачног друга Бог буде питао за савет! Кад се двоје истоме надају, кад исто верују и исто желе, тада њихова заједница има све услове за опстанак. Питали су једном Мартина Лутера шта он мисли о правој припреми за брак и како се најбоље може одабрати брачни друг. Ево његовог одговора: »Кад један побожни младић жели да ступи у брак, мора да се моли: 'О Боже, просветли ме!' Међутим, ви то не чините!... Ви започињете тај најсудбоноснији чин пуни самопоуздања. Како вам ту онда може Бог помоћи? Зато, драги моји, ... учините као што сам ја учинио. Пре него сам узео своју Катy, молио сам се из целог срца па то и вама саветујем!«

Осма заповест:

»Не кради.«⁴⁷

Ова заповест чува човеково право власништва. Свако треба својим рукама да зарађује оно што му је потребно и да гаји поштовање према раду и труду свог ближњег. То је један од основних закона Јеванђеља. Као што је Бог човеку дао слободну вољу и личну слободу у избору између добра и зла, тако му је оставио да слободно располаже материјалним добрима којима га је благословио. Први хришћани »имали су све заједничко«, и то су одлучили својом слободном вољом. Тај пример није успоставио неку нову хришћанску догму, јер се то јасно може видети из понашања апостола Петра према Ананији и Сафири. Петар је тим

46 Приче 6,32.33.

47 2. Мојсијева 20,15.

лажним дародавцима рекао да би боље било да су своје власништво задржали за себе.⁴⁸

»Не укради!« – ова негативна формулација није једино што Бог тражи од нас! Хришћанство увек иде даље, оно није основано на уздржавању од нечега, већ на позитивним делима. Супротно крађи је давање. Зато је други, хришћански облик ове заповести: »Ломите хлеб свој гладнима!« Најбољи пример у томе нам је Исус Христос. »Ако је и био у обличју Божијему, није се отимао да се испореди с Богом«,⁴⁹ већ »вас ради осиромашити, да се ви Његовијем сиромаштвом обогатите.«⁵⁰

Девета заповест:

»Не свједочи лажно на ближњега својега.«⁵¹

Овом заповешћу се забрањује свака лаж. То потврђује апостол Јаков својим речима: »Нека буде што јест да, а што није не, да не паднете под суд.«⁵² Како се често несмотрено служимо својим језиком! Вилхелму Бушу, немачком сликару и књижевнику, приписује се изрека: »Кад би лажи постале власи, ниједног ћелавца не би било! Свако одело би сувишно постало, јер би сви људи, крзном обрали, као медведи улицом скакали!« Колико истине има у тим речима! Колико пута је срећа неког људског бића била разорена нечасним сплеткама и лакомислено или опако изреченим речима?! Право каже апостол Јаков: »И језик је ватра!«⁵³ Мудри Соломун томе додаје: »У многим ријечима не бива без гријеха; али ко задржава усне своје, разуман је.«⁵⁴

---

48 Дела 5,4,5.

49 Филибљанима 2,6.

50 2. Коринћанима 8,9.

51 2. Мојсијева 20,16.

52 Јаков 5,12.

53 Јаков 3,6.

54 Приче 10,19.

Десета заповест:

»Не пожели куће ближњеја својеја, не пожели жене ближњеја својеја, ни слује њејова, ни слушкиње њејове, ни вола њејова, ни мајарца њејова, нији и шјија шјио је ближњеја њвојеја.«⁵⁵

Ова последња заповест показује нам зашто људи уопште преступају Божје прописе. Све што човек чини, зачиње се још у мислима. Зато није тек дело, већ и сама помисао, жеља, тежња, замисао, корен из кога расте зло. Свака зла жеља коју човек гаји и развија сама је по себи преступ божанских моралних принципа и према томе грех! Искушење још увек није грех! Оно постаје преступ Закона тек кад му човек подлегне, кад му се престане одуширати.⁵⁶

Бог у свом Закону тражи од човека много али не и превише! Циљ није постављен тако високо да га не бисмо могли досегнути! Бог се не шали са својим Законом, Он мисли сасвим озбиљно кад каже: »А ако желиш ући у живот, држи заповијести.«⁵⁷ Ономе ко се преда Богу, ко затражи божанску помоћ и чврсто одлучи да не греши, томе »заповијести Његове нису тешке«.⁵⁸

---

55 2. Мојсијева 20,17.

56 Јаков 1,14.15.

57 Матеј 19,17.

58 1. Јованова 5,3.

10

ИСУС ЋЕ ОПЕТ ДОЋИ

Познато је да хришћанин своју срећу не очекује данас, на овом свету; он с пуно поверења гледа у дане који тек долазе. Он зна да божански план спасења људи од греха још није до краја остварен Христовом смрћу на крсту. Иако грех више нема никакве власти над верником – верник га побеђује силом коју добија од Бога – сама присутност зла и смрти на овом свету никога не може учинити потпуно срећним. Зар би ико могао бити срећан кад се никада не би учинио крај невери, смрти, ратовима и разарању? Бог жели да човек буде срећан. Он жели обновљење, ново-рођење и преображење света.

Откако је на Голготи светло распршило вечну таму, сотона се налази у сталном узмицању. Једног судбоносног дана његова превласт на овој Земљи биће потпуно скршена, а основаће се ново, вечно Божје царство мира. Да се тај коначни циљ, ка коме тежи сва природа, неће постићи људским напорима, није потребно доказивати. Сва наша немоћна настојања да постигнемо мир хиљадама година су само увод у нове ратове и нова насиља. Решење проблема лежи само у нади да ће Господар времена и простора, који је при стварању својом мудрошћу свему створеном дао почетни замах, једнога дана учинити крај злу.

»Историја има неког позитивног смисла само онда ако тежи неком врхунцу!« – рекао је једном руски филозоф Николај Александрович Бердјајев. Да будемо јаснији, кад хришћанин говори о врхунцу, он не мисли на крај света, већ на оснивање Божјег царства! Данас цео свет говори о крају. Човечанство је доспело у ситуацију да само себе може довести до коначног

уништења, уништења из кога не би више било ни излаза, ни новог почетка. Исус Христос има сасвим други циљ! Није у хаосу наша нада, већ у новом стварању! Апостол Петар каже: »Али чекамо по обећању Његову ново небо и нову Земљу, гдје правда живи.«¹

Управо због те наде хришћанска вест је данас актуелнија него икада раније. Управо ми, бескућници двадесет првог века, што тако очајнички тражимо рецепт за оздрављење нашег света, налазимо у њој једини ослонац, једину сигурност. Без тога ослонца свет би био безнадежно изгубљен а ни само хришћанство не би имало никакве вредности. Ко у хришћанству не прихвата основну мисао – наду у поновни долазак Исуса Христа – ко обећано Божје царство сматра неком овоземаљском, људском империјом, тај не схвата суштину Јеванђеља! »Очекивање послетка – каже бискуп Лилје – у сваком погледу је недељиво повезано с хришћанским веровањем у Бога.«²

Да се хришћанство нашег времена озбиљно труди да поново пробуди тај прахришћански смисао вести о Исусу Христу, показује једна од пленарних седница Светског савеза цркава, која је 1954. године одржана у Ивнстоуну под геслом »Хришћанска нада«. На тој седници је закључено: »Нема друге наде осим наде у разапетога и васкрслога Господа који ће опет доћи.«³

Неколико година касније на следећем заседању главне скупштине у Њу Делхију, 1961. године, наука о последњим догађајима потиснута је у задњи план. На заседању у Упсали 1968. године мисао о Христовом другом доласку скоро је потпуно изгубљена. Проф. Едмунд Шлинк, некадашњи члан екуменског већа, изрекао је следећу критику: »Као што је видљиво, Светски савез цркава није забележио никакав напредак по питању науке о последњим догађајима. ... Више се не спомињу речи Новог завета о знаковима који најављују Христов други долазак. Једва да ико размишља о томе како се Црква мора припремити за други долазак.«

1 2. Петрова 3,13.

2 Н. Lilje, *Dea letzte Buch der Bibel*, Hamburg, 1955, 29.

3 *Bibel und Liturgie*, Klosterneuburg, 1956.

Како је жалостан такав развој, и како је велик изазов пред нама да објављујемо ту Исусову вест, посебно данас кад се проречени знакови времена испуњавају пред нашим очима.

Дуго времена су се људи смејали свима који су били адвентистички оријентисани, тј. онима који су очекивали други адвент – долазак Исуса Христа. Теолошки либерализам деветнаестог века очекивао је ново »златно доба« напредка и мира у коме није било места за други долазак Исуса Христа.

Супротно томе, данас више нико не очекује »златно доба«, јер су људи на својим личним путевима доспели до ивице самоуништења. Зашто већина данашњих Цркава није обузета очекивањем будућности према препорукама Библије? Зашто се у Божјим домовима тако млако објављује Христов други долазак и слабо припрема верништво за Његов велики Дан? Данас, напротив, на једној страни се говори о »заборављеној догми«, а на другој о такозваном »католичком адвентизму«.

Професор Петрус Чинкел пише 1956. године у католичком годишњаку »Библија и литургија«: »Ми смо изгубили тај прави, прахришћански адвентизам... Ми смо предуго сматрали да бити хришћанин значи сасвим се овоземаљски придржавати једног утврђеног реда, а потпуно смо изгубили из вида чињеницу да то у ствари значи надати се и очекивати да ће наш Господ доћи по други пут. Та нада у Христов долазак представља суштину хришћанства и она је заправо хришћанство!«⁴

Кристоф Блумхард је још у 19. веку упозоравао своје савременике: »Највећа Спаситељева жеља је да дође крај света. ... Исус свим срцем чезне за тим завршетком светске историје. Док не дође крај, с овим светом се не може ништа започети.«⁵

Нада у други долазак ослања се на Христово јасно обећање. Нешто пре свог страдања, Он је казао својим ученицима: »Да се не плаши срце ваше, вјерујте Бога, и Мене вјерујте. Многи су ставнови у кући Оца мојега. А да није тако, казао бих вам: идем да

---

4 P. Tschinkel, *Der Sonntag als Höhepunkt der Woche in Bibel und Liturgie, u Bibel und Liturgie*, Klosterneuburg, 1956.

5 Haug, *Er ist unser Leben*, Stuttgart, 1952, 572.

вам приправим мјесто. И кад отидем и приправим вам мјесто, опет ћу доћи, и узећу вас к себи да и ви будете гдје сам Ја.»⁶

Христов велики говор о свршетку света у 24. поглављу Јеванђеља по Матеју и многе од Његових парабола – посебно о десет девојака и о талантима – односе се на Његов поновни долазак, последњи суд и успостављање Божјег царства. У свим наведеним примерима Исус се ослања на пророчанства Старог завета, јер готово половина свих месијанских пророчанстава говори о Његовом доласку у слави и о оснивању вечног царства мира.

На пример, у Књизи Псалама пише: »Иде Бог наш, и не мучи; пред Њим је огањ који прождире, око Њега је бура велика. Дозива небо озго и Земљу, да суди народу својему.«⁷ Само у Старом завету око 1530 текстова говори о другом Христовом доласку. У Новом завету се ово обећање понавља 319 пута, тако да нам просечно сваки двадесет пети стих у Библији објављује ову велику истину. Можемо мирне душе казати да »parusia« (долазак) заједно с помирењем чини основу хришћанског веровања. Први хришћани су тога били свесни, јер је њихов поздрав гласио: »Maran ata« – Господ долази!

Није зато чудно што сотона управо о Христовом доласку шири највише заблуда. Он зна да угасити наду у Христов други долазак значи погодити хришћанство у зеницу ока.

Да наведемо неке од тих заблуда:

1. »Христос никада неће доћи.«

Апостоли су предвидели ширење ове заблуде, јер већ Петар пише: »И ово знајте најприје да ће у пошљедње дане доћи ругачи који ће живљети по својијем жељама, и говорити: гдје је обећање доласка Његова? Јер откако оци помријеше све стоји тако од почетка створења.«⁸ Такви људи сматрају Бога бићем које не говори истину, јер не верују у Његова изричита обећања. Они затварају

6 Јован 14,1-3.

7 Псалам 50,3.4.

8 2. Петрова 3,3.4.

очи пред истином као и људи пре потопа. Њима се вест спасења чини смешном као и људима у Содому и Гомору.⁹

Али, ако је Господ верно испунио сва обећања која је у Старом завету дао о првом Христовом доласку, зашто би сада изневерио? Зар новозаветна историја није стварно испуњавање библијских пророчанстава из другог поглавља Књиге пророка Данила? »Не доцни Господ с обећањем, као што неки мисле да доцни, него нас трпи, јер неће да неко погине, него сви да дођу у покајање. Али ће доћи дан Господњи као лупеж ноћу, у који ће небеса с хуком проћи, а стихије ће се од ватре распасти, а земља и дјела што су на њој изгорјеће.«¹⁰

2. »Човечанство ће својим напретком само створити 'Божје царство мира'.«

У осамнаестом веку амерички теолог Даниел Витби објавио је једну »револуционарну« теорију о последњим догађајима пред Христов доласак. Он је учио – сасвим супротно Библији и првом хришћанству – да ће пре другог Христовог доласка настати једно хиљадугодишње царство мира. Настаће једно »златно доба« кад ће се сви Јевреји обратити Христу, а нестаће све остале религије као, на пример, будизам и ислам. Атеизам, лажна наука и филозофија ће сасвим изгубити свој утицај на људе, укратко, пред човеком ће се отворити неслућене могућности и он ће уживати мир, блаженство и савршенство. Тек после тога би се Исус поново појавио.

Ова теорија је нашла много следбеника међу либералним теолозима деветнаестог века. Под утиском напретка науке и технике и периода мира у Европи пре Првог светског рата, они су поверовали да се већ налазимо усред тог »златог доба«. Екстремно крило тих модерниста је отишло тако далеко да је почело потпуно негирати потребу Христовог доласка, а оснивање Божјег царства мира очекивало се од човека, коме је модерни век ставио у руке средства о којима људи прошлих векова нису могли ни сањати.

---

9 1. Мојсијева 19,14.

10 2. Петрова 3,9.10.

Први светски рат је те људе грубо тргнуо из њихових слатких снова, јер је стање на нашој планети из часа у час постајало све теже. Више се није могло говорити о неком лаганом нестајању зла, напротив, ломаче инквизиције су изнова свечано прославиле свој повратак пламтећи још јаросније у концентрационим логорима и гасним коморама Другог светског рата.

Борба правог хришћанства с лажним веровањима постала је у двадесетом веку још тежа, а атеизам је на све стране славио победу за победом.

Ово нимало не треба да зачуди читаоце Библије, јер представља само дословно испуњење божанских пророчанстава о времену послетка. Пророци нигде не спомињу неко »златно доба« које би претходило Божјем царству. Напротив, Исус предсказује време велике невоље: »Јер ће бити невоља велика каква није била од постања свијета досад нити ће бити.«¹¹ Он говори о времену страшних религијских заблуда: »Јер ће изићи лажни христоси и лажни пророци, и показаће знаке велике и чудеса да би преварили, ако буде могуће, и изабране.«¹²

Апостол Павле говори о »тешким временима у последње доба«, Петар о »ругачима« без поштовања, а Јован о прогонству праведника.¹³

3. »Силазак Светог Духа је други долазак Исуса Христа.«

Заступници овог гледишта се ослањају на речи: »Ја сам с вама у све дане до свршетка вијека.«¹⁴ Они тврде да се обећање о другом доласку испуњава сваки пут кад деловањем Светог Духа долази до обраћења неког човека.

С хришћанског становишта ово гледште представља једну велику заблуду. Мора се разумети велика разлика између духовног становања Исуса Христа у нашим срцима и Његовог видљивог доласка у слави. Да се Исус Христос може у нас уселити Светим

---

11 Матеј 24,21.

12 Матеј 24,24.

13 1. Тимотију 3,1; 2. Петрова 3,3; Откривење 12,12.17.

14 Матеј 28,20.

Духом,¹⁵ омогућено је Његовим одласком са ове земље. То није Његов повратак, јер Он сам каже: »Него вам Ја истину говорим: боље је за вас да Ја идем: јер ако Ја не идем, Утешитељ неће доћи к вама; ако ли идем, послаћу га к вама.«¹⁶

Апостол Павле охрабрује Солуњане »да чекају Сина Његова с небеса«¹⁷ иако су они већ били обраћени и примили дар Светог Духа. Коначно, еванђелиста Лука јасно пише: »Овај Исус, који се од вас узе на Небо тако ће доћи као што видјесте да иде на Небо.«¹⁸

Ниједан искрени хришћанин не може казати да Христос није на овој Земљи присутан својим Духом, али онај који то сматра Његовим личним, видљивим доласком у телу, сасвим сигурно није у складу с Божјом речју.

4. »Исус ће опет доћи, али Га нећемо видети.«

Ово тврђење се од већ наведених разликује само у томе што његови заступници тврде да ће Исус ипак доћи у телу, али да тај долазак неће бити видљив за све становнике ове Земље. Постоји данас чак и један верски правац који заступа ово гледиште. Ради бољег упознавања проблема упоредићемо тврдње заступника ове теорије са Светим писмом:

Заступници теорије:

»Христос се неће појавити као човек него као славно духовно биће.«¹⁹

»Тај поновни долазак биће препознат очима разума, јер ће те очи бити просветљене Божјом речју... јасни докази Христовог присуства виде се свуда око нас...«²⁰

»Божје царство... је рођено 1914. године.«²¹

---

15 Јован 14,23.

16 Јован 16,7.

17 1. Солуњанима 1,10.

18 Дела 1,11.

19 J. F. Rutherford, *Got bleibt wahrhaftig*, Bern, 1946, 198.

20 Исто, 200.202.

21 Исто, 205.

»Значење речи 'parusia'... није да је Он на путу или да је обећао да ће доћи, већ да је Он већ дошао и да је међу нама.«²²

Светио њисмо:

»И видјех, и гле, облак бијел, и на облаку сјеђаше као Син Човјечји, и имаше на глави својој круну златну, и у руци својој срп оштар.«²³

»Ено, иде с облацима, и угледаће Га свако око, и који Га прободоше; и заплакаће за Њим сва кољена земаљска.«²⁴

»А они онда који заједно бијаху, питаху га говорећи: Господе, хоћеш ли сад начинити царство Израилево? А Он им рече: није ваше знати времена и љета које Отац задржава у својој власти.«²⁵

Реч »parusia« значи једино присуство или боравак после видљивог доласка у телу.²⁶ Павле говори о својој парусији.²⁷ У 2. Солуњанима апостол говори о појави (»epiphania«) Христа у телу (»parusia«).²⁸ Реч »епифанија« употребљава се такође да се означи први Христов долазак.²⁹

Као што је први долазак био видљив и у телу, тако ће и други имати исте особине. Да Христос још увек није присутан на онај начин, доказује и текст у 1. Коринћанима 15,22.23, по ком ће се васкрсење верника догодити так после парусије Исуса Христа.

Може ли иједан трезвен хришћанин тврдити да су Аврам, Давид, Исаија, Данило и други праведници васкрснули 1914. године? Приликом парусије Исуса Христа биће сви верници, и они који су васкрснули и они који су Га живи дочекали, узети на облаке на небо,³⁰ а смрт која је до тада владала биће укинута.³¹

---

22 Исто, 201.

23 Откривење 14,14.

24 Откривење 1,7.

25 Дела 1,6.7.

26 2. Коринћанима 7,6; 1. Коринћанима 16,17; Филибљанима 1,26.

27 2. Коринћанима 10,10.

28 2. Солуњанима 2,8.

29 2. Тимотију 1,10.

30 1. Солуњанима 4,15-17.

31 1. Коринћанима 15,51-55.

Христов долазак се неће само видети већ и чути.³² Њега ће пратити природни догађаји који се никада пре нису догодили.³³ Анђе-ли ће сакупити све вернике,³⁴ а Исус ће извршити коначно одва-јање добрих од злих.³⁵ Добри и верни ће наследити вечни живот, а неверни и зли биће осуђени да буду »вечно одвојени«, као што каже текст у оригиналу.³⁶ Можемо ли казати да се то догодило 1874. или 1914. године? Сигурно да не можемо! У Писму стоји да ће Исус доћи исто онако као што је и отишао.³⁷ Како треба тумачити речи »вратиће се исто онако«? Он неће доћи тихо и неприметно, него свима видљиво, у слави и величанству!³⁸ Он, тај исти Исус, доћи ће поново у том истом телу и сви ће Га моћи препознати!

Сврха Христовог доласка је да, с једне стране, доврши дело спасења верних, а да, с друге стране, осуди грешнике и изрекне им казну. Тога дана ће правда тријумфовати, а неправда ће заувек бити побеђена. Свет ће поново доћи у хармонију с Богом.³⁹ Теолог Теодор Харбек каже: »Сврха Христовог доласка може се упоредити са сврхом васкрсења. Христово васкрсење требало је свету да буде довољан доказ праведности Његове мисије и залог њене победе у будућности. Али, ово сазнање је увек зависило од вере, и тако ће бити све до свршетка света, јер су људи увек лако негирали постојање онога што је духовно и невидљиво. Други Христов долазак биће видљив целом свету и зато ће представља-ти необорив доказ.«⁴⁰

5. »Други Христов долазак ће у ствари бити Његова реин-карнација.«

Сам појам »реинкарнација« потиче од паганског учења о се-оби душа после смрти. По тој науци људска душа после смрти

32 1. Солуњанима 4,16.

33 Откривење 16,17-21.

34 Матеј 24,31.

35 Матеј 25,31.32.

36 Матеј 25,46.

37 Дела 1,11.

38 Матеј 24,30.

39 1. Коринћанима 15,28.

40 Haabeck, *Biblische Glaubenslehre*, Giessen, 1956, 211.

тела може се поново појавити у другом телу, тако да исти човек опет долази на свет у измењеној телесној форми. Користећи ову лажну науку као заклон, многи су за себе тврдили да су реинкарнација Исуса Христа. Бројећи само најпознатије од тих самозванаца, можемо до наших дана набројати преко педесет таквих особа. Исус је изричито упозорио на појаву таквих људи,⁴¹ те је хришћанину лако да прозре њихове лажи.

Библија не признаје науку о реинкарнацији и каже да ће Исус доћи лично, у истом телу: »Овај Исус који се од вас узео на Небо тако ће доћи као што видјесте да иде на Небо.«⁴² Христос томе додаје: »Ево вам казах напријед. Ако вам дакле реку: ево га у пустињи, не излазите; ево га у собама, не вјерујте. Јер како што муња излази од истока и показује се до запада тако ће бити долазак Сина Човјечијега.«⁴³ Одговор на питање како ће Исус бити истовремено видљив по целом свету препустимо Њему, јер Богу ништа није немогуће!⁴⁴

6. »Исус ће доћи тајно.«

Следбеници ове теорије радо се позивају на Павлове речи: »Да ће дан Господњи доћи као лупеж по ноћи.«⁴⁵ Ако се, међутим, пажљиво проучи цело поглавље, одмах се јасно види на шта је аутор мислио. Наиме, већ у следећем стиху пише: »Јер кад реку: мир је, и нема се шта бојати, онда ће изненада напасти на њих погибао као бол на трудну жену, и неће утећи.« Апостол овде нема у виду тајанственост Христовог доласка, већ његову потпуну изненадност. Зато и упозорава своје читаоце: »Тако дакле да не спавамо као и остали, него да пазимо и да будемо тријезни.«⁴⁶

Овим кратким апологетичким наводима не можемо завршити поглавље! Човек би могао познавати све лажне науке, не признавати ниједну, а опет не бити прави следбеник Исуса Христа! Господ

---

41 Матеј 24,5.

42 Дела 1,11.

43 Матеј 24,25-27.

44 Матеј 19,26.

45 1. Солуњанима 5,2.

46 1. Солуњанима 5,6.

Исус Христос нас упозорава не само на лажне идеје о свом другом доласку, већ пре свега на немарност и равнодушност једног немоћног хришћанства. Заслепљено лажним блеском такозваног културног напретка и заокупљено сновима о земаљској моћи, ово хришћанство не осећа више никакву потребу да узвикне заједно с апостолом Јованом: »Да! Дођи, Господе Исусе!« Зато је Христос тај охоли, самозадовољни и равнодушни део хришћанства упоредио са неразумним и лењим слугом, који каже: »Неће мој господар још задуго доћи.«⁴⁷ Уместо да буде будан и да се стара о повереном добру, као што то чини верни слуга,⁴⁸ неверни слуга се начином свога живота одриче Бога и прогони оне који не деле његова гледишта. Ипак ће и за те духовне спаваче доћи дан окрутног буђења: »Доћи ће господар тога слуге у дан кад се не нада, и у час кад не мисли. И расећи ће га напола, и даће му плату као и лицјемерима; ондје ће бити плач и шкргут зуба.«⁴⁹

»Бог нам није открио тај један дан да бисмо свакога дана остали будни«, каже Августин. Сваког дана бити трезан и будан, свакога дана жудно чекати Његов долазак, сваку годину живети на прагу Божјег вечног царства – то је права вера у Исуса Христа, то је вера првих хришћана, мученика и сведока вере! Правом вернику неће бити тешко да се ослободи безнадежности и неутешности овог света и да заједно с апостолом Павлом узвикне: »Јер је наше живљење на небесима, откуда и Спаситеља очекујемо, Господа својега Исуса Христа!«⁵⁰

Све је већ спремно за извршење великог Божјег плана⁵¹ и Он себи није поставио временска ограничења,⁵² па је зато Исус могао обећати: »Ево ћу доћи скоро!«⁵³ Ипак, Бог је нашао за добро да долазак свога Сина учини зависним од испуњења еванђеоског задатка који је дао својој Цркви. На тај начин је између првог

---

47 Матеј 24,48.

48 Матеј 24,45-47.

49 Матеј 24,50.51.

50 Филибљанима 3,20.

51 1. Петрова 4,5.

52 2. Петрова 3,8.

53 Откривење 22,20.

и другог Христовог доласка настао један временски период чије нам трајање није познато. Писмо каже: »И у свим народима треба да се најприје проповједи Јеванђеље.«⁵⁴

Иако је дан и час другог доласка тајна коју само Бог познаје, јер чак ни Христос за време свог земаљског живота није у њу завирио,⁵⁵ ипак нам разни текстови из Новог завета стављају до знања да се Бог у испуњавању свог плана држи извесног реда:

1. Христос ће доћи тек кад се заврши проповедање Јеванђеља:

»И проповиједаће се ово Јеванђеље о царству по свему свијету, за свједочанство свијем народима. И тада ће доћи пошљедак.«⁵⁶

2. Мора истећи време које је одређено незнабошцима:

»Јерусалим ће газити незнабожци, док се не изврше времена незнабожаца.«⁵⁷

3. Божја реч се мора проширити по целом свету:

»Царство је небеско као зрно горушичино које узме човјек и посије на њиви својој, које је истина мање од свију сјена, али кад узрасте, веће је од свега поврћа, и буде дрво да птице небеске долазе, и сједају на његовијем гранама.«⁵⁸

»Царство је небеско као квасац, који узме жена и метне у три копање брашна док све не ускисне.«⁵⁹

4. Новозаветно доба је епоха сазревања:

»Оставите нека расте обоје заједно до жетве; и у вријеме жетве рећи ћу жетеоцима: саберите најприје кукољ, и свежите га у снопље да га сажежем; а пшеницу свежите у житницу моју.«⁶⁰

---

54 Марко 13,10.

55 Марко 13,32.

56 Матеј 24,14.

57 Лука 21,24.

58 Матеј 13,31.32.

59 Матеј 13,33.

60 Матеј 13,30.

5. Време чекања неће бити кратко:

»А по другом времену дође господар тијех слуга, и стаде се рачунати с њима.«⁶¹

Ово што је речено ни на који начин не умањује веродостојност чињенице да ће Исус скоро доћи.⁶² Већ од времена првог Христовог доласка ми живимо у последњем времену,⁶³ бројећи последње тренутке у историји овога света. Оно што се сада догађа је само увод у догађаје пред Христов долазак. Што више улазимо у то »последње време«, што се више испуњавају пророчанства која га описују, то је чвршће уверење мале групе чекалаца другог Христовог адвента: Наш Господ је близу!

Чекаоци морају бити спремни за тај велики час али им није допуштено да се баве израчунавањем дана и часа. Кад год су то покушали, великим делом гоњени дубоком религиозношћу, а не лакомисленошћу – људи су се горко разочарали. Бог нам ту тајну није открио. Он захтева веру, а не нагађање.

Од најпознатијих ликова црквене историје који су покушавали израчунати дан Христовог доласка изгледа да је први био Хиполит Римски. Хиполит је вероватно био први који је погрешно покушавајући да рачунањем утврди дан Христовог доласка. Он је пронашао да ће то бити 500. године после Христа.⁶⁴

Године 418. после Христа бискуп Хесихиус из Салоне у Далмацији обратио се једним писмом Августину и изнео му своја гледишта о скором Христовом доласку. Јероним, један од најпознатијих црквених отаца, поверовао је да се у догађајима сеобе народа виде докази блиског краја, а Јоаким од Флоре тврдио је да од године 1260. почиње последње време.

У 15. веку кардинал Николаус де Куза објавио је свој спис *Размишљања о судном дану*. У њему заступа јединствено спекулативно мишљење да се историја Цркве може упоредити са животом Исуса Христа, и да се период између две јубиларне

---

61 Матеј 25,19.

62 2. Петрова 3,9.

63 1. Јованова 2,18.

64 L. E. Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, Washington, 1950, 278.

године – дакле 50 година – може изједначити с једном годином Исусовог живота. Он дословно пише: »И тада ће Он доћи да суди живима и мртвима и целој Земљи огњем свога гнева. Своју Невесту ће узети себи у славу, и она ће с Њиме вечно владати. Ово ће се догодити после 1700. године након Христовог рођења, али свакако пре 1734. године.«⁶⁵

И Мартин Лутер је рачунао. Он је трајање историје свео на шест хиљада година, по узору на шест дана стварања. У једном свом делу⁶⁶ које се појавило између 1536-1540. године, он пише: »Ове године (1540) број година износи тачно 5500. Стога треба очекивати свршетак света, јер се шеста хиљадугодишњица неће завршити, као што ни Исус није у гробу провео цела три дана!« Као вероватни термин доласка он узима 1590. годину.

Пастор Михаел Штифл објавио је 1532. године спис⁶⁷ у коме изражава уверење да ће се крај света збити 15. октобра 1533. године у 8 сати пре подне. Под утиском ових израчунавања многи земљорадници су продали своја поља и сакупили се да дочекају Спаситеља. Разочарење је било горко.

Чак и једна од најнапреднијих личности у историји реформације, Андреас Осиандер, реформатор из Нирнберга, израчунао је да ће крај бити 1688. године, а један тако трезвени теолог, као што је био Јохан Бенгел, предвиђао је крај око половине 1836. године.

Нема никакве сумње да су сви ти људи имали најпоштеније мотиве и да су ти људи били чврсто уверени у своја гледишта. У томе се разликују од многих шарлатана из прошлости и садашњости, који су много пута злоупотребили поверење својих ближњих и још увек то чине. Осим тога много је боље очекивати крај и не дочекати га, него живети безбрижно све док не буде касно. Људи као Бентел и његови истомишљеници сигурно су

---

65 E. Staehelin, *Die Verkündigung des Reiches Gottes in der Kirche Jesu Christ*, Basel, 1955, 500.

66 M. Luther, *Berechnung der Jahre der Welt*

67 M. Stiefel, *Ein Rechenbüchlein vom Ende Christi*

учинили много више за хришћанство него савремени теолози »либералне школе« који безбрижно изврћу Христове речи.

Само трезвено, верно и поштено проучавање библијских текстова може нас сачувати од заблуда. Ми не можемо израчунати кад ће доћи Исус Христос, али се можемо припремити за тај свечани час! Свето писмо нас храбри да »чекамо и желимо да буде скорије долазак Божијега дана«,⁶⁸ да се пробудимо из равнодушног и грешног сна, јер нам се спасење приближава.⁶⁹ Сваки хришћанин треба неуморно да ради за свога Господа,⁷⁰ да сузбија занесењаштво и фанатизам⁷¹ и да стрпљиво чека Његов долазак.⁷² Колика би се духовна сила показала у животу ових хришћана, кад бисмо сви постали свесни чињенице да живимо непосредно пред долазак Сина Човечјега?

У једно се не може сумњати: Господ долази! Еванђеоска обећања ће се убрзо испунити и хришћанска ће нада доживети своје остварење!

Јероним је писао: »Долази, да, долази тај дан у којем ће се све пролазно и смртно заменити непролазним и бесмртним! Благо слуги којега Господар нађе да је будан! Тада ће у звуцима труба уздрхтати Земља и њени становници, а ти ћеш се радовати!«⁷³

»И сваки који овај над има на Њега, чисти се, као и Он што је чист.«⁷⁴

---

68 2. Петрова 3,12.

69 Римљанима 13,11.

70 Лука 19,13.

71 2. Солуњанима 2,12.

72 Јаков 5,7.

73 Јероним, 14. писмо Хемиодору

74 1. Јованова 3,3.

11

ВРЕМЕ И ЗНАЦИ

Иако је дан и час Христовог другог доласка тајна коју је задржао за себе, Бог је ипак открио многе појединости по којима се јасно може препознати време у којем ће се тај свечани догађај збити. Гром никада не пуца из ведро неба него само из тамних облака који претходе олуји! Опрезни посматрач може увек на време да примети ове предзнаке невремена које долази и да потражи сигурни заклон. Као што се приближавање првог Христовог доласка могло наслутити по испуњавању старих пророчанстава, тако су се Исус и апостоли побринули да нам објаве знаке по којима се може утврдити близина последњег времена и другог Христовог доласка.

Исус је неверним Јудејцима свог времена највише замерио што нису уочили и препознали јасне дожанске знаке који су указивали на долазак Месије: »А народу говораше: кад видите облак гдје се диже од запада одмах кажете: биће дажд; и бива тако. И кад видите југ гдје дува кажете: биће врућина; и бива. Лицјемери! Лице неба и земље умијете препознати, а времена овога како не познајете?«¹

Једном су ученици на Маслинској гори запитали Исуса: »Кажите нам кад ће то бити и који је знак Твога доласка и свршетка света?«² Исус им је љубазно и опширно одговорио. Набројао им је многе знаке на које не само да смеју већ и морају пазити, јер ће од тога зависити њихова припрема: »Од смокве научите

---

1 Лука 12,54-56.

2 Матеј 24,3.

се приче: кад се већ њезине гране подмладе и улистају, знате да је близу љето. Тако и ви кад видите све ово, знајте да је близу код врата.«³ Дајући предзнаке свог другог доласка Исус је хтео да пробуди стражарску ревност своје Цркве и ојача њену веру у Божја обећања.

Онај који каже да не постоје знаци помоћу којих се може установити близина другог Христовог доласка, пада у исту заблуду као и онај који покушава да израчуна дан и час тог догађаја. Оба становишта су у оштрој супротности с јасним изјавама божанског Учитеља!

Божански план спасења је сличан природном току догађаја у нашем животу. Као што нас тешкоће и болести подсећају на пролазност живота и тако постају весници смрти која се приближава, тако и поремећаји у природи и на небу, које је Исус назвао посебним знацима последњег времена, треба да нам буду весници спасења које се приближава и осуде која ће бити изречена греху и злу.

Ови предзнаци нису неки нови и у природи непознати догађаји, већ оно што се и до сада понекад догађало треба да прими невиђене димензије и постане познато целом свету. Исус посебно спомиње пупољке и листове смокве, који представљају природне предзнаке лета које се приближава. Ратови, земљотреси, хлађење верског полета и нагли пораст еванђеоске ревности у крилу хришћанства – све су то догађаји које познајемо и из раније историје! Не само чињеница да се нешто догађа, већ пре како се нешто догађа, представља за нас предзнак послетка, јер само у порасту, замаху и сазревању догађаја видимо предзнаке Христовог доласка. То нам уједно објашњава безбрижност света, који те знаке слепо и самоуверено проглашава старим и добро познатим појавама и тако се уљуљукује у лажну сигурност.⁴

Ови знаци у библијском откривењу заузимају тако важно место да се према томе колико им неко указује или не указује пажње може лако оценити његова верност Христу. Теолог Карл

3 Матеј 24,32.33.

4 1. Солуњанима 5,3.

Хартенштајн каже: »Само она црква која је увек будна и која пажљиво прати знаке времена, из дана у дан верно чека свога Господа, моћи ће да упозна тајну своје будућности и понизно сагне главу пред оним што јој још није откривено, а да ипак радосно гледа према небу одакле очекује свога Господа. Она је у Његов долазак исто тако чврсто уверена као што сигурно зна да Он долази да спроведе и заврши свој величанствени план спасења свих људи.«⁵

Запитајмо се: 1. Који су то знаци времена? 2. Да ли је њихово множење у последње време знак да се приближава други долазак Исуса Христа?

Могли бисмо набројати једну целу листу проречених знакова Христовог доласка, али ипак навешћемо само најважније.

1. ЗНАЦИ У ЉУДСКОМ ДРУШТВУ

Ратови и припреме за ратове

»Чућеће ратове и тласове о ратовима. Гледајће да се не уилашиће; јер спреда да то све буде. Али није још тада јошњедак.«⁶

Ратова је увек било и то, на жалост, толико да се рат може назвати сасвим обичним догађајем у људској историји. У последњих 3400 година мир је владао само 268 година! Ипак, од Првог светског рата па даље, ратови су потпуно променили свој карактер. Неки пешак из плаћеничке армије Карла V (16. век) не би се осећао необично ни у армији Фридриха Великог или Наполеона. На бојним пољима Асперна или Лојтена у 19. веку, војници су се борили пешице или на коњима, као што су то чинили и у време Александра Великог и Цезара. На прелому између 18. и 19. века одлука је падала на релативно ограниченом бојном пољу као и у доба Ханибала и Сципиона Афричког. Пушке и топови Наполеонове »Велике армије« вероватно би задивили војнике Карла V, али све у свему, они би се врло брзо уживели у време и обичаје у доба Француске револуције. Армије тог времена су још увек

5 К. Hartenstein, *Wann wird das geschehen*, Stuttgart, 1952, 6.

6 Marej 24,6.

бројале неку стотину хиљада војника, као и војска коју су Персијанци супротставили Александру Великом.

Крајем 19. и почетком 20. века слика се из основа мења. Ратови и наоружање добијају другачији изглед. Техника отвара нова бојна поља, и човек ратује не само на копну и мору, већ и у ваздуху. Фронтови су дуги хиљаде километара, ратни огањ пламти на неколико континената, милионске армије се сручују једна на другу, флоте се боре уз помоћ радара и људи гину а да непријатеља нису ни угледали. Ракете из стратосфере изненада падају на велике градове дубоко у позадини, подморнице подмукло траже своје жртве по звуку мотора, а саме одлазе на дно уз помоћ сонара. Једна једина бомба уништила је 80.000 људи у Хирошими, разорила три четвртине града и отровала хиљаде преживелих радиоактивним зрацима, тако да и данас, после толико година, људи још увек носе последице њеног смртоносног деловања. Авет рата оживљава све више и више, а њено лице је све ужасније и ужасније!

Једна једина битка из Првог светског рата однела је више жртава него цео Наполеонов бојни поход на Русију! Док је у Првом светском рату било десет милиона погинулих војника, у Другом је било двадесет милиона. Упоређења ради треба нагласити да су сви ратови у целом 19. веку коштали живота 3,5 милиона војника. Укупан број палих у Другом светском рату (војници, цивили, затвореници итд.) процењује се на 57,5 милиона! То је било 1945. године. Од тог доба ратна техника је направила један тако огроман скок унапред да се за то не би могло наћи никакво упоређење у људској историји. У једном будућем атомском рату не би више долазили у питање милиони, већ би се радило о опстанку читавог човечанства!

Атомске бомбе из Нагасакија и Хирошима већ дуго представљају само музејске примерке! Између њих и усавршених хидрогенских бомби постоји огромна разлика. А бомба из Хирошима имала је снагу од 20.000 тона тринитротолуола, пробна бомба на острву Бикини 1951. године већ 50.000 тона, а прва хидрогенска бомба је имала разорну снагу од 5.000.000 тона тог најжешћег класичног експлозива. Не тако давно

испробане су супер-бомбе разорне снаге од 50-100 милиона тона тринитротолуола. Једно друго поређење јасно показује ужасну разлику између некадашњих атомских и садашњих хидрогенских бомби. Да би се потпуно разорила територија која би по величини била једнака површини Француске, која има више од 60 милиона становника, било би потребно:

1944. године: 100 милиона класичних бомби од једне тоне;

1952. године: 6.000 атомских бомби;

1962. године: 16 хидрогенских бомби!

Данас: Ко то зна?!

Др Тиринг, аустријски атомски физичар, назива хидрогенску бомбу »бомба краја света«! Професор др Ото Хан, који је први у лабораторији изазвао атомску ланчану реакцију, каже: »Само десет хидрогенских бомби, пресвучених кобалтним омотачем, изложиле би цело човечанство ужасном ризику и довеле у питање његов опстанак, без обзира на који део земаљске куле би биле бачене!«⁷ Као бојева глава једне интерконтиненталне ракете, а њих данас светске суперсиле поседују у великом броју, хидрогенска бомба може погодити било који део земаљске куле. Тако је с тим идеалним »коначним оружјем« човек у стању да сам проузрокује тај, некад толико оспоравани крај света! Не дао Бог да тако буде!

Оно што највише забрињава научнике, није само употреба тог оружја у неком будућем рату, већ још више његово испробавање у доба мира. Ослобађање радиоактивних честица већ данас доводи у питање здравље целог човечанства. То је основни проблем. Нису узалуд атомисти, који најбоље знају последице својих проналазака, данас постали најжешћи противници њихове употребе! Један од највећих умова двадесетог века, физичар Алберт Ајнштајн, пре своје смрти опомињао је човечанство да се уздржи од рада на развијању тих страшних сила; велики филантроп Алберт Швајцер је признао да га никада није напуштао страх од атомске бомбе, а филозоф Карл Јасперс само што не прориче пропаст света кад пише: »О тоталној пропасти говоре сви стари

---

7 *Arbeiter Zeitung*, Wien, 15.02.1955.

пророци. Доћи ће дан кад ће све бити уништено. О крају света говоре и први хришћани као о нечему што непосредно предстоји. Данас је размишљање о таквим перспективама опет неизбежно, али сада као реалност наше техничке ситуације.«⁸ Упркос свим тим опоменама ситуација се није битно променила! Амерички физичар Кондон упозоравао је своје савременике: »Ако се ми и даље будемо све више и више наоружавали, ако и даље будемо стално држали прст на обарачу, тада већина од нас неће преживети крај ове деценије!«

Ајнштајн, Швајцер и Јасперс више нису живи. Трка у наоружавању суперсила се наставља. Ракете средњег и далеког домета имају више нуклеарних глава. С обзиром на чињеницу да нуклеарни рат треба посматрати као рационалну могућност, девет лекара, међу њима добитник Нобелове награде за медицину 1969. Салвадор Луриа, позвало је на крају једне конференције на Харвардском универзитету, 1980. године, тадашњег председника Сједињених Америчких Држава, Картера, и совјетског шефа државе, Брежњева, да демонтирају нуклеарне арсенале и да забране употребу атомског оружја.

»Опоравак након атомског рата није могућ«, кажу научници. Привредне, еколошке и социјалне везе, о којима зависи људски живот, у случају нуклеарног рата између суперсила у великом делу света биле би уништене.

Исто то поручује и Франк Барнаби, водитељ Института за мировна истраживања у Стокхолму, поводом објављивања једнаестог годишњака свог института. Он је одбацио све теорије »о ограниченом атомском рату« као »потпуну лудост«. Кад једном експлодира прва атомска бомба, атомски ће се рат незаустављиво ширити. »На сваки већи европски град усмерено је атомско оружје које одговара снази 2.000 пута већој од бомбе бачене на Хирошиму.«

Наоружање на свим подручјима порасло је до гигантских размера. »Лудило наоружавања попримило је апокалиптич-

---

8 К. Jaspres, *Die Atom-bombe und die Zukunft des Menschen*, München, 1957, 26.

ке размере«, каже професор Џејмс Боктин. Према подацима с конференције Уједињених народа 1979. у Бечу, сваког сата свет убризга у војну индустрију милионе долара.⁹

И на другим подручјима се врше гигантске припреме. Ловачки авиони из Првог светског рата кружили су небом брзином од 180-250 km/h, док је чувени »Спитфајер« у Другом светском рату достигао 600 km/h. Први млазни ловац, М-262, који се појавио крајем рата, парао је небо брзином од преко 900 km/h. Данас спада у обичну летачку обуку пробијање звучног зида, баријере која лежи негде око 1200 km/h. Још 1956. године амерички пробни пилот Еверест на свом апарату Х-2 премашио је троструку брзину звука, а нови Х-15 је 1961. године полетео брзином од 7.000 km/h, а то је скоро 2.000 метара у секунди! Данас астронаути лете 11.000 метара у секунди!

Авиони из Првог светског рата су се могли уздићи на висину од 800-3000 метара. Ловац-бомбардер »Москито« је имао висински плафон од 11.000 метара, а пробни пилот Вајт је 1960. године на свом Х-15 досегао висину од преко 42.000 метара. Достижући све веће висине, човек је у међувремену стигао и до Месеца. »Летеће тврђаве« из Другог светског рата имале су врло ограничен акциони радијус, док савремени, али већ помало застарели, млазни бомбардер »Валкир« назван Б-70, може надлетети било коју тачку Земљине површне. Он лети троструком брзином звука на висини од 23.000 метара и има акциони радијус од 14.500 километара.

У међувремену ракете полако замењују авионе. Џиновски топ којим су Немци бомбардовали Париз, »Дебела Берта«, изазивао је дивљење у Првом светском рату. Како то изгледа смешно, кад се само сетимо прве стратосферске ракете Фау-2 (V-2), која се с висине од 150 км обрушавала на циљеве удаљене стотинама километара! Напредак технике је ту ракету већ давно бацио у старо гвожђе и она је данас само музејски експонат.

Пре више од седамдесет година, 5. октобра 1957. године, СССР је са »Спутњиком 1« отпочео еру свемирских летова. Овај

---

9 *Kurier*, 5.11.1979.

сателит био је тежак 83,6 килограма и кружио је око Земље на висини од 900 километара. Ракета која га је носила била је тропспратна, а постизала је брзину од 8 километара у секунди. У ноћи између 2. и 3. новембра 1957. московски радио је јавио да су успели да лансирају 500 килограма тежак »Спутњик 2« на висину од 1.700 километара.

Дана 12. априла 1961. године свет је још једном остао без даха, запањен успехом науке. Тога дана је Јуриј Гагарин извео свој први незаборавни круг око Земље за 108 минута и вратио се неозлеђен.

Восход 2 је била совјетска мисија у свемиру из марта 1965. Свемирска летилица са два члана посаде Павелом Бељајевим и Алексејем Леоновим је била опремљена ваздушном комором са надувавањем. Мисија је поставила још једну прекретницу у истраживању свемира када је Алексеј Леонов постао прва особа која је напустила летелицу у специјализованом свемирском одећу да изврши прву 12-минутну свемирску шетњу.

Американци Борман и Ловел су са летелицом »Гемини 7« прешли више километара у свемиру него сви совјетски космонаути пре њих. Програм за свемирска истраживања вредан 25 милијарди долара, двоструко више од националног дохотка целог индијског потконтинента, послао је америчке астронауте 1968. и 1969. на пут до Месеца од 380.000 километара. Дана 21. јула 1969. Американци Армстронг и Алдрин спустили су се свемирским бродом »Аполо 11« на земаљски сателит Месец. »Месец припада нама!«, писале су новине, иако је сваки разуман човек знао да нам не припада чак ни Земља јер је истог дана било стотине мртвих у вијетнамском рату, а за Суецки канал су ратовали Арапи и Израелци, док се у Јужној Америци водио рат због једне фудбалске утакмице.

Имена првих свемирских путника никада неће бити заборављена! Људи ће се увек сећати прве жене у свемиру Валентине Терјешкове, прве жртве космоса Комарова, првих путника око Месеца, Бормана, Ловела и Андерса, првог човека који је боравио у слободном космичком простору Леонова, првог човека који је ступио на Месечеву површину Нила Армстронга, првог

човека који је у свемиру прешао из једног космичког брода у други Волинова, и читаве плејаде других! Они припадају читавом човечанству! Њихова слава је једнака слави Магелана, Колумба или Гутенберга!

Њихова величанствена достигнућа, и други, још узбудљивији подухвати који предстоје у будућности, граниче се врло често с невероватним и плене машту савременика. Међутим, колико год ова достигнућа била чудесна с научне тачке гледишта, она буде забринутост ако се посматрају с војног гледишта, јер потпуно уклањају границе разарањима која би могао собом донети неки будући рат. И најсмелији снови писаца фантастичних романа данас постају стварност. Напредак технике често нам одузима дах, али се томе више скоро нико не радује.

Томас Стафорд, бивши астронаут и шеф Дела за истраживање и развој Америчког ратног ваздухопловства, рекао је у једном интервјуу да би велесиле могле водити свемирски рат до уништења. Ласерско оружје може уништити непријатељске сателите, а »сателити убице« могу уништити неугодне конкурентске шпијунске сателите. За војску је само по себи разумљиво да се мирнодопски свемирски бродови увек могу преправити у мобилне војне базе. Наоружавање и рат у свемиру најалост није незамислива утопија, јер се већ данас одржавају такви маневри.

Ракета »Атлас« (25 м) довела је до развоја ракете »Титан« (33 м), а ова је опет била одскачна даска за ракету »Сатурн« (110 м), коју је развио Вернер вон Браун и с којом су вршени сви експерименти на Месецу. Тешка је 3000 тона, има велику разорну снагу па би опскрбљена нуклеарним бојним главама могла бити разарајуће оружје. Овакве бројке користе се само за национални престиж и наоружање.

Сва ова страшна оруђа разарања су већ на делу показала своју разорну моћ. После Другог светског рата свет је неколико пута био на рубу сукоба. Разарања у Кореји, Алжиру, Индокини, Индонезији, Нигерији и на Блиском истоку, јасно показују куда би човека могла одвести његова охола самосвест и жеља за владањем. Хвала Богу што још увек чврстом руком задржава народе и тиме многим искреним људима даје прилику да своје

срце предају Христу и тако постану становници и грађани нове небеске домовине на којој ће увек владати мир, братска сарадња и топла, срдачна љубав човека према човеку!

Несташица хране и појава болести

»Биће глади и њомори, и земља ће се њресити њо свијету.«¹⁰

Окрутни ратови неизбежно изазивају несташицу и болештине. Упркос огромном техничком напретку, двадесети век је ушао у историју као епоха крајње немаштине. За време велике глади у Русији 1921. године умирало је дневно 30.000 људи. Фридтјоф Нансен, познати поларни истраживач и покретач тадашње акције за пружање помоћи, морао је да призна: »Без икакве сумње, ово је најстрашнији догађај у историји човечанства!«¹¹

У исто време у Кини је умрло од глади 13 милиона људи, али незајажљива смрт још увек није била задовољна својом жетвом! Иако је непосредно пред Други светски рат било бачено у море милион вагона жита, 258.000 тона шећера и 28.000 тона пиринча, године 1942. само је у Грчкој од глади изгубило животе око 200.000 људи.

У Бангладешу, држави која је некад припадала Пакистану, тихо и скривено од света умрло је од августа 1974. до краја 1975. године више од милион људи од глади. Немаштином су посебно погођена деца, која умиру на улицама пренасељених градова. У извештају Уницефа за 1989. годину наводи се да на свету дневно умире 40.000 деце од последица политичких и економских неприлика. Само у Јужној Африци због рата или расних сукоба сваког сата умире 25-оро деце. Године 1988. на свету је од неухранености умрло 500.000 деце.¹²

Какав је то свет у коме смо присиљени да живимо? Од седам милијарди људи једна милијарда живи у великој немаштини, а друга милијарда плива у изобиљу! Док добро ухрањени Европљанин и Американац може очекивати да ће просечно доживе-

10 Матеј 24,7.

11 R. Pache, *Die Wiederkunft Christi*, Wuppertal, 1953, 64.

12 *Zeichen der Zeit*, 6, 1989, 23.24.

ти 63 године живота, дотле полуизгладнели Индијац мора бити задовољан са 27 година! У неразвијеним државама годишње умре од глади 57 милиона људи. Томе доприноси и велики пораст становништва, пре свега у неразвијеним земљама, где становништво већ гладује. Сваке вечери у Азији на спавање одлази милијарду гладних уста. Арнолд Тојнби, један од најистакнутијих историчара двадесетог века, види не у рату, већ у глади највећу претњу опстанку човечанства.

Тело ослабљено глађу увек је подложно обољењима. Епидемија грипа у години 1919. однела је 12 милиона живота, дакле два милиона више него претходни рат.

Нови застрашујући поглед у будућност изазива и све веће загађење животне средине. У протеклим вековима било је много заразних болести које су проредиле становништво појединих земаља. Напретком медицине и хигијене такве болести су сузбијене, иако нису сасвим искорењене. Због неповољних животних услова и уништења околине поново нас могу угрозити помори за које смо мислили да су одавно онемогућени. Капетан Жак Кусто, познати истраживач морских дубина, изнео је у једном свом предавању суморно предвиђање да би Средоземно море у будућности могло да постане мртва смрдљива бара, а градови на обали могли би бити напуштени због претеће опасне заразе.

Друге болести нашег доба постале су за данашње напредно човечанство нови бич. Међу њих спадају болести срца и крвних судова, рак, шећерна болест, душевне болести и депресија.

Страх ће обузмати људе по целом свету

»И људима на Земљи штија... Људу ће умираиши од сџираха и од чекања оноја шџио иде на Земљу.«¹³

За време Другог светског рата тадашњи амерички председник Френклин Делано Рузвелт изјавио је да је главни циљ савезничких ратних напора ослобођење човечанства од несташнице и страха. После рата свет је наставио да живи у очајничкој неизвесности и грозничавом страху, и то још више него икада пре! Угрожен

---

13 Лука 21,25.26.

масовним средствима уништења, загушен тековинама технике, избачен из равнотеже материјалистичком цивилизацијом, човек нашег времена више не види никакав излаз. Он је постао робот којим управља страх од сутрашњице. Човек уздиже страх на пиједестал животног принципа што је типично за филозофију егзистенцијализма, или наркотизује своју савест уживањем опојних продуката привредног чуда, као што је то случај на Западу. Немачки филозоф Карл Јасперс рекао је пред крај Другог светског рата: »Прикривени пратилац савременог човечанства је страх за живот, страх каквог досад још није било.« Бечки историчар културе Ханс Седлмајер признаје »Светом у коме су човек и природа постали страни једно другом владају осећања очајања и страха, журба и немир, јурњава и несигурност. У односу на будућност свет се колеба између претеране наде и крајње безнадежности.«¹⁴

Лажно осећање мира и сигурности

»Јер кад реку: мир је, и нема се штиа бојати, онда ће изненада најасшти на њих ѿоѿбао.«¹⁵

Овај текст је само у привидној супротности са оним што је речено о ратовима. Ову изјаву треба упоредити с приликама у којима живимо и видеће се колико се истине крије у њој! Док свет клизи из једне кризе у другу и док балансира на рубу пропасти, никада се није толико говорило о сигурности и миру! Ипак, и раније је било тих »пророка из пустиње«, али њихови гласови нису били тако бројни. Кант је филозофирао о »вечном миру«, пацифиста Берга фон Сутнер је писала »доле оружје«, али, све у свему, људи су се махом смејали напорима тих фанатика, »који су хтели да поправе свет«. Двадесети век је и на том пољу донео нову ситуацију, али, на жалост, никакав преокрег. После Хашке мировне конференције 1898. и 1907. године, плануо је Први светски рат. После оснивања Друштва народа и склапања Бријан-Келоговог пакта о укидању рата као средства за решавање спорова,

14 „Die Presse“ Wien 1949, 13.

15 1. Солуњанима 5,3.

разбуктао се ратни пожар Другог светског рата. Тек што је била основана Организација уједињених нација, избили су ратови у Кореји, Индокини, Алжиру и на Блиском истоку.

А колико се тек данас говори о миру, почевши од »Голуба мира« Пабла Пикаса, па све до паролe »Мир и напредак«. Упркос лепим речима, само је страх од ужаса атомског рата задржао људе од отпочињања Трећег светског рата. Може ли се светски мир градити на страху? Хоће ли човек једног дана ставити у витрине музеја хидрогенске бомбе и стратегијске ракете? Ко зна, али до данас то је остала једна од највећих људских илузија! Још је 1893. године Хајрам Максим, изјавио да његов проналазак митраљеза означава крај ратовања. У исто време је Алфред Нобел, проналазач динамита и оснивач задужбине која дели по њему назване Нобелове награде, био дубоко уверен да ће његов експлозив пре донети жељени мир него сви мировни конгреси. На то је чувени књижевник и историчар Херберт Џорџ Велс, одговорио мало грубо, али искрено: »Као што је сигурно да кокоши носе јаја, тако је сигурно да ће једног дана ступити у акцију топови које људи чувају у арсеналима!«

Зашто то тако мора да буде? Зашто је трајни светски мир све до данас остао само неостварени сан? Др Алберт Швајцер сагледао је суштину проблема: »Човечанство мора схватити да спасење не лежи у новим мерама него у новим мислима!« И чувени војсковођа Омар Бредли био је истог мишљења: »Ми имамо сувише научника, а премало оних који верују у Бога! Ми смо открили тајне атома, али смо одбацили поуке из Беседе на Гори блаженства. Начинили смо ствари које је вредно видети, али ипак нисмо стекли мудрост. Сви теже за влашћу гушећи у себи протесте савести. Наше се друштво састоји од гиганата науке и патуљака морала. Ми знамо више о рату него о миру, више о смрти него о животу!«

Библија овако закључује расправу: »Нема мира безбожницима.«¹⁶

---

16 Исаија 48,22.

2. ЗНАЦИ У ПРИРОДИ

Земља ће се потрести

»И земља ће се шресџи.«¹⁷

Сигурно да је увек било земљотреса. Међутим, и овде се треба подсетити на чињеницу да нису катастрофе саме по себи, него њихово множење и замах, знаци послетка, а статистика је ту неумољива: у последњих двадесет година у свету је било толико потреса колико их је пре било у стотину година. Година 1976. је била година најразорнијих потреса, а мерни инструменти су их забележили свеукупно милион. Научник Џон Милне саставио је за Британско друштво за напредак науке извештај о броју потреса који су проузроковали људске жртве:¹⁸

10. век	32
11. век	53
12. век	84
13. век	115
14. век	137
15. век	174
16. век	253
17. век	378
18. век	640
19. век	2119
20. век	2000 - само до 1930. године

Пре половине двадесетог века било је већ готово исто толико катастрофа као у целом деветнаестом веку! Часопис *Neue Kurier* пише 21. октобра 1954. године у чланку сугестивног наслова: »Долази ли епоха земљотреса?« следеће: »Мерења прецизним апаратима којима бројни научници заснивају своје тврдње, доказују да је у последње време застрашујуће нарастао број земљотреса. Страховита је енергија ослобођена покретима Земљине коре последњих година и деценија, а ако смемо веровати стручњацима,

17 Лука 21,11.

18 Џон Милне за *British Association for the Advancement of Science*

број земљотреса ће и даље расти. Чувени научници чак постављају питање да ли се наша Земља не налази можда пред једном епохом земљотреса. У времену између 1910. и 1935. године, апарати научних станица за праћење земљотреса регистровани су двоструко више земљотреса него у времену између 1885. и 1910. године. После 1910. године једна катастрофа следила је другу.«

Најсмртоноснији потреси у свету од почетка двадесетог века:

- Август 1906, Валапараис, Чиле: 20.000 мртвих
- Децембар 1908, Месина, Сицилија у Италији: од 70.000 до 100.000 мртвих
- Јануар 1915, Авезано, Италија: 29.980 мртвих
- Децембар 1920, Гансу, Кина: више од 100.000 мртвих
- Септембар 1923, Јокохама, Јапан: више од 143.000 мртвих и несталих, углавном због пожара који се брзо ширио због дрвене конструкције кућа
- Мај 1927, Нанчан, Ђангси, југ Кине: 200.000 мртвих
- Децембар 1932, Гансу, Кина: 70.000 мртвих
- Јануар 1934, Бихар, Индија: 10.700 мртвих
- Мај 1935, Куета, Индија: 50.000 мртвих
- Јануар 1939, Чиљан, Чиле: 28.000 мртвих
- Децембар 1939, Ерзинџан, Турска: од 35 до 40.000 мртвих
- Фебруар 1960, Агадир, Мароко: 12.000 мртвих.
- Септембар 1962, Казвин, Иран: 12.000 мртвих
- Август 1968, североисток Ирана: 10.000 мртвих
- Јануар 1970, Јунан, Кина: 10.000 мртвих (нема службених података)
- Мај 1970, перуанска обала: 66.800 мртвих
- Децембар 1972, Манагва, Никарагва: око 10.000 мртвих
- Мај 1974, Сичуан и Јунан, југ Кине: од 10.000 до 20.000 мртвих
- Фебруар 1976, Гватемала: 26.000 мртвих
- Јул 1976, Тангшан, Кина: око 242.000 мртвих према службеним подацима, најмање 650.000 мртвих према западним израчуницима

- Септембар 1978, Табас, исток Ирана: 25.000 мртвих
- Септембар 1985, Мексико, Мексико: службено 5.000 мртвих, према француским проценама од 10.000 до 30.000.
- Децембар 1988, Спитак, Јерменија, град потпуно уништен: 25.000 мртвих
- Јун 1990, покрајине Гилан и Зањан, северозапад Ирана: 37.000 мртвих
- Август 1999, северозапад Турске: најмање 20.000 мртвих.
- Јануар 2001, Гуџарат, Индија: 25.000 мртвих
- Децембар 2003, југоисток Ирана: 31.000 мртвих, потпуно разорен град Бам
- Децембар 2004, потрес снаге 9,1 степен у Индонезији узроковао големи цунами који је усмртио 220.000 људи у десетак земаља југоисточне Азије
- Октобар 2005, најмање 75.000 мртвих у Кашмиру; Пакистан и Индија
- Мај 2008, углавном у покрајини Сичуан, југозапад Кине, готово 87.000 мртвих и несталих
- Јануар 2010. године, Хаити, у земљотресу јачине 7 степени који је погодио обалу Хаитија, погинуло је скоро 222.000 људи, а више од 300.000 је повређено. Због последица земљотреса расељено је 1,3 милиона особа, а око 100.000 кућа је уништено
- Март 2011. године, обалу града Сендаи на североистоку Јапана погодио је подморски земљотрес од 9 степени Рихтера, који је изазвао цунами незабележених размера. Као последица земљотреса уследила је експлозија три нуклеарна реактора електране Фукушима Даићи, што је изазвало нуклеарну катастрофу, највећу у историји. Више од 125.000 зграда је оштећено или уништено у земљотресу. Животе је изгубило око 20.000 људи, а нуклеарна криза је раселила још њих 160.000. Економска штета у Јапану износила је 235 милијарди долара и реч је о најскупљој природној катастрофи у историји.
- ... ..

Што се тиче земљотреса у Чилеу 1960. године, уколико се узме у обзир површина на којој се осетио тај земљотрес, може се слободно рећи да је то била највећа катастрофа у историји човечанства. Земљотрес је захватио површину од 140.000 квадратних километара, узроковао је спуштање земљишта за 2 метра у дужини од 500 километара и у ширини од 20 до 30 километара, тако да је дошло до потпуне промене рељефа, при чему се једна петина територије Чилеа није могла више препознати. После њега је цунами буквално збрисао са земље поједине градове и насеља.

Међутим, највећи земљотреси нам тек предстоје, јер је проречено да ће други Христов долазак бити праћен таквим померањима у Земљиној кори каква још никада човек није доживео: »И бише сјевања муња и громови, и гласови, и би велико тресење земље, какво никад не би откако су људи на земљи, толико тресење, тако велико. И град велики раздјели се на три дијела, и градови незнабожачки падоше; и Вавилон велики спомену се пред Богом да му да чашу вина љутога гњева својега.«¹⁹

3. ЗНАЦИ НА МОРАЛНОМ ПОЉУ

Материјалистички начин мишљења:

»И ово знајте највише да ће у њошљедње дане доћи рујачи.«²⁰

Наше доба је и епоха религиозне равнодушности и неверства. Ипак није ни оно »без бога«, јер и оно има своје богове и богиње. Само, нису то ауторитети којима се човек потчињава у сазнању своје ограничености него продукти људског разума који немају никаквог деловања на човекову савест. У њима он не тражи пример, већ пре оправдање за своја дела. Поставши сам себи мерило и сматрајући сам себе независним, човек Бога једноставно негира. Он сам себе сматра богом, а своју уметност, своју мудрост, и све у себи »божанским«.

Вера је за човека постала отров, јер права вера је највећи непријатељ обожавања људи. Гесло неверника није ослобођење

19 Откривење 16,18-20.

20 2. Петрова 3,3.

по Богу, већ ослобођење од Бога, како је то речено у »Интернационали«: »Нико нам неће дати слободу, ни цареви, ни краљеви, ни Бог; ослобођење из трпљења биће дело наших руку.«

И како та наука о ослобођењу није смела бити никаква филозофија, већ строго научно откриће, ускоро су располагали испуњеним пророчанствима новог месијанизма: техника ће одбацити веру у Бога. Али тамо где се не поштује Бог, не поштује се ни човек. Где Божје заповести више немају важност, ускоро ништа неће имати важност. Без Бога нема среће!

Материјалистички начин живота

»И како је било у вријеме Нојево онако ће бићи у дане Сина Човјечија: јењаху, њијаху, жењаху се, удаваху се до онога дана кад Ноје уђе у ковчеј, и дође њојој и њојуди све. Тако као шћо ди у дане Лојшове: јењаху њијаху, куйоваху, њродаваху, сањаху, зидгаху; А у дан кад изиђе Лојш из Содома, удари ојањ и сумјор из неба и њојуди све. Тако ће бићи и у онај дан кад ће се јавићи Син Човјечиј.«²¹

Процес изједначавања хришћанства са светом није дакле никаква новост, тело је владало и над претпотопним човечанством. Оно што представља новост јесте да људи постају тако заокупљени материјалним да то постаје у неку руку нови стил живота. Духовне вредности потиснуте су у други план. Тај нови стил тражи да свако ко до себе држи мора имати аутомобил; емисије радија и телевизије одређују шта је лепо и добро, а шта не, садржаји на Интернету прописују шта је морално, а шта не итд. Тако данас савремени човек, хтео не хтео, послушно приноси жртве незаситном модерном божанству Моди, Молоху који прождире и његово здравље и његову личну и породичну срећу.

Апостол Павле овако описује последње дане: »Али ово знај да ће у пошљедње дане настати времена тешка. Јер ће људи постати саможиви, среброљубци, хвалише, поносити, хулници, непокорни родитељима, неблагодарни, неправедни, наљубавни, непримирљиви, опадачи, неуздржници, бијесни, недоброљубиви,

21 Лука 17,26-30.

издајници, нагли, надувени, који више маре за сласти него за Бога.«²²

Библија не проклиње овај свет! Не, она га само описује. Ми се смемо служити добрима и достигнућима цивилизације али их не смемо злоупотребљавати!

»Али се чувајте да како ваша срца не отежају ждерањем и пијанством и бригама овога свијета, и да вам овај дан не дође изненада.«²³

Неумереност богатих

»Ходите ви сад, бојати, илачити и ридати за своје љуће невоље које иду на вас. Бојатство ваше иструхну, и хаљине ваше поједоше мољци; Злато ваше и средро зарђа, и рђа њихова биће свједочанство на вас: изјешће тијело ваше као ојањ. Стјекосте бојатство у пошљедње дане. Гле, виче илаћа вашијех посленика који су радили њиве ваше и ви стје им ојкинули; и вика жетелача дође до ушију Госјода Саваоја. Веселите се на земљи и насладите се; ухраните срца своја, као на дан заклања.«²⁴

Кад је Карл Маркс у деветнаестом веку проповедао комунизам, он је заправо протествовао против беде радника. Његов крик за правдом против присилног рада деце и седамнаесточасовног радног времена био је у потпуности оправдан. Не заборавимо и то да је Црква својим неодговорним ћутањем проузроковала појаву материјалистичког социјализма. Како је изгледао живот просечног радника на почетку 19. века? Ево једног извештаја:

»Радни дан се продужио испрва на 13, а потом на 14 сати дневно и није се правила никаква разлика између мушкараца и жена... На крају периода који испитујемо, дакле средином четрдесетих година, радни дан је изгубио све границе, трајао је бескрајно, све док није достигао 15, 16, 17 и још више радних сати... Судбина фабричких шегрта је била најжалоснија. Та деца, многа од њих не старија од седам година, морала су радити 12, па и 15

22 2. Тимотију 3,1-4.

23 Лука 21,34.

24 Јаков 5,1-5.

сати дневно, шест дана у седмици... њихови млади животи су, у најбољем случају, протицали у монотоном мучењу, а у најгорем, у једном правом паклу људске окрутности. Плата радника се није израчунавала тако да може покрити животне потребе његове породице. Сматрало се сасвим разумљивим да се његова деца и супруга сами издржавају. Кад супруга не би привређивала, породични доходак би постајао недовољан. Како мужевљева плата није могла подмирити трошкове исхране, супруга, која није могла гледати да деца гладују, а хранитеља породице није могла оставити без хране, сама је остајала гладна.«²⁵

У наше време се животни стандард радника осетљиво побољшао, а у неким земљама је на завидној висини. Да ли тиме Јаковљево пророчанство губи своју вредност? Никако! Све док влада неправедна расподела богатстава и све док је оно скупљено у рукама једне незнатне мањине, ове речи не губе ништа од своје оштрине! У Америци само један посто становништва поседује више него осталих деведесет и девет посто! Зар је право да неко уопште не зна шта има, док други располаже средствима која су једва довољна да се покрију животни трошкови!

Где је излаз? Ко може наћи решење ове ситуације? Христос, столар из Назарета, Праведник који је својим рукама зарађивао своју храну, Он ће својим доласком уклонити сваку неправду и бол међу људима!²⁶

4. ЗНАЦИ НА РЕЛИГИОЗНОМ ПОЉУ

Формалистичко хришћанство последњег времена

»Који имају обличје њобожности, а силе су се њезине одрекли.«²⁷

Данас на свету има више од две милијарде хришћана. Цела западна хемисфера (Европа и Америка) носи печат хришћанске културе, а ми ипак живимо међу паганима. За две хиљаде година хришћанства ми још нисмо постали хришћани! Томе није криво

25 W. Köllmann, *Die Industrielle Revolution*, Stuttgart, 18.16.26.

26 Јаков 5,8.

27 2. Тимотију 3,5.

Јеванђеље! Није Христос подбацио, него хришћани! Али, док је средњи век бар тежио хришћанским идеалима – нажалост пречесто падајући у нехришћанске екстреме – док је у доба реформације владала таква тежња за Богом да су обични људи из народа боље разумевали еванђеоске истине него многи данашњи студенти теологије, данас је сасвим другачије! Данас живимо у доба равнодушности и умора. Не помажу ни велики конгреси, црквене прославе и еванђеоски састанци, јер је лични живот појединца ван њиховог утицаја. Како ће свет бити осољен када је »со света« постала блутава? Многима се мора признати да имају спољашњу форму хришћанства, али где да нађемо истинску побожност, свакодневно проучавање Светог писма праћено молитвом, редовно похађање богослужења и живо сведочење за Христа? Захтеви које »хришћанин по крштеници« поставља Богу могу се лако испунити. Он се задовољава крштењем, с нешто мало веронауке за децу, црквеним браком – кад је необично добро расположен - и »грађанским« погребом. За све то он плаћа с много гунђања шкртим прилозима и милосрђем.

Треба ли зато да нас чуди када чујемо да од стотине регрута у британској морнарици једва 40 зна почетне речи молитве »Оче наш«, док 17 уопште не зна шта је то! Тридесет не зна ко је био Исус, а 75 нису никада чули шта се догодило на Педесетницу.²⁸ Од 34 девојке у једној црквеној школи у Нирнбергу 25 је одмах знало под којим је знаком Зодијака рођено, али је зато свега 5 нешто знало о Десет заповести. У Француској, тој »најстаријој кћери цркве«, 86 посто становника је католичке вероисповести, али верски живот је врло осиромашен. »Године 1952. сваке недеље долазило је на мису тридесет седам посто католика, а данас их долази само седамнаест посто. Катастрофално назадује и заређење свештеника. Године 1951. било их је око 2.500, а од године 1977. број заређења креће се око 100.«²⁹ У Паризу само три посто

---

28 Духови или Педесетница (грч. πεντηκοστή pentekostē - педесети дан) хришћански је празник којим се прославља силазак светог Духа на апостоле у Јерусалиму, 50 дана након Христовог васкрсења. Одатле и израз прослава Педесетнице, Пентекосте.

29 *Kurier*, Wien, 30.5.1980.

становника учествује у богослужењу, а у Лондону пет посто. Један духовник из Париза, чија жупа обухвата 70.000 душа, признао је: »Имам много католика који се држе религијских обичаја, али ни десет хршћана који живе по својој вери!«³⁰

Слично је и у осталим западним државама. У Немачкој је, према једном истраживању, тек сваки трећи Немац хришћанин. Једно старије истраживање доказало је велик пад религиозности. Само 79 посто испитаних, уместо 90 посто, сматрало је да постоји Бог или неко »више биће«. Часопис *Шпийел* закључује да тек сваки трећи Немац може да се сматра хришћанином по црквеним мерилима. За девет посто Немаца Исус није Божји Син, а за деветнаест посто више није узор.

У Шведској су пастори, да би привукли вернике на богослужење, давали чак и овакве огласе у новинама: »Ако свој недељни излет желите учинити пријатнијим, уврстите у свој програм посету некој цркви!« У Аустрији само једна трећина католика посећује цркву, а у главном граду само двадесет двоје од сваке стотине. Ипак, многи од оних који су већ давно иступили из цркве желе да им деца буду крштена!

Лажне религије наших дана

»Јер ће изићи лажни хрисћоси и лажни пророци, и показаће знаке велике и чудеса да би преварили, ако буде мојуће, и изабране.«³¹

Шта је то лажни пророк? Свето писмо говори о људима који одводе од Бога и Његових заповести и то често поткрепљују многим знацима и чудесима,³² људима који уче своју властиту науку³³ и, огрнути плаштом хришћанства, приказују себе »анђелима светлости«.³⁴

30 R. Pache, *Die Wiederkunft Christi*, Wuppertal, 1953.

31 Матеј 24,24.

32 5. Мојсијева 13,2-5.

33 Језекиљ 13,2.3.

34 2. Коринћанима 11,14.15.

Сваки поштен човек, који искрено жели да служи Богу, дужан је зато све да испита, он не сме бити задовољан само тиме да припада некој одређеној верској заједници.³⁵ Пробни камен света је Свето писмо, Божји закон и сведочанство пророка.³⁶ Оно што се с тиме не слаже није од Бога, јер Божји Дух не може противречити самоме себи! У последње време заиста постоје велике опасности да се упадне у заблуду. Лажних пророка је увек било, али се њихова ревност све више појачава што се више приближавамо послетку.³⁷ Најопасније од свега је што се они огрћу плаштом хришћанства и чине чуда, иако се та чуда чине у Божје име, ипак није свако дело, заиста последица дружења с Христом! Постоје и лажне силе, знаци и чудеса!³⁸

Чуда сама по себи нису још никакав божански знак; она вреде само онда ако онај који их чини живи по Божјој вољи.³⁹ Божја воља је најјасније изражена у Десет заповести.⁴⁰ Црква чије је веровање изграђено на Библији и Божјем закону никада не може постати лажни пророк!

Зато што људи данас тако мало спознају праву библијску науку, ми болујемо од страховите религијске подељености и расцепканости. Христове речи и речи апостола, које нас доводе вери,⁴¹ замењене су фантастичним људским измишљотинама.

Овде спадају »спиритистички« покрети и цркве, којима припада преко педесет милиона »верника«. Они уче да постоји могућност ступања у везу с духовима преминулих, те се тако директно супроте Библији.⁴² Божја реч каже: »Дух разговоријетно говори да ће у пошљедња времена отступити неки од вјере слушајући лажне духове и науке ђаволске.«⁴³

---

35 1. Јованова 4,1.

36 Исаија 8,19.20.

37 Откривење 12,12.

38 2. Солуњанима 2,8.9.

39 Матеј 7,21-23.

40 Псалам 40,9.

41 Јован 17,20.

42 Проповедник 9,5.6.

43 1. Тимотију 4,1.

Ту је и такозвана »хришћанска наука«, која није ни хришћанска нити наука, јер у злу види само мисаони преступ, а у смрти само људску илузију. Овом покрету Библија није основ вере, већ списи Мери Бејкер-Еди, која га је основала. Неки себи дозвољавају да поверују у науку мормона, који у Библију верују само толико »колико је она правилно преведена« и на њено место постављају »Књигу Мормона« коју је написао Џ. Смит.

И лажна гностичка наука из првих векова хришћанства поново је васкрснула у учењу теозофа и антропозофа. За теозофе је Христос већ давно дошао у телу Индијца Кришнамуртија, а Рудолф Штајнер, оснивач антропозофије, Библију употребљава као одскачну даску за своје властите мисаоне експерименте у домену неких »знања из виших кругова«. Он поставља себе, а не Бога, на место врховног ауторитета.

Лажни учитељи су се особито позабавили око другог Христовог доласка. Јеховини сведоци тврде да је Он већ од 1914. године међу нама, док је Готфрид Бишоф, апостол »нових апостола« проповедао да неће умрети пре Христовог доласка. Он је 1960. године преминуо иако се Христос још није појавио.

У неким »духовним« црквама Свети Дух се преклиње узвицима »Алилуја!«, плескањем длановима и ударањем ногу о под. У неким сектама се верује да је болест доказ недостатка вере, а молитва »Нека буде воља Твоја!« изазивање Бога. Али, сами »дарови Духа« нису још никакав гарантни лист за Небо,⁴⁴ јер оно што је у њима чудесно не мора потицати од Бога.⁴⁵ Има проповедања и без показивања знакова,⁴⁶ и свет неће бити покренут чудима, већ проповедањем чистог Јеванђеља.⁴⁷

Ни велике цркве нису ништа мање искривиле Христову науку. У крилу протестантизма је поведена борба против либерализма старе школе и тако је почео процес »демитологизовања« религије. Теологија израсла из тог процеса не признаје више Хри-

---

44 Матеј 7,21.

45 Дела 8,9.10.

46 Јован 10,41.

47 Римљанима 10,17.

стово васкрсење, не нада се Његовом другом доласку и не сматра Га уопште Божјим Сином. За њу су то све само »митови«! Тиме се потпуно негира оваква стварна улога свемогућег Бога у нашем свету и одбацује суштина вести о »Речи која постаде тело«. ⁴⁸

И сама се Римска црква својим новим догмама удаљила од Христовог Јеванђеља. То је наравно логична последица једног курса који се консеквентно спроводи. Тамо где се традиција уздиже изнад Библије, тамо где само један човек, влашћу коју је сам себи дао, утврђује што је традиција и самим тиме богомустановљена догма, тамо библијска наука мора бити искривљена. Ми данас, наиме, не живимо више у »хришћанској ери«, него још више у »епохи Марије«!⁴⁹ »Марија је спаситељица света«, изјавио је кардинал Тедешини у Фатими.⁵⁰ Скоро две хиљаде година није се веровало у Маријино вазнесење у телу, нити је то било проглашено званичном догмом. У *Decretum Gelasianum* из 6. века се чак Маријино вазнесење проглашава апокрифним,⁵¹ а све до 1584. године стајао је у католичком римском »Мартирологију« овај текст: »Али где тај поштовања достојни храм Светог Духа (мисли се на Маријино тело – прим. прев.) по Божјој одлуци и вољи почива скривен, то Црква у својој побожној будности радије не би хтела знати него да о томе нешто дрско или апокрифно верује или учи.«⁵² Још 1903. године објавио је католички догматичар Јозеф Поле: »Као ни смрт и погреб, тако се ни Маријино вазнесење на небо у телу не може поткрепити неким ваљаним историјским доказом. О томе не постоји ни нека историјски доказана традиција, у најмању руку, не такве врсте да би могла послужити као основ догматског признања.« Кратко време пре него што је папа Пије XII 1950. године прогласио ту своју нову догму, писао је католички патристичар Бертолд Алтанер: »Неопозивост учења о Маријином вазнесењу на небо не може се утврдити са становишта научне теологије, јер

---

48 Јован 1,14.

49 V. Valeske, *Evangelisches zum Marienjahr*, Gutersloh, 1954.

50 Исто.

51 F. Heiler, *Das neue Mariendogma*, Basel, 1951.

52 Исто.

недостаје било какав писани доказ, па тиме и сама догма губи своју основаност.«⁵³

Од једне богобојазне и послушне девојке, нежне и понизне мајке, која понекад није ни разумела свог Сина, жене којој је и самој било потребно спасење, хришћанке Марије коју поштује сваки искрени верник, данас Римска црква жели начинити Небеску Краљицу, Избавитељицу, Свемиловиту Посредницу. У Библији се Марија покоравала Исусу, јер сама каже: »Чините што вам Он каже!« Исус, са своје стране, није се покораво ни једном једином човеку, јер је био Бог и Син Божји. Марији је једном рекао: »Што је Мени до тебе жено?«⁵⁴ Он убраја своју мајку у ред осталих верника и не даје јој никакву посебну улогу у плану спасења. »Мати Моја и браћа Моја они су који слушају ријеч Божију и извршују је!«⁵⁵ На узвик једне жене: »Благо утроби која те је носила и прима које си сисао!« – Он је одговорио: »Благо и онима који слушају ријеч Божију, и држе је!«⁵⁶ Дакле, и Марија је благословена и света, али не више од осталих искрених Христових верника. Благослове који су јој даровани она ужива само на основу чињенице да је била послушна Божјој речи. Нови Завет познаје само једног јединог Посредника, а то је наш Господ Исус Христос: »Јер је један Бог, и један посредник Бога и људи, човек Христос Исус, који себе даде у откуп за све.«⁵⁷ Избављење, сву милост и спасење, ми примамо само преко Њега: »Јер нема другога имена под небом данога људима којијем би се ми могли спасити.«⁵⁸

Не треба се ослањати на чуда која се дешавају у Лурду и Фатими, јер, прво, чуда сама по себи нису још никакав доказ божанског порекла неке вести, јер постоје и демонске силе. Друго, божанска чуда се увек чине у име Исуса Христа.⁵⁹ Писмо извештава о многим чудима апостола, али не спомиње ниједно које је

---

53 Исто.

54 Јован 2,4.5.

55 Лука 8,21.

56 Лука 11,28.

57 1. Тимотију 2,5.6.

58 Дела 4,12.

59 Дела 3,6; 9,34.

учинила Марија. Бог нам може помоћи свагда и на сваком месту, а не само на неком одређеном.⁶⁰ Кад Марија у Фатими наводно изјављује: »Ја хоћу... ја желим... ако учините што вам ја кажем... ја желим да се на овом месту подигне капела у моју част... Господ прима молитве упућене мом пречистом срцу«,⁶¹ тада је потпуно јасно да ове речи потичу из извора који је противан и стран Јеванђељу. Онај ко говори као свети Алфонс де Ликвори: »Марија је једина нада грешника!« и »Каткад ћемо бити брже услишени и избављени ако се обратимо Марији и призовемо њено свето име него кад призовемо име Исусово!«⁶² тај нема веру коју је гајила Исусова мајка и потпуно је изгубио из вида библијску истину.

Разумевање пророчанских објава ће се повећати

»А ти Данило зајвори ове ријечи и зајечаш ову књију до пошљедњега времена; многи ће пребивати, и знање ће се умножити.«⁶³

Као што смо видели, увек је било људи који су поклањали велику пажњу пророчанствима. Времена у којима се очекивао други долазак Исуса увек су биле и епохе у којима је хришћанство доживљавало свој процват. Ипак, мора се казати да су пророчанства проучавали појединци и да та појава није ухватила дубљег корена у цркви. Чак се и у време реформације, када је Светом писму враћено његово право место, пророчанствима још увек поклањало мало пажње. У то нас може уверити чињеница да је, на пример, Жан Калвин написао коментаре свих књига Новог завета осим Откривења. Лутер је чак изразио сумњу у веродостојност те књиге. Символички језик Откривења га је спречавао – тако он каже – да у њему препозна Христа! »Мој се дух никако није могао обратити тој књизи!« Он је истина нешто пре своје смрти, године 1545, повукао те своје тврдње, али их се никада није сасвим одрекао. Још 1799. године Јунг-Штилинг је оптужи-

60 Јован 4,21.23.

61 Gonzaga de Fonseca, *Maria spricht zur Welt*, Innsbruck, 1954.

62 Alfons de Liguori, *Le glorie di Maria Santissima*, Bassano, 1845.

63 Данило 12,4.

вао теологе свог времена: »Посебна је појава како се људи данас понашају према Откривењу. Оно стоји под кључем на крају сваке Библије и људи се о њему брину тако мало као да га и нема!«

Отприлике у то исто време, али независно од других успело је Виљему Милеру да после четрнаестогодишњег проучавања стекне једно дубље разумевање библијских пророчанстава. Вера и знање тог човека су били тако велики да су му ускоро и велики теолози почели давати признања. Милер се није устручавао да јавно проповеда своје уверење да је Христов долазак близу. За 12 година је говорио на 4500 састанака пред преко пола милиона слушалаца. Из свих верских заједница покупио је преко 50 хиљада следбеника првог адвентистичког покрета. Сви су они једнодушно веровали да на овој Земљи неће бити неког златног доба и да су се испунили сви предзнаци Христовог другог доласка. Међутим, мишљења су се разилазила кад је требало утврдити време тог догађаја. Док је Виљем Милер, обузет ватром ревности за Бога, поверовао да је израчунао дан и час Христовог доласка, први председник покрета Хенри Деин Ворд, теолог који је студирао на Харвардском универзитету, одмах је одбио да прихвати Милерове закључке. Из огња у којем је сагорео тај покрет израстао је други велики адвентистички покрет који и данас преко адвентистичке мисије по целој Земљи шири еванђеоску вест коју је Бог дао за наше време.

Проповедање Јеванђеља по целом свету

»И ѿројовиједаће се ово Јеванђеље о царсѿву ѿо свему свијетѿу за свједочансѿво свијем народима. И ѿада ће доћи ѿошљедак.«⁶⁴

Први пут у историји постало је технички изводљиво да се Радосна вест о Христовом доласку објави целом свету у само једном нараштају. На нашој планети више нема недоступних крајева. Радио, телевизија и најновија средства комуникације, укључујући Интернет, омогућују једном човеку да говори целом свету у истом тренутку.

---

64 Матеј 24,14.

Проповедање Јеванђеља по целом свету је једна релативно нова појава. Ни у средњем веку, а ни у време реформације није се поклањало толико много пажње Христовој заповести: »Идите дакле и научите све народе крстећи их ва име Оца и Сина и Светога Духа.«⁶⁵ Тек крајем осамнаестог и почетком деветнаестог века полазе мисионари да незнабошцима однесу Радосну вест о спасењу. Године 1705. упутио се Бартоломеус Цигенбалг у Индију, док се Цинцендорфова братска заједница учврстила на Карипским острвима. Утемељитељ мисије међу незнабошцима био је Виљем Кери, изучени обућар, који је говорио чак 25 језика. Године 1793. он је целом хришћанству упутио позив у једној проповеди на основу текста из Књиге пророка Исаије 54,2.3: »Рашири мјесто шатора својега.«⁶⁶ Исте године је основано Баптистичко мисионарско друштво, које је Керија послало као свог првог мисионара у Индију. После тога су једно за другим основана мисионарска друштва: 1795. у Лондону, 1796. у Единбургу, 1810. године у Бостону, 1816. у Базелу, 1820. године у Њујорку, 1823. у Берлину, 1824. у Паризу, 1828. у Бремену и 1836. године у Дрездену. Године 1865. »кинески апостол« Џемс Хадсон Тејлор основао је Кинеску унутрашњу мисију. У Африци је по налогу Лондонског мисионарског друштва Дејвид Ливингстон проповедао од 1840-1873. године. Тако је деветнаести век ушао у историју цркве као век мисије.

Од тих првих дана мисионарско дело је по целом свету начинило огроман напредак. Док је око 1500. године после Христа Библија била преведена на само 14 језика, данас имамо преводе на више од две хиљаде језика и дијалеката.

Отприлике сваке две и по седмице Британско и инострано библијско друштво довршава и издаје неки нови превод Библије. По најновијим лингвистичким истраживањима на Земљи постоји 2800 живих језика, а од тог броја 865 спада међу раширеније.

Библија је 1808. године била штампана у 80.000 примерака, 1846. године у преко 1.430.000 примерака, 1900. године 5 милио-

---

65 Матеј 28,19.

66 Исаија 54,2.3.

на, 1915. године 10 милиона, 1960. године 35 милиона, а данас се годишње продаје више од сто милиона примерака те књиге.

Набрајајући мисионарска друштва, неизоставно морамо споменути и Адвентистичку мисију која на посебан начин објављује други Христов долазак. На острвима у Океанији број верника те мисије порастао је у последњих 50 година за 14 пута; само на Новој Гвинеји цела села се за кратко време обраћају у крило те »чисте мисије«, како је домороци називају. У јужној Африци и Етиопији број верника те мисије удвостручио се за само последње четири године. У Средњој и Јужној Америци пред силом библијске вести пада једна тврђава за другом. У последњих десет година Адвентистичка мисија је удвостручила број својих верника у Колумбији, иако су тамо следбеници Библије били прогоњени правим инквизиторским методама. Из Кореје јављају да је само у једној години крштено толико обраћеника као у претходних 47 година. Мисија међу муслиманима, која је увек била најтежа, постиже у Индонезији задивљујуће резултате. Књига Рифаија Бурханудина *Месих Иса, Син Мерјем и Кур'ану* доживела је много издања и превода. Адвентистичка мисија шаље сваке године у разне крајеве света нове мисионаре. Укупно их је 3700, а раде у 206 од 232 државе света и заједно са домаћим верништвом објављују Радосну вест на 900 језика.⁶⁷ Можемо ли сада, на крају овог излагања, закључити да је Христов долазак близу?

Када смо утврдили да се данас може установити видљиво множење знакова Његовог доласка, тада заиста морамо узвикнути да Христос стоји пред вратима! До овог закључка дошли су многи угледни теолози и побожни хришћани по целом свету.

Приор Јенике пише: »Што казаљке на светском сату брже јуре, то се све јасније пред нама указују контуре догађаја. Више него икада пре ми осећамо посебне предзнаке послетка. Кораца Онога који долази све се јасније чују. Није Он увек једнако удаљен. Он долази! Долази све ближе, као што се олујни облак приближава жедној земљи.«⁶⁸ Професор Алберт Осборн: »Уверен сам да је сат

67 Више: www.AdventistMission.org.

68 Jänicke, *Frö hlich in Hoffnung*, Stuttgart 1954, 38

светске историје већ откуцао поноћ!«⁶⁹ Теолог Карл Хартенштајн пише: »Ко ти је дозволио да мислиш да су пред нама још векови?! Стражи и пази на знаке!«⁷⁰

Др Рене Паш пише: »Сад без икаквог претеривања можемо казати да се знаци испуњавају као никада пре и да се на најубедљивији начин међусобно допуњују. На какав закључак нас наводи збир ових чињеница? Сам Исус нам каже: 'Кад све ово видите, знајте да је близу пред вратима!' Изгледа да се том часу брзо приближавамо!«

Професор Сковгард – Петерсен каже: »Кажем само толико да се по мојем уверењу скоро сви знаци, или бар велика већина знакова, јасно оцртавају на хоризонту светске историје!«⁷¹

Све који се двоуме желим на крају овог поглавља да подсетим на речи реформатора Бенгела: »Боље је приликом истраживања времена, ако су вера, нада и љубав у срцу, бити изложен ругању и подсмеху него, заједно са ученим главама овога света, не запазити те тајанствене предзнаке и на крају бити изненађен ненада-ним током догађаја.«⁷²

Час успоставања Божјег царства је пред нама. Ко ће ући у њега? Само онај који већ сада искрено и верно следи Христа! Не смемо пропустити прилику која нам се нуди! Време је кратко и Велики Судија је већ на путу!

»Зато приправи се, Израљу, да сретнеш Бога својера!«⁷³

---

69 *Der Kriegsruf*, 1951, бр. 9.

70 K. Hartenstein, *Wann wird das geschehen*, Stuttgart, 1952, 55.

71 Skovgaars-Petersen, *Die letztem Zeiten und des letzte Ziel*, Glad-beck, 1950, 22.

72 H. Lilje, *Das letzte Buch der Bibel*, Hamburg, 1955, 51.

73 Амос 4,12.

12

ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ХРИШЋАНСТВА

Непосредно пре своје смрти свети Бернард од Клервоа (1090–1153), упутио је римском бискупу познато писмо »De consideratione ad Papam Eugenium«. То писмо ушло је у историју као доказ да су се већ у мрачном средњем веку, неколико стотина година пре реформације, чули гласови протеста против посветовљавања и отпада Цркве. Испосник Бернард упутио је папи Еугену III упозоравајуће, снажне и претеће речи: »Јасно је да апостолима није допуштено да владају. Хајде, усуди се да као владар обављаш апостолску службу или се као апостол приказуј Господом! Ниједно ти није допуштено. Желиш ли имати обоје, обоје ћеш изгубити и наћи ћеш се међу онима које и Бог оптужује: 'Нису по мени владали, кнезови су, не познајем их.' Ништа не знамо о Петру који би ходао околу у свиленим хаљинама или накићен драгим камењем. Није имао злато, још мање је јахао на белом коњу; нису га окруживали кнезови, слуге се нису тискале око њега. ... У томе ниси Петров, него си Константинов наследник. Размисли добро ... да ниси господар над бискупима, него један од њих.«¹

Поглед у развој хришћанства довољан је да закључимо како је отпад имао своју историју. Што се броја и моћи тиче, данас смо знатно надмашили рано хришћанство. Али може ли се то рећи и за веру и верност Христу? »Кад би хришћанство било

---

1 К. Guggisberg, *Die röm.-kath. Kirche*, Zürich, 1946, 213.

онакво какво је изашло из Христових уста, била би то другачија религија од оне коју данас познајемо«, каже Кармен Силва, што је псеудоним румунске краљице и борца за равноправност жена Елизабете од Вида (1843–1916). Није ли то исти болни закључак Бернарда од Клервоа, који је наводно пред своју смрт узвикнуо: »Ко ће ми, пре него што умрем, показати Цркву онаквом каква је била у почетку?« Апостоли су прорекли појаву отпада до којег ће доћи убрзо након њихове смрти. Тако је Павле рекао старешинама ефеске цркве: »Јер ја ово знам да ће по одласку моме ући међу вас тешки вуци који неће штедјети стада; И између вас самијех постаће људи који ће говорити извртнуту науку да одвраћају ученике за собом.«²

У изопачивању апостолских истина Павле види божанску нужност, јер отпад мора досегнути врхунац пре поновног Христовог доласка. Он снажно опомиње Солуњане: »Да вас нико не превари никакијем начином; јер неће доћи док не дође најприје отпад, и не покаже се човјек безакоња, син погибли, који се противи и подиже више свега што се зове Бог или се поштује, тако да ће он сјести у цркви Божијој као Бог показујући себе да је Бог...«³

Из свега тога постаје јасно да се отпад састоји од мењања Божјих заповести и да долази из саме хришћанске Цркве. Наиме, »грех« значи одбацивање Божјега закона и успостављање властитог. Павле овде мисли на Данилово пророчанство, јер у њему стоји: »И говориће ријечи на Вишњега... и помишљаће да промијени времена и законе...«⁴ »Божји храм«, у коме долази до отпада, хришћанска је Црква, јер у Писму стоји: »Назидани на темељу апостола и пророка, гдје је камен од угла сам Исус Христос, на коме сва грађевина састављена расте за Цркву свету у Господу.«⁵

С повластицама које је Константин у 4. веку после Христа дао хришћанству, појавила се пукотина у грађевини Цркве. Доласком паганских учења, са спремношћу на компромис с државом, с

---

2 Дела 20,29.30.

3 2. Солуњанима 2,3.4.

4 Данило 7,25.

5 Ефесцима 2,20.21.

појавом несношљивости хришћана који су тек недавно избегли прогонство, нагло је отпочело мешање с паганством. О томе пише Ерик Шнепел у својој књизи *Христос у Римском царству*: »Како објаснити тај погрешан развитак? Будући да је Црква одавно престала бити скромна Исусова Црква, већ је прерасла у снажну организацију сличну држави, више уопше није постојала битна разлика између државе и Исусове заједнице или Цркве. Промене у вести и изградњи Цркве, какве налазимо у другом веку, ишле су даље и донеле низ лажних ослонаца за живот Цркве, који више није зависио само од Исуса, њеног Господа, и од Његовог утицаја на вернике. Исусов утицај толико судбоносан за живот Цркве, одавно је потиснут далеко у позадину. Преовладали су видљиви ослонци. Организацијска изградња Цркве, посебан статус свештенства, снажно изграђено црквено право и очаравајуће схваћени сакраменти постали су спољашња оруђа владања преко којих се Црква изградила у моћну творевину. Постала је држава у држави, а скромна Исусова Црква то никад није могла постати. Пристизањем страног мноштва и применом сила страних њеном бићу омогућена је изградња такве моћне творевине која је личила на државу. Будући да понизност и скромност Исусове Цркве више нису биле познате, а сама Црква хтела је постати моћна и велика, није схватала опасност која јој прети повезивањем с државом.«⁶

Франклин Арнолд једном је реченицом обухватио узрок отпада: »Што се хришћанство у свим својим обичајима више одвајало од Библије, лакше је много паганског ушло у Цркву.«⁷

Старешине или бискупи прве хришћанске Цркве, које су, као и ђаконе, бирали из редова Цркве⁸ — а они не само што су могли, већ су и морали бити ожењени⁹ — били су везани уз једну једину месну цркву¹⁰ којој су скромно служили речју¹¹. Ускоро

6 E. Schnepel, *Christus im Römerreich*, Stuttgart, 1950, 58.59.

7 F. Arnold, *Geschichte der alten Kirche*, Leipzig, 1919, 175.

8 Дела 6,3.

9 1. Тимотију 3,1-5.

10 Титу 1,5.

11 1. Тимотију 5,17.

су се претворили у моћне црквене званичнике који су се често огорчено борили за прво место. У петом веку римски бискуп је стекао такав утицај да се од Леона I (440–461) надаље први пут може говорити о стварној превласти Рима над западноевропским хришћанством. Родило се папинство, непознато првом хришћанству!

Од Дамаса (366–384) надаље сваки се папа називао »Pontifex maximus« (то је првобитно била титула паганског великог свештеника у Римском царству) и захтевао, као на пример Гелазије I (492–496), врховну власт чак над државом. Христос је говорио о царству које »није од овога свијета«. ¹² Папа је у осмом веку створио своју црквену државу којом је владао као световни владар и због које је водио и ратове, сасвим супротно Христовој заповести. ¹³

Од Бонифација VIII надаље (1294–1303) вера у папу сматрала се нужном и за спасење, јер су му морали бити подложни сви становници Земље. Тако каже и Гргур VII (1073–1085) у документу »Dictatus Papae«. ¹⁴ Ипак је стотинама година пре, у једном светлом тренутку, његов имењак Гргур I одбацио ту титулу као антихришћанску дрскост. Написао је источноримском цару: »Онај ко се назива, или допушта називати се свеопшим бискупом, у својој је охолости Антихристов претеча.« ¹⁵ Али његове наследнике на »Петровој столици« то није ни најмање бринуло.

---

12 Јован 18.36.

13 Матеј 20,25-28.

14 »Dictatus papae« (Папин диктат) је назив за указ који је године 1075. донео римски папа Гргур VII којим је, у складу с начелима тзв. григоријанске реформе, себи као поглавару Римокатоличке цркве узео не само духовну власт - односно искључиву надлежност над црквом, укључујући инвеституру, него и световну власт. Те надлежности су, према Гргуријевим тврдњама, укључивале и право да смењује световне владаре, укључујући и самог цара. Папино преузимање империума, односно световне власти, био је чин без преседана у средњем веку, односно створио је каснију канонскоправну подлогу за доктрину о папинском примату над свим владарима и државама хришћанског света.

15 E. Caspar, *Geschichte des Papsttums*, Tübingen, 1933, II, 460.

Све то прорекао је пророк Данило још у шестом веку пре Христа, што изнова потврђује да се можемо ослонити на тачност библијских пророчанстава.

У петом поглављу ове књиге (Најсигурнија пророчка реч) упознали смо проречени ток светске историје, приказан великим кипом из пророчанства начињеним од различитих метала, а свака је приказивала одређено светско царство.

Слично се пророчанство налази у седмом поглављу Књиге пророка Данила, у коме су одређена царства приказана зверима. Данило види историју округлости и лукавства, умножену у отпаду Рима. У тој чињеници пророчанство седмог поглавља битно надмашује оно у другом поглављу, јер нам открива да претња хришћанској истини не мора доћи само споља, него може доћи и изнутра.

Пророк је у визији прво видео снажну олују на мору, из које су једна за другом изашле четири звери: »Данило проговори и рече: видјех у утвари својој ноћу, а то четири вјетра небеска ударише се на великом мору. И четири велике звијери изидоше из мора, свака другачија.«¹⁶ У библијском сликовитом језику ветрови и невреме означавају ратове,¹⁷ а воде и мора народе.¹⁸ Царства што настају из народних покрета и ратова приказана су као крвожедне звери које једна за другом долазе на позорницу светске историје. У Библији јасно пише: »Ове четири велике звијери јесу четири цара, који ће настати на Земљи.«¹⁹

Прво царство појављује се у слици крилатог лава: »Прва бијаше као лав, и имаше крила орлова.«²⁰ Као што се злато сматра најплеменитијим металом, лав се сматрао најплеменитијом животињом. Уочљиво је упоређење с другим поглављем Књиге пророка Данила. Вавилонско царство стварно је спојило узвише-

---

16 Данило 7,2.3.

17 Јеремија 25,32-33.

18 Откривење 17,15.

19 Данило 7,17.

20 Данило 7,4.

ност, снагу и лепоту²¹ лава²² с брзином и окретношћу орла.²³ То царство је 539. године пре Христа пало под налетима Медијанаца и Персијанаца. О тој новој сили Данило је прорекао: »Потом, гле, друга звијер бијаше као медвјед, и стаде с једне стране, и имаше три ребра у устима међу зубима својим, и говораше јој се: устани, једи много меса.«²⁴ Медведа сматрамо мање величанственим од лава — као што је и сребро мање вредно од злата — али је снажан и грабежљив. Медијанци су показивали управо те особине.²⁵ Доласком Персијанаца преместило се тежиште царства, што је приказано усправљеним медведом. Три ребра су три велика освајања Медо-Персијског царства: освајање Лидије, Вавилона и Египта. Силно пространство другог царства — од Индије до Европе — добро одговара налогу: »Устани, једи много меса!« Медо-Персијско царство пропало је 331. године пре Христа захваљујући интелигенцији, спретности и снази Грчко-Македонског царства. Управо те особине жестоког, младог јунака Александра Великог налазимо утеловљене у трећој звери, у рису: »Потом видјех, и гле, друга, као рис, имаше на леђима четири крила као птица, и четири главе имаше звијер, и даде јој се власт.«²⁶

Победнички Александров поход — освајања за која су Персијанцима биле потребне деценије, а он је успео да их оствари за неколико година — не може се боље приказати него летећим рисом. Неспретни медвед није имао никакве могућности пред летећом дивљом мачком. Али брзо освојено царство није дуго трајало. Након Александрове смрти оно се распало на четири дела. Римљани су 168. прије Христа освојили Александрову завичајну Македонију и комад по комад разбили некад тако славно царство.

То четврто и најсилније царство, које је у другом поглављу описано тврдо попут гвожђа, по својој окрутности нема слич-

---

21 Исаија 13,19.

22 Јеремија 50,17.

23 Авакум 1,6-8.

24 Данило 7,5.

25 Исаија 13,17.18.

26 Данило 7,6.

ности ни са једним створом у животињском свету. За поређење је морала да послужи крвожедна безимена звер: »Потом видјех у утварама ноћнијем, и гле, четврта звијер, које се се требаше бојати, страшна и врло јака, и имаше велике зубе гвоздене, јеђаше и сатираше, и гажаше ногама остатак, и разликоваше се од свијех звијери пређашњих, и имаше десет рогова.«²⁷

Гвоздена стопала кипа симболизују незаобилазно поређење с гвозденим зубима те звери. Као што у другом поглављу гвожђе све разбија, тако и овде незасита звер гута. Бескомпромисност и суровост досегнуле су у Римском царству до тада невиђен степен. Хердер каже: »Чинило се да бог рата гвозденим ногама хода земљом и при сваком његовом кораку бризгају потоци крви.«²⁸ Недвосмислено је реч о Риму. Највећи тумачи Библије свих вероисповести увек су то тврдили. Непрекидни ланац сведока сеже од Јосипа Флавија преко светог Иринеја до Ауберлаина и Хенгстенберга у 19. веку. Лутер о томе каже: »У томе тумачењу и мишљењу слојан је цео свет, и то јасно доказују поступци и историјски извештаји.«²⁹ У коментару Књиге пророка Данила Хиполит Римски писао је исте године кад је Иринеј умро: »Сви-ма је јасно да се након Грчког царства није подигло ниједно друго осим овога које сад влада и постоји. Оно има гвоздене зубе, јер све гута и мрви својом силом која је као гвожђе.«³⁰

Римокатолички кардинал Манинг каже о томе: »Римске легије освојиле су целу земљу. Главни путеви који су излазили из Рима пролазили су целим светом. Може се рећи да је цео свет одржаван у миру захваљујући присутности тог силног незнабожачког царства. Било је 'страшно и врло јако', како је то Данило прорекао. Заиста је било начињено од гвожђа и подјармило је све народе.«³¹

---

27 Данило 7,7.

28 E. Sauer, *Das Morgenrot der Welterlösung*, Gütersloh, 1949, 196.

29 E. Sauer, *Das Morgenrot der Welterlösung*, Gütersloh, 1949, 195.

30 E. Staehelin, *Die Verkündigung des Reiches Gottes in der Kirche Jesu Chirsti*, Basel, 1951, св. I, 161.

31 Manning, *The temporal Power of the Pope*, London 1862, 122.

Вековима је трајало такво стање, све док није истекло време и Риму. Током сеобе германских народа (у 4. и 5. веку после Христа) разбијено је Западно римско царство. Тиме је сломљена моћ Римског царства. Германски војсковођа Одоакар прогласио се 476. године после Христа »краљем Италије«, али је убрзо (493.) одступио пред Источним Готом Теодориком, док су друга германска племена преплавилa преостале делове Римског царства. Та подела приказана је с десет прстију у Данилу 2. поглављу и с десет рогова у Данилу 7. поглављу. Ту стоји изричито: »И десет рогова јесу десет царева, који ће настати из тога царства...«³² Будући да су према изворном тексту³³ четири светска царства названа четири цара, може се закључити да код десет рогова није реч само о десет владара, већ о десет истовремено постојећих царстава. Притом имамо на уму округли број, јер десет садржи вредност целине.³⁴ У сеоби народа требало је доћи до потпуног разбијања Рима.

Али тек сад пророчанство достиже врхунац, јер док Данило гледа комадање царског Рима, изненада се усред десет рогова јавља једанаести, мали рог, који ће убрзо владати над осталима: »Гледах рогове, и гле, други мали рог израсте међу онијема, и три прва рога ишчупаше се пред њим; и гле, очи као очи човјечије бјеху на том рогу, и уста која говораху велике ствари. ...И говориће ријечи на Вишњегa, и потираће свеце Вишњегa, и помишљаће да промијени времена и законе; и даће му се у руке за вријеме и за времена и за по времена.«³⁵ За препознавање те силе треба имати на уму најважније знаке како их наводи пророчанство:

1. Географски положај: овде може бити реч само о сили која је настала на тлу Римског царства, јер мали рог израста усред десет других рогова. Треба временски посматрати појаву те нове моћи убрзо након расцепа царског Рима.

---

32 Данило 7,24.

33 Данило 7,17.

34 Матеј 25,1.

35 Данило 7,8.25.

2. Карактер: мора бити реч о политичко-верској сили, јер с једне стране она снажно утиче на преостале силе, а с друге настоји променити Божји закон. Захтеви што их поставља мали рог немају мере, али својом лукавошћу успеће да их оствари. Ко му се супротстави, биће немилосрдно прогоњен. Његово најзначајније обележје је верска несношљивост.

3. Развитак: од малих почетака једанаести рог ускоро постаје владајућа сила у Европи. У Библији пише: »...О рогу који имаше очи и уста која говораху велике ствари и бијаше по виђењу већи од других.«³⁶ Он остаје до краја света. Биће уништен тек на последњем суду.³⁷

У ком су се облику та пророчанства историјски остварила? Врсни тумачи средњег и новог века дају нам о томе одређене податке. Салзбуршки бискуп Еберхард II (1200–1246) био је међу првима који је у захтевима духовног Рима видео испуњење пророчанства о малом рогу. Слично су размишљали многи тумачи све до нашега доба.³⁸

Свако се може уверити да се црквена историја слаже с пророчким исказима:

1. Што се тиче географског положаја и тренутка у коме се јавља, А. Ц. Флик каже: »Из рушевина политичког Рима подигло се велико духовно царство у дивовској прилици Римске цркве.«³⁹ Др Долинггер пише: »Из хаоса селидбе народа и рушевина Римског царства уздиже се потпуно нови државни поредак, коме средиште постаје папинска столица.«⁴⁰

2. Духовни Рим није могуће дефинисати у неколико речи. Препун је противречности и истовремено толико доследан да је језуита Тајрел био у праву кад је рекао: »Никад нећемо тачно знати шта је католичанство у својој суштини.« Једно је сигурно:

---

36 Данило 7,20.

37 Данило 7,26.

38 На пример: Џон Виклиф, Мартин Лутер, надбискуп Кранмер, Џон Нокс, енглески краљ Џејмс I и Исак Њутн.

39 *Seventh Day Adventist Bible Commentary*, Washington, 1955, IV, 826.

40 L. R. Conradi, *Weissagung und Weltgeschichte*, Hamburg, 1922, 110.

папство нема много заједничког с Исусовом вестима. Како каже Адолф Карнак у својој књизи *Суштина хришћанства*, духовни Рим је заправо само преобраћени стари пагански Рим: »Шта је од римског преостало, спасило се у Римској цркви. ... Тако се римска Црква подигла уместо Римског светског царства. У њој је то царство заиста наставило да живи. Није пропало, него се само преобразило.«⁴¹

а) »Он ће хулити на Свевишњега ...« Хулити значи присвојити божански ауторитет и ставити се на Божје место.⁴² Исус се с правом могао упоредити с Богом не похуливши тиме на Бога, али је одбио да га ословљавају с »Оче«;⁴³ изразом »Оче свети« служио се само ословљавајући Бога.⁴⁴ Шта онда да мислимо о овим захтевима: »Папа ужива толику част и толико је узвишен да није обичан човек, већ је као Бог. Крунисан је троструком круном као краљ Неба, Земље и подручја под земљом. ... Папа је као Бог на Земљи. ... Он поседује толику власт и моћ да може мењати, објашњавати и објавити чак и божанске законе.«⁴⁵ Папа Леон XIII (1878–1903) је рекао: »Ми на овој Земљи заузимамо место свемогућег Бога.«⁴⁶ У том смислу је света Катарина Сиенска назвала папу »другим Христом«.

б) Он ће »затирати Свеце Свевишњега«. Истина, стоји: »Ecclesia abhorret a sanguine« (»Црква се гнуша крви«). Али како изгледа стварност? Већ је Леон I одобрио смакнуће »јеретика«. Грегориј IX основао је 1231. године инквизицију, на шта је Иноћентије IV 1252. године у својој озлоглашеној були »Ad exstirpanda« позвао на откривање јеретика, на признања изнуђена силом и мучењима и на предају световним властима због извршења смртне казне. У оно доба вођени су крсташки ратови против

41 A. V. Harnack, *Das Wesen des Christentums*, München-Hamburg, 1964, 151.

42 Јован 10,33.

43 Матеј 23,9.

44 Јован 17,11.

45 Lucius Ferraris, *Prompta Bibliotheca*, Пара, чланак 2, св. VI, стр. 25–29 (изд. 1772–1777).

46 Enciklika od 20.6.1894, u *Great Encyclical Letters of Leo XIII*, 304.

хришћанских албиџенза, у којима је хиљаде побијено. Концил одржан у Тулузу 1229. године закључио је да јеретике треба пронаћи и осудити. То је вредело и за њихове заштитнике. Куће јеретика морале су бити срањене са земљом, а њихове су опорукe проглашене неправоснажним. Већ и само поседовање Библије на народном језику била је јерес. Смрт спаљивањем била је крај многих мученика. Свети Тома Аквински је рекао: »Отпале не само што треба искључити из црквене заједнице, већ их треба на прави начин и смакнути.«⁴⁷ Недостаје простора да говоримо о мучењима Валденжана, о спаљивању Хуса и Јеронима Прашког, о прогонству енглеских протестаната под краљицом Маријом Стјуарт, односно, како су је звали, Крвавом Маријом. Посебно је поглавље прогонство хугенота у Француској, које је нашло тужни врхунац у Вартоломејској ноћи 1572, кад је најмање 10.000 евангелика убијено у једној ноћи. Већ је 1569. године папа Пије V писао Катарини Медичи: »Ако се Ваше Величанство настави отворено и без оклевања борити против непријатеља католичке вере док сви не буду поклани, можете бити сигурни да неће недостајати божанске подршке. Само ће потпуним истребљењем јеретика краљ овога племенитог краљевства вратити стари култ католичке вере.«⁴⁸ Кад се у Риму сазнало за Вартоломејску ноћ, папа Гргур XIII дао је да се служи »Те Деум« и поред тога искује новац с натписом »Уништење хугенота«. Наручио је од сликара Васарија да у предворју Сикстинске капеле овековечи то крвопролиће, што је француског књижевника Стендала навело да ускликне: »У Европи, дакле, постоји место где се убиство отворено слави!«

Оно што супротестантним морали претрпели под »хришћанским краљем« Лудвигом XIV испунило би још једно читаво поглавље. Али у Шпанији је инквизиција досегла врхунац. Под великим инквизитором Торкемадом за само седамнаест година осуђено је више од 100.000 људи, а од тога их је најмање 9.000 осуђено на

47 Wetzer-Welte, *Kath. Kirchenlexikon*, Freiburg, 1891, VI, 769.

48 R. Niesbeth, *Mais L'Evangile ne dit pas cela*, Neuchatel, 1954, 72.

смрт на ломачи.⁴⁹ До 1783. у Шпанији је спаљено више од 30.000 људи. Па ипак Пија Лангениа није било срамота да 1895. године каже: »О, ви, благословене ватре ломача које су уклониле само мали број неважних људи, а зато стотине редова душа спасиле од понора заблуда и можда од вечне пропасти, захваљујући којима је грађанско друштво било добро заштићено од опустошења и уништења због домаћих борби и ратова током низа векова и наставило да постоји срећно и неповређено!«⁵⁰ Колико је људи у Аустрији морало да страда због своје вере?

Тек у 20. веку, на Другом ватиканском концилу (1962–1965), Рим је прогласио верску слободу. Али о рехабилитацији жртава ипак није било речи. Како ће Христос, једини судија,⁵¹ судити неделима почињенима у Његово име?

ц) »Не мислите да сам Ја дошао да покварим закон или пророке...« Испуштањем друге заповести, мењањем четврте и поделом десете заповести, супротно Библији и премда на то нико нема право, у катекизмима су промењене Божје речи.⁵²

То је могуће доказати упоређивањем библијских Десет заповести са заповестима у »Катекизму католичке цркве«:

Десет заповести у Библији

1. Ја сам Господ Бог твој, који сам те извео из земље Мисирске, из дома ропскога. Немој имати других богова уза ме.
2. Не гради себи лика резана нити какве слике од онога што је горе на небу, или доље на земљи, или у води испод земље. Немој им се клањати нити им служити, јер сам ја Господ Бог твој, Бог ревнитељ, који походим гријехе отачке на синовима до трећег и до четвртога кољена, онијех који мрзе на Мене; А чиним милост на тисућама онијех који Ме љубе и чувају заповијести Моје.

49 Weber Baldamus, *Weltgeschichte*, II, 679.

50 K. Guggisberg, *Die röm.-kath. Kirche*, Zürich, 1946, 336.

51 Јован 5,22.

52 Матеј 5,17-19.

3. Не узимај узалуд имена Господа Бога својега; јер неће пред Господом бити прав ко узме име Његово узалуд.
4. Сјећај се дана од одмора да га светкујеш. Шест дана ради, и свршуј све послове своје. А седми је дан одмор Господу Богу твојему; тада немој радити ниједнога посла, ни ти, ни син твој, ни кћи твоја, ни слуга твој, ни слушкиња твоја, ни живинче твоје, ни странац који је међу вратима твојим. Јер је за шест дана створио Господ небо и Земљу, море и што је год у њима; а у седми дан почину; зато је благословио Господ дан од одмора и посветио га.
5. Поштуј оца својега и матер своју, да ти се продуље дани на земљи, коју ти да Господ Бог твој.
6. Не убиј.
7. Не чини прељубе.
8. Не кради.
9. Не свједочи лажно на ближњега својега.
10. Не пожели куће ближњега својега, не пожели жене ближњега својега, ни слуге његова, ни слушкиње његове, ни вола његова, ни магарца његова, нити ишта што је ближњега твојега.⁵³

Заповести у Катекизму

1. Ја сам Господ, Бог твој, немој имати других богова уз Мене!
2. Не узимај имена Господа, Бога свога, узалуд!
3. Сети се да светкујеш дан Господњи!
4. Поштуј оца и мајку да дуго живиш и добро ти буде на земљи!
5. Не убиј!
6. Не сагреси блудно!
7. Не укради!
8. Не реци лажна сведочанства на ближњега свога!

---

53 2. Мојсијева 20,2-17.

9. Не пожели жене ни мужа ближњега свога!
10. Не пожели никакве туђе ствари!⁵⁴

Римокатоличка црква признаје те промене. Тако је надбискуп Каспар дел Фоса 1562. године на концилу у Триенту рекао: »Субота, тај најпознатији дан у Закону, прешла је у Господњи дан. ... То и слично није престало Христовом проповеди — јер Он је рекао да није дошао да укине Закон, већ га оствари — него је промењено влашћу Цркве.«⁵⁵

У Католичком народном катекизму Франза Спирагоа стоји: »Црква је променила текст јеврејских Десет Божјих заповести у хришћански смисао. Јеврејски Декалог, наиме, обухватао је:

1. заповест: клањати се само правоме Богу;
2. заповест: забрана клањања сликама;
3. заповест: забрана обесвећења божанског имена;
4. заповест: заповест о светости Суботе;
5. заповест: заповест о поштовању родитеља;
6. заповест: забрана убиства;
7. заповест: забрана прељубе;
8. заповест: забрана крађе;
9. заповест: забрана лажног сведочења;
10. заповест: забрана желети туђе.

Католичка црква је припојила другу заповест о обожавању слика првој Божјој заповести и зато десету заповест раздвојила у два самостална дела да би уздигла поштовање хришћанске жене. ... Заповест о светковању Суботе Црква је променила у заповест светковања недеље.«⁵⁶

---

54 Катекизам Католичке цркве, Загреб 1994; текст преузет према: www.hr.wikipedia.org (Десет Божјих заповиједи).

55 Mansi, *Amplissima collectio Conciliorum*, 1902, XXXIII, 530.

56 Franz Spirago, *Kathol. Volkskatechismus*, 2. изд., Trautenau, 1895, 23.

3. На почетку историје развика малог рога откривена је његова лукавост и оштрина. Читамо: »... а послје њих настаће други, и он ће се разликовати од пређашњих, и покориће три цара.«⁵⁷

а) Та три рога могу бити само три германска царства у доба сеобе народа, који су као препрека стали на пут појави папства, наследника Римског царства. У обзир долазе само Херули, Вандали и Источни Готи, јер су само они, с политичког и верског гледишта, могли бити опасни за римског бискупа. Политички зато што су настојали завладати Римом и Италијом, а верски зато што су били аријански хришћани и тиме омрзнути од папства. Херуле су 493. године уклонили Источни Готи, а Вандале је 534. године победило Источно римско царство. Још је преостало Теодориково царство. Римски бискуп није га подносио због његове трпељивости према онима који су другачије веровали. Папа је наваљивао на источноримског цара Јустинијана да одузме политичку моћ Готима. Рат је трајао готово двадесет година (534–553) док није срушена моћ Источних Гота. Папа је постао једини верски и политички владар Рима. Јустинијан га је 533. године признао »*Caput omnium ecclesiarum*« (»поглаваром свих Цркава«), па су 538. године Источни Готи морали заувек напустити Рим. Тврдње да су поглавари свима, римски бискупи су изнели још крајем другог века, али их нису могли остварити. У шестом веку папа је практично постао једини владар Рима и његов је верски утицај досезао чак до цркава Источног римског царства. Папу Силверија, који је био под утицајем Гота, његов наследник Вигилије (537–555), који је опет био миљеник источноримске царице Теодоре, прогнао је на острво Понзу, где је умро од глади.

б) Раздобље папске превласти (прво над Римом, затим над деловима Италије, а после над Европом и деловима света) Данило приказује бројком од три и по времена: »... и потираће Свеце Вишњега ... и даће му се у руке за вријеме и за времена и за по времена.«⁵⁸ Израз употребљен за време у изворном тексту може

---

57 Данило 7,24.

58 Данило 7,25.

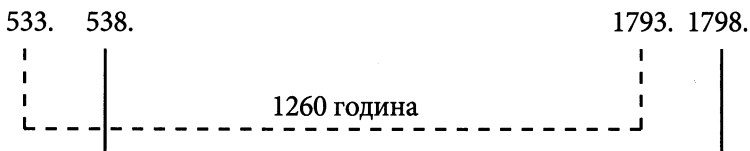
значити и годину. Из целокупног текста је јасно да не може бити реч о три и по дословне године, јер се сама промена Суботе у недељу развијала неколико стотина година. Није другачије ни с прогањањем поштовалаца библијске науке током целог средњег века па све до новог доба. Црквени оци Хиполит, Јероним и други схватили су пророчанство о седамдесет седмица у Данилу 9,24. симболично, па је то пророчанство о Христу према мерилу пророчког дана рачунато као једна сунчана година. Тако су већ врло рано многи рабини, на пример Акиба бен Јосеф (50–132), а у средњем веку посебно Нахавенди, поступили и код других пророчких података према истом принципу (при рачунању 2300 дана и ноћи из Данила 8,14). Монах Јоаким из Флоре, познати тумач Библије из дванаестог века, први пут је пренео то мерило на три и по године из Данила 7,25. То гледиште заступа готово стотину тумача, међу којима су Волтер Бруте, Андреас Осиандер, енглески краљ Џејмс, Исак Њутн и Адам Кларк. У новије доба су их следили Друмонд, Јосип Волф, Едвард Ирвин и Е. Д. Елиот, јер је та метода примерена принципу, надахнутом од Бога, који налазимо у Језекиљу: »А ја ти дајем године безакоња њихова ... по један дан дајем ти за годину.«⁵⁹ Ако, дакле, као почетак узмемо споменуту годину 538, кад су Источни Готи морали напустити Рим и кад је римски бискуп могао слободно користити повластице што их је 533. године добио у прогласу »*Decretum Justinianum*«, онда 1260 година/дана покрива раздобље прогонства у средњем веку до кризе у којој се папство нашло у доба просветитељства и током Француске револуције.

У другој половини 18. века у историју човечанства почео је да улази нови дух. Оно што је Исус показао својим савршеним начином живљења, а што је толико Његових следбеника заборавило, сад су, на срамоту хришћана, истицали заступници просветитељства: почело је доба толеранције. У оно доба Волтер је подигао глас у прилог хугеноту Каласу, невино мученом на точку. Немачки књижевник и ерудита Готхолд Ефрајм Лесинг је у *Мудром Наџану* написао узвишену песму о толеранцији,

---

59 Језекиљ 4,5.6.

а Фридрих Велики је у својем царству прогласио толеранцију према свим верама. У Аустрији је 1781. године цар Јосип II издао верско-политичку одредбу »Патент о толеранцији«. Опсежним реформама заустављено је изражавање религије. Узалуд је Пије VI својим путовањем у Беч (1782) одвраћао цара од његових реформи. Каква супротност! Краљ Хенри IV ишао је 1077. године у Каносу. Седамсто година после могао је Јосип II да узвикне: »Tempi passati« (»Времена су прошла«). У латинским су се земљама подигли против језуита, тако да је фрањевац папа Клемент XIV био присиљен да 1773. године распусти језуитски ред, главно оружје против реформације. Године 1788, Луј XVI морао је да да верску слободу хугенотима, а 1789. године избила је Француска револуција. Чинило се да ће папство, како је то Наполеон рекао, пропасти само од себе. Године 1793, тачно 1260 година после прогласа »Decretum Justinianum«, народна скупштина Француске револуције забранила је обављање сваког верског чина, а 1798. године — тачно 1260 година после преузимања римске политичке моћи од малог рога — француска војска под генералом Бертјеом укида црквену државу. Французи су »последњег папу« Пија VI одвели у ропство, где је убрзо умро, и основали Римску републику.

У Откривењу, где се »мали рог« јавља као »звијер«, тај је догађај описан као смртоносна рана задата глави.⁶⁰ Та рана није, према пророчанству, требала изазвати потпуну пропаст, него само привремено одузимање власти, јер је малом рогу допуштено да делује до почетка Божјег суда.⁶¹ До жетве не треба да дозре само добро, него и оно што је зло. Зато Јован говори о излечењу

60 Откривење 13,3.

61 Данило 7,26.27.

ране којем ће се чудити цео свет: »И рана смрти њезине излијечи се. И чуди се сва земља иза звијери...«⁶²

После наполеонских ратова за папство је дошао тренутак ослобођења. Пије VII вратио се 1814. године тријумфално у Рим. Исте године поново је успостављен језуитски ред. Сликари и песници романтизма почели су се опијати традицијама римске Цркве. У Немачкој и Француској на површину су избили ултрамонтански елементи, који су заступали папин примат у питањима вере и хришћанског живљења. Папство се појавило са захтевима који нису дошли до изражаја ни у средњем веку.

1854: Проглашење догме о Маријином безгрешном зачећу без концила, папином властитом одлуком.

1864: Проклињање савремених културних идеја у попису на словљеном »Syllabus«.

1870: Дефиниција папине непогрешивости на Првом ватиканском концилу.

Истина је да је 1870. папство још једном доживело ударац кад су Италијани преузели Црквену државу, али је 1929. године Латеранским уговором између Ватикана и Мусолинија Црквена држава поновно успостављена.

Човек мора бити слеп да не види како се од тог доба налазимо усред новог препорода духовног Рима. Опет се чују речи које су се чуле у средњем веку: Чим Црква преко папе објави неку догму, »мора ућутати сваки глас осим њезинога. Црква учи: свет се дубоко клања и каже: Бог је проговорио«.⁶³

А да ли је заиста Бог проговорио? Ко је пажљиво прочитао ово поглавље, не може се двоумити да Рим проповеда »другачије Јеванђеље«. Али људска учења не могу опстати пред Богом. Морају се разбити и разбиће се на Стени Исусу.

62 Откривење 13,3.

63 W. V. Löwenich, *Der moderne Katholizismus*, Witten, 1956, 66.67.

13

СПОМЕНИК СТВАРАЊА

Ми данас живимо у времену кад је људима постало страно све што је повезано са одмарањем и миром. Да, већина људи се одриче чак и редовног телесног одмора, радећи без престанка преко целе седмице, узимајући само повремено, ту и тамо, по који дан одмора.

Међутим, и од оних који увиђају потребу за физичким одмором, само један незнатан број зна за дубље значење дана одмора. Кад би се покушала спровести анкета о дану одмора, међу људима који за себе кажу да верују у Бога, изашле би на видело поразне чињенице. Кад је спроведено такво испитивање у једној протестантској земљи, пронађено је да од хиљаду људи тек петнаест нешто зна о морално-религиозном карактеру дана одмора, а само једна особа светкује тај дан по одредбама Светог писма.

Бог је приликом стварања одредио човеку животни ритам, тј. заповедио му да првих шест дана у седмици ради, а да седми дан, Суботу, посвети Господу. Искуство нам показује да се овај божански животни ритам не може некажњено реметити. Где је данас »декада« из времена Француске револуције, у којој је седмица имала 10 дана? И где је петодневна седмица с непрекидним радним временом, каквог су увели у Русији 1929. године? Сви људски покушаји реформе неславно су пропали. Године 1932. поново је успостављена стара седмодневна седмица с даном одмора, јер се увидело да људско друштво не може без таквог временског уређења.

Минхенски физиолог Петенкофер је установио да човек у току дана издахне 190 грама кисеоника више него што је удахнуо. Тако долази до вечерњег замора. Спавањем се опет успоставља равнотежа, али не сасвим. Ипак остаје мањак од око 20 грама кисеоника, који се у току седмице толико повећа да је после шест радних дана неизоставно потребан један дан одмора да не би дошло до трајних оштећења организма. Како се јасно показује Божја мудрост и у свакодневним ситницама живота! Није чудо што је и Мојсије закључио: »И гле, све што је створио добро беше веома!«¹

Јеврејска реч »шабат« значи одмор. Из четврте заповести Декалого дознајемо да се она посебно односи на седми дан седмице који је и данас у многим језицима задржао стари назив субота. Ако се проучава проблем настанка, значења и трајања седмичног суботног одмора, тада се морају узети у озбир ове три важне чињенице:

1. Време настанка:

Са суботом се први пут срећемо у време стварања. У Писму изричито стоји: »И сврши Бог до седмог дана дјела своја, која учини; и почину у седми дан од свих дела својих, која учини; и благослови Бог седми дан и посвети га, јер у тај дан почину од свих дела својих, која учини.«² Време успостављања је врло важно, јер људи данас радо мешају божанску установу седмичног дана одмора с привременим церемонијама и уредбама јеврејског богослужења, које су нашле своје испуњење и крај на крсту на Голготи. Субота је исто тако јеврејска установа као и брак који је успостављен у исто време.³ Обе ове установе су људима дате још давно пре постанка јеврејског народа.

Када је израиљски народ био изабран да буде Божји мисионарски народ, тада су и те заповести, обавезне за све људе, али заборањене и прекршене, биле на Синајској гори поново об-

---

1 1. Мојсијева 1,31.

2 1. Мојсијева 2,2.3.

3 1. Мојсијева 2,18.24.

јављене. Субота се не може убројати у церемонијалне прописе Старог завета зато што је успостављена још пре појаве греха, а церемонијални прописи су постали потребни тек после појаве греха. Церемонијални прописи су подсећали на догађај који ће се тек догодити, а субота је успомена на догађај који се већ одиграо. Церемонијални прописи нам указују на потребу за Спаситељем, а субота је доказ свемоћне створитељске мудрости Бога.

2. Оснивач дана одмора

Свети списи Новог завета једногласно тврде да је Исус установио суботу.⁴ Зато је и назван »Господарем суботе.«⁵ Кад су у Христово време Јевреји од радосног дана седмичног одмора учинили терет, додавши му још тридесет и девет својих прописа, Исус је изговорио ове значајне речи: »Субота је створена ради човека, а не човек ради суботе!«⁶ Он тиме није укинуо суботу као установу него ју је само ослободио терета фанатичних талмудских прописа.

3. Седми дан

Да ли су данашњи дани у седмици задржали свој првобитни редослед који је установљен приликом стварања? Да ли је некадашњи библијски шабат заиста наша данашња субота? На ова питања може се дати само потврдни одговор. Морамо још нагласити да Божја заповест не каже да треба светковати један од седам дана у седмици него изричито наглашава да то мора бити седми дан. Још су патријарси били упознати с том поделом времена.⁷ Бог је тај исти поредак озаконио и у израиљском народу који још и данас поштује прави дан одмора.⁸ До Христовог првог доласка овај распоред дана у седмици остао је непромењен, јер су и ученици држали »суботу по закону«.⁹ Иако је Бог током историје често уко-

4 Јован 1,3; Колошанима 1,16; Јеврејима 1,1.2.

5 Марко 2,28.

6 Марко 2,27.

7 1. Мојсијева 29,28.

8 Упореди: 1. Мојсијева 2,2.3. са 2. Мојсијева 20,11.

9 Лука 23,56.

равао свој изабрани народ, никада му није пребацивао да је нарушио овај божански ред. За Исуса и његове апостоле субота има сасвим исто значење као и за њихове сународнике.

Календарска реформа, коју је 1582. године спровео папа Гргур XIII, није овде унела никакве промене, јер је предмет реформе био редослед датума, а не седмични распоред. По тој реформи после четвртка, 4. октобра 1582. године, дошао је петак 15. октобар исте године. Хришћани свих вероисповести се слажу да је Исус васкрснуо у први дан седмице, у недељу, па нема никакве сумње да је наша данашња субота, седми дан седмице, дан одмора који је Бог успоставио приликом стварања.

Библијска субота је у сва времена имала своје поштоваоце. Како верујемо да су старозаветни патријарси поштовали све Божје заповести, уверени смо да су они светковали Божји дан одмора.¹⁰ Израилски народ је био свестан значења седмог дана још и пре проглашења синајског закона.¹¹ Библијски извештај о томе показује да се није радило о неком новом пропису, већ само о обнављању старих правила.¹² Старозаветна откривења приписују дану одмора општељудски карактер, јер пророк Исаија каже: »Благо човеку који тако чини и сину човјечијему који се држи тога чувајући суботу да је не оскрвни, чувајући руку своју да не чини зла... А туђине који пристану уз Господа да Му служе и да љубе име Господње, да Му буду слуге, који год држе суботу и да је не оскрвне и држе завјет Мој. Њих ћу довести на свету гору своју и развеселићу их у дому својем молитвеном«. ¹³

Дакле, ко поштује суботу, поштује и признаје библијског Бога Створитеља. Субота је знак између правог Бога и праве Цркве: »То је знак између мене и синова Израилевих довијека; јер је за шест дана створио Господ небо и Земљу, а у седми дан почину и одмори се.«¹⁴ Овај, у почетку успостављени дан одмора,

10 1. Мојсијева 26,5.

11 2. Мојсијева 16,23.

12 2. Мојсијева 16,4.5.

13 Исаија 56,2.6.7.

14 2. Мојсијева 31,17.

који ће се светковати и у Божјем царству,¹⁵ битно се разликује од других старозаветних празника који се такође зову суботама, али не упућују на стварање него на друге појединости из Божјег плана спасења (овде се мисли на празник Пасхе, Духове, празник Труба, велики Дан помирења и на празник Сеница). Ови празници, као на пример Пасха, упућивали су на Христа, те су зато у Новом завету изгубили важност.¹⁶ Они су се увек јасно разликовали од »суботе Господње«. ¹⁷ О тим покретним празницима каже апостол Павле: »Да вас дакле нико не осуђује за јело или за пиће, или за какав празник, или за младине, или за суботе.« Затим додаје јасно и одређено: »Које је све било сјен од онога што шћаше да дође, и тијело је Христово.«¹⁸ Апостол никако није могао мислити на непокретни седмични суботни празник, јер он није сен Христове жртве на крсту, него успомена на стварање: »Сјећај се дана од одмора да га свјеткујеш... Јер је за шест дана створио Господ небо и Земљу.«¹⁹ Кад вечни суботни празник упоредимо с другим старозаветним празницима види се следећа разлика:

Седмична субота из Декалога:

1. Установљена приликом стварања.²⁰
2. Подсећа на стварање и пре настанка Јевреја.
3. Посвећена је успомени на стварање.²¹
4. Бог се одмарао у тај дан и посебно га благословио.
5. Стални је празник и увек пада на седми дан у седмици.
6. Начињена ради свих људи.²²
7. Светковаће се и на обновљеној Земљи.²³

---

15 Исаија 66,23.

16 1. Коринћанима 5,7.8.

17 3. Мојсијева 23,37.38.

18 Колошанима 2,16.17.

19 2. Мојсијева 20,8-11.

20 1. Мојсијева 2,2.3.

21 2. Мојсијева 20,8-11.

22 Марко 2,27.

23 Исаија 66,23.

Годишње »суботе« из церемонијалног закона:

1. Установљене на Синају 2.500 година после стварања.²⁴
2. Подсећају на догађаје из израиљске историје, као Пасха и празник Сеница.
3. Символ су будућег догађаја – сенка Христовог крста.²⁵
4. Бог није почивао у те дане и није им дао никакав посебан благослов.
5. Покретни празници који сваке године падају на други дан у седмици.
6. Одређене само израиљском народу.²⁶
7. Укинуте Христовом смрћу на крсту.²⁷

Теолог Тиодор Барнс о тексту у посланици Колошанима 2,16. каже следеће: »Из овога текста се не може закључити да Павле учи да више не постоје никакви празници, јер не постоји ни најмањи основ за веровање да би само једна заповест из Декалога могла изгубити своју обавезну снагу... Апостол има у виду велики број јеврејских светковина, које су се заснивале на церемонијалном закону, а не на Декалогу. Ни за једну од Десет заповести не може се казати да је само 'сен онога што ће доћи'. Све ове заповести су по својој природи вечне и опште обавезне.«²⁸ Субота по свом настанку у време стварања и по свом месту у средишту Декалога спада у прописе вечног Божјег моралног Закона, сматрају многи познати теолози. Тако познати теолог Јохан Лоренц фон Мосхајм каже: »Пропис о суботи никако не спада у оне Мојсијеве законе који се називају церемонијалним или левитским законима. Он спада у вечни и непромењиви морални Закон.«²⁹

---

24 3. Мојсијева 23

25 Колошанима 2,16.17.

26 Ефесцима 2,14.15.

27 Колошанима 2,17.

28 Barns, *Notes on the Epistles to the Ephesians, Phillippians and Colossians*

29 H. H. Schmitz, *Kennt die Heilige Schrift die Sonntagsfeier*, Hamburg

Исто тако одређено изражава се и др Филип Шаф: »Што се тиче светковања једног одређеног дана у седмици, постоји одређена божанска заповест о светковању седмичне суботе која се налази у Декалогу. Та заповест је успостављена у време стварања и има много узвишеније значење него што би било само национално, привремено или церемонијално.«³⁰

Само необавештени могу зато мислити да су Исус и апостоли укинули суботу. Наиме, о Спаситељу пророчанство унапред каже да ће Он учинити Закон »великим и славним«³¹ и да ће га »на срцу носити«.³² Тако нам је јасно показано Исусово држање према прописима Божјег Закона. Он то и сам каже у својој Беседи на Гори: »Не мислите да сам Ја дошао да покварим Закон или пророке: нијесам дошао да покварим, него да испуним. Јер вам заиста кажем, докле небо и Земља стоји, неће нестати ни најмањег слова или једне титле из Закона док се све не изврши. Ако ко поквари једну од овијех најмањијех заповијести и научи тако људе, најмањи назваће се у царству небескоме; а ко изврши и научи, тај ће се велики назвати у царству небескоме.«³³

Нови завет нам говори о Исусовом обичају да суботом посећује синагогу³⁴ и да тога дана учи из Писма.³⁵ Он никада није обешчистио божански дан одмора, већ је учио људе како се он правилно светкује: »Ваља у суботу добро чинити.«³⁶ Чуда која је Исус чинио суботом, иако су по традицији законика спадала у прекршаје суботе, била су по божанском плану не само допуштена, већ су истицала прави смисао дана одмора, јер »Отац мој дослије чини, и ја чиним«.³⁷ Небески Отац и суботом одржава свет па је и наша морална обавеза да суботом чинимо све оно што је неопходно за одржавање телесног и духовног живота. Ево шта о

---

30 Dr P. Schaff, *Geschichte der alten Kirche*

31 Исаија 42,21.

32 Псалам 40,9.

33 Матеј 5,17-19.

34 Лука 4,16.

35 Лука 4,31.

36 Матеј 12,12.

37 Јован 5,17.

томе каже Теодор Цан, један од најпознатијих тумача Новог завета: »Успоставивши прави однос између божанске заповести о суботи и одржања човековог живота, Исус није укинуо божанску заповест, већ је научио свој народ како се она правилно испуњава... Он је имао силу да промени посвећени ред ствари кад више не буде одговарао својој сврси, али за време своје земаљске службе Он ову своју моћ није никада употребио, осим да би заповест о суботи испунио по дубоком смислу и слову Закона. У последњој борби са својим противницима постигао је тим својим ставом да њихове тешке оптужбе саме од себе пропадну. Он није био осуђен на смрт зато што је 'кршио' суботу, већ зато што је 'срамотио' Бога издајући се за Његовог Сина. То га је одвело на крст.«³⁸

Како су се апостоли односили према суботи? Они су у свему строго следили пример свог Учитеља, па су тако и после Његове смрти и васкрсења светковали тај дан. Исус им је то сам посредно заповедио кад је прорицао разорење Јерусалима: »Него се молити Богу да не буде дјежан ваша у зиму ни у суботу.«³⁹ Овај текст јасно потврђује да се у апостолско доба, у првом веку, није светковао ни један други дан осим суботе. Пошто су апостоли и старешине сматрали држање заповести Декалога својом обавезом,⁴⁰ то се никако не може говорити о некој промени дана одмора или о укидању суботе у прахришћанско доба. Субота је била поштована, јер су први хришћани били послушни Божјим заповестима, а не због традиције или страха. Само Писмо о томе каже: »А у суботу дакле осташе на миру по Закону.«⁴¹

Апостол Павле, велики апостол незнабожаца, који је иначе често говорио против оправдања делима Закона, никада није ни покушао да оспори суштину Закона, његову вечност и обавезност за ове људе. Он се, напротив, врло често бранио од оптужбе да његове поставке о оправдању вером воде антиномизму,

---

38 T. Zahn, *Geschichte des Sonntags*

39 Матеј 24,20.

40 Јаков 2,10.

41 Лука 23,56.

тј. порицању Закона. Из свих његових посланица извире дубоко уверење да сваки верник мора у овом животу показати поштовање према Божјем моралном Закону.⁴² Да апостол Павле није помишљао на укидање суботе, сведоче нам и извештаји Дела апостола у којима се спомиње његово проповедање суботом. Да се то никако није радило о неком попуштању Јеврејима, види се из случаја кад апостол суботом говори незнабошцима⁴³ не спомињући уопште својим слушаоцима да би светковање тог дана било обавезно само за Јевреје. Он се иначе није нимало обазирао на гнев Јевреја кад је категорички одбацио оправдање делима Закона.⁴⁴

Да Павле осим суботе није светковао ниједан други празник, може се закључити из описа његовог боравка у Коринту.⁴⁵ Док преко целе седмице вредно ради израђујући шаторске прекриваче, Павле суботом проповеда Јеванђеље и Јеврејима и незнабошцима, трудећи се да сваког задобије за Христа. Дајмо опет реч професору Цану: »Само би једноме апостоли поверовали кад би им рекао да је дошло време за промену прописа које је објавио Мојсије. То је био Син Човечији који је себе називао Господарем суботе. Али, они су знали да јудејску суботу није нити укинуо, нити кршио него заиста светом држао. Осим тога, знали су да је својим ученицима запретио да се нико не усуди да укине ниједну од најмањих заповести Мојсијевих. Зато се у апостолско доба нико није усуђивао мењати заповести о суботи. У мноштву јудејских хришћана није се сигурно нашао такав, јер су они строго држали прави дан одмора... Од хришћана из незнабоштва није такође нико могао доћи на такву помисао све док је апостол Павле имао утицаја на њих.«⁴⁶

Све ово доводи у безизлазну ситуацију оне који одричу обавезност заповести о суботи. Једне – који увођење светковања

---

42 Римљанима 3,31; 8,4; 1. Коринћанима 7,19; 9,21; Галатима 6,2.

43 Дела 13,42-48.

44 Дела 13,38.39.

45 Дела 18,1-4.

46 Т. Zahn, цитирано дело.

недеље желе приписати Христу и апостолима зато што се нигде у Божјем Закону недеља не спомиње, нити су Исус и апостоли било коме заповедили да је светкују; недеља тако није никакво дете Божјег откривења, већ производ људске традиције, јер Писмо говори само о суботи. И друге – који тврде да је заповест о суботи укинута и да је пропис о недељи као одредба Цркве ступио на њено место – јер никако не могу објаснити како се може укинути једна заповест Божјег моралног Закона и на њено место поставити један људски пропис. Свесни тежине проблема, људи су стално узалуд покушавали приписати ту промену Светом писму. Они кажу да је »субота замењена недељом, јер је Исус у недељу васкрснуо«. Људи тако потпуно свесно игноришу чињеницу да васкрсење нема никакве везе с четвртом заповешћу Декалога, и да Исус и апостоли нису дали никакву изјаву која би упућивала на неку такву промену. За прва три еванђелиста, која су своје списе писали у другој половини првог века, субота је још увек субота, а недеља ништа више од обичног првог дана седмице.⁴⁷

Исто вреди и за Јована који је своје Јеванђеље писао крајем првог века.⁴⁸ Зар хришћани који светкују суботу не признају празник Христовог васкрсења? Напротив! Они васкрсење светкују на једини прави начин крстећи се у вери уроњавањем.⁴⁹

Један други омиљени изговор оних који оправдавају промену дана одмора јесте да се Свети Дух излио на апостоле на дан Педесетнице у недељу и да је тиме недеља постала нови дан одмора. Није доказано да се тај догађај збио у недељу, али да је и тако, ипак је време изливања било одређено не даном у седмици, већ педесетим даном после Пасхе кад су и иначе сви славили Духове или Педесетницу. Међу тумачима Библије, иначе, постоје разна мишљења о томе на који дан у седмици је те године пала Педесетница. Цан, Вислер, Олсхаузен, Барис и други верују да је то била субота.

---

47 Марко 16,1.2.

48 Јован 20,1.

49 Римљанима 6,4; Коринћанима 2,12.

Неки тврде да су апостоли посветили први дан седмице светковањем Вечере Господње и скупљањем дарова. Они се позивају на библијске текстове у Делима 20,7-11. и 1. Коринћанима 16,2. Чак и да се прихвати такво тумачење ових текстова, тиме није ништа речено против заповести о суботи. Наглашавање првог дана у седмици и укидање заповести о светковању суботе су два потпуно различита појма. Како се из библијских текстова, које они наводе, никако не може закључити да је недеља светкована у смислу заповести о седмичном дану одмора, излази да недеља у раздобљу од другог до четвртог века никада није била светкована као празник који би имао суботни карактер, већ је на неким местима долазило до појаве једног двоструког празника, тј. поштовала се у исто време и субота и недеља.

Пажљивије разматрање текста у Делима апостола у 20. глави наводи нас на помисао да обред Вечере Господње није давао првом дану седмице неко посебно свечано обележје, јер су најстарије хришћанске заједнице делиле Вечеру Господњу не обраћајући посебну пажњу на дан у седмици.⁵⁰ У ствари, Исус је ново-заветној цркви оставио потпуну слободу у одређивању времена кад ће славити успомену на Последњу Вечеру. Онај који од ове слободе жели да начини ропски пропис може се с пуним правом назвати »човеком закона«. Осим тога, можда је овај састанак о коме се говори у Делима 20,7-11. сасвим случајно био одржан у недељу.

Др Хајнрих Мајер каже о том тексту у свом коментару Новог завета: »Не може се историјски доказати да је недеља већ тада била светкована редовним религиозним састанцима и одржавањем 'агапа' (Вечере Господње), јер је врло могуће да је и у овом нашем случају састанак био одржан у први дан седмице сасвим случајно, јер је Павле следећег дана намеравао путовати, а осим тога у 1. Коринћанима 16,2. и Откривењу 1,10. не спомиње се да је недеља била редовно посвећена служби Божјој.«

Што се тиче скупљања прилога за сиромашне у 1. Коринћанима 16,2, не може се уопште говорити о неком састанку у неде-

---

50 Дела 2,46.

љу, нити о некој заједничкој служби Божјој, већ о одвајању прилога за сиромашне и то код куће, јер се само тако може превести грчка реч »*par eauto*«. Олсхаузен каже такође: »Из овог текста се не може закључити да су ови прилози скупљани на неким недељним састанцима у цркви, јер је по Павловим речима свако свој прилог одвајао и чувао код куће.«

И црквени историчар Неандер признаје: »Још се мање то може доказати из текста у 1. Коринћанима 16,2. Све се најједноставније објашњава ако се само мисли на један у нашем грађанском животу уобичајени почетак седмице.«⁵¹

Још нам преостаје текст из Откривења 1,10, на који се многи позивају да докажу своја гледишта о светости недеље. »Дан Господњи«, грчки »*kyriake hemera*«, дан који припада Господу, не може се никако односити на недељу ако се узму у обзир библијски прописи и наука. Или је овај израз употребљен као синоним за »*hemera Kyriu*«, дан Господњи, који означава дан другог Христовог доласка,⁵² или се ради о суботи која је »дан свет Господу«. ⁵³ Ако се сетимо да је уобичајени назив за Судњи дан »*hemera Kyria*«, а не »*hemera kyriake*«, онда нам друго тумачење изгледа вероватније. У ствари, у шестом поглављу једног апокрифног списа из другог века, »Дела апостола по Јовану«, субота се назива »*hemera kyriake*«. Апостол Јован није у свом Откривењу сигурно тако назвао недељу кад у свом Јеванђељу – које је врло вероватно писано тек после Откривења – недељу назива једноставно и неформално првим даном у седмици.⁵⁴

Тек у апокрифном Петровом Јеванђељу, једном спису из друге половине другог века, појављује се израз »*hemera kyriake*« да означи годишњицу Христовог васкрсења, Ускрс. У четвртом веку почиње се тај израз употребљавати као синоним за седмичну недељу. Како се онда светковање недеље проширило у хришћан-

51 L. R. Conradi, *Der Sabbat der Bibel und der Sonntag der Überlieferung*, Hamburg, 1919, 32.33.

52 1. Солуњанима 5,2. и 2. Петрова 3,10.

53 Исаија 58,13.

54 Јован 20,1.19.

ској Цркви? Теодор Цан овако одговара: »Недеља није Христова установа или заповест. Ма како била тесно повезана с историјом хришћанства, она није ни тако стара као хришћанство.«⁵⁵

Из свега се види да недеља није хришћанима ни празник, ни дан одмора. Иако се почела славити као дан радости још у другом веку, она иза себе нема ни Христовог ни апостолског ауторитета. Установа недеље као седмичног дана одмора, до које је дошло у четвртном веку, значи директно кршење Божје заповести о суботи као дану одмора, а тиме и отпад од библијске истине.

Ако нас занима како се могло догодити да се у другом веку светковање недеље тако брзо проширило и примило карактер непријатељства према установи суботе – библијски дан одмора је на многим местима светкован све до петог века – тада треба узети у обзир следеће чињенице:

1. Увођење светковања недеље било је олакшано нехришћанским антисемитизмом неких такозваних Христових следбеника и свесним ширењем лажне науке да је субота јеврејска установа. »Варнавина посланица« из 120. године (нема никакве везе с апостолом Варнавом, већ ју је написао неки хришћанин из Египта под видљивим утицајем гностичких идеја), садржи овакав апсурдни редослед мисли: Сваки дан стварања је симбол једне хиљаде стварних година историје. Тек у седмој хиљадугодишњици ће бити омогућено право светковање суботе. Недеља је »осми дан« седмице и тако постаје симбол осме хиљадугодишњице, тј. Божјег царства. Како недеља нема светост суботе, то се може светковати већ сада. У целом овом кошмару заблуда изненађује само чињеница да и данас има хришћанских теолога који Варнавину посланицу узимају као доказ оправданости увођења светковања недеље у хришћанство.

2. Неки пагански обичаји су много помогли увођењу светковања недеље међу хришћне, јер су тој установи осигурали наклоност незнабожаца. Као што је познато, Римљани су већ од прихватања седмодневне седмице посветили Сунцу први дан. Према томе, »Dies solis« или »дан Сунца« је првенствено паганска уста-

---

55 Т. Zahn, цитирано дело

нова. То нам уједно објашњава зашто је Јустин Мученик око 150. године, у својој првој Апологији упућеној римском императору, први дан назвао »hemera Heliou«, тј. Сунчев дан. Како је знао да је установа недеље блиска паганима, мислио је да ће на тај начин осигурати њихову подршку. Опште ширење светковања недеље као дана »Solis invictus« – дана »непобедивог Сунца« – што је било резултат увођења култа персијског бога Митре – ишло је у прилог прихватању недеље и у крилу хришћанске Цркве. Само се тако може објаснити чињеница да је први закон о светковању недеље, који је издао император Константин, 7. марта 321. године, био замишљен као заједничка платформа за сједињење хришћанске и паганске цркве да би се спасило Римско царство.

Иако је Константин хришћанству дао потпуну слободу, он га је заувек и непоправљиво жигосао жигом паганства. Како је дубоко потонула Црква кад је могла из руке једног паганског владара спремно прихватити заводнички поклон закона о недељи и без срама га уврстити међу основне догме хришћанства! Од тада надаље отворено се признаје да се ауторитет човека мора поштовати и у верским питањима, па мало по мало људи постају више послушни човеку него Богу.

Ево шта објективни историчар каже о Константину кога Црква назива »апостолским владаром« и проглашава свецем: »Хришћанин још није био, ни формално ни стварно... кад је издао свој закон о светковању недеље 7. марта 321. године. Он се изричито ни не позива на Цркву, јер ни дану не даје његово хришћанско име, већ га на добри стари пагански начин назива 'часним даном Сунца'«. ⁵⁶

Пошто се Црква у потпуности сложила с Константиновим плановима, она је морала ћутке прихватити и компромис с паганством. Артур Стенли каже о томе: »Тврдоврата веза са старим богом светлости је чак и у наше време оставила своје трагове у једној од најсветијих и најшире прихваћених установа хришћанства. Задржавање старог паганског имена *Dies solis* – у многим

---

56 T. Zahn, *Geschichte des Sonntags*, u H. H. Schmitz, *Kennt die Heilige Schrift die Sonntagsfeier*, Hamburg, 17.

језицима се недеља и данас зове Сунчев дан – за означавање седмичног хришћанског празника, показује у првом реду да је дошло до стапања хришћанских и паганских обичаја, што је и била отворена намера Константинова, кад је својим паганским и хришћанским поданицима заповедио да светкују први дан у седмици – часни дан Сунца! Овај указ, којим је то светковање наређено, био је зато сасвим правилно назван 'новим раздобљем у историји Господњег дана'. Константинов план је и био да противничке религије уједини једном заједничком установом.⁵⁷

Не би ипак било праведно тврдити да је иницијатива за ову промену потекла само од Константина, јер је Црква већ на сабору у Елвири 305. године донела о томе црквене прописе. Међутим, мора се признати да је тек издавање државног закона широм отворило врата широком прихватању прописа о светковању недеље и у крилу хришћанства. На сабору у Лаодикеји, 343-381. године, први пут се јасно и одређено изриче проклетство над свим светковатељима суботе и недељи облачи рухо суботне светости. У 29. канону тог сабора стоји: »Хришћани не смеју јудаизирати и суботом беспосличити, већ тога дана морају радити. Међутим, дан Господњи, недељу, морају посебно поштовати и, ако је могуће, тога дана као хришћани почивати. Ако се неко као јудаиста пронађе, биће од Христа искључен.«

У Вецер-Велтеовом *Католичком црквеном лексикону* пише: »Почетком четвртог века појављује се црквена заповест о светковању недеље.« Тако је током времена од једног дана који је био блага успомена на васкрсење створен празник сличан суботи. Бискуп Еузебије из Цезареје то потврђује: »Све што је требало чинити суботом, ми смо пренели на недељу.« Промена Божјег Закона, што би за апостоле и прве хришћане било нечувена јерес, сада је уздигнута на ранг Божје заповести са захтевом да се на основу послушности према том људском пропису одређује вечно спасење или проклетство верника!

Али, библијска субота је и даље поштована. Бог је у свим временима имао своје одане сведоке и вернике. У првом веку, у доба

---

57 F. H. Yost, *Der ursprüngliche christliche Sabbat*

апостола, Црква је још увек верно светковала библијску суботу, као што се то може закључити из текста у Јеванђељу по Матеју 24,20, али у другом веку шири се светковање недеље и субота се све више потискује. »Дан одмора, који је код Јевреја и првих хришћана падао на седми дан седмице, премештен је касније на Митрин дан Сунца, први дан седмице.«⁵⁸ Још у другом веку је долазило до снажног отпора против гностичко-антисемитских тенденција, које су изражаване и у Варнавиној посланици, што се може закључити на основу једног папируса који је пронађен 1897. године у Египту: »Ако не будете светковали суботу, нећете видети Оца.«⁵⁹

Дуго времена се по хришћанским црквама светковао дво-струки суботнедељни празник. »Стара субота је остала«, каже професор Брервуд, »и хришћани источне Цркве поштовали су је преко 300 година после Спаситељеве смрти заједно с даном Господњим. Осим тога, следећих сто година у Цркви се није знало за други дан осим суботе.«

Историчар цркве Џозеф Бингам пише: »Поред Господњег дана први хришћани су врло строго светковали суботу, седми дан... Сви су се потпуно слагали да га је потребно светковати као свети дан Божје службе и молитве.«⁶⁰ И други познати црквени историчар Гизелер наглашава: »И недеља и субота су светковане као празници, последњи ипак без јудејског празноверја.« У *Ајосџолским Констџијуцијама*⁶¹ из четвртог века стоји: »Држите као празнике суботу и дан Господњи, јер је први успомена на стварање, а други на васкрсење.« У истом смислу треба разумети и опомену црквеног оца Гргура из Нисе (умро 394. године): »Како можеш поштовати недељу кад суботу кршиш? Зар не знаш да су ти дани браћа? Ко једнога мање поштује, и другога потцењује!« Описујући стање у четвртом веку, историчар Т. Цан говори о многобројним примерима светковања суботе међу хришћани-

58 Powell-Davies, *Der Fund von Qumran*, Brockhaus, 1957.

59 E. Hennecke, *Neutestamentliche Apokryphen*, Tübingen, 1924.

60 J. Bingham, *Antiquities of the Christian Church*

61 *Contitutiones apostolica*, VII, 23.

ма.⁶² Било би потпуно погрешно сматрати да се ту ради о следбеницима јудаистичких секти. Не! Ови извештаји долазе из већине хришћанских заједница. Тако, на пример, Сократ, црквени историчар из 5. века, овако извештава: »Иако су скоро све заједнице по целом свету светковале сваке седмице Свете Тајне суботом, заједнице у Риму и Александрији су одбијале да то чине, упркос старој традицији.«

Из строгих прогласа папа и концила против светковатеља суботе мора се закључити да су они били прилично бројни. У средњем веку налазимо трагове светковања суботе у цркви Ирске и Шкотске, које су дуго времена важиле за најистакнутије мисионарске цркве међу хришћанима западне Европе, затим међу пасажирима, инсабатима, који су били повезани с Валденжанима, и у цркви у Арменији и Етиопији. На жалост, многи реформатори нису прихватили истину о суботи, а неки су се чак и борили против ње. Тако Лутер 1538. године пише један трактат под насловом »Против суботара«⁶³ у коме говори о хришћанима који су у то време у Чешкој светковали суботу. Много тога што реформатори нису спознали, поштовали су други хришћански учитељи: крштење признањем вере, одвојеност Цркве и државе, одбацивање оружја, а неки су светковали библијску суботу.

За време краљице Елизабете I (1558-1603) настала је у Енглеској заједница светковатеља суботе, која је касније у Америци узела име »баптисти седмог дана«. Године 1661. један од проповедника те заједнице, Џон Џемс, био је обешен а затим расечен на четири дела. Први мисионар баптиста седмог дана послат је у Америку 1664. године, а већ 1671. године оснива се њихова прва црква на америчком тлу.

Данас, највише захваљујући пожртвованом раду адвентиста седмог дана, по целом свету се чује гласни позив на реформу и на прихватање Божјег дана одмора у духу Светог писма.

Да цела установа светковања недеље стоји на врло slabим основама, јасно се може видети из изјава којима се покушавају

---

62 T. Zahn, *Geschichte des Sonntags*

63 M. Luther, *Wider die Sabbater*

оправдати многи католички и протестантски теолози. Католичка црква отворено признаје да Свето писмо не познаје установу недеље нити је наређује. У римском катехизму јасно пише: »Божја црква је нашла за добро да празник одмора премести на дан Господњи.«⁶⁴

Још је отворенији језуита Шефмахер: »Има ли Црква право да уводи празнике? Она на то има савршено право, јер је њена дужност да регулише јавно богослужење. Докажи то неким примером! Да Црква нема то право зар би могла одредити да се уместо суботе светкује недеља?»⁶⁵

Овакве неодмерене изјаве изазвале су противљење реформатора, и они су их на основу Библије одлучно одбацивали. Пропис, жигосан паганским жигом, који су људи увели у четвртном веку, никако није могао стати у исти ред с Христовим и апостолским прописима. Скоро да човек осећа какво је узбуђење обузимало реформатора Меланхтона кад је у 28. поглављу своје Аугзбуршке конфесије подигао глас оптужбе против такве дрскости: »И тако из тога што је субота промењена у недељу противно Декалогу, они извлаче закључак да им припада поштовање, и ни један други пример не уздижу тако високо као промену суботе. Тиме желе показати силу Цркве која може преиначавати и мењати Десет заповести!«

У ствари, за хришћанина који се поклања једино пред Божјим ауторитетом, потпуно су неприхватљиви прописи које је такозвана Хришћанска црква донела вековима после Христове смрти и које још увек доноси. Христос није у четвртном веку издао никакву нову заповест! За нас хришћане су меродавна само сведочанства Старог и Новог завета. Црква данас не може прописати оно што нису прописали Христос и апостоли и што није записано у Светом писму. Морамо се сетити речи светог Августина, који у својој посланици против Петулијана неувијено изјављује: »Не сме човек следити бискупе, иако су правилно

---

64 *Catechismus Romanus*, izdanje F. Rauch, Innsbruck, 1929.

65 Scheffmacher, *Kontroverskatechismus*, Le Roux Strassburg

изабрани, ако греше или уче и наређују било шта што се противи светим божанским списима!»

На жалост, ово савршено правилно сазнање послужило је неким реформаторима као повод да западну у још веће заблуде. »Scriptura Sabbatum abrogavit!« – »Писмо укида суботу!» Тако гласи прва злокобна заблуда коју износи већ споменута Аугзбуршка конфесија, јер је једну вечну заповест, коју је у почетку дао свим људима, могао изменити или укинути само њен Законодавац. Али, ми знамо да Христос и апостоли нису ни помислили да укину суботу и да се она не сме мешати са празницима церемонијалног закона.

До ове заблуде никада не би дошло да Лутер већ у самом почетку није начинио одсудну грешку. Он је, наиме, прихватио становиште да је Богу потпуно свеједно који дан у седмици светкујемо као седмични дан одмора и да то може бити и субота и недеља, па чак и понедељак.

Како би то аутоматски довело до хаоса, то се и Меланхтон изјаснио за недељу: »Како се указала потреба да се изабере неки одређени дан да би народ знао кад се треба окупљати, то је Хришћанска црква одредила недељу, имајући за ту промену утолико више воље и жеље што је људима био потребан један пример хришћанске слободе да познају да није потребно ни држање суботе нити неког другог дана.«⁶⁶ У овим речима се крије јасно признање да недеља није прописана законом или Христовом науком, већ је само људска установа. Ово признаје и историчар Ј. Неандер: »Светковање недеље је одувек било људска уредба као што су то и све друге светковине.«⁶⁷

Из овог се даље може закључити да светковање недеље није обавезно, и да тај пропис нема ни ауторитета, ни улоге неке Божје заповести. Међутим, сада се јавља један парадокс! Код протестаната који следе Аугзбуршку конфесију, трећа заповест декалога (у Светом писму је то четврта заповест!) гласи: »Светкуј

66 *Augsburgische Konfession*

67 J. Neander, *Allgemeine Geschichte der christlichen Religion und Kirche*, Hamburg, 1828.

дан одмора!« Дакле, и лутерани захтевају светковање седмичног дана одмора и преступ те заповести сматрају грехом. Иако та заповест у Аугзбуршкој конфесији не говори изричито ни о једном одређеном дану у седмици, протестанти на основу ње светкују недељу и огорчено бране њено светковање, иако сами изјављују да је она само људска творевина и да нема основа у Светом писму. Још је парадоксалније становиште протестаната хелветске конфесије. У *Хајделбершком катихизму* те конфесије стоји: »Како гласи Господњи закон? Сећај се дана суботног да га светкујеш.«⁶⁸ Врло добро! Ово на први поглед изгледа много одређеније него бојажљиво: »Светкуј дан одмора!« Али, тако изгледа само на први поглед, јер се одмах види да је та »субота« у ствари традиционалистичка недеља, која је само добила старо библијско име. А питање је било: »Како гласи Господњи закон?«

Недеља коју светкује Католичка црква није библијска, али је бар образложена логичким разлозима, док протестантска недеља нема везе ни са Библијом ни са логиком! Називати недељу суботом, да би се тако том дану осигурала законска оправданост, јесте теолошка манипулација сасвим неуобичајене врсте! Цео тај проблем дана одмора открива само жалосну недоследност протестантских цркава.

Теолог Х. Х. Шмиц сасвим оправдано поставља питање: »Кад ће коначно доћи време да у Евангелистичкој цркви питање дана одмора добије свој библијски одговор? Не прихватити догму о Марији зато што нема потврде у Библији, одбацити науку о бесмртности душе зато што је њено порекло паганско и страно Библији, у питању крштавања деце заузети неутрално становиште, јер ни Свето писмо није у томе одређено – то су одлуке надахнуте правим протестантским духом који прихвата само оно што је основано на Светом писму. Али, задржати светковање недеље, иако су небиблијски карактер тог празника доказали и многи евангелистички теолози, то представља чудновату недоследност.«⁶⁹

---

68 *Der Heidelberger Katechismus*, Zwingli Verlag, Zürich, 1953.

69 H. H. Schmitz, *Kennt die Heilige Schrift die Sonn tagsfeier*

Зато је потпуно оправдан приговор који се с католичке стране упућује протестантима да се не држе свог основног правила »Sola Scriptura« – »само Писмо« и да би требало да буду много »евангелистичкији« ако желе задржати то име.

Језуита Шефмахер оправдано поставља питање: »Да ли је истина да се протестанти тачно у свему држе Писма? Не, јер кад би се тачно држали Писма, морали би много што шта учинити што не чине, и понешто престати да чине што чине!... Морали би уместо недеље светковати суботу, јер у Библији стоји: 'Сети се да светкујеш дан суботни', а не недељни... Шта се може закључити из свега што је наведено? Да се протестанти неоправдано називају евангелици, јер не поступају према Јеванђељу, верујући и чинећи оно чега у Јеванђељу нема. С друге стране, не чине понешто што је у Јеванђељу записано.«⁷⁰

Из целог овог лавиринта постоји само један излаз! Вратимо се Божјој Речи! Не можемо се изговарати на заједничку кривицу свих цркава. Бог тражи да донесемо своју одлуку. Треба се више покоравати Богу него људима! Свако ко прочита ове редове може јасно да види прави пут! Само оно хришћанство које је послушно Божјој Речи има право да носи то часно име! Само ће послушни ученици моћи да стану пред лице свог Учитеља!

Благо ономе који у великој борби између добра и зла, између светла и таме, између божанских прописа и људских заблуда приступи онима који »држе заповести Божје и имају веру Исусову.«⁷¹

---

70 J. J. Scheffmacher, *Kontroverskatechismus*

71 Откривење 14,12.

14

СМРТ – ПОЧЕТАК ИЛИ КРАЈ

»Све што знам јесте да ћу ускоро умрети!« – жалосно је изјавио француски мислилац Блез Паскал. Иако људи врло вешто успевају да затворе очи пред тим сазнањем, ипак се не могу отрести потресног осећања да је све што јесмо, што имамо и чинимо, жигосано печатом пролазности; ништа није сигурније од чињенице да ћемо једног дана сви умрети. Та несигурност нашег крхког и пролазног постојања – то ужасно питање како, када и где ћемо умрети – ма како то парадоксално изгледало, јесте једина сигурност у нашем животу. Живот стално доказује истинитост Јовових речи:

»Човек рођен од жене
кратка је вијека и пун немира.
Као цвијет ниче,
И одсијеца се,
И дјежи као сјен,
И не остаје.«¹

Смрт не поштује ни узраст, ни положај, ни част, ни новац. Она погађа младића у пуној снази његове младости, гаси животни пламен уморног старца, приближава се верном и неверном, не застаје ни пред надничаревом колибодом, ни пред царевом палатом. Она јесте и остаје »краљица ужаса«.²

Оно што у свему томе највише узнемирава није стална присутност смрти, већ проблем који њено постојање поставља на-

---

1 О Јову 14,1,2.

2 О Јову 18,14.

шем интелекту. Шта је то смрт и шта ће бити после ње? Милион људи, цивилизованих и нецивилизованих, образованих и необразованих, узалудно су покушавали да реше тај проблем. Паскал каже: »Али оно што најмање познајем јесте та смрт, којој никако не могу утећи!« Да ли је заиста тако?

У рушевинама старог Солуна пронађене су две урне с пепелом покојника. Обе су потицале из истог доба. Једна је носила натпис: »Нема више наде!«, а друга: »Христос је мој живот!« Два натписа, два погледа на свет! Док је први, израз болне резигнације, други је пун божанске извесности. Ако се обратимо Створитељу света, постоји излаз, постоји решење проблема смрти! Једино Он, у коме је почетак и свршетак света, у коме се стичу све нити људске судбине, може одговорити на наше вечно питање: зашто? Једини Он може нас ослободити смртне осуде, јер само слаби људски ум може у смрти гледати ослобођење. Човек се у ствари свим силама свог бића бори против умирања, одбија да га прихвати као животну стварност, све док се на крају, свесно или несвесно, с њиме не помири, јер се мора помирити.

Библија зато каже да нам је смрт »непријатељ«. ³ Она није била предвиђена приликом стварања, већ је касније, после греха, ступила на сцену. ⁴ Она није коначни резултат неког природног процеса, нити нека незаслужена, деспотски наметнута судбина, већ праведна осуда човека-побуњеника који се свесно удаљио од Извора живота: »Јер је плата за гријех смрт!« ⁵ Овај непроменљиви закон се односи на све људе, јер су сви сагрешили: »Тако, као што кроз једног човијека дође на свијет гријех, а кроз гријех смрт, и тако смрт уђе у све људе, јер сви сагријешите.« ⁶

Ова осуда се односи на целог човека; ништа у њему није поштеђено смрти. Управо је апсурдно и нехришћански веровати да смрт напада само тело, док је душа, као неумрла, од тога поште-

---

3 1. Коринћанима 15,26.

4 1. Мојсијева 2,17.

5 Римљанима 6,23.

6 Римљанима 5,12.

ђена. По науци Светог писма само је Бог бесмртан.⁷ Послушношћу је први човек могао имати удела у тој Божјој особини, али је својом непослушношћу изгубио свако право на бесмртност. Зато је над целим Адамом – његовим телом, духом и душом – била изречена осуда »да не пружи руке своје и узбере и с дрвета живота, и окуси, те довијека живи«. »Јер си прах, и у прах ћеш се вратити.«⁸

Створивши човека, Створитељ је његово постојање тако уредио да се његов живот одвија у три нивоа, да се тако изразимо.⁹ Душа и дух не могу постојати независно и одвојено од тела, јер, прво, телесна егзистенција је неотуђиви атрибут човековог постојања и, друго, сами по себи дух и душа нису нека посебна, бесмртна и од тела одвојива духовна бића. Другим речима, грчки дуализам смртног тела и бесмртне душе потпуно је стран библијском откривењу. То се може закључити и из чињенице да иако се у Библији реч »душа« спомиње преко 800 пута, она никада нема атрибут »бесмртна«. Баш супротно од тога, човек се увек назива смртником.¹⁰

Шта онда значе изрази »душа« и »дух«? У једном библијско-теолошком речнику стоји: »Психа или душа обухвата јединство функција унутрашњег живота – осећања, вољу, схватање и размишљање. Она је физиолошки потпуно срасла с телом и не постоји изван њега. Чињеница да човек има и дух упућује нас на то да он својим »бити« припада још једној другој категорији. Дух није интелект нити разум – за то Нови завет употребљава сасвим другачији грчки израз »nous« – интелект и разум су душевне функције. Дух означава личност човека у смислу одговорности пред Богом, његово 'ја сам' пред Богом.«¹¹

Дакле, у часу смрти престају све животне функције; престаје човекова егзистенција. Псалмиста то овако описује: »Изиђе из

7 1. Тимотију 6,15.16.

8 1. Мојсијева 3,19-22.

9 1. Солуњанима 5,23.

10 Псалам 90,3; Исаија 66,16; Данило 2,30; Јаков 5,20.

11 Osterloh-Engelland, *Bibl-Theologisches Handwörterbuch zur Lutherbibel*, Göttingen, 1959, 169.

њега дух и врати се у земљу своју: тај дан пропадну све помисли његове.«¹² Последњи део реченице упућује нас на то да распадањем тела престају и све психичке функције. Само дух, неки пут назван дахом или животном силом, који је подједнако својствен и људима и животињама, и као такав потпуно различит од духа којим се повезујемо с Божјим Духом, одлази натраг к Богу.¹³ Међутим, ова животна сила нема с бесмртном душом из грчке филозофије баш ништа заједничког. Свето писмо каже: »Јер што бива синовима људским, то бива и стоци, једнако им бива; како гине она тако гину и они, и сви имају исти дух; и човјек ништа није бољи од стоке.«¹⁴

Овим се жели казати да Бог у часу човекове смрти узима натраг животни дах који му је у почетку дао да би материја могла оживети. Тако човек опет постаје прах од кога је једном и био начињен.¹⁵ Исто то каже и Псалом 104: »Узмеш им дух, гину и у прах свој повраћају се.« Како ниједан од три основна елемента човека – душа, дух и тело – не може егзистирати независно, то човек стоји или пада као целина. Према томе, нема ни неког посебног спасавања душе. Онај ко поистовећује безличну животну силу с неумрлом душом, мора према томе веровати и у преегзистенцију душе. Ако сматра да душа после смрти тела наставља свесно и независно постојање, тада мора веровати да је она и пре уласка у тело негде постојала као свесно биће. И заиста, после Платона многи филозофи су доводили у везу бесмртност душе с њеном преегзистенцијом. Ни једно ни друго нема ослоња у библијској науци.

Када би дух живота о коме говори Библија био нека неумрла душа, тада би по веровању следбеника теорије о постегзистенцији душе и добри и зли заједно морали ићи на небо, јер Свето писмо каже да се дух живота свих бића враћа Богу који га

---

12 Псалом 146,4.

13 Римљанима 8,16.

14 Проповедник 3,19.

15 1. Мојсијева 2,7.

је дао.¹⁶ Да изнесе једну тако фантастичну тврдњу, ипак се није до сада усудио ни најупорнији заточник веровања у неумрлост душе. Библија сама одлучно одбацује овакве и сличне паганске фалсификате. Иако човек има дух или дах живота од Бога и свој лични, индивидуализовани живот, он је као грешник ипак потпуно у власти смрти. Наука Светог писма је према томе једнако удаљена од опасног паганског идеализма, који је од човека начинио бога и тако прихватио сотонину лаж »нећете ви умрети, већ ћете постати као богови«, и хладног атеистичког материјализма који живот гледа као дар случаја и не познаје наду у вечни живот после васкрсења. »Сви ти старозаветни и новозаветни појмови које преводимо речима као што су тело, душа, дух, срце, разум, савест, означавају увек целог човека као живо биће, односно дар живота који је он добио од Бога.«¹⁷

Ако је човек као грешник потпуно у власти смрти, тада се његов живот не може после смрти наставити ни у којем виду. Свето писмо стање мртвих описује као »спавање«. ¹⁸ После смрти престају све животне функције – мишљење, осећање, хтење – и мртви више никако не могу ступати у контакт са живима. »Јер живи знају да ће умријети, а мртви не знају ништа нити им има плате, јер им се спомен заборавио. И љубави њихове и мржње њихове и зависти њихове нестало је, и више немају дијела нигде ни у чему што бива под сунцем.«¹⁹ Исте мисли се могу наћи у многим другим библијским текстовима.²⁰

Неко свесно стање душе у времену између смрти и васкрсења, па можда чак и боравак у неком небеском рају, у потпуној је супротности са науком апостола и пророка. Нада верних није у спасењу од тела, већ у спасењу тела.²¹ Апостол Павле се не радује ослобођењу душе од тела, већ жели да се његово смртно тело

---

16 Проповедник 12,7.

17 *Evang. Kirchenlexikon*, Göttingen, 1959.

18 Јован 11,11-14.

19 Проповедник 9,5,6.

20 Псалом 6,6; 30,10; 88,11-13; 115,17; Исаија 38,18; 63,16.

21 Римљанима 8,23.

обуче у нераспадљивост приликом другог Христовог доласка.²² Пророк Данило се теши надом у васкрсење,²³ а исту утеху даје и апостол забринутим Солуњанима,²⁴ који су се тешко растајали од својих милих и драгих. Зар то није био моменат да им се каже нека реч о блаженству које на небу наводно уживају душе умрлих? Зашто уместо тога апостол говори о васкрсењу верних и о Христовом другом доласку који ће се збити у далекој будућности? Апостол Павле чврсто стоји на становишту старозаветног откривења које нам каже да је Бог човеку у почетку начинио савршено тело и да ће се оно једног дана ослободити свих последица греха.

Платонова наука по којој је тело само нужно зло, затвор за душу, страна је хришћанству. Мучење тела, идеализовање девичанских завета, поздрављање смрти као ослободиоца и водича ка небеским блаженствима, може имати дугу традицију и хришћанско рухо, али је упркос томе потпуно супротно библијској науци и правом хришћанству! Све су то само људска домишљања. Иако знамо да ћемо једног дана постати плен смрти, ми се ипак не предајемо! »Негде мора постојати искра божанства у човеку, негде мора постојати стање у коме човек не зависи од Бога, у коме је сам себи довољан!« – мислимо ми. Зар се нису, вођени истим мислима, и охоли Атињани оборили на Павла кад им је почео говорити о васкрсењу тела?²⁵

За Сократа је умрети једнако важно као и живети. Последњим дахом он узвикује: »Жртвујте Асклепију петла!« (Асклепиос је био бог лекара). Он у смрти види једину могућност трајног исцељења, вечног ослобођења. Међутим, за апостола Павла и за друге апостоле смрт је непријатељ, праведна казна за учињени грех, казна која се не може избећи, која не застаје пред душом или пред човековим заслугама. Зато ни праведници још не живе

---

22 1. Коринћанима 15,51-53; 2. Коринћанима 5;1.2.

23 Данило 12,13.

24 1. Солуњанима 4,13-18.

25 Дела 17,32.

у блаженству, нити грешници у вечним мукама?²⁶ Они сви, били добри или зли, морају чекати у својим гробовима.²⁷ Они чекају дан васкрсења, дан наде и вечног живота за једне и дан суда и вечног проклетства за друге.

Вековима је хришћанство чувало ову библијску науку, о чему налазимо доста сведочанстава у црквеној историји, али је у 3. и 4. веку уласком велике масе необраћених пагана у крило хришћанске цркве дошло до стапања грчке науке о бесмртности душе с хришћанском надом у васкрсење. У другом веку је црквени отац Јустин Мученик још увек опомињао хришћане: »Ако сретнете људе који себе зову хришћанима, а не верују у васкрсење мртвих и тврде да ће њихове душе одмах после смрти бити узете на небо, не верујте им да су хришћани.«²⁸

Међутим, наука грчких филозофа је била тако снажна да су је и хришћански теолози, многи од њих су још увек потајно нагињали својим старим филозофским теоријама, почели све више и више прихватати. Тако је хришћанска есхатологија – учење о томе шта се догађа после смрти – све више губила логички смисао и целовитост, јер ако се сваком човеку појединачно суди одмах после смрти, чему онда дан суда? Већ цитирани библијски речник каже: »У трећем веку се у Католичку цркву увукло Платоново учење о бесмртности душе, стопило се с хришћанским веровањем у васкрсење и било на Петом латеранском концилу 1513. године уздигнуто на ранг хришћанске догме. Својим дуализмом тела и душе оно је у католичкој етици довело до идеализације девичанског живота свештеника и монаха и до потцењивања световних занимања и брачног живота. Такође се само прихватањем тог учења може објаснити увођење миса за покојнике и ширење науке о вечном огњу.«²⁹

Хришћанска антропологија – наука о људским веровањима – данас је потпуно изгубила свој библијски карактер. Ипак, једно

---

26 2. Солуњанима 1,7-10; Јеврејима 11,39.40.

27 Дела 2,29.34.

28 Justin Martir, *Dialog LXXX*

29 Osterloh-Engelland, *Bibl.-Theol. Handwörterbuch zur Lutherbibel*

нам мора бити јасно! Иако је многим хришћанима врло привлачна помисао да их одмах после смрти чека нови живот, иако је велики део хришћанске литературе прожет том науком, пред Богом вреди само истина! Богу нису потребни било какви верници, Он тражи библијске хришћане! Свима нам је зато неопходно потребно да се темељно очистимо од свих филозофско-паганских заблуда.

Теолог Карл Барт сасвим искрено признаје: »У чему се састоји хришћанска нада? Шта се догађа после смрти?... Постоји ли нека душица, која као лептирић залепрша над гробом и затим одлети некуд да вечито живи? Тако су пагани себи представљали загробни живот, али то није хришћанска нада! Ја верујем у васкрсење тела!«³⁰

Само онај ко схвата судбоносну важност правилног одговора на претходна питања моћи ће да разуме шта је нагнало апостола Павла да напише речи опомене: »Чувајте се да вас ко не зароби филозофијом и празном пријеваром, по казивању човијечијему, по науци свијета, а не по Христу.«³¹ У самој себи човек не може наћи снаге да се одупре смрти. Само ако се Створитељ милости во сагне к њему и покаже му пут, моћи ће да наследи вечни живот.

Стање у коме се сваки човек налази најбоље се може описати речима англиканског катехизма: »There is no health in us« – »Нема у нама ништа здраво!« Створено биће не може само стећи вечни живот, али га може добити, и добиће га на дар од свога Створитеља.

Исус Христос изјављује у Јеванђељу да сваки који Њега верује има живот вечни. Тај дар живота осигуран је човеку Христовом смрћу на крсту, смрћу Онога који »раскопа смрт, и обасја живот и нераспадљивост Јеванђељем.«³² Реч »athanasia« – бесмртност – употребљава се у Новом завету само три пута, али се само

---

30 Karl Barth, *Dogmatik im Grundriss*, Zollikon, 1947.

31 Колошанима 2,8.

32 2. Тимоотију 1,10.

два текста односе на човека.³³ У тим текстовима апостол Павле каже: »Јер ово распадљиво треба да се обуче у нераспадљивост, и ово смртно да се обуче у бесмртност.« Из контекста се може закључити да се овде ради о дару вечног живота приликом другог Христовог доласка кад праведници васкрсну, јер у истом поглављу апостол пише: »Тако и васкрсеније мртвијех; сије се за распадљивост, а устаје за нераспадљивост.«³⁴

На тај чудесни будући догађај мисле сви верни и у њему је сва њихова нада. Патријарх Јов узвикује у свом болу: »Али знам да је жив мој Искупитељ, и на пошљедак да ће стати над прахом. И ако се ова кожа моја и рашчини, опет ћу у тијелу свом видјети Бога. Ја исти видјећу га, и очи моје гледаће га а не друге.«³⁵ Пророк Исаија прориче: »Оживјеће мртви твоји и моје ће мртво тијело устати. Пробудите се, и пјевајте који станујете у праху.«³⁶ Пророк Данило је примио вест: »А ти иди ка крају; и почиваћеш и остаћеш на дијелу свом до свршетка својих дана.«³⁷

За Исуса Христа је могућност васкрсења била сама по себи разумљива.³⁸ Исто то вреди и за прву Хришћанску цркву.³⁹ Верујући у васкрсење, хиљаде мученика радосно је жртвовало своје животе. Свест да ће их Бог васкрснути у последњи дан дала им је храбрости да поднесу ове жртве. Милиони хришћана нашли су у нади у васкрсење своју утеху у часу смрти. Откуда им та сигурност? У првом реду у поверењу у Божју свемоћ: »Зашто се не би могло веровати да Бог мртве подиже?« – пита апостол Павле. Највећу сигурност ипак даје чињеница да је Христос васкрснуо. Ако је Христос устао – а у то не смемо сумњати, јер имамо сведочанства Старог и Новог завета, Христа, Петра и осталих апостола, Јакова, преко 500 верника прве Хришћанске цркве, апостола Павла – онда ћемо и ми устати, јер је Христос »првенац«

---

33 1. Коринћанима 15,53.54.

34 1. Коринћанима 15,42.

35 О Јову 19,25-27.

36 Исаија 26,19.

37 Данило 12,13.

38 Јован 5,28.29.

39 Јеврејима 6,2.

или приправитељ нашег васкрсења. Хришћанство које не признаје васкрсење не признаје Христа, па и није хришћанство. »Јер ако мртви не устају, ни Христос не уста. А ако Христос не уста, узалуд вјера ваша: још сте у гријесима својим. Дакле и они који помријеше у Христу, изгибоше. И ако се само у овом животу уздамо у Христа, најнесрећнији смо од свију људи.«⁴⁰

Нашем разуму нису доступне Божје тајне, али нам оне ипак постају јасније када проучавамо Свето писмо. Апостол Павле упоређује смрт и васкрсење са сетвом и жетвом у природи.⁴¹ Као што посађено семе мора прво пропасти да би дошло до клијања новог живота, тако и наше тело мора претрпети смрт. Као што сунце, вода и земља делују на развијање биљке, тако и Божја реч доноси нови живот и васкрсава тело. Међутим, васкрсло тело, није више оно прво, несавршено, смртно тело, већ обновљено, посвећено и изнад свега земаљскога уздигнуто тело, које према ономе првом изгледа исто као што незнатна семенка изгледа према драгоценом плоду!

Није ипак од свега најважније да разумемо »механизам« Божјег деловања, већ да у њега верујемо и да с њиме ускладимо свој живот. Прави хришћанин не познаје страх од смрти, за њега гробље није место очајања, јер СМРТ НИЈЕ КРАЈ! Христос је победио смрт и ми смо узети удела у тој победи! Христовом силом и ми можемо савладати смртни страх, јер нам је Он рекао: »Јер Ја живим, и ви ћете живљети.«⁴² Нас треба да брине само једно: »Да ли сам се помирио с Богом«, или како каже псалмиста: »Научи нас тако бројити дане наше, да бисмо стекли срце мудро.«⁴³

---

40 1. Коринћанима 15,16-19.

41 1. Коринћанима 15,36-38.

42 Јован 14,19.

43 Псалам 90,12.

15

ОКУЛТИЗАМ – ПРЕВАРА, НАУКА ИЛИ РЕЛИГИЈА?

Двадесети век се радо назива веком атома или веком свемирских путовања. Људи нашег времена немају много поштовања према сазнањима својих отаца, јер су научили да се знање из године у годину повећава. Предрасуде, мишљења и изјаве које су до јуче примане као непогрешива догма, данас су застареле, одбачене и замењене новима.

Ипак, догађа се да се штошта зачуђујућом тврдоглавошћу одржава вековима, иако је настало у потпуно другачијим животним условима. Да, мора се чак признати да се многи погледи, које су људи још у античко доба или у средњем веку сматрали застарелима, управо у наше време поново појављују, налазећи у срцима »просвећених« на спремнији одзив него што су га налазили код савременика вавилонских астролога или римских врача.

Мислимо овде на многоструке и разгранате форме окултизма. Израз »окултизам« долази од латинске речи »occultum« – »сакривен«, и представља збирни појам. Он обухвата све појаве чије узроке данашња наука не може објаснити. Многима је овај израз превише неутралан и зато радије употребљавају назив »спиритизам« (енглески »spirit« – дух) дајући тако окултним појавама већ од самог почетка једно сасвим одређено значење. Они верују да се све те појаве могу приписати деловању душа покојника.

Број следбеника окултизма посебно се повећава у доба кризе. После ратова се увек појављује повећан интерес за сва питања

повезана с том »тајанственом науком«. Многима је нада да ће преко спиритизма ступити у контакт са неком драгом особом, сламка за коју се хватају с очајањем дављеника. За неке је спиритизам постао религија. Они сматрају да је веровање у Христа несавремено, али им се окултизам допада, јер се заиста мајсторски огрће »научним« плаштом. Да, чак су и многи хришћани, свесно или несвесно, спиритистички настројени, јер се у неким хришћанским црквама нагласак увек ставља на мистично и загробно. Поред, такорећи, »службених« појављивања Марије у Лурду и Фатими, спомиње се уплакана Мадона из Сиракузе, говори се о приказивањима у Ла Садети, Хеди, Пфафенхофену покрај Улма итд. Иако је такозвано »чудо« из Херолдсбахa у Немачкој »умрло«, у психи људи се ништа није променило. Они и данас изнова хрле да виде нова »чуда« и нова приватна »откривења«. Томе се ипак не смемо чудити, јер се ни многи угледни теолози најразличитијих верских заједница не устручавају доказивати бесмртност душе доказима које им даје спиритизам.

Треба додати да и велики број иначе уверених атеиста није успео да се ослободи сујеверја, па често слепо пада у наручје спиритизма.

Није зато никакво изненађење када чујемо да се број организованих спиритиста процењује на 50 милиона, док се стварни број отворених или потајних присталица свих окултних смерова не може ни установити. Сигурно се пење на неколико стотина милиона.

Ово стање није резултат неког новијег развоја догађаја, јер спиритизам потиче из првих дана познате историје. Од магијских обреда у Вавилону до грчких мистерија, од египатских предсказивача до римских аугура, од средњовековних вештица до савремених медијума, све то спада у широки спектар спиритистичких и окултних струјања. Према свим тим тајанственим појављивањима духова Библија заузима јасан и одређен негативан став. Још је израиљском народу било најстроже забрањено бављење спиритизмом: »Кад уђеш у земљу коју ти Господ Бог твој даје, не учи се чинити гадна дијела онијех народа. Нека се не нађе у тебе који би водио сина својега или

кћер своју кроз огањ, ни врачар, ни који гата по звијездама, ни који гата по птицама, ни урочник, ни бајач, ни који се договара са злијем духовима, ни опсјенар, ни који пита мртве. Јер је гад пред Господом ко год тако чини, и за такве гадове тјера те народе Господ Бог твој испред тебе.»¹

Људи античког доба – посебно стоици и новоплатонци – показивали су велики интерес према спиритизму. Тако је, на пример, историјски доказано да је римски владар Јулијан Апостата, који је покушао да поново успостави паганство, био под великим утицајем својих спиритистичких саветника. Они су га заправо и надахнули да одбаци хришћанство и прихвати стару религију.

Веровање у духове је имало великог утицаја на људе средњег века. У својој тежњи за чудесима они су на сваком кораку видели манифестације натприродног света. По наредби папе Иноћентија VIII почео је прогон вештица и хиљаде недужних жена је изгубило свој живот на губилиштима широм Европе. Ни »просвећени« осамнаести век није зауставио ширење окултизма. Велики »видовњак« Сведнборг, кога је Кант прогласио фантастом и занесењаком, нашао је сродну душу у тако великом уму какав је био Гете, који 1781. године пише: »Наклоњен сам веровању у један свет изнад овог нашег видљивог света!«

Ипак, победоносни ход савременог окултизма и његово ширење по целом свету започиње тек у 19. веку.

Године 1847, издао је Сведнборгов присталица Ендрју Цексон Дејвис своје дело под насловом *Основи њрироде, њена божанска ошкривења и њорукe човечансџву*,² које данас спада у класична дела спиритистичке литературе. По изјави самог аутора дело је настало »под утицајем света духова«. Годину дана после тога, 31. марта 1848. године, велику сензацију је изазвало чудесно куцање »духова« у Хајдсвилу, у Сједињеним Америчким Државама. Џон Фокс, у чијој се кући догађај одиграо, био се тек доселио у то место. Имао је шесторо деце, од којих су само две кћери, дванаестогодишња Маргарет и деветогодишња Кетрин, живеле с роди-

1 5. Мојсијева 18,9-12.

2 *Principles of Nature, her Divine Revelations and a Voice to Mankind*

тељима. Обе девојчице су по ноћи чуле необично куцање. У ноћи 31. марта звуци су се нагло појачали. Смелија Кетрин је куцнула у зид и узвикнула:

»Господине с копитама, сад је на вас ред!«

Одмах је одјекнуо одговор. Тада је и мајка почела разговор:

»Колико је стара Кетрин?«

Одјекнуло је девет удараца. »Колико је стара Маргарет?«

Дванаест удараца.

»Колико деце укупно имам?«

Седам удараца.

»Мора бити да је погрешно.« Помислила је и поново упитала.

»Колико деце је још увек живо?«

Шест удараца – једно дете је заиста већ било умрло. Дух је касније објаснио да припада ранијем станару који је пре пет година убијен и сахрањен у подруму. Скелет, који је касније пронађен, потврдио је тачност ове изјаве. Полиција је утврдила да је пре пет година заиста без трага нестао ранији станар.

Из куће сестара Фокс у Хајдсвилу спиритизам је започео свој успешни поход по целом свету. Већ 1849. године имао је следбенике у Енглеској и Француској. Познати медијуми, као што је била Еусапија Паладино, изводили су своје сеансе у присуству научника светског гласа. Од 1931. године постоји у Енглеској »Хришћанска спиритистичка лига«³ која има своје огранке по целом свету, а води је тајанствени Зодијак, наводни учитељ у јерусалимском храму. Преко молитвених скупова раширених по целом свету они остварују излечења на даљину.

Присталице спиритизма налазимо подједнако у колибама надничара и у палатама богаташа. Код лоренцијана, лорберијана и у Јовановској еванђеоској цркви ово »лажно пророштво« је обукло рухо хришћанске светости. Одржавају се и светски конгреси спиритиста и издају часописи у којима сарађују и угледне личности. Само у Бразилу је 1950. године било регистровано преко милион присталица спиритизма. У

---

3 *Christian Spiritual League*

Немачкој данас има више астролога и врачара него свештеника. Није чудо да је следбеник спиритизма, књижевник Конан Дојл, изрекао ово охоло пророчанство: »Спиритизам ће освојити цео свет и учинити га бољим!«

Све многобројне форме окултних појава можемо поделити у три велике групе:

1. Феномени ванчулног опажања. – Овамо спада, на пример, појава да сто куцањем о под у посебном, тачно одређеном ритму, преноси поруке из света »духова«. Слична је и појава да чаша шета по стакленој површини на којој су исписана слова. У исту групу спада и »причање у трансу« и »аутоматско писање«. У првом случају ради се о испољавању ванчулних сила преко медијума у трансу. Често се у таквим случајевима може установити појава ксеноглосије – способности медијума да говори страним језиком којим се иначе не служи – као на пример код Терезе Нојман која је говорила арамејским језиком. При појави »аутоматског писања« медијум, без учешћа своје свести, пише поруке које му диктира дух под чијим је утицајем. Др Хенрих у својој књизи *Мртви живе* говори о медијуму по имену Менефилд, који је у будном стању писао истовремено с обе руке на два различита, њему непозната језика, и при томе водио живу конверзацију.

Другу појаву ванчулног опажања називамо телепатија или видовитост. Филозоф Јунг-Штилинг описује у својој књизи *Наука о духовима (Geisterkunde)* следећи случај телепатије: Пољски краљ Август II био је у великом пријатељству с пруским краљем Фридрихом Вилхелмом I и његовим фелдмаршалом фон Глумбковим. Око три сата у ноћи 1. фебруара 1733. године фон Глумбков је изненада при светлу ноћне светиљке угледао појаву у којој је препознао краља Августа, који му је казао: »Мој драги Глумбкове, ја сам управо издахнуо у Варшави!« Фелдмаршал је одмах записао вест и послао је пруском краљу.

Четрдесет шест сати после тога дојахао је гласник из Варшаве носећи тужну вест о смрти пољског краља. Када су упоредили време у којем се појавила приказа и час смрти, видело се да се оба времена тачно подударaju. И код астрологије, рабдомантије, хиромантије, читања карата итд. може се понекад, упркос

многим случајевима преваре и шарлатанства, пронаћи и појава ванчулног опажања.

2. Феномен ванчулног утицаја. У ово подручје спада много дискутовани проблем »магнетског лечења«. Како је Фридрих Август Месмер био један од првих апостола ове науке, она се понекад назива и месмеризмом. За Месмера је свака болест била стање »недовољне осетљивости« и могла се лечити »животињским магнетизмом« који почиње деловати кад медијум положи руке на тело оболелог. Месмер је стекао велики број присталица и имитатора, али је 1784. године француска влада образовала две комисије са задатком да испитају његово деловање. Извештај ових комисија био је тако поразан за Месмера да је морао напустити Француску. Број његових присталица је нагло опадао и он је ускоро био заборављен.

Све до данас нико није успео научно да докаже теорију о лечењу зрацима »животињског магнетизма«, иако постоје случајеви у којима је дошло до оздрављења. Најбоље објашњење тих случајева дао је Ханс Швендиман, који је и сам био следбеник окултизма: »Овде се не ради о неком физикалном деловању на организам, већ о духовном утицају на подсвест пацијента, дакле, потпуно је јасно да се ради о сугестији.«⁴

3. Феномени ванчулних појава. Неоспорно, у најчудније појаве окултизма спадају такозване »материјализације«. Професор Грубер у свом делу *Парапсихолошка сазнања (Parapsychologische Erkenntnisse)* изјављује о томе следеће: »Телекинеза и материјализација су чињенице које признаје природна наука. Извесни људи имају у одређеним околностима способност да без учествовања било које познате телесне функције делују на предмете у својој околини, покрећући их или им мењајући облик. Осим тога могу стварати нове облике од непознате материје, мање или више високоорганизоване, која се може видети и опипати. Те нове творевине понекад светле властитим сјајем и у много случајева имају облик људског тела или неког његовог дела. Ове материјализације настају и нестају врло брзо.«

---

4 Н. Schwendimann, *Fernheilkunst, ein Aberglaube*, St. Galen, 1950.

Ова појава настаје у највише случајева постепено. Др Курт Кох пише: »Први стадијум је ковитлање и развијање неке магловите, слузаве супстанце, еластичне попут каучука, која излази из тела медијума.«⁵ Научник Шренк-Ноцинг је о томе објавио опсежно дело илустровано сликама које су начињене уз помоћ блештавог светла. У другом стадијуму безоблична материја добија облик. Осим слика неким је успело да начине и парафинске отиске ових творевина. Трећи стадијум представља згушњавање ове материје у појаве налик утвари које се као фантоми појављују у близини медијума. У четвртм стадијуму долази до феномена телекинезе, тј. покретања предмета деловањем непознате силе, и до апорта, тј. преношења предмета са места на место.

Једна од најчувенијих сеанси модерног спиритизма, коју је одржао медијум Еусапија Паладино у присуству највећих научника свога времена Анрија Бергсона, Марије Кири, Шарла Ришеа и других, била је сензационална по свом садржају. Иако је медијум био окружен електричним пољем чије би пробијање сместа показали најпрецизнији електроскопи, успевало му је да проузрокује дизање тешких столова, који су формално летели, заобилазећи све присутне. Један седам килограма тежак ковчег сам је прелазео са стола на сто, празне кутије од цигарета с хуком су летеле с краја на крај просторије, чаше су звечале, а нека удаљена харфа је свирала дивну мелодију.

Преко аустријског медијума Марије Силберт јављао се дух који је себе звао Нед. Професор Фишл пише о томе: »Нед је стекао популарност зато што је давао аутограме урезајући своје име на поклопцима сатова, медаљона, кутија за цигарете и слично.«⁶

Овде спада и способност појединих медијума да у стању транс пролазе кроз чврсту материју. На сеансама медијума Мадам д'Есперанс догађало се, на пример, да се, док медијум седи у кабинету, изван просторије материјализује приказа која коначно добије облик женског бића које се слободно креће међу посетиоцима сеансе.

---

5 Dr. K. Koch, *Seelsorge und Okkultismus*, Berghausen, 1956.

6 Prof. J. Fischl, *Christliche Weltanschauung*, Wien, 1948.

Следећи стадијум појаве је такозвана хијеноманија, тј. појава да медијум физички и психички прими облик животиње. Иако је заиста тешко поверовати да је тако нешто уопште могуће, постоје сведочанства бројних научника међу њима Тишлера и Естерајха, који су посматрали ову појаву.

Врхунац ових појава сигурно представља такозвано приказивање Исуса Христа. М. Шмит описује у својој књизи о спиритизму једну материјализацију: »У петак ујутро имали смо једну приватну сеансу којој је присуствовало само осам особа, укључујући др Пенца. Медијум је ушао у дворану и за двадесетак минута пао у транс. После кратког времена, док је дух који га је контролисао говорио, врата су се отворила и показала се једна величанствена појава која нас је испунила страхопоштовањем. У свој величини своје славе појавио се Исус из Назарета, Господар над господарима, Цар над царевима, чисти и свети Помазаник Господњи. Дошао је да испуни своје обећање и 'стајао је' видљиво пред нашим очима. Гледао нас је неколико тренутака и тада је проговорио: 'Ви сте верни борци и видећете и већа чуда од овог!' Госпођи Луис, која је седела најближе вратима, пружио је руку. Она ју је прихватила и дала му један цветни венац. Тада је пружио руку госпођи Катер, која је седела поред ње, а затим госпођи Клајн, која је ступила на подијум. Ставио јој је руку на главу, благословио је и целивао. Тада се окренуо свакоме од нас, благословио нас, целивао, а затим се повукао. Био је обучен у бело одело, а на глави му је стајала круна у којој се пресијавао велики драги камен... Било је то право ремек-дело материјализације.«⁷

После свега што је речено, поставља се питање на који начин се могу објаснити све те разноврсне форме у којима се окултизам манифестује?

1. Рационалистичко објашњење:

Заступници овог мишљења сматрају да се све ове појаве могу објаснити потпуно природним узроцима, а да се у многим случајевима ради о обичним преварама.

---

7 М. Schmidt, *Spiritismus*, Lübeck.

Сасвим је сигурно да се на овај начин могу објаснити многи случајеви. Треба се само сетити осуде изречене »цветном медијуму« Ани Роте, а ни познати медијуми Еусапија Паладино и Марија Силберт нису биле поштеђене критике. О будимпештанском медијуму Ласлу се тврдило да своје материјализације изводи употребљавајући вату и гушчију маст.

Било би ипак потпуно погрешно доносити суд о целини на основу изолованих случајева. На тај би се начин сасвим ненаучно игнорисао велики број случајева и појава које се никако не могу објаснити природним узроцима. Овде пре свега мислимо на фотографисање и микроскопска посматрања материјализације које је вршио Шренк-Ноцинг, о открићима с подручја људске психе, која су постигли научници, као што је на пример Рајн, и којима је утврђено да психа располаже способностима о којима обични човек и не сања. Осим тога, модерни психолози опет сасвим озбиљно почињу да проучавају појаву опседнутости. Међу њима су и тако озбиљни научници као Естерајх и Лехлер. Бруно Габински каже о томе: »Не смемо више сумњати у реалност спиритистичких појава. Негирајући чињенице ми се можемо само изложити подсмеху. Није достојно образованог човека да о тој материји буде тако слабо обавештен, да сматра духовитошћу прављење шала на рачун спиритизма. Такви људи не мисле да тиме показују само своје духовно сиромаштво и пружају доказ да уопште не познају материју о којој говоре.«⁸

2. Парапсихолошко објашњење:

Полазећи од чињенице да рационалистичко објашњење не води довољно рачуна о стварном стању, многи научници учинили су окултне појаве предметом проучавања потпуно нове научне гране, парапсихологије. Они чврсто верују у постојање окултних појава, али их доводе у везу са вишим способностима људске душе. Надају се осим тога да ће једног дана толико знати о човековој души да ће бити у стању да тачно објасне њене функције.

Ми се, такође, слажемо да наша психа располаже способностима о којима велика већина људи нема ни најосновнију пред-

---

8 Fischl, цитирано дело

ставу. Такође сматрамо да би било погрешно прогласити целу појаву делом духова пре него што се спроведе детаљна научна истрага, али се мора признати да има појава које се не могу објаснити ни уз помоћ парапсихологије. Др Бовет то и признаје: »Остаје ипак један мали остатак који се чисто парапсихолошки не може објаснити.«⁹

Овде се пре свега мисли на способност необразованих медијума да се у трансу служе страним језицима, међу којима су неки врло ретки. Вредна је помена и такозвана појава физичке варијације – женски медијуми говоре мушким гласовима који имају страни нагласак, или измене у снази мишића десетогодишњег дечака кога не могу да савладају три одрасла човека – и слично.

3. Спиритистичко објашњење:

Ово гледиште се ослања на теорију о бесмртности душе. Ведики део окултних појава следбеници ове хипотезе објашњавају деловањем душа преминулих. Тако, на пример, професор Дриш није појаву видовитости никако могао да објасни на други начин, него утицајем више интелигенције душа преминулих.

Ово објашњење се са библијске тачке гледишта мора одбацити као потпуно погрешно. Библија каже да се мртви не могу појављивати.¹⁰ Они не могу доносити никакве вести,¹¹ и зато само Бога треба питати да открије будућност.¹² По науци Светог писма окултизам није никаква дечја игра, већ врло опасна појава, на коју оно најозбиљније упозорава: »А ко се обрати к врачарима и гатарима да чини прељубу са њима, окренућу лице своје насупротив њему, и истријебићу га из народа његова.«¹³

Ми се наравно питамо зашто Бог тако озбиљно упозорава на опасност од спиритизма? За то има више разлога. Први је сасвим очигледан. Спиритизам, који тврди да људе може довести у везу

---

9 Dr K. Koch, *Seelsorge und Okkultismus*, Berghausen, 1956, 213.

10 О Јову 7,9.10; Проповедник 9,5.6.

11 Лука 16,29-31.

12 Исаија 8,19.20.

13 3. Мојсијева 20,6.

са мртвима, представља једну велику лаж, а отац лажи је сотона, велики противник Бога и људи.¹⁴

4. Спиритизам – манифестација сотонских сила:

Само ово гледиште може објаснити све оно што је у окултним појавама необјашњено и необјашњиво, јер је сотона још у Едему лагао људе да ће постати бесмртни,¹⁵ и то је све до данашњег дана остала његова омиљена превара. На споменику сестара Фокс уклесан је следећи натпис: »There is no death, there are no dead« – »Нема смрти, нема мртвих!« Свим тим тајанственим појавама у којима се уместо душа преминулих у ствари појављују демони, сотона покушава, претварајући се у анђела светла¹⁶ и чинећи чудесна дела,¹⁷ да увери многе добронамерне и побожне људе да душе умрлих живе свуда око нас и да узимају удела у збивањима у свету.

Ипак, само површни или ненаучени хришћани могу поверовати у тврдње спиритиста. Песник Гобел каже:

»Затвориш ли вери врата
сујеверје се кроз прозор увлачи.
Тераш ли од себе Бога,
духови се око тебе купе!«

Онај ко Божју реч озбиљно проучава добија тиме у руке савршено оружје против заблуда.¹⁸ Да су заблуде спиритиста саме по себи врло опасне, не само с физичко-психичког, већ и с моралног аспекта, потпуно је јасно. Спиритизам се по својој бити супроставља еванђеоској истини, јер он није нека нова наука, већ стара лажна религија.

Ендрју Џексон Дејвис, већ споменути присталица спиритизма, каже: »Христова смрт није ни у каквој вези са гресима света. Грех, у уопштеном смислу те речи, уопште не постоји; тад такозвани грех је само злоупотреба телесних и духовних способности

14 Јован 8,44.

15 1. Мојсијева 3,4.5.

16 2. Коринћанима 11,14.

17 2. Солуњанима 2,9.

18 Матеј 4,10; Ефесцима 6,12-17.

човека.« У спиритистичком часопису *Banner of Light* (4. новембра 1865.) стоји: »Знате ли нешто о духу или особи коју називамо сотоном? Наравно! Тај исти сотона је наш бог и наш отац!« И енглески књижевник и спиритиста Конан Дојл изјављује: »Спиритизам ће свет покорити својој власти и начинити од њега боље место за стан људима. Под његовом влашћу ће Христова крв бити протерана са земље.«

Ипак се у свим наведеним примерима може запазити да је битка коју окултизам води против Бога слична очајничком отпору, који поражена војска у свом повлачењу пружа победоносним групама противника. Нема никакве сумње ко ће однети коначну победу у тој великој борби између добра и зла.¹⁹ Не само да ће Христос победити, већ Он и нама даје снагу да с потпуним миром и без страха посматрамо безнадне сотонине покушаје да превари, ако буде могуће, и кога од изабраних.

Хвада Богу који нас је већ давно упозорио у својој Речи: »Љубазни! не вјерујте свакоме духу, него кушајте духове јесу ли од Бога; јер многи лажни пророци изиђоше на свијет.«²⁰

---

19 Јаков 4,7.8.

20 1. Јованова 4,1.

СВЕТ НА ПРЕКРЕТНИЦИ

После света што је до сада речено, само по себи се поставља судбоносно питање колико ће још Бог дозвољавати злу да се не-
сметано развија на овом нашем свету? Свето писмо нам јасно
ставља до знања да историја наше Земље неће увек бити само
»вечито понављање истога«: »Јер је поставио дан у који ће судити
васиономе свијету по правди.«¹

Реч »суд« има у Светом писму различита значења, али се
ипак види да се увек говори о различитим фазама једног те истог
суђења, о фазама које следе једна другу. Прво се спомиње »час
суда Његова« који заседа истовремено с објављивањем послед-
њег великог позива на обраћење, дакле још пре Христовог другог
доласка.² Затим се говори о суду на коме се одвајају добри од злих
приликом другог Христовог доласка³ и, коначно, о последњем
суђењу после хиљадугодишњег царства на небу, дакле, после
другог Христовог доласка, суђењу на коме се више неће одлучи-
вати ко је крив, а ко је прав. Биће то суђење на коме ће Христос
и праведници изрећи праведну осуду грешницима, који тако до-
лазе до последње станице на свом животном путу, станице после
које их чека само вечно ништавило.⁴

Ове библијске истине нису људима откривене тек у Новом
завету, већ је њихова суштина била позната још много раније.

---

1 Дела 17,31.

2 Откривење 14,6.7.

3 Матеј 25,31-34.

4 Откривење 20,4.11-15.

Када су Израиљци после изласка из Египта логоровали на Синају, добили су осим Закона и посебну заповест о изградњи Светилишта које је у grubим цртама видљиво представљало основне принципе Божјег великог плана спасења људи од греха. То Светилиште је требало да буде саграђено – прво шатор, а касније зидани Храм – по једном одређеном плану који су његови градитељи добили од Бога: »И нека ми начине Светињу да међу њима наставам; као што ћу ти показати слику од шатора и слику од свијех ствари његовијех, тако да начините.«⁵

Овај план земаљског Светилишта био је начињен по угледу на Светилиште које се налази на Небу, и тако је земаљско било слика небеског. Писац посланице Јеврејима каже о старозаветним свештеницима: »Који служе обличју и сјену небескијех ствари.«⁶

У Посланици Јеврејима налазимо један кратак опис Светилишта.⁷ Пошто прође кроз предворје у коме се налазио олтар где су се спаљивале животиње принесене на жртву⁸ и бакарна умиваоница којом су се служили свештеници,⁹ свештеник је кроз завесу улазио у прво одељење Светилишта које се звало »Светиња«.¹⁰ Ова је просторија била двоструко већа од наредне која се звала »Светиња над светињама«.¹¹ На левој страни Светиње налазио се седмокраки свећњак,¹² који је симболички представљао Божји народ обасјан Божјим духом,¹³ а на десној сто с постављеним хлебовима,¹⁴ којих је било дванаест по броју израиљских племена. Хлебови су симболички представљали духовни хлеб, бо-

---

5 2. Мојсијева 25,8-9.

6 Јеврејима 8,5.

7 Јеврејима 9.1-7.

8 2. Мојсијева 27,1-8.

9 2. Мојсијева 30,18-21.

10 Јеврејима 9,2.

11 Јеврејима 9,3.

12 2. Мојсијева 27,1-8.

13 Откривење 1,20.

14 2. Мојсијева 25,23-30.

жанско откривење, које је поверено израиљском народу.¹⁵ Пред другом завесом¹⁶ налазио се кадиони олтар.¹⁷ Мирисни дим који се уздизао с њега представљао је молитве верника које се дижу према Божјем престолу.¹⁸

Док су обични свештеници вршили службу у Светињи сваког дана, првосвештеник је само једном у години ступао у Светињу над светињама.¹⁹ Тамо се налазио Ковчег завета са »Сведочанством«, Божјим Законом.²⁰ На ковчегу је почивао престо Божје милости,²¹ као знак да је Бог милостив и праведан и да је Божја милост спремна да покрије наше грехе које је Закон открио. С обе стране престола Божје милости били су постављени херувими²² који су свој поглед управљали према њему, показујући тиме да су и анђели позвани да узму удела у великом делу спасења људи и да то дело заокупља сву њихову пажњу.²³ Између крила тих херувима показивала се Божја слава, јер је Бог и узвишен и милостив у исто време, и Њему се сме приступити само с крвљу очишћења.

Тако је задатак Светилишта био да разумљиво објасни главне црте плана спасења. Делови Светилишта откривали су обичним верницима три велике етапе духовног живота:

1. Предворје – помирење и посвећење
2. Светиња – љубав према Богу и посредовање
3. Светиња над светињама – суд, спасење и заједницу с Богом.

О томе лепо каже Густав Фридрих Елер: »Светилиште је имало задатак да нам разумљиво протумачи основне идеје плана спасења.«²⁴

---

15 Матеј 4,4.

16 Јеврејима 9,3.

17 2. Мојсијева 30,1-10.

18 Откривење 5,8.

19 Јеврејима 9,6.7.

20 2. Мојсијева 25,10-16.

21 2. Мојсијева 25,18-22.

22 2. Мојсијева 25,22.

23 1. Петрова 1,12.

24 G. F. Oehler, *Theologie de l'A. T.*, Neuchatel, 1876.

народа својега. И сваку душу која би радила какав посао у тај дан, Ја ћу затрти душу ону у народу њезину.«³²

Преко целе године Израиљци су добијали опроштење својих греха,³³ али је то привремено опроштење требало добити своју коначну потврду на велики Дан помирења или очишћења крајем године. Ако се неко није озбиљно припремио за тај дан, није могао рачунати да ће му греси бити бачени у заборав, те је тако на њега падало проклетство и осуда.³⁴ Велики Дан помирења био је дан великог одвајања и одлуке.

Један писац пише о томе: »Труба ће затрубити по свету... Гле, данас је Јом Хадин, дан Божјег суда и дан самоиспитивања. Истина је, Боже, да си ти Судија и Тужитељ, Вештак и Сведок, Онај који пише и запечаћује... Ти отвараш књигу успомена, тако да се сваки појединац може сетити свога пута. Сви становници света пролазе испред тебе... Ти их бројиш, процењујеш и одмераваш, делиш свакоме заслужену плату и изричеш свакоме праведну осуду. Данас, на почетку године (Јом Наддин), све ће се одмерити, а на велики Дан помирења (Јом ха Киппурим) биће запечаћена свачија судбина и тада ће се коначно знати ко ће остати жив, а ко ће се истребити. Само понизно обраћење, молитва и побожна дела могу помоћи да се избегне страшна осуда.«³⁵

На тај велики дан сва је пажња била управљена на оно што се збивало са два посебно изабрана јарца. Један од њих је жребом био одређен Господу, а други Азазелу. Теолог Хене овако објашњава њихову улогу: »Азazel није име животиње нити ознака места на које је јарац требало бити одведен, већ назив једног бића које се супроти Богу, тј. назив непријатеља. Азazel вероватно означава сотону.« Може се тако закључити да је овај јарац симболичка слика нечастивог, док други представља Христа.

После жртвовања првог јарца који је симболисао Христа,³⁶ првосвештеник је кроз завесу прелазио из Светиње у Светињу

32 3. Мојсијева 23,27-30.

33 4. Мојсијева 4,20.

34 Језекиљ 18,24.

35 Machsor, *Festgebeten der Israeliten*

36 3. Мојсијева 16,9.

над светињама и тако ступао пред Божје лице. У знак савршеног чишћења Светиње и народа од свих греха, првосвештеник је крвљу жртвованог јарца седам пута прскао престо милости³⁷ и кадиони олтар.³⁸ После тога су греси полагањем руку били симболички преношени на другог јарца, који је затим одвођен у пустињу да тамо пропадне.³⁹ Тај јарац није био заклан и њиме није постигнуто никакво помирење.

Ову службу Нови завет назива »службом сенки«. Тиме се указује на чињеницу да је та служба само сенка или симбол службе која се обавља у небеском Светилишту, јер се права, истинска служба о којој говоре пророци, обавља у небеском храму. Само је то »прави Шатор«,⁴⁰ а све је земаљско само »сен«. ⁴¹ Да упоредимо небеско и земаљско Светилиште:

Земаљско Светилиште

1. Спада у Стари завет.⁴²
2. У њему служе грешни, земаљски свештеници.⁴³
3. Основано на многим животињским жртвама.⁴⁴
4. Земаљско Светилиште је имало два одељења.⁴⁵
5. Служба се одвијала у две фазе.⁴⁶

Небеско Светилиште

1. Спада у Нови завет.⁴⁷
2. Овде служи Христос, Божји Син, као свештеник и првосвештеник.⁴⁸

---

37 3. Мојсијева 16,14.

38 3. Мојсијева 16,18.19.

39 3. Мојсијева 16,20-22.

40 Јеврејима 8,2.

41 Јеврејима 8,2.

42 Јеврејима 8,4.5.

43 Јеврејима 7,11.

44 Јеврејима 10,1.

45 Јеврејима 9,1-3.

46 Јеврејима 9,6.7.

47 Јеврејима 9,11.12.

48 Јеврејима 7,17.23.28.

3. Основано на јединој савршеној Христовој жртви.⁴⁹
4. Небеско Светилиште такође има два одељења: Светињу⁵⁰ и Светињу над светињама.⁵¹
5. Из симболичке службе у земаљском Светилишту може се закључити да се и у небеском Светилишту служба одвија у две фазе. Апостол Павле изричито спомиње Дан помирења.⁵²

На питање када ће доћи тај велики Дан очишћења небеског Светилишта, чишћења које се односи на Божји народ из свих времена, пророк Данило одговара: »До двије тисуће и три стотоне дана и ноћи; онда ће се Светиња очистити.«⁵³ Да се ово чишћење односи на небеско Светилиште, може се видети из следећег текста: »Пази, сине човјечји, јер је ова утвара пошљедње вријеме.«⁵⁴ Тиме се потпуно искључује земаљско Светилиште, јер су њега већ 70. године после Христа разорили Римљани.

Полазна тачка за разумевање овог пророчанства налази се у деветом поглављу Књиге пророка Данила. У том поглављу се, у ствари, завршава опис догађаја који се износе у осмом поглављу исте књиге.⁵⁵ Двадесет четврти стих деветог поглавља гласи: »Седамдесет је недјеља одређено твоме народу и твоме граду светом.« У јеврејском оригиналу уместо »одређено« стоји »hatak« – »одсечено«, што доказује да је тих седамдесет седмица »одсечено« од већег временског раздобља од две хиљаде три стотине дана и ноћи, и да оба раздобља имају заједнички почетак. Податак о том заједничком почетку налазимо такође у истом поглављу: »Зато знај и разумиј: откад изиђе ријеч да се Јерусалим

49 Јеврејима 9,12; 10,10-12.

50 Откривење 1,12.13; 8,3.

51 Откривење 11,19; 15,5.

52 Јеврејима 9,23.

53 Данило 8,14.

54 Данило 8,17.

55 Упореди Данило 8,16. и 9,21-23.

опет сазида до Помазаника Војводе биће седам седмица, и шездесет и двије седмице.»⁵⁶

Већ су први црквени оци схватили да се овде ради о месијанском пророчанству чије се време не сме узети дословно. Две хиљаде и три стотине дана и ноћи, и седамдесет седмица, имају пророчко трајање. Пророчко мерило за рачунање времена даје нам пророк Језекиљ: »По један дан дајем ти за годину.«⁵⁷ Седамдесет седмица, тј. први део раздобља од две хиљаде триста дана и ноћи, трају према том мерилу 490 стварних година. Тако се објашњава пророкова изјава да оне сежу до месијанског времена. Две хиљаде и триста дана и ноћи означавају две хиљаде и триста стварних година, јер се сваки дан састоји од дана и ноћи.⁵⁸ Да је овај податак тачан, доказује објава да се визија односи на последње време. Обнављање Јерусалима и његово зидање почиње 457. године пре Христа,⁵⁹ кад се књижевник Јездра по одобрењу персијског владара Артаксеркса настанио у Јерусалиму.⁶⁰ После »седам седмица« требало је да се саграде »тргови и опкопи«. То нас доводи до 408. године пре Христа. Од те године до појаве Помазаника, Месије, требало је да прођу 62 седмице или 434 године, што је значило да се 27. године после Христа морао појавити »Кнез Помазаник«. И заиста, у то време је Исус после крштења у Јордану примио дар Светог Духа.⁶¹

Последња, седамдесета седмица, заузима најважније место у првом делу пророчанства: »А после те шездесет и две недјеље погубљен ће бити Помазаник и ништа Му неће остати; народ ће војводин доћи и разорити град и Светињу; и крај ће му бити с потопом, и одређено ће пустошење бити до свршетка рата. И утврдиће завјет с многима за недјељу дана, а у половину недјеље укинуће жртву и принос.«⁶² Средина седмице – три и по године

---

56 Данило 9,25.

57 Језекиљ 4,6.

58 1. Мојсијева 1,5.

59 Јездра 7,8.

60 Јездра 7,13.25.

61 Дела 10,38.

62 Данило 9,26.27.

– пада у пролеће 31. године после Христа. Од јесени 27. године до пролећа 31. године тачно су три и по године. То је било време земаљског рада Исуса Христа што се може закључити из навода Јовановог Јеванђеља. Укидање крвних и јестивних жртава указује на Христову смрт на крсту, која је означила крај приношења животињских жртава.⁶³ После Христове смрти Јеванђеље се још три и по године проповедало само Јудејцима, јер пророчанство говори о »склапању савеза« с њима за одређено време. Каменованье Стефана, првог мученика, и прогонство хришћана 34. године после Христа довело је до проповедања Јеванђеља незнабошцима.⁶⁴ Убрзо се обратио апостол Павле коме је Бог наменио улогу апостола незнабожаца.⁶⁵ Тиме је истекао период од седамдесет седмица. Од тог времена у Божји народ не спадају само Јевреји, већ и припадници свих народа.⁶⁶

Ако се од 2300 година одузме седамдесет седмица или 490 година, добија се 1810 година. Ако се за показну годину тог периода узме завршна година раздобља од седамдесет седмица (34. година после Христа), долазимо до 1844. године као завршне године у овом великом пророчком ланцу. После 1810 година које су биле одређене новозаветном Израиљу, требало је 1844. године започети велико чишћење небеске Светиње. То чишћење је, у ствари, доношење судбоносне одлуке о томе ко припада Божјем народу, а ко ће вечно пропасти.

Као што је велики Дан чишћења земаљског Светилишта био уједно и дан суда, тако је и чишћење небеског Светилишта 1844. године означило почетак времена суда. Пророк Данило овако описује те догађаје: »Гледах докле се поставише пријестоли, и Старац сједе, на ком бјеше одијело бијело као снијег, и коса на глави као чиста вуна, пријесто му бијеше као пламен огњени, точкови му као огањ разгорио. Ријека огњена излажаше и

---

63 Матеј 27,51.

64 Дела 8,1-4; 11,19-21.

65 Римљанима 11,13.

66 Галатима 3,28.29.

тецијаше испред Њега, тисућа тисућа служаше Му, и десет тисућа стајаху пред Њим; суд сједе, и књиге се отворише.»⁶⁷

Пошто се овај део великог последњег суда одиграва пре другог Христовог доласка, то би му најбоље одговарао назив истрага или истражно суђење. Тај део суђења претходи Христовом царству и траје упоредо с последњим данима људске историје. О том часу суда говори и апостол Јован у Откривењу.⁶⁸ Католички теолог Дистервалд пише о том суду следеће: »Ово није као што су многи старији тумачи Библије мислили, неки општи Божји суд свету, суд који би се одигравао на Земљи, већ је место овог суда Небо. Из света се види да је ово на неки начин 'предсуђење', заседање чије ће се одлуке објавити тек на свеопштем последњем суду свету.«⁶⁹

Жртвено Јагње небеског Светилишта је Исус Христос,⁷⁰ Откупитељ наших греха.⁷¹ Пошто је, узносећи се на Небо, примио службу свештеника и нашег Заступника,⁷² Христос и наше грехе преноси у небеско Светилиште,⁷³ где се они записују у небеске књиге о којима говоре пророк Данило и апостол Јован.⁷⁴ Свето писмо спомиње неколико књига: прва је Књига живота⁷⁵ у којој су записана имена верних.⁷⁶ Кад неко отпадне од Бога, његово име се брише из Књиге живота,⁷⁷ а онај који остане веран до краја неће морати да се појави на последњем суду,⁷⁸ јер му је вечни живот дарован Божјом одлуком.⁷⁹ Друга књига је Књига добрих и злих дела⁸⁰ у којој су записана сва дела свих људи који су живели

---

67 Данило 7,9.10.

68 Откривење 14, 7.

69 F. Düsterwald, *Die Weltreiche und das Gottesreich*, Freiburg, 1890.

70 Јован 1,29.

71 Исаја 53,5.6.

72 Јеврејима 7,25.

73 3. Мојсијева 10,17.

74 Данило 7,10; Откривење 20,12.

75 Данило 12,1.

76 Филибљанима 4,3; Лука 10,20.

77 3. Мојсијева 32,32.33; Откривење 3,5.

78 Откривење 20,15.

79 Откривење 21,27.

80 Исаја 65,6.7; Малахија 3,16.

на Земљи. Коначно, трећа књига је Књига Божјег Закона, мерило по којем ће се судити.⁸¹

Од 1844. године на Небу се врши »предсуђење« или истрага над свим припадницима Божјег народа.⁸² Исус, наш Првосвештеник, испитује пред Оцем небеске извештаје и чисти Светињу и народ, бришући заувек грехе оних који су вером затражили опроштење. Тако се уједно утврђује број оних који ће имати део у првом васкрсењу, тј. васкрсењу живота.⁸³ Они који нису остали до краја верни и чија су имена због тога била избрисана из Књиге живота, биће осуђени и за оне грехе који су им раније били привремено опроштени.⁸⁴ Нико неће моћи да има изговора за своја зла дела, јер ће се радосна вест Јеванђеља свима објавити пре него што Христос по други пут дође.⁸⁵

Кад ће се завршити ово време чишћења Светиње, а у исто време и доба милости, ми не знамо. Знамо само да ће на истражном суђењу бити донесена коначна, неопозива одлука, и да ће тако свет бити подељен у две велике групе: »Ко чини неправду, нека чини још неправду; и ко је поган, нека се још погани; и ко је праведан, нека још чини правду; и ко је свет, нека се још свети.«⁸⁶ Ове две групе, праведници и неправедници, живеће заједно на Земљи све до часа када се Христос појави да изврши одлуке истражног суђења: »И ево ћу доћи скоро, и плата Моја, да дам свакоме по дјелима његовијем.«⁸⁷

Потребно је зато да већ данас сви испитамо свој живот у светлу Божјих заповести. Морамо упознати своје грехе и усрдно молити нашег Првосвештеника да нас заступа на Божјем суду. Можда се данас на Небу одлучује твоја судбина! Моли се Исусу да упише и твоје име у Књигу живота!

---

81 Проповедник 12,13.14.

82 1. Петрова 4,17.

83 Лука 20,35.

84 Језекиљ 33,13.

85 Матеј 24,14.

86 Откривење 22,11.

87 Откривење 22,12.

»Гледајте, браћо, да не буде кад у кога од вас зло срце невјерства да одступи од Бога живога. Него се утјешавајте сваки дан, докле се данас говори, да који од вас не одрвени од пријеваре грјеховне.«⁸⁸

---

88 Јеврејима 3,12.13.

17

БОЖЈИ ПОСЛЕДЊИ ПОЗИВ ЉУДИМА

У сва времена је Бог на овој Земљи имао своје верне сведоке. Били су то патријарси у старо време, први хришћани у почетку наше ере, реформаторски покрети у средњем веку и коначно, данас, то је Божја црква остатка.

Та последња Христова црква је у Библији описана као велики мисионарски покрет чији се глас разлеже по целом свету: »И видјех другога анђела гдје лети посред неба, који имаше вјечно Јеванђеље да објави онима који живе на Земљи, и свакоме племену и језику и кољену и народу.«¹ Анђео у Светом писму представља Божјег весника,² јер је и основно значење грчке речи »angelos« у ствари »гласник«. Пошто је Бог људима поверио проповедање Јеванђеља,³ то и овај анђео представља верне Божје сведоке, људе и жене, који су свој живот посветили испуњењу овог великог задатка. Божја последња вест људима почела се проповедати 1844. године. Била је то вест из Откривења: »Бојте се Бога, и подајте Му славу, јер дође час суда Његова.«⁴

Није то била нека нова наука, већ »старо Јеванђеље« које се проповедало у сва времена. То је оно исто Јеванђеље које је

---

1 Откривење 14,6.

2 Упореди Матеј 11,10; Лука 9,52.

3 Исаија 52,7; Матеј 28,19.20.

4 Откривење 14,7.

било објављено првим људима,⁵ које је Ноје проповедао,⁶ које је Аврам вером прихватио,⁷ Јеванђеље које су познавали сви про- роци⁸.

Било је то оно исто Јеванђеље које су људи током векова хришћанске ере полако заборавили и одбацили, заменивши га празном људском филозофијом. Апостоли су то већ унапред предвидели: »Дух изричито говори да ће у пошљедња времена отступити неки од вјере.«⁹ Да то неће бити само усамљени по- јединци, већ велики део хришћана, може се закључити из речи апостола Павла: »Да вас нико не превари никакијем начином; јер неће доћи док не дође најприје отпад.«¹⁰

Реформација је у 16. веку тек делимично успела да обнови познавање библијских истина. Иако је одважно устала у одбрану тако важних библијских истина као што су »оправдање вером« и »Писмо је једини извор вере«, она је занемарила друге, исто тако важне истине – крштење на основу признања вере, бесмртност само преко Христа, светковање седмог дана итд. Зато је било по- требно да се реформација настави и доврши.

Бог је тај велики задатак поверио својој последњој Цркви. На- лог за извршење тог великог задатка налази се у Јовановом Откри- вењу¹¹ и представљен је симболичким порукама које три анђела упућују свим људима добре воље. На тај начин је Бог јасно показао којим путем треба да пође Његова Црква у ово последње време.

1. Вест првог анђела

»Бојите се Бога, и погајите Му славу, јер дође час суда Његова; и поклониите се Ономе, који је створио небо и Земљу и море и изворе водене.«¹²

---

5 1. Мојсијева 3,15.

6 2. Петрова 5,2.

7 Јеврејима 11,8-10.

8 1. Петрова 1,10.11.

9 1. Тимотију 4,1.

10 2. Солуњанима 2,3.

11 Откривење 14. поглавље.

12 Откривење 14,7.

»Бојте се Бога и подајте Му славу« није израз ропског страха, нећ страхопоштовања и дивљења. Поштовање Божјег апсолутног ауторитета је врло важна карактерна особина сваког правог хришћанина, а особито данас кад савремени човек тежи за лажном самосталношћу у верском погледу. Уместо самовоље прави хришћанин показује послушност према Божјем Закону и на тај начин признаје Божји ауторитет. Формалистичко признавање неког »вишег бића« није довољно. Бога као Бога поштује само онај који у њему види свог Створитеља и Заштитника.

»Поклоните се Ономе, који је створио небо и Земљу и море и изворе водене!« Око ове библијске истине данас се сукобљавају заступници многих савремених теорија о настанку наше Земље и живота на њој. Има много теолога који покушавају да у хришћанство унесу идеје Дарвинове теорије о еволуцији, доказујући да у почетку није све било »веома добро«, већ је тек много касније постало савршено. Најбоља заштита од заблуда тог »савременог хришћанства« јесте светковање дана сећања на стварање,¹³ у духу Јеванђеља.

2. Вест другог анђела

»Паге, њаде Вавилон ѓрад велики; јер ойшовнијем вином курварсѝва својеѝа найоји све народе.«¹⁴

Име Вавилон представља тајну.¹⁵ Овде се без икакве сумње ради о псеудониму који никако не може представљати стари месопотамски град на Еуфрату, јер је он у време апостола Јована био само гомила рушевина.¹⁶ Име »Babilu« на вавилонском језику значи »врата богова«, и требало је изразити мисао да Вавилон по одобрењу богова влада светом. Израилци су опет назив овога града изводили из речи »baba« која значи пометња или збрка.

Чињеница да Библија употребавља име тог давно несталог града да њиме означи силу која се својим неморалом и нечистим

13 2. Мојсијева 20,8-11.

14 Откривење 14,8.

15 Откривење 17,5.

16 Исаија 13,19.

деловањем супроти правој хришћанској науци, наводи нас на помисао да мора постојати велика сличност између карактерних особина старог Вавилонa и неке нове силе која носи то име као симбол. И заиста, Свето писмо наводи неколико особина у којима се та сличност јасно показује: самопоуздање и гордост,¹⁷ богатство и лепота,¹⁸ утицај на цео свет,¹⁹ служење лажним боговима,²⁰ прогоњење оних који служе правом Богу.²¹ У оба случаја Бог је свом народу упутио позив да изађе из Вавилонa.²²

Треба додати да се симболички Вавилон у Библији назива и »Блудницом«,²³ што нас упућује у сасвим одређеном смеру. Слика неморалне жене пророци увек представљају отпалу заједницу, цркву која је изневерила Бога, свога Господа и Женика.²⁴ Права Црква се увек описује као чиста невеста.²⁵

Неки угледни католички писци сматрају да апостол Јован овде симболички описује паганску Римску империју. Тако кардинал Белармин пише: »Рим се у Откривењу назива Вавилоном«, а бискуп Босет мисли: »Наводи су тако јасни да се у слици Вавилонa с лакоћом може препознати Рим.«²⁶ Јеврејски тумачи имају слично мишљење. У петој књизи Сибилних пророчанстава и у »Мидраш Рабаху« стоји: »Град Рим је назван Вавилоном«!

Међутим, овде никако не може бити речи о старој, паганској Римској империји, јер по Библији симболички Вавилон траје све до Христовог доласка.²⁷ Узевши у обзир ове што је наведено, сигурно нећемо погрешити ако Вавилон идентификујемо као

---

17 Данило 4,27. и Откривење 18,7.

18 Исаија 13,19. и Откривење 17,4.

19 Јеремија 51,7. и Откривење 17,4.

20 Исаија 46,6.7. и Откривење 18,2.

21 Исаија 14,3-6. и Откривење 17,6.

22 Јеремија 51,6. и Откривење 18,4.

23 Откривење 17,1.

24 Јеремија 3,8.9.

25 Откривење 19,7.8.

26 R. Pache, *Die Wiederkunft Christi*, Brockhaus, Wuppertal, 1953.

27 Откривење 16,17-19.

духовни Рим, отпалу цркву, хришћанску заједницу која је изгубила првобитну чистоту и светост.

Да се савремено хришћанство врло удалило од свог првобитног извора, може се приметити већ на први поглед. Оно што изненађује јесте отвореност којом теолози великих хришћанских цркава признају ту чињеницу и њихова тежња да удаљавање од библијског хришћанства прикажу као израз величине и моћи савремене Цркве и њене надмоћности над хришћанством првих векова. Тако, на пример, католички теолог Карл Адам пише: »Ми католици потврђујемо, не црвенећи при томе, да, ми потврђујемо с поносом: католичанство се не може једноставно и у сваком погледу поистоветити с прахришћанством или чак с Христовом вешћу; то је исто тако немогуће као што се ни разгранати храст не може упоредити с малим жиром... а ми још додајемо: За хиљаду и још хиљаду година католичанство ће бити неупоредиво богатије, раскошније и разноврсније у догмама, обичајима, праву и култу од данашњег католичанства. Неки будући историчар цркве у петом миленијуму после Христа врло ће лако и без труда пронаћи у католичанству појмове, слике и форме које потичу из Индије, Јапана или Кине... Да, она (мисли на Цркву) се није устручавала преузети чак и паганске култне обичаје и симболе сваки пут када их је било могуће прилагодити и надахнути хришћанским духом... то је право 'пословично' католичанство.«²⁸

»Блудница« не представља само отпад, јер Откривење говори и о материнској улози Вавилона.²⁹ Постоје и кћери (цркве) на које се преносе споменуте особине Вавилона, иако нису директно подређене Риму. Није тешко доказати везе с државом, охолу самоузвишеност, прогонство оних који верују другачије, као и небиблијске науке код протестаната, православца и других Цркава.

Пророчанства најављују могући верски савез свих отпалих цркава у задњим данима,³⁰ који ће имати велик утицај на свет.

28 K. Adam, *Das Wesen des Katholizismus*, Düsseldorf, 1931.

29 Откривење 17,5.

30 Откривење 13,11-18.

Тиме ће Вавилону и његовим кћерима бити осигурано велико подручје деловања. Пре више од два века реформатор протестантизма Филип Ј. Спенер је писао: »Уверен сам да ће римски Вавилон, пре него што га задеси његова зла судбина, опет досегнути своју некадашњу моћ. Бојим се да ће већина држава, дојећи се његове снаге и страхујући пред његовим грозотама, опет допустити наметање јарма што су га збациле пре два века.«³¹

Ипак, Бог своју верну децу жели да сачува од људских заблуда и лажних учења. Он зове озбиљно, љубазно и убедљиво: »Изиђите из ње, народе мој, да се не помијешате у гријехе њезине, и да вам не науде зла њезина.«³²

3. Вест трећег анђела

»Ко се јоџ докљони звијери и икони њезиној, и ѣрими жиј на чело своје или на руку своју, и он ће ѣићи од вина ѣњева Божијеја, које је ѣиомијешано ућочено у чашу ѣњева Њејова.«³³

Трећа анђеоска вест упозорава нас на опасне заблуде, јер у противном Бог не би људима упућивао тако строге и претеће речи. Пре свега се морамо питати на шта се односе појмови »звер«, »кип« и »жиг«. Кратак поглед на друга поглавља Откривења показале нам да се овде мисли само на звер из 13. поглавља. »И стадох на пијеску морскоме; и видјех звијер гдје излази из мора, која имаше седам глава, и рогова десет, и на роговима њезинијем десет круна, а на главама њезинијем имена хулна. И звијер коју видјех бијаше као рис, и ноге јој као у медвједа, и уста њезина као уста лавова, и даде јој змија силу своју, и пријестол свој, и област велику.«³⁴ Објашњење ове слике налазимо у самој Библији. Змај је сотона,³⁵ а звер је у 2. Солуњанима споменута као противбожанска сила која ће снагом зла владати светом.³⁶ Већ

---

31 R. Pache, *Die Wiederkunft Christi*, Wuppertal, 1953, 175.

32 Откривење 18,4.

33 Откривење 14,9.10.

34 Откривење 13,1.2.

35 Откривење 12,9.

36 2. Солуњанима 2,3.4.7-10.

при самом читању горе наведеног текста сигурно смо се присетили пророчанстава из Данила 7 (упореди поглавље »Историјски развој хришћанства«). Дакле, мора се радити о сили која поседује понос Вавилона (лав), жељу за експанзијом Персијанаца (медвед) и интелигенцију Грка (рис). Десет рогова упућује на четврту звер код Данила. Та сила поседује чврстоћу паганског Рима и њених држава наследница. Сада идентификација више није тешка јер све остале карактеристике ове звери упућују према малом рогу из Данила 7.

1. *Обе звери настјуијају с великом охолошћу:*
Данило 7,20 — Откривење 13,5.2.
2. *Обе звери хуле на Боја:*
Данило 7,25 — Откривење 13,5.
3. *Обе звери имају моћ једнако дуго без прекида:*
Данило 7,25 — Откривење 13,5.
(3,5 године = 42 месеца = 1260 дана = 1260 година.)³⁷
4. *Обе звери йројоне йраве вернике:*
Данило 7,25 — Откривење 13,7.
5. *Обе звери су осуђене на Божјем суду:*
Данило 7,26 — Откривење 13,10.

Тако постоји само један закључак: звер је она иста сила коју је описао Данило као »мали рог«. Излечена рана³⁸ је признање државне цркве Латеранским споразумом из 1929. године, након што је 1789. и 1870. Рим доживео два тешка али пролазна пораза. За време понтификата »папа дипломата« Леона XIII и Пија XII и за време реформатора Јована XXIII и »папе путника« Јована Павла II утицај Рима је толико порастао да данас цео свет поновно гледа са занимањем на Ватикан. Научници, државници, протестантске црквене вође и крунисане главе, сви они слушају с дивљењем шта ће рећи Рим. Опет се римском бискупу исказује част. »И чуди се сва земља иза звијери« и »поклонише се змији,

37 Језекиљ 4,6.

38 Откривење 13,3.

која даде област звијери«. ³⁹ Уважени црквени историчар Харнак још је почетком 20. века рекао: »Ко би рекао да ће у 20. веку папство опет добити пунину моћи као у доба Иноћентија III и Бонифација VIII?«⁴⁰

У том процесу опоравка папства удео има једна друга веле-сила, а то је звер коју је описао апостол Јован у другом делу 13. поглавља Откривења: »И видјех другу звијер гдје излази из земље, и имаше два рога као у јагњета; и говораше као аждаха. И сву власт прве звијери чињаше пред њом; и учини да земља и који живе на њој поклони се првој звијери којој се исцијели рана смртна. И учини чудеса велика, и учини да и огањ силази с неба на земљу пред људима. И вара оне који живе на земљи знацима, који јој бише дани да чини пред звијери, говорећи онима што живе на земљи да начине икону звијери која имаде рану смртну и оста жива. И би јој дано да даде дух икони звијериној, да проговори икона звијерина, и да учини да се побију који се год не поклоне икони звијериној. И учини све, мале и велике, богате и сиромашне, слободњаке и робове, те им даде жиг на десној руци њиховој или на челима њиховима, да нико не може ни купити ни продати, осим ко има жиг, или име звијери, или број имена њезина...«⁴¹

Да бисмо одредили идентитет друге звери, важно је знати да њена делатност пада у доба задобијања ране и исцељења прве звери. Угледни тумачи у њој су видели Сједињене Америчке Државе које су се конституисале крајем осамнаестог века. Тако је познати проповедник Џон Весли још 1754. рекао: »То се још није остварило, иако њена појава није далеко јер се треба појавити крајем 42. месеца постојања прве звери.«

Протестантска Америка ће, дакле, постати највернији заговорник Рима. Још пре неколико десетина година то је звучало као шала; данас, међутим, живимо у време испуњења овог пророчанства. Католичка црква данас је у Америци, земљи која је

39 Откривење 13,4.

40 Karl Eder, *Rom, Idee und Wirklichkeit*, Linz, 1947, 9.

41 Откривење 13,11-17.

била уточиште прогоњених због вере, не само највећа верска заједница у којој је први пут један католик постао председник, него је још важнија чињеница да је такозваном западном свету посебна част што се може у питањима погледа на свет и политике све више равнати према Риму. Руку под руку с тиме иду и небројени покушаји градње »мостова« од једне конфесије према другој. Након Другог светског рата с протестантске је стране основано друштво »Sammlung«, а с католичке стране »Una Sancta«. На отварању концила 1962. папа Јован XXIII јасно је рекао: »Јединство Цркве сматрамо најважнијим, ако не и једино важним.«

Пије X назвао је 1910. протестантизам »кугом« и »заразним пороком«. Данас се говори о »одвојеној браћи« (Јован XXIII) и о »хришћанима који траже Бога у Светом писму« (Павле VI).

»Врата су отворена«, рекао је Павле VI патријарху Атењатори у Витлејему. Од тог се тренутка више или мање интензивно воде разговори и контакти с православцима. Рим зове на повратак. Жели се створити светска Црква. Један протестантски црквени сабор дао је предлог да се уведе исповест, а католичким теолозима, као што су Кинг (коме је 1980. Црква одузела право учења због његових критичких изјава о непогрешивости папе) и Шут, успело је супротности свести на минимум. Теолог Карл Адам држи пред хиљадама људи у протестантској цркви предавања о могућим зближавањима у другоразредним питањима, као што су црквена дисциплина, целибат и причест. Али протестантима треба бити јасно да сарадња с Римом значи одустајање од најважнијих реформаторских тачака вере, јер Рим у тим питањима неће узмакнути нити центиметар.

Надбискуп Барселоне, Модрего, рекао је приликом оснивања Друштва за јединство хришћана, под вођством кардинала Биа: »Папин приоритет је начело јединства. Јединство хришћана оствариће се у крилу Католичке цркве или га уопште неће бити.« Али, лутерански теолози, као на пример Асмусен, ипак се надају да је могуће приближавање чак и у подручју вере. Али коцке падају на подручју политике. Римска црква се приказује као предводник западне цивилизације, а протестантизам у тој борби не жели заостати. То је јасно изразио Џефри Фишер,

надбискуп Кентерберија, називан »ујединитељем«, кад је као поглавар Англиканске цркве 1960. по први пут у историји посетио папу. Њега је следио његов наследник у служби Мајкл Ремзи. Сврха посета била је јасна: »Изградити мост између Рима и Кентерберија који је био срушен.«

Кад је Роберт А. К. Ранси био устоличен за стотог надбискупа Кентерберија и тиме за духовног поглавара 65 милиона англиканаца у целом свету, церемонија устоличења била је замишљена да прикаже хришћанско јединство. По први пут је на свечаности учествовао један римокатолички црквени достојник, кардинал Василије Хјум, како би нагласио важност разговора за уједињење ове две цркве.⁴²

Пророчанство је, дакле, предвидело сарадњу Ватикана и протестантизма јер ће друга звер, протестантска Америка, створити систем – Јован га назива »кип Звери« – према мерама верско-политичке диктатуре Рима. Држава и Црква поново ће се ујединити па ће се против свих оних који покушају да се супротставе тој присили предузети мере. Притом нас не смеју заварати одлуке концила које говоре о слободи савести, јер ће тек будућност открити шта треба разумети под појмом »нечисти прозелитизам«, који неће постојати у појму верске слободе. Некадашњи бедем слободе, Сједињене Америчке Државе, постаће предводник у верско-политичкој нетолеранцији која ће имати светске размере. Р. Јунг је још 1954. писао следеће: »Сада пробија кроз фасаду 'новог света' нешто друго што ја називам 'најновији свет'. То је Америка која се више не може ускладити с поставкама своје досадашње историје и која све више показује црте тоталитарности.«

Мост према Риму је »жиг«. Као и код свих звери, и овде је реч о симболу. Као што прави хришћани одражавају Божји карактер, тако се и противници поистовећују из уверења или само формално са карактеристикама и намерама прве звери. Карактеристике ове звери читавају се у склоности према властитим

---

42 *Los Angeles Times*, 26.3.1980.

законима.⁴³ Божје законе настојаће укинути, а успоставити људске законе. Субота, знак ауторитета самог Створитеља,⁴⁴ треба да устукне пред »жигом звери«, недељом.

Међутим, било је у свим вековима много искрених хришћана који су недељу савесно светковали у дубоком уверењу да тиме испуњавају прописе Божјег Закона, а и данас има доста верних и побожних људи који светкују тај дан као Дан Господњи, не знајући да живе у супротности с начелима Светог писма. Њих никада нико није поучио, нико их није обавестио шта од нас стварно тражи наш небески Отац у својој четвртој заповести Декалога. О таквим људима се сигурно не може казати да су обележени »жигом Звери«. Само они који у тренутку када треба да изаберу између поштовања Божје заповести и људских прописа, изаберу службу људима и не одбаце људске заблуде, могу бити сигурни да су непријатељи свога спасења и да ће њихова борба за вечни живот бити узалудна.

Ипак, у овом хаосурелигијских заблуда, млакости и фанатизма, Бог је себи сачувао једну малу групу верних следбеника који »држе заповести Божје и имају веру Исусову«.⁴⁵ Упркос порукама и прогонствима она храбро носи заставу истине. Резултате њеног деловања у свету Библија описује овим речима: »И послје тога видјех другога анђела гдје силази с неба, који имаше област велику; и Земља се засвијетли од славе његове.«⁴⁶

Позив трећег анђела да се одупремо религијским заблудама последњег времена мора да одјекне кроз духовну таму нашег времена и расветли је светлим зрацима библијске истине. То је и наш задатак!

Одлука је у нашај власти. Бог још увек с много љубави позива све нас да изађемо из људских заповести и да се придружимо стаду Божје деце које »држи заповести Божје и има веру у Исуса«!

---

43 Данило 7,25.

44 Језекиљ 20,20.

45 Откривење 14,12.

46 Откривење 18,1.

СУДБОНОСНА ОДЛУКА

Човек се не рађа као хришћанин; он то касније постаје! Бог је већ од самог почетка препустио човековој слободној вољи да изабере између живота и смрти, и тако ће остати до краја. Човек, круна стварања, биће обдарено разумом и вољом, може се сам одредити за Бога или против Њега. Црквени отац Хиларије из Поатјеа право каже: »Свака је наметнута религија одвратна. Правој вери припада и осведочење, а оно се не може постићи присилом!«¹

Човекова одлука да служи Богу и да се припрема за Његово царство јавно се изражава крштењем, јер Исус каже: »Ко узвјерује и покрсти се, спашће се.«² По својој спољашњој форми хришћанско крштење није ништа ново, већ има свој корен у Јовановом крштењу. Јован је крштавао све оне који су долазили к њему покајнички признајући своје грехе и изражавајући тиме своју жарку жељу за вечним животом у царству које је Месија ускоро требало да оснује. »И говораше: покајте се, јер се приближи царство небеско! Тада излажаше к њему Јерусалим и сва Јудеја, и сва околина Јорданска. И он их кршћаваше у Јордану, и исповиједаху гријехе своје.«³

Јованово крштење се битно разликовало од обреда чишћења који су тада били уобичајени код Јевреја и пагана. Јованово крштење није било – тиме се разликовало од паганских обреда –

1 Johannes Warns, *Die Taufe*, Bad Homburg, 1913, 54.

2 Марко 16,16.

3 Матеј 3,3.5.6.

нека тајанствена магијска церемонија, већ јавни израз покајања и признања греха. С друге стране, од есенског обреда чишћења разликовало се тиме што је то био једнократни чин и нису му приступали, као код рабинерског крштавања прозелита, само пагани већ и Израиљци. У упоређењу с хришћанским крштењем, оно је ипак само прва степеница. Сам Јован Крститељ признаје: »Ја дакле кршћавам вас водом за покајање: а Онај што иде за мном, јачи је од мене... Он ће вас крстити Духом Светим и огњем.«⁴ Јован Крститељ је крштавао оне који се кају,⁵ док су апостоли крштавали оне који верују.⁶ Јованово крштење је људе припремало за Месијин долазак, а хришћанско крштење је симбол смрти и васкрсења Месије који је већ дошао.⁷ Јованово крштење је било само крштење водом, док је хришћанско крштење, крштење водом и Духом. Васкрсли Христос је сам казао: »Јер је Јован крстио водом, а ви ћете се крстити Духом Светијем.«⁸ »Идите дакле и научите све народе крстећи их ва име Оца и Сина и Светога Духа, учећи их да све држе што сам вам заповједио; и ево Ја сам с вама у све дане до свршетка вијека.«⁹

Једина правилна библијска форма крштења је уроњавање, јер једино она може правилно представити оно што право крштење симболише, наиме »умирање старог човека« и »оживљавање новог човека«. Само се на тај начин следи пример великог Учитеља и Његових апостола. Католички библичар Реш овако коментарише текст из посланице Римљанима 6,4: »Апостол овде говори о крштењу уроњавањем. Уроњавање крштеника симболише Христову смрт и погреб, а у исто време и усмрћивање и покопавање греха у часу крштења. Устајање крштеника после крштења симболише Христово васкрсење, а у исто време и

---

4 Матеј 3,11.

5 Матеј 3,6.

6 Матеј 3,6; Дела 8,36.37.

7 Римљанима 6,4.

8 Дела 1,5.

9 Дела 1,5. и Матеј 28,19.20.

унутрашње обновљење и морално васкрсење хришћанина који се крштењем очистио од греха.«¹⁰

Грчка реч »baptizo« која се у Новом завету употребљава да означи крштење значи у ствари »уроњавање« и упућује нас на чињеницу да се приликом хришћанског крштења крштеник потпуно уроњавао у воду.

До истог се закључка долази кад се поближе упознају обичаји прве хришћанске заједнице. Јован Крститељ је крштавао тамо где је било »много воде«,¹¹ Исус Христос је био крштен у реци Јордану,¹² а Ђакон Филип је с обраћеним Етиопљанином ушао у воду,¹³ те се зато не може говорити о крштењу пошкропљавањем у првој хришћанској заједници. Само уроњавање може стварно симболисати покопавање, док пошкропљавање само по себи доводи до лажног сакраментализма, тј. тврдње да капљице посвећене воде доносе нови живот, а не вера онога који се крштава.

Теолог Луј Секретен каже о томе: »Ми верујемо да обичај уроњавања има своју дубоку вредност; то је један уверљив и видљив знак. С пошкропљавањем је сасвим другачије. Мењајући начин крштења, Црква је помрачила и његов прави смисао. Пошкропљавање наводи на помисао да сам чин крштења на неки магичан начин спасава човека и да водене капљице доносе спасење.«¹⁴

Прахришћанство је познавало само једну форму крштавања - уроњавање. Црквени историчар Неандер каже: »Крштење се првобитно обављало уроњавањем.«¹⁵ И други црквени историчар Гогил то потврђује: »Библијско крштење се обављало уроњавањем.«¹⁶

---

10 Rösch, *Das Neue Testament*, St. Florian, 1947.

11 Јован 3,23.

12 Марко 1,9.

13 Дела 8,38.

14 L. Secretan, *Baptême des croyants ou baptême des enfants*, La Chaux de Fonds, 1946.

15 Neander, *Allgemeine Geschichte der christlichen Religion*, Hamburg, 1828.

16 Goegul, *L'Église primitive*, Paris, 1947.

Ове апостолске праксе Хришћанска црква се држала све до средњег века. Споменути теолог Секретен пише: »Библијско крштење се обављало уроњавањем. Грчка реч »baptizo« означава потапање, уроњавање. Хришћанска црква је ову форму крштења све до средњег века употребљавала радије од пошкропљавања... на Западу је тек после Сабора у Равени 1311. године уроњавање замењено пошкропљавањем... Еразмо сведочи да су у Енглеској још у 16. веку крштенике уроњавали у воду. Тек 1643. године, на једном црквеном заседању у Вестминстеру, прихваћено је пошкропљавање с 25 гласова против 24.¹⁷

Пошто крштење представља чин признања греха и вере у Откупитења, то и уроњавање у воду има само симболичко значење. Мисао да се новорођење може »изазвати« неком чаробном формулом или уроњавањем у воду, док се крштеник држи сасвим пасивно, није хришћанског порекла, већ потиче од паганског тајанствено-магијског погледа на свет. Вода још никога није учинила хришћанином, јер само вера може удахнути нови живот! Апостол Петар каже: »За спомен тога и нас сад спасава крштење, али не прање тјелесне нечистоте, него обећање добре савјести Богу, васкрсенијем Исуса Христа.«¹⁸ Где та лична жеља, лично обећање, лични труд да се постане Божје дете, недостаје, нема ни правог крштења. Како се та дивна људска тежња за добрим и за спасењем најбоље симболички изражава уроњавањем у водени гроб, то и Хришћанска црква треба да задржи само овај начин крштења.

Вера даје крштењу садржину¹⁹ и зато оно није дело човека, већ Бога. Њиме човек постаје ново створење,²⁰ које више не припада себи,²¹ већ Христу.²² Крштењем човек добија опроштење греха,²³

---

17 L. Secretan, цитирано дело

18 1. Петрова 3,21.

19 Галатима 3,26.27.

20 1. Коринћанима 5,17.

21 2. Коринћанима 5,15.

22 1. Коринћанима 6,19.

23 Дела 2,38.

не мора се појавити на последњем, страшном суду²⁴ и стиче право на царство небеско.²⁵ Верник тиме постаје истински део Христовог тела, заједнице²⁶, прима дар Божјег Духа²⁷ и почиње доносити духовне родове.²⁸

Када се прихвати чињеница да је право крштење само оно које је учињено на основу признања вере, тада се мора признати да сваки крштеник мора испунити неке претходне услове пре него што се крсти. Апостол Матеј пише о томе: »Идите дакле и научите све народе, крстећи их ва име Оца и Сина и Светог Духа!«²⁹ Неко постаје ученик још пре крштења, на основу еванђеоског позива, али ученик остаје ипак само онај који поверује.³⁰ Вера се јавља разумним прихватањем онога што учи Божја Реч.³¹

Тако крштењу увек претходи:

1. примање еванђеоских поука,³²
2. покајање и промена мисли,³³
3. вера као резултат предања Богу.³⁴

Према томе, пошто крштење није неки сакрамент који делује сам по себи; пошто човека нико не приморава на крштење, већ га он сам тражи; пошто вода не очишћава наше грехе, већ смо опрани Христовом крвљу – не може ни бити крштавања новорођенчади. Ниједна једина реч у целом Светом писму не даје нам ни најмањи наговештај да је у апостолско доба постојао такав или сличан обичај. Теолог Ежен Менгоз то потврђује: »У целом Новом завету не налазимо ни најмањи наговештај кр-

---

24 Марко 16,16.

25 Колошанима 1,13.

26 1. Корићанима 12,13.

27 Дела 2,38.

28 Галатима 5,22.

29 Матеј 28,19.

30 Јован 8,31; Дела 19,9.

31 Римљанима 10,14.17.

32 Дела 8,5.6.; 10,36-43; 16,13.14.32.

33 Дела 2,38; 10,48 – 11,18.

34 Марко 16,15.16; Дела 8,12.37; 15,9; 16,15.31; 18,8; Колошанима 2,12.

штења неког новорођенчета.«³⁵ Чувени теолог Кард Барт пише: »Новозаветна основа за крштење новорођенчади је више него сумњива.«³⁶ Неки библиолози спомињу »крштење целог дома« да би доказали оправданост крштавања деце, али је сигурно да се у тим случајевима радило само о крштавању свих оних који су поверовали у једној породици. Пример тамничара из Филибе то доказује.

1. Он је прво упитао шта треба да чини да се спасе.³⁷
2. Затим су апостоли проповедали Божју реч свима у његовом дому.³⁸
3. Крстили њега и његове укућане.³⁹
4. На крају сви су се радовали што су тако склопили завет с Богом.⁴⁰

Исус није децу искључио из небеског царства, јер је сам изјавио: »Пустите дјецу нека долазе к Мени; и не браните им; јер је таковијех царство Божије. Заиста вам кажем: који не прими царства Божијега као дијете, неће ући у њега. И загрљивши их метну на њих руке те их благослови.«⁴¹

Познат је такође покушај да се крштавање новорођенчади оправда јеврејским обичајем обрезивања деце. Ова заблуда почива на мешању појмова националне и верске заједнице. У Старом завету је обрезане било знак припадања јеврејском народу, али су права Божја деца и тада морала »обрезати своја срца«.⁴² Како у Новом завету нико не постаје припадник Божјег народа на основу порекла, већ се само они који верују без обзира на националност имају право назвати децом Божјом⁴³ – то

---

35 E. Menegoz, *Le baptême des enfants d'après les principes de la théologie paulinienne*, Paris, 1884.

36 K. Barth, *La doctrine ecclésiastique du baptême*, Paris, 1949.

37 Дела 16,30.

38 Дела 16,31.32.

39 Дела 16,33.

40 Дела 16,34.

41 Марко 10,14-16.

42 5. Мојсијева 10,16.

43 Галатима 3,26-29.

и крштењу, као спољашњем знаку те припадности, могу приступити само они који верују.⁴⁴

Тврдња да крштењем треба опрати наслеђене грехе детета почива на лажној теорији о наследном греху и на небиблијском, саакраменталном схватању крштења. Наследна је само склоност према греху,⁴⁵ а урачунавају се само лични греси.⁴⁶ Коначно, вода и тако не може опрати грехе, већ само Христова жртва коју вером примамо и на коју се ослањамо у својој тежњи за спасењем.⁴⁷

Крштење новорођенчади је »криво« што ми данас на свету имамо тако мало правих хришћана, а тако много оних који су то само формално. Није без разлога казао Киркегард, познати хришћански мислилац: »Ми узимамо децу, излијемо сваком од њих неколико капљица воде на главу и тиме оно постаје хришћанин... Тако имамо за кратко време више хришћана него харинги у време лова, милионе хришћана, и тако смо постали највећа сила коју је свет икада видео. То фалсификовање хришћанства је заиста ужасно.«

Крштавање деце је, као и заповест о светковању недеље или наука о бесмртности душе, изданак једне традиције која је потпуно лишена апостолске чистоте. С том у суштини нехришћанском појавом се први пут сусрећемо крајем другог века. Црквени отац Тертудијан (150–220. после Христа) крштавање деце жестоко напада у својим списима. Тако на једном месту каже: »Додуше, Господ говори да им се не брани да долазе к Њему. Па добро! Она могу доћи – када одрасту. Она могу доћи – кад науче... она могу постати хришћани – тек кад могу препознати Христа. Зашто нагонити оне који још нису сагрешили да траже опроштење греха? Зар човек у земаљским пословима не показује више опрезности? Зар се може онима којима се још не поверава земаљско благо, већ поверавати небеско? Она морају прво

---

44 Колошанима 2,11.12.

45 1. Мојсијева 8,21.

46 Језекиљ 18,20.

47 1. Јованова 1,1.

разумети да би могла тражити спасење и да би им оно на њихову молбу било даровано.«⁴⁸

Ево још неколико цитата из дела познатих теолога! Ј. Неандер: »Да Христос није увео крштавање деце, потпуно је извесно... а да су то апостоли учинили, у најмању руку се не може доказати!«⁴⁹ Проф. др Хан: »Ни у Светом писму, а нити у првих 150 година историје Хришћанске цркве нема ниједног сигурног и доказаног примера крштавања деце, и ми морамо признати да се тврдње многобројних противника крштавања деце не могу побити с еванђеоске тачке гледишта.«⁵⁰ Проф. др Хојси: »Иако је магијско-сакраменталистичко гледиште појави крштавања деце, ипак је крштавање одраслих остало правило у целој старијој историји Цркве... Тек од шестог века полако почиње преовлађавати крштавање деце.«⁵¹

Право каже протестантски писац Секретен: »Историја обреда крштења у хришћанству показује како се Црква брзо удаљавала од истине. Она је морала бити со земљи, светлост свету; било јој је поверено неизмерно благо, али, што се више удаљавала од чисте Христове науке, све се више заробљавала људским традицијама, од којих се више никако није могла ослободити. Уместо да испуњава задатак који јој је Христос дао и да крштава оне који верују, она је крштавала децу, што јој нису заповедили ни Христос ни апостоли. Оно што је Христос заповедио полако је одступало пред оним што је Црква уводила.«

Крштење на основу признања вере и наша је прека потреба. Није то неко неважно питање, јер у Писму стоји: »Заиста, заиста, ти кажем: ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у царство Божије.«⁵² Овај услов ми још нисмо испунили ако смо се крстили неколико дана после рођења; ми се морамо крстити онако како се Христос крстио. Безгрешном Спаситељу није било потребно

---

48 Tertulijan, *De baptismo*, XVIII поглавље

49 J. Neander, цитирано дело.

50 L. Warns, *Die Taufe*, Bad Hombing, 1913.

51 Heussi, *Kompendium der Kirchengeschichte*, Tübingen, 1949.

52 Јован 3,5.

крштење, али Он је хтео да покаже да је једно са нама и да нам тако да пример. Он се крстио као одрастао човек и нама је дао налог да идемо Његовим трагом!

Да ли сам и ја крштен по угледу на Исуса Христа? Да ли желим да изађем из Вавилона људских заблуда и приступим онима који држе заповести Божје и имају веру Исусову?

Од одговора на ова питања зависи наша вечна судбина. Бог нам данас нуди вечни живот и ми не смемо одбити Његову испружену руку, јер ће сутра већ можда бити касно! Зато за све оне који искрено траже Бога важи и данас стари библијски позив: »И сад оклијеваш? Устани и крсти се, и опери се од гријеха својих, призвавши име Господа Исуса.«⁵³

---

53 Дела 22,16.

19

НЕБО ЧЕКА НА ТЕБЕ

Успостављање Божјег вечног царства је циљ ка коме тежи цео свемир. »Да буде Бог све у свему!«¹ – то је жеља свих створења. Патријарси и пророци су за тиме тежили, први хришћани и мученици су се томе надали, а Божја последња Црква на Земљи жељно очекује тај велики дан. Када буде опет дошао, Спаситељ ће поново успоставити онај савршени ред који је био нарушен појавом греха и зла.

Та последња епоха на прагу вечности може се поделити на неколико раздобља. Писмо говори о »новорођењу« или месијанском преуређењу света. У Откривењу се та прва етапа вечности назива »Chilia Ete« - владавина од хиљаду година или хиљадугодишње царство.

На жалост ова прахришћанска наука је у току времена претрпела многе промене. Тако на пример, неки црквени оци, по угледу на каснојудејске апокалиптичке списе, сматрају да ће хиљадугодишње Божје царство бити основано на Земљи. Александријски теолози, на пример Ориген, мисле да се ово пророчанство мора духовно схватити. После уздицања хришћанства на положај државне религије, појавила се мисао да је владавина цркве на Земљи у ствари испуњење пророчанства о Божјој хиљадугодишњој владавини. Најпознатији заступник овог мишљења је био црквени отац Августин. Ова идеја о »Civitas Dei«, о Божјој држави, одвела је неке теологе тако далеко

---

1 1. Коринћанима 15,28.

да је Тома Аквински старохришћанско, библијско схватање миленијума сматрао јеретичким.

Ни у 16. веку, који је иначе донео многе позитивне реформе, није била поново прихваћена библијска наука о миленијуму. Када је у 18. веку англикански теолог Данијел Витби објавио своју теорију да је хиљадугодишње царство историјска епоха која претходи другом Христовом доласку, почеле су једна за другом ницати разноразне теорије о неком »златном веку« овде на Земљи. Од праве библијске науке ове теорије су посудиле само име, јер Свето писмо каже јасно и одређено: хиљадугодишње царство се простире с оне стране границе земаљске историје човечанства и оно представља време суђења, а не неко »златно доба«.

Ово раздобље почиње другим доласком Исуса Христа. Он ће доћи као »Цар над царевима и Господар над господарима«² и тај догађај ће означити почетак хиљадугодишњег суђења свему што је грешно и зло на овом свету.³ Када буде освануо тај велики дан, кога сви верници жељно очекују, тада ће се испунити речи апостола: »Јер вам ово казујемо ријечју Господњом да ми који живимо и останемо за долазак Господњи, нећемо претећи онијех који су помрли. Јер ће сам Господ са заповијешћу, с гласом арханђеловијем, и с трубом Божијом сићи с Неба; и мртви у Христу васкрснуће најприје; а потом ми живи који смо остали, заједно с њима бићемо узети у облаке на сусрет Господу на Небо, и тако ћемо свагда с Господом бити.«⁴

Апостол овде не говори о неком општем васкрсењу, већ само о васкрсењу верних, о васкрсењу које се у Откривењу назива првим васкрсењем: »Блажен је и свет онај који има дијел у првом васкрсенију; над њима друга смрт нема области, него ће бити свештеници Богу и Христу, и цароваће с Њим хиљаду година.«⁵ После овог првог васкрсења преобразиће се верни који су живи

2 Откривење 19,11-16.

3 Откривење 20,4.

4 1. Солуњанима 4,15-17.

5 Откривење 20,6.

дочекали Христа.⁶ Обе групе ће се придружити Христу и заједно са Њиме судити сотони и непокајаним грешницима.⁷

Умрли грешници немају удела у првом васкрсењу, а и они који буду живи дочекали Христа, погинуће од славе Његовог доласка. »Него ће по правди судити сиромасима и по правници карати кротке у земљи, и удариће земљу прутом уста својих, и духом усана својих убиће безбожника.«⁸

После одласка праведника на Небо, наша Земља остаје пуста и ненастањена. Догађаји за време другог Христовог доласка изазвали су на Земљи тешка разарања, живот је замро. Тако речи пророка Јеремије налазе своје испуњење: »Погледах на Земљу, а гле без обличја је и пуста; и на небо, а свјетлости његове нема. Погледах на горе, а гле, тресу се и сви хумови дрмају се. Погледах, а гле, нема човјека, и све птице небеске одлетјеле. Погледах, а гле, Кармил је пустиња и сви градови његови оборени од Господа, од жестокога гњева Његова.«⁹

На опустелој Земљи остаје само сотона и његови пали анђели. »И видјех анђела гдје силази с Неба, који имаше кључ од бездана и вериге велике у руци својој. И ухвати аждаху, стару змију, која је ђаво и сотона, и свеза је на хиљаду година, и у бездан баци је, и затвори је, и запечати над њом, да више не прелашћује народа, док се не наврши хиљада година; и потом ваља да буде одријешена на мало времена.«¹⁰

Грчка реч бездан – »abyssos« која се овде користи да означи дубину, употребљена је у истом значењу у грчком преводу текста из 1. Мојсијевог 1,2. Према томе закључујемо да је овај »бездан« у ствари наша Земља. Сотона ће бити осуђен на потпуну неактивност док Христос и праведници хиљаду година суде њему и његовим следбеницама. »Вериге« којима је везан треба симболички схватити. То је заправо »ланац околности« који

---

6 1. Коринћанима 15,51-52.

7 1. Коринћанима 6,2-3.

8 Исаја 11,4.

9 Јеремија 4,23-26.

10 Откривење 20,1-3.

спутава његову активност, јер нема никога на коме би могао да испробава своје заводничке способности.

Суд који се за то време одржава на Небу не одлучује више о животу и смрти – то је био задатак претходног, истражног суђења – већ одређује величину казне сваком грешнику. На челу тог суда је Христос¹¹ који суди у Очево име.¹² Сведоци су праведници свих времена, а посебно мученици.¹³ Место суђења је Небо.¹⁴

По истеку хиљадугодишњег периода извршиће се изречене осуде. Пред духовним очима писца Откривења нижу се величанствени и узбудљиви призори који се одигравају у том последњем делу Апокалипсе. Јован види небески Јерусалим како се спушта с Неба на Земљу, види појављивање божанског Судије и хиљаде спасених. »И ја Јован видјех град свети, Јерусалим нов, гдје силази од Бога с Неба, приправљен као невјеста украшена мужу својему.«¹⁵ После тога се појављују оптужени, тј. васкрсавају грешници који су хиљаду година чекали на тај час. »А остали мртваци не оживљеше, докле се не сврши хиљада година.«¹⁶

Сотона опет види непрегледно мноштво својих следбеника, који су устали из својих гробова, и добро зна да му је то последња прилика да се одупре Богу. Међу васкрслим силницима, тиранима, непријатељима сваког добра, он почиње свој стари посао. Добија одушевљену подршку. »И кад се сврши хиљаду година, пустиће се сотона из тамнице своје. И изићи ће да вара народе на четири краја земље, Гога и Магога, да их скупи на бој, којијех је број као песак морски.« Циљ њиховог напада је нови Јерусалим. »И изиђоше на ширину земље, и опколише окол светијех, и град љубазни.«¹⁷

---

11 Јован 5,22.

12 Данило 7,22.

13 1. Коринћанима 6,2.3; Откривење 20,4.

14 Откривење 15,2.3.

15 Откривење 21,2.

16 Откривење 20,5.

17 Откривење 20,7-9.

Овај напад неће имати успеха, јер га Бог дозвољава само зато да грешнике сакупи на суд. Изненада, с неба пада огањ стварајући на Земљи право огњено језеро у којем налазе смрт сви зли, и људи и демони. »И сиће огањ од Бога с неба и поједе их.«¹⁸ Ову последњу фазу уништења зла Свето писмо назива »другом смрћу«.¹⁹ Све зло ће бити тако уништено као да га никада није ни било,²⁰ плануће као слама и нестати као пепео.²¹ »А безаконика ће нестати сасвијем; натражје ће се безбожничко затрти.«²²

Све ово се неће догодити у једном тренутку, већ ће трајати »вијек вијекова«²³. Свето писмо сигурно нема у виду неку бескрајну, вечну казну, јер и сама грчка реч »аеоп«, која се преводи као »вечност«, врло често означава једно ограничено време, иако дуго. Тако треба разумети и многе друге текстове у Светом писму.²⁴ Наравно, реч »вечност« може се употребити и у апсолутном смислу кад се, на пример, говори о Богу или бескрајном вечном животу спасених. Зависи, према томе, од околности како ћемо је разумети. Овога пута управо нас околности нагоне на закључак да се овде не говори о вечној, бескрајној казни, јер на обновљеној Земљи неће и не може бити бола, патње, страдања и смрти.²⁵ Тако ће Бог бити све у свему.²⁶

У једном библијском речнику стоји: »Ова у грчком пратексту Новог завета употребљена реч која означава вечност – »аеоп« – значи у прехришћанском грчком језику све пре негопусту вечност. За безграничност је грчки језик имао друге изразе... који се у Новом завету само успутно или никако не употребљавају.

---

18 Откривење 20,9.

19 Откривење 20,8.

20 Авдија 1,16.

21 Малахија 3,19.21.

22 Псалам 37,38.

23 Откривење 14,11.

24 2. Мојсијева 21,6; Исаија 32,14.15; Јона 2,7.

25 Откривење 21,4.5.

26 1. Коринћанима 15,28.

Оно што је вечно, не мора бескрајно трајати – чак ни толико колико свет постоји.«²⁷

Иако Библија познаје такозвани »огњени суд«, њој је непознато оно што људи обично називају паклом. Представа о једном сада постојећем и вечном паклу почива на заблуди о бесмртности душе и на грешкама преводилаца. Тако се, на пример, јеврејска реч »šeol« мора превести речју »гроб«, а никако »пакао«.²⁸ Исто то вреди и за новозаветну реч »hades«.²⁹ Реч »gehena« значи само »огњени суд«³⁰ у коме ће и тело и живот бити уништени. У Библији је само огањ – зато што за собом оставља вечне, непоправљиве последице – назван »вечним« а никако живот који ће нестати у њему. Свето писмо према томе не учи да ће муке грешника вечно трајати, већ да ће они бити за сву вечност уништени.

Када сотона, грешници и грех нађу у »gehena« своју коначну пропаст, ова ће Земља опет добити печат божанске хармоније. »И видјех небо ново и Земљу нову, јер прво небо и прва Земља прођоше.«³¹ Ова нова Земља ће заувек бити пребивалиште светих.³² Тако ће почетак и крај историје бити исти, јер Свето писмо почиње рајем, а њиме ће се и завршити. Ипак, крај ће бити лепши од почетка!

Божје царство није само поново успостављени рај, већ пре свега посвећени и прослављени стан светих. Из смртног тела у преображено тело,³³ из боли и брига овог свега у вечни мир,³⁴ из несавршенства нашег садашњег сазнања до савршенства у познавању Бога,³⁵ туда ће водити наш пут. Водиће заувек и вечно,

---

27 Osterloh – Engelland, *Bibl. – Theologisches Handwörterbuch zur Lutherbibel, Göttingen*, 1959.

28 Упореди 1. Самуилова 2,6; О Јову 14,13; Осија 13,14; Јона 2,3.

29 Упореди Псалам 16,10 са Дела 2,27.31.

30 Матеј 10,28.

31 Откривење 21,1.

32 Данило 7,27; Откривење 5,10.

33 Филибљанима 3,21.

34 Исаија 35,10.

35 1. Коринћанима 13,12.

без несигурности и скретања, без света што је својствено овом свету. Из пролазног света нашег времена бићемо пресељени у Нови Јерусалим, чија слава³⁶ прелази људске способности схватања. Тамо ћемо се опет видети с нашим ближњима и пријатељима, с којима нас је смрт сурово раставила. Тамо неће бити неправде,³⁷ несташнице, болести, ни смрти.³⁸

Али, све је то тек почетак, јер је блаженство над свим блаженствима живот у сталној Божјој присутности и у заједници са Исусом Христом.³⁹ »Ево скиније Божије међу људима, и живљеће с њима, и они ће бити народ Његов, и сам Бог биће с њима Бог њихов. И Бог ће отрти сваку сузу од очију њиховијех, и смрти неће бити више, ни плача, ни вике, ни болести неће бити више; јер прво прође.«⁴⁰

Тако ће божански план спасења људи од греха бити потпуно остварен и Бог ће свој народ водити из једног новог сазнања ка другом.

А свети Августин је изрекао познате речи:

»Тамо ћемо се одмарати и посматрати,

Посматрати и живети,

Живети и захваљивати.

Где, то ће бити крај, којему

никакав крај не следи!«

Историја овог света брзо се приближава завршетку. Христос позива све људе да постану становници Божјег царства. Он куца на врата сваког срца и свакога моли да не одбије вечни дар спасења који му се нуди. Он је спреман да опрости све наше грехе и да нам да снагу за путовање према нашој небеској домовини.

---

36 Откривење 21,10-27.

37 Исаија 65,21.22.

38 Откривење 7,16.17.

39 Откривење 22,3.4.

40 Откривење 21,3.4.

»Говори Онај који свједочи ово: да, доћи ћу скоро! Амин. Да, дођи, Господе Исусе! Благодат Господа нашега Исуса Христа са свима вама!«⁴¹

---

41 Откривење 22,20.21.

